

Коледж технологій, бізнесу та права
Східноєвропейського національного університету
імені Лесі Українки

МОЛОДЬ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РОЗБУДОВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
XIII МІЖНАРОДНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

- ◆ ВОЛИНСЬКА ОБЛАСНА РАДА
- ◆ УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
- ◆ СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
- ◆ КОЛЕДЖ ТЕХНОЛОГІЙ, БІЗНЕСУ ТА ПРАВА
- ◆ ПЕРВИННА ПРОФСПІЛКОВА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАЦІВНИКІВ ТА СТУДЕНТІВ КТБП СНУ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

**МОЛОДЬ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РОЗБУДОВИ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ**

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
ХІІІ МІЖНАРОДНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

УДК 33 (477) (06)
ББК 65.9 (4УКР) я43
М75

*Рекомендовано до друку організаційно-методичною комісією
Коледжу технологій, бізнесу та права
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*

М75

Збірник тез доповідей XIII Міжнародної студентської наукової конференції „Молодь як стратегічний потенціал розбудови національної економіки” / Укладачі: О.П. Боярчук, І.В. Макарук, О.Я. Лещенко – Луцьк: студія поліграфічних послуг та дизайну «LUCKY», 2020. – 270 с.

До збірника включені тези доповідей студентів на XIII Міжнародній студентській науковій конференції „Молодь як стратегічний потенціал розбудови національної економіки”. Висвітлені актуальні проблеми і перспективи розвитку менеджменту та економіки; запропоновані шляхи вдосконалення фінансової та маркетингової політики; підвищення мовної компетенції майбутніх фахівців; вирішення глобальних і регіональних екологічних проблем сучасності.

Оргкомітет не несе відповідальності за зміст наукових праць та достовірність наведених фактологічних та статистичних даних.

УДК 33 (477) (06)
ББК 65.9 (4УКР) я43

ISBN 978-966-2379-98-3

ЗМІСТ

Секція 1. ГУМАНІТАРНІ НАУКИ

1. Elżbieta Szwed RÓŻNE SPOSOBY UKAZYWANIA MOTYWU CIERPIENIA W LITERATURZE	14
2. Emilia Sadowska MITOLOGIA SŁOWIAN	16
3. Paulina Nowak O SLOGANIE W REKLAMIE	18
4. Бебко Анастасія КУЛЬТУРА СПІЛКУВАННЯ – СКЛАДОВА КУЛЬТУРИ ЛЮДИНИ І БЕЗПОСЕРЕДНІЙ МОДУЛЯТОР ЛЮДСЬКИХ СТОСУНКІВ	21
5. Білітюк Марк ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ	23
6. Василенко Максим ПАМ'ЯТКА АРХІТЕКТУРИ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗНАЧЕННЯ	25
7. Гончар Назар ПОЛІТИКА ВОЄННОГО ЧАСУ ЩОДО УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ В КАНАДІ У 1914-1920-Х РОКАХ	27
8. Зеленко Наталія ЗАГОРІВСЬКИЙ МОНАСТИР РІЗДВА БОГОРОДИЦІ ЯК ОДИН ІЗ СИМВОЛІВ ДАВНЬОЇ ТА НОВІТНЬОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІЇ	29
9. Коляса Валентина НАРОДНІ ЗНАННЯ І СВІТОГЛЯДНІ УЯВЛЕННЯ НАСЕЛЕННЯ ВОЛИНІ В ТВОРАХ Ю.І. КРАШЕВСЬКОГО	31
10. Косинська Альона ПРАВИЛЬНІСТЬ МОВЛЕННЯ - ОДНА З ВИЗНАЧАЛЬНИХ ОЗНАК КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ	34
11. Ляхович Поліна ЛЕКСИКА ІНШОМОВНОГО ПОХОДЖЕННЯ В ГАЛУЗІ КУЛІНАРІЇ	36

12. Мажула Анастасія СЕКРЕТИ ВЕСЕЛКОВОГО ПРАПОРУ ЛГБТ	38
13. Матвійчук Ангеліна ВОЗВЕЛИЧЕНА НА ВІКІ: ІСТОРІЯ ІЛЛІНСЬКОЇ ЦЕРКВИ	40
14. Мороз Іванна СУРЖИК – ПРОБЛЕМА УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА МОВЛЕННЯ	42
15. Папежук Ольга ТЕАТР СУЧАСНОСТІ: НОВІ ВИКЛИКИ	44
16. Романюк Валентина ВВІЧЛИВІСТЬ – ОСНОВА ЕТИКЕТНОГО СПІЛКУВАННЯ	46
17. Сучик Вікторія ДІЛОВИЙ ЕТИКЕТ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ	48
18. Сітовський Андрій КОСОВСЬКИЙ КОНФЛІКТ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТ.	49
19. Усик Юрій ЕТИЧНІ НОРМИ СПІЛКУВАННЯ В ІНТЕРНЕТ-СЕРЕДОВИЩІ	52
20. Ходорчук Аліна ОЛЕКСАНДР ЦИНКАЛОВСЬКИЙ : ПОВЕРНЕННЯ ІЗ ЗАБУТТЯ (ІСТОРІОГРАФІЧНИЙ АСПЕКТ)	54
21. Щербик Юлія ГРАЛЬНИЙ БІЗНЕС В УКРАЇНІ: ІСТОРІЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	55
Секція 2. СОЦІАЛЬНІ ТА ПОВЕДІНКОВІ НАУКИ	
1. Karolina Puk SYSTEM UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH W POLSCE	58
2. Бик Мирослава ІННОВАЦІЙНІ ПАРКИ: ДОСВІД УКРАЇНИ ТА СВІТУ	60
3. Волошина Марія Сергіївна КОВЕЛЬЩИНА ТА ВОЛИНЬ У ЖИТТІ ТА ТВОРЧІЙ ДОЛІ ХУДОЖНИКА АНДРОНИКА ЛАЗАРЧУКА	62

4. Данилюк Юрій СУСПІЛЬНИЙ ПРОГРЕС. ПОРІВНЯННЯ ЙОГО ПЛЮСІВ ТА МІНУСІВ	64
5. Демчук Олег ПРОБЛЕМИ БЕЗРОБІТТЯ ТА ЗАЙНЯТОСТІ МОЛОДІ	66
6. Мельник Роман ПРОБЛЕМИ РОСІЙСЬКО-ПОЛЬСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ ВІДНОСИН	68
7. Москалюк Олександр ПРИЧИНИ СУЇЦИДУ СЕРЕД МОЛОДІ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПОПЕРЕДЖЕННЯ	69
8. Панібраць Софія ЛІСИ ТА ЛІСНИЦТВО В УКРАЇНІ: СТАН І ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ	71
9. Пукля Юлія СУЇЦИДАЛЬНА ПОВЕДІНКА НЕПОВНОЛІТНІХ ТА ОСІБ ЮНАЦЬКОГО ВІКУ	73
10. Сідловська Ліля МІЖНАРОДНА МІГРАЦІЯ РОБОЧОЇ СИЛИ ТА МІГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ	75
11. Щьоткіна Ірина ВПРОВАДЖЕННЯ БЕЗВІДХОДНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	77
Секція 3.	
УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ	
1. Agata Bukszyńska ZASADY PODLEGANIA UBEZPIECZENIOM SPOŁECZNYM I UBEZPIECZENIU ZDROWOTNEMU ORAZ ZASADY USTALANIA PODSTAWY WYMIARY SKŁADEK NA UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE	79
2. Dominika Kurda SYSTEM UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH W POLSCE	81
3. Klaudia Ugarenko ZASADY PODLEGANIA UBEZPIECZENIOM SPOŁECZNYM I UBEZPIECZENIU ZDROWOTNEMU ORAZ ZASADY USTALANIA PODSTAWY WYMIARU SKŁADEK NA UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE	83
4. Klaudiusz Olewiński ŹRÓDŁA FINANSOWANIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	85

5. Patrycja Słowik UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE	86
6. Paula Stachyra UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE	88
7. Бабій Юліана КРАУДФАНДИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ	90
8. Главічка Святослав ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИЙ ДОГОВІР ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ	93
9. Гнатюк Олена СПІЛЬНІ І ВІДМІННІ РИСИ ПОДАТКОВИХ СИСТЕМ КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА УКРАЇНИ	94
10. Голдиш Надія ПОДАТОК НА НЕРУХОМЕ МАЙНО, ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ПОПОВНЕННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ	96
11. Грицюк Ангеліна ВИЗНАННЯ ТА ОЦІНКА НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ ЗА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ	98
12. Гусак Софія ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ РЕЗЕРВУ ВІДПУСТОК	100
13. Гуцуляк Святослав КРИПТОВАЛЮТИ ТА МОЖЛИВОСТІ КОНТРОЛЮ ЗА ВЛАСНИМ МАЙНОМ	102
14. Демидюк Тетяна ВИГОДИ КОМПОНЕНТНОГО ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	103
15. Деркач Надія ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ УКРАЇНИ	105
16. Ковальчук І.Ю. СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ	107
17. Кравчук Каріна ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ І СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ НА ОСНОВІ ВИКОРИСТАННЯ КЛЮЧОВИХ ПОКАЗНИКІВ ЕФЕКТИВНОСТІ(КРІ)	108
18. Лісова Мирослава УНІКАЛЬНІСТЬ НАЗВИ ЯК ОСНОВА ІДЕНТИЧНОСТІ БРЕНДУ	110

19. Лопухович Віра ДЕРЖАВНА ФІКСАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ	111
20. Мартинчук Юрій ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВ	114
21. Медведюк Дмитро., студент УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА	116
22. Мельник Дарина ОЗРАХУНКИ ПЛАТІЖНИМИ КАРТКАМИ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ	119
23. Мосійчук Сніжана ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ПОДАРУНКОВИХ КАРТОК	121
24. Москвич Дарина СПЕЦИФІКА ВИПЛАТИ ЗАРПЛАТИ ПРАЦІВНИКАМ НА КАРТРАХУНКИ	122
25. Павлишин Сергій ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНОГО ЗВ'ЯЗКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ	124
26. Проць Галина ОПЕРАТИВНИЙ ТА ФІНАНСОВИЙ ЛІЗИНГ	126
27. Романюк Оксана ПОДАТОК НА ПРИБУТОК 2020	128
28. Рябой Станіслав ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МЕНЕДЖМЕНТУ	130
29. Свисталюк Діана ІНФЛЯЦІЯ В УКРАЇНІ: ПРИЧИНИ, НАСЛІДКИ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ	132
30. Содікова Мирослава БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ ПІДПРИЄМСТВ	134
31. Стрелюк Богдана ЦІНА ТОВАРУ ЯК ДІЄВИЙ ЕЛЕМЕНТ КОМПЛЕКСУ МАРКЕТИНГУ	136
32. Супрун Вікторія ІННОВАЦІЙНІ МОДЕЛІ ПІДПРИЄМНИЦТВА	137

33. Чорней Михайло ВПЛИВ МАРКЕТИНГОВОЇ ТОВАРНОЇ ПОЛІТИКИ НА РОЗВИТОК СУЧАСНОГО ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА	140
34. Чух Діана АДАПТАЦІЯ ВІТЧИЗНЯНОЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ	142
35. Шепелюк Сергій ЕКОНОМІЧНА ДІАГНОСТИКА ЯК ОСНОВА ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ПІДПРИЄМСТВАМИ	144
Секція 4. ТОВАРОЗНАВСТВО ТА ЛОГІСТИКА	
1. Kinga Klempka MARKETING	147
2. Біліщук Анна СУЧАСНИЙ РИНОК МОЛОКА ТА ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО РОЗВИТКУ	148
3. Бруцька Ірина ВПРОВАДЖЕННЯ ЛОГІСТИЧНОЇ КОНЦЕПЦІЇ У ПРОЦЕСИ ТОВАРОПОСТАЧАННЯ	150
4. Віднічук Діана НОВІ І КОРИСНІ КРУПИ	152
5. Габак Світлана СКЛЯНА ПРОМИСЛОВІСТЬ УКРАЇНИ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ	154
6. Зінчук Тетяна ФОРМУВАННЯ ТРАНСПОРТНО - ЛОГІСТИЧНИХ КЛАСТЕРІВ В УКРАЇНІ	156
7 Мельничук Ольга НОВИНКИ УПАКОВКИ З МІКРОГОФРОКАРТОНУ ТА POS-МАТЕРІАЛІВ	158
8. Скопюк Д. О. ВІД ВИНОГРАДНОЇ ЛОЗИ ДО КЕЛИХУ!	160
9. Чеканов Роман ДИКОРОСЛІ ЯГОДИ – ДЖЕРЕЛО ВІТАМІНІВ ТА МІКРОЕЛЕМЕНТІВ	162

**Секція 5.
ПРАВО**

1. Sebastian Wójtowicz
ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH 165
2. Клібанович Ольга
ПОСЛУГА «МУНІЦИПАЛЬНА НЯНЯ» 167
3. Кузьмич Марія
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ
МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ 168
4. Паламарчук Христина
ЗЛОЧИННІСТЬ НЕПОВНОЛІТНІХ:
ПРИЧИНИ ТА ЗАСОБИ ЗАПОБІГАННЯ 170
5. Перкевич Оксана
ПОПЕРЕДЖЕННЯ ПРАВОПОРУШЕНЬ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ ТА ЇХ
СТАВЛЕННЯ ДО ЗНАЧУЩИХ ТЕРМІНІВ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ЇХ
ПЕРЕВИХОВАННЯ 172
6. Радзівілюк Данило
ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «НЕПОВНОЛІТНІЙ» 175
7. Супрунюк Анна
ДИСКРИМІНАЦІЯ: ПРОЯВ ТА ПОДОЛАННЯ 177
8. Тесунова Анна
ФОРМУВАННЯ КРИМІНОЛОГІЧНИХ РИС ОСОБИСТОСТІ
НЕПОВНОЛІТНЬОГО ЗЛОЧИНЦЯ 179

**Секція 6.
БІОЛОГІЯ ТА ПРИРОДНИЧІ НАУКИ**

1. Бартошик Ангеліна
РЕЦИКЛІНГ БУДІВЕЛЬНИХ ВІДХОДІВ 182
2. Белова Анастасія
ФІЗИКА В МОЇЙ МАЙБУТНІЙ ПРОФЕСІЇ 184
3. Клявзуник Людмила
ВПЛИВ МЕГАПОЛІСУ НА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ 186
4. Сачко Микола
ДІЯЛЬНІСТЬ ЛЮДИНИ ТА МОЖЛИВОСТІ БІОСФЕРИ 188

5. Філософ Олександр ПОЛІМЕРИ В БУДІВНИЦТВІ	190
6. Цекут Максим РЕЦИКЛІНГ – ЦИВІЛІЗОВАНИЙ ШЛЯХ ПЕРЕРОБКИ ПОЛІМЕРНИХ ВІДХОДІВ	193
Секція 7. ІНФМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ПРИКЛАДНА МАТЕМАТИКА	
1. Sara Wiejak CZY NOWOPOWSTAŁY ZAKŁAD FOTOGRAFICZNY MA SZANSĘ ISTNIENIA NA RYNKU W DOBIE TECHNOLOGII CYFROWEJ ORAZ WSZECHPROWSZECZNYCH SMARTFONÓW?	195
2. Демидюк Тетяна ЛІНІЙНА ФУНКЦІЯ ЯК МОДЕЛЬ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ	196
3. Кравченко Юлія ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ПОСЛУГ ЯК ВАГОМА СКЛАДОВА РЕФОРМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ	198
4. Назаревич Микола ПРОБЛЕМИ КІБЕРЗАХИСТУ ОБЛІКОВИХ ДАНИХ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	200
5. Панасюк Владислав ГІЛЬЙОШНІ ЛІНІЇ ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ ПОЛІГРАФІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ	202
6. Тесунова Анна, Москалюк Олександр ЗАСТОСУВАННЯ ВІДСОТКІВ У ФІНАНСОВИХ РОЗРАХУНКАХ	204
7. Янчук Єлизавета ЗАСТОСУВАННЯ SMART-ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ	205
Секція 8. ВИРОБНИЦТВО, ХАРЧОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА СФЕРА ОБСЛУГОВУВАННЯ	
1. Вань Вікторія ГЛЕМПІНГ – НОВА ФОРМА АКТИВНОГО ТУРИЗМУ ПІДВИЩЕНОГО КОМФОРТУ	208

2. Варчук Леся ОСОБЛИВОСТІ ПРИГОТУВАННЯ СТРАВ У ФОНДІО	210
3. Губарик Катерина СВІТОВІ ДОСЯГНЕННЯ ТА НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У СФЕРІ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА	211
4. Жулінська Ірина СУЧАСНІ ТРЕНДИ РЕСТОРАННОЇ ІНДУСТРІЇ	213
5. Найдиш Ірина СУЧАСНІ ТРЕНДИ МІКСОЛОГІЇ	215
6. Остапчук Богдан СМАЧНІ БУТЕРБРОДИ З УСЬОГО СВІТУ	217
7. Савчук Каріна СТРАВИ ЛЮБЕШІВСЬКОГО ПОЛІССЯ	219
8. Селевчук Руслана ДИКОРОСЛІ ТРАВИ І СТРАВИ З НИХ	221
9. Стремелюк Марія КЕЙТЕРИНГ	222
10. Хібеба Серафима СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ «МОЛЕКУЛЯРНА КУХНЯ»	225
11. Шмат Олена КЕНДІ БАР	226
Секція 9. ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я ТА БЕЗПЕКА	
1. Власюк Марія ВПЛИВ ЕЛЕКТРОМАГНІТНИХ ПОЛІВ НА ОРГАНІЗМ ЛЮДИНИ	229
2. Галас Дарина ФІТОТЕРАПІЯ - НАДІЙНИЙ ТА БЕЗПЕЧНИЙ ЗАСІБ ЛІКУВАННЯ ТВАРИН	230
3. Катеринчик Марія АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОБЛЕМИ СКАЗУ У ВОЛИНСЬКІЙ ОБЛАСТІ	232

4. Кривцун Діана МОНІТОРИНГ ЗАРАЗНИХ ХВОРОБ КОТІВ І СОБАК У ВОЛИНСЬКІЙ ОБЛАСТІ	234
5. Курбан Юлія ВПЛИВ ВІТАМІННИХ КОМПЛЕКСІВ НА ОРГАНІЗМ ЛЮДИНИ	236
6. Лесік Галина СИНТЕТИЧНІ МИЮЧІ ЗАСОБИ – ПРОГРЕС ЧИ РЕГРЕС?	238
7. Матюк Дмитро ОРГАНІЗАЦІЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ	239
8. Понікаревич Дмитро АНАЛІЗ СТАНУ ЛІСІВ – МАШТАБИ ЗНИЩЕННЯ І НАСЛІДКИ	241
9. Понікаревич Владислав ПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА ТЕХНОЛОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ БРИКЕТУВАННЯ ТОРФУ	243
10. Швайко Владислав РАДІОАКТИВНЕ ОПРОМІНЕННЯ: ІДЕЇ ЗДОРОВОГО ХАРЧУВАННЯ	245
Секція 10. МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ, СУСПІЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ	
1. Бебко Анастасія ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ	247
2. Божко Анна ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ, ВИКОРИСТАНИХ В КАЗЦІ ЛЬЮЇСА КЕРРОЛА «АЛІСІНІ ПРИГОДИ У ДИВОКРАЇ»	249
3. Бондарук Максим ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АМЕРИКАНСЬКОГО МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ	251
4. Головенко Анна PROFIT AND LOSS ACCOUNTS	253
5. Каращук Орест РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ СВІТОВИХ МІСТ В СУЧАСНОСТІ	254

6. Косинська Альона НАЦІОНАЛЬНІ ВІДМІННОСТІ В СТРУКТУРІ НЕВЕРБАЛЬНОГО СПІЛКУВАННЯ	256
7. Крайнік Мирослава ЯКІСТЬ ЖИТТЯ ЯК ЧИННИК ПРИРОДНОГО ТА МЕХАНІЧНОГО РУХУ НАСЕЛЕННЯ	258
8. Лис Анна АНГЛОМОВНІ СКОРОЧЕННЯ В ІНТЕРНЕТ- ТА МОБІЛЬНИХ ПОВІДОМЛЕННЯХ	261
9. Муха Євгенія АСПЕКТИ РУРБАНІЗАЦІЇ ЯК ПРОЦЕСУ ЗРОСТАННЯ РІВНЯ ЯКОСТІ НАСЕЛЕННЯ	262
10. Нестерук Тетяна ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН ПЛАТФОРМ ТА МОБІЛЬНИХ ДОДАТКІВ ЯК ДОДАТКОВЕ ДЖЕРЕЛО ДЛЯ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ	264
11. Нечипорук Вікторія ЯВИЩЕ МОВНОЇ КОМПРЕСІЇ В ІНТЕРНЕТ ПРОСТОРИ	266
12. Решетило Юлія НЕОЛОГІЗМИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У МЕДИЧНІЙ ГАЛУЗІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ УТВОРЕННЯ	268

СЕКЦІЯ 1. ГУМАНІТАРНІ НАУКИ

Elżbieta Szwed
Zespół Szkół Ekonomicznych i Mundurowych
im. gen. Wł. Andersa w Chełmie
promotor: mgr Elżbieta Tywoniuk

RÓŻNE SPOSOBY UKAZYWANIA MOTYWU CIERPIENIA W LITERATURZE

Od początku stworzenia świata człowiek ma kontakt z cierpieniem. Jest ono wszędzie, jest częścią istnienia, jest nieuniknione, pozwala poznać prawdziwe życie. Możemy więc mówić o paradoksie cierpienia. Mimo iż jest ono powszechne, to jest rzeczą indywidualną dla każdego człowieka.

Przyczyny cierpienia mogą być różne. Wyróżnić można cierpienie w imię ludzkości, po stracie kogoś bliskiego, z miłości, samotności, tęsknoty za ojczyzną lub po prostu z powodu bólu fizycznego.

Literatura od wieków ukazuje bohaterów cierpiących. Współczesny człowiek też cierpi. Już nie tylko czyta o cierpieniu, lecz widzi je jako relację ze światem w programach informacyjnych. Motyw cierpienia ma więc także wymiar współczesny. Cierpienie jako poświęcenie dla ludzkości jest ukazane już w antyku w mit o Prometeuszu. Starożytny tytan ulepił z gliny i łez człowieka. Opiekował się nimi, nauczył przydatnych umiejętności i darzył wielką miłością. W imię tej miłości naraził się jednak bogom. Ukradł ogień z rydwanu ognia i dał słabemu i zmarzniętemu człowiekowi. Oszukał też bogów w kwestii składania ofiar. Stał po stronie istot, którym dał życie. Poniósł za to okrutną karę. Został przykuty do skał Kaukazu, gdzie w dzień piekło go słońce, a sęp wyszarpywał wątrobę, która każdej nocy odrastała. Cierpienie Prometeusza ma być przestrożą dla tych, którzy w przyszłości chcieliby sprzeciwić się najwyższemu. Mit o Prometeuszu ukazuje sens ogromnego cierpienia – w imię wyznawanych wielkich i szlachetnych idei.

Ten sam rodzaj cierpienia ukazuje Nowy Testament. Jezus był prześladowany i dręczony, wyśmiewany i opluwany. Wreszcie skazany na męczeńską śmierć na krzyżu. Znosił swoje udręki w pokorze, bo taka była wola Najwyższego Ojca, który nakazał mu umrzeć dla zbawienia ludzkości. Ale był też człowiekiem. Z trudem przyjmował ból i fizyczne cierpienie. Tuż przed śmiercią z żalem zwraca się do Stwórcy: *Boże, mój Boże, czemuś mnie opuścił?* Umarł, aby zbawić pokolenia wszystkich chrześcijan. Cierpiał dla dobra ludzi, za ich grzechy i dla ich odkupienia.

Niewiarygodne, ile potrafi wytrzymać ludzkie ciało i dusza. Jezus wiedział jednak, że cierpi, aby inni zaznali szczęścia wiecznego. W Nowym Testamencie czytamy: „Będziecie się smucić, lecz smutek wasz przemieni się w radość”. Te słowa pozwalają iść przez życie z nadzieją.

Literatura ukazuje również cierpienie będące następstwem po utracie kogoś bliskiego. Utrata ukochanej osoby pozostawia pustkę. Taki wymiar cierpienia odnajdujemy w „Trenach” Jana Kochanowskiego, których genezą jest śmierć ukochanej córki poety. W trenie IX ojciec, podmiot liryczny, stwierdza, że nie potrafi żyć bez córki, ztraca wszystkie wartości, cnotę, nawet Boga.

Przejmującym obrazem cierpienia rodzica po śmierci dziecka jest także poetycka kreacja Matki Boskiej w średniowiecznym liryku pt. „Lament świętokrzyski”. Utwór jest monologiem Najświętszej Marii Panny, która opowiada o swoim cierpieniu na Golgocie w Wielki Piątek. Maryja przemawia do Syna, do archanioła Gabriela, do wszystkich matek. „Żale Matki Boskiej pod krzyżem” to liryk o szczególnym natężeniu uczuć. Podmiot liryczny nie występuje w utworze w roli wybranej matki Chrystusa. To zwykła kobieta, która rozpacza nad męką swojego dziecka, jak każda inna matka. Utwór ten to jednocześnie skarga i prośba o współczucie. W obrazowy sposób ukazane jest w utworze duchowe cierpienie, które zyskuje także wymiar fizyczny: „spróchniało we mnie ciało i moje wszystkie kości”. Tak pisze o tym pięknie Jan Paweł II: „Wszystkie cierpienia, które złączyły się w Niej jakby w jedno, nieprzerwane pasmo, świadczą nie tylko o niewzruszonej wierze Maryi, ale stanowią Jej wkład w dzieło powszechnego zbawienia. Cierpienie jej staje się niewyczerpanym źródłem dla coraz to nowych pokoleń. Wraz z Matką Chrystusa zatrzymujemy się przy wszystkich krzyżach współczesnego człowieka”.¹ Cierpienie Matki Boskiej uosabia cierpienie matek wszech czasów.

Niewątpliwie jednym z silniej przeżywanych przez człowieka cierpień jest cierpienie z miłości. W literaturze można wyróżnić cierpienie z powodu nieszczęśliwej miłości lub miłości do Boga.

Największe cierpienie przeżywają ci, którzy kochają uczuciem nieodwzajemnionym. Taką miłością darzył Werter Lottę. W listach do przyjaciela bohater powieści epistolarnej Goethego „Cierpienia młodego Wertera” opisuje zdarzenia, które wywierają wpływ na jego emocje. Gdy poznaje on Lottę, jego stan emocjonalny zmienia się. Bohater staje się radosny, odkrywa piękno życia. Szczęście jego trwa jednak do momentu, gdy jego miłość zaczyna przechodzić w stadium, którego Lotta nie potrafi już odwzajemnić. Uczucie przejmuje nad Werterem kontrolę, nie pozwala mu cieszyć się życiem jak do tej pory. Namiętność i pragnienie bycia z Lottą, niczym pożar w duszy Wertera, wypala go, niszczy wszelkie inne uczucia. Bohater popada w depresję, czuje się bezsilny. Ma świadomość sytuacji, lecz nie potrafi powstrzymać potężnej machiny miłości. Jedyne wyjście upatruje w samobójstwie.² Uczucie do ukochanej, idealizowanej kobiety staje się przyczyną męki bohatera. Miłość, poprzez cierpienie, doprowadziła Wertera do śmierci. Od jego imienia powstało pojęcie bohatera werterycznego – nieszczęśliwie zakochanego, biernego w działaniu, patrzącego na świat przez pryzmat literatury, mającego skłonności do popadania w obłąd. Można więc stwierdzić, iż cierpienie jest nierozdzielną częścią miłości.

Cierpienie może mieć źródło w samotności, czego dowodzi kreacja bohatera opowiadania Gustawa Herlinga - Grudzińskiego pod tytułem „Wieża”. Budowle wzniesione przez ludzi zbyt często stają się symbolami ich klęski. Również tytułowa wieża jest źródłem męki dla jej mieszkańca. Autor posługuje się w tym opowiadaniu techniką tzw. narracji szkatułkowej. Akcja rozgrywa się na trzech płaszczyznach. Zaraz po II wojnie światowej, bohater - narrator odpoczywa w górach Piemontu. Tam poznaje historię nauczyciela z Sycylii. To historia wojenna, trudna i bolesna. Jeszcze starsza - to dzieje trędowatego Lebbrosa i jego siostry, odizolowanych w wieży w Aoście. W książce ukazana jest przejmująca samotność mieszkańca wieży. Po śmierci siostry bohater zostaje całkowicie sam ze swoją chorobą i bólem. Lebbroso znosi chorobę, samotność i strach innych ludzi wobec siebie - z heroiczną cierpliwością. Z

niezachwianą wiarą przyjmuje postawę chrześcijańską. Sycylińczyk w godzinie próby nie potrafi sprostać zadaniu, zwycięża w nim instynkt życia, nie poświęcenia.

Różne są przecież granice ludzkiej wytrzymałości. Cierpienie z pewnością może okazać się chwilą próby i miernikiem człowieczeństwa.

Współczesność również sięga po motyw cierpienia. Jego siła jest niszcząca, zabija człowieka w człowieku. W zaprezentowanych powyżej sytuacjach, cierpienie uczyło, uszlachetniało, służyło wyższym celom lub stawało się przyczyną obłędu. W „Medalionach” Zofii Nałkowskiej istnieją liczne dowody na to, jakich spustoszeń może dokonać w ludzkim światopoglądzie i charakterze długotrwałe, nasilone cierpienie. Zbiór opowiadań stanowi reporterski zapis faktów o zbrodniach hitlerowskich. Przedstawia grozę masowej śmierci i cierpienie milionów ludzi. Pisarka pracując w Komisji do Badań Zbrodni Hitlerowskich prowadziła wywiady zarówno z więźniami, jak i zbrodniarzami. Od nich usłyszała o produkcji mydła z ludzkiego tłuszczu, o strzelaniu do ludzi dla zabawy, o wyrzucaniu niemowląt z płonących domów w getcie, o kanibalizmie podyktowanym głodem. Ale też o potrzebie wolności i trudach walki z ludzkimi słabościami. Na koniec Nałkowska smutno stwierdza, iż to „Ludzie ludziom zgotowali ten los”.

Współczesny wymiar cierpienia jest, jak widać najtrudniejszy. Fizyczny i psychiczny. Nie jest podyktowany miłością, siłą wiary, która ma zapewnić życia wieczne. Jest okrutny, brutalny. Wynika z drzemającego w człowieku zła.

Powyższe przykłady to jedynie niewielka część z olbrzymiego morza ludzkiego cierpienia opisanego w literaturze. Mimo iż cierpienie uważane jest za jedno z najtrudniejszych doznań, należy pamiętać, iż czasami cierpienie (to płynące z codziennych doświadczeń) niesie z sobą wartości, które czynią nas ludźmi. Wspomnę się autorytetem Jana Pawła II, który powiedział:

„...Całe to cierpienie jest w świecie po to, żeby wyzwolić w nas miłość, ów hojny i bezinteresowny dar z własnego "ja" na rzecz tych, których dotyka cierpienie. ”³ Pozwala nam więc lepiej zrozumieć dotkniętych nieszczęściem, uczy nas współczucia i życiowej mądrości. Dzięki cierpieniu potrafimy cieszyć się chwilami szczęścia. Cierpienie uczy nas odpowiedzialności, paradoksalnie daje siłę i pozwala pozostać człowiekiem.

Literatura

1. Jan Paweł II List apostołski "Salvifici doloris" “ [w:] <https://papiez.wiara.pl/doc/377315.Salvifici-doloris/14>
2. „Kultura śmierci, kultura umierania”, pod. red. Andrzeja Guzowskiego, s.3.
3. Jan Paweł II – „Pamięć i tożsamość” [w:] <https://lubimyczytac.pl/cytat/126569>

Emilia Sadowska
Zespół Szkół Ekonomicznych i Mundurowych
im. gen. Wł. Andersa w Chełmie
promotor: mgr Elżbieta Tywoniuk

MITOLOGIA SŁOWIAN

Słowianie to jedna z wielu europejskich grup etnicznych posługujących się podobnymi, ale nie takimi samymi językami, kulturą. Zaliczamy do nich wschodnią

i południową część Europy, ale również Bułgarów, Serbów czy Chorwatów. Podobieństwa pomiędzy Słowianami są zauważalne w różnych cechach charakteru ludzi mieszkających na tych terenach, ale też obyczajowości, np. słowiańską gościnność.

Religia Słowian to zespół wierzeń, mitów i kultowych praktyk Słowian.¹Zaliczana jest do religii politeistycznych. Słowianie zajmowali ogromne terytorium, dlatego nasuwa się wniosek, że omawiane religie w każdym regionie mogły się od siebie różnić. Bogowie pełnili podobne funkcje, jednak nosili różne imiona. To, co zasadniczo łączyło religie, to jeden dominujący bóg całej słowiańszczyzny - Swaróżyć. Sprawował on władzę nad mniejszymi bogami i przydzielał im funkcje, sam zaś znajdował się wysoko i tylko troszczył o niebieskie sprawy. Był utożsamiany ze Słońcem (podobnie, jak w innych religiach, np. starożytnych Egipcjan), a jego ojcem był bóg nieba -Swaróg. Świątynie Słowian były bezpośrednio związane z przyrodą, np. Święte Gaje, Święte Góry, Święte Wody. Słowianie uważali, że człowiek jest silnie związany z naturą, a ona sama jest niemożliwa do pokonania przez ludzi. To dlatego bożki zamieszkiwały lasy, polany, wody. Były to miejsca tajemnicze i nieodkrywalne przez człowieka. Słowianie wierzyli, że jeżeli będą obdarowywać naturę czią, wówczas ona ześle na nich wszelką pomyślność.

Wszechobecna w wierze Słowian była również magia. To jej przypisywano wszystkie niewyjaśnione sprawy lub niezrozumiałe utrapienia. Prasłowianie zajmowali się głównie rolnictwem, dlatego kluczowy był dla nich kult słońca. Uważali oni, że jest ono odpowiedzialne za dar życia i obfitych plonów.

Jednym z najciekawszych kultów u Prasłowian była znamienna zasada pochówku przodków. Istniały dwa rodzaje pochówku, mianowicie ciałopalny i grzebalny. Obydwa rytuały pogrzebowe zależały od poglądu na życie duszy człowieka i duszy jego narzędzi pracy: broni, ozdób, ceramiki - tak w ziemskim jak i pozagrobowym bycie. Ten animistyczny pogląd na świat wprowadził rygorystyczne palenie zwłok oraz dodatków do życia pośmiertnego. (Podobnie, jak w wierzeniach starożytnych Egipcjan). Niemniej jednak nie brakowało tego w rytuale pogrzebowym, wszystkie osobiste rzeczy zmarłego chowano razem z nim z myślą, że będą mu one tak samo potrzebne w życiu pozagrobowym jak i ziemskim. Zespoły dodatków grobowych obydwu rytuałów dowodzą niezbicie, że rzeczywiście wiara w życie pozagrobowe była silna. Z kultem zmarłych łączy się również zewnętrzne wyposażenie grobu w nasyp mogilny, w obstawy i kręgi kamienne, w kamienie pojedynczo ustawione nad miejscami pochówków oraz wszelkiego rodzaju pomniki grobowe, utrwalające pamięć o osobie zmarłej. Wierzono, że zmarły będzie żył w takim samym stroju grupowym i w takiej samej funkcji społecznej, w jakich płynęło jego życie ziemskie. Groby zbiorowe należały do współrodowców w danej okolicy², osób, które wyjątkowo dały się wyróżnić w życiu społecznym i były odznaczone specjalnymi odznakami przez władze. Ostateczne zwycięstwo obrzędu grzebalnego nad ciałopalnym u ludów słowiańskich spowodowało wprowadzenie przewagi chrystianizmu nad pogaństwem. Słowianie bali się powrotu zmarłego w postaci ducha czy upiora. Świat pozagrobowy wyobrażali sobie jako niezwykle daleki, poza rzeką, straszliwy, pozbawiony wszelakich dóbr materialnych. Stąd wyrósł obowiązek rodziny zmarłego dotyczący pielęgnowania grobu i wkładania wszystkiego, co zmarłemu jest niezbędne do życia w Nawi (zaświaty, nad którymi sprawuje władzę Weles – podziemny bóg magii i przysiąg). Część należna

zmarłemu, a zwłaszcza odgrywającemu ważniejszą rolę za życia, była uświetniana przez współrodowców tryzną, rodzajem turnieju przed pogrzebem. Stypy zaś odbywały się podczas pogrzebu lub po nim.

Z wiarą w możliwości powrotu zmarłych z Nawi do świata żywych łączą się dawne relacje odprawiania dziadów na cmentarzach³. W tradycji słowiańskiej – w zależności od regionu święta zaduszne odprawiano kilka razy w roku, jednak najważniejsze odbywały się wiosną oraz jesienią. Przywoływano duchy zmarłych, przygotowując im różnorakie potrawy, rozpalając ogniska, aby dusze zmarłych mogły się ogrzać. Zaspokajano ich wszelakie potrzeby. W ten sposób broniono się bowiem przed powrotem zmarłych do świata ludzi. Celowo mylono drogę z cmentarza do chaty, czy nawet książęcego dworu, przez wynoszenie zwłok przez strych, zacieranie śladów związanych z przenoszeniem ciała nieboszczyka czy przez różne zabiegi magiczne przy przekraczaniu progu. Pamięć o zmarłych przodkach była święta. Żywi bali się jednak ich upiornego życia. Wiele badań archeologicznych wykazało, że ciała zmarłych były przybijane kołkami w grobach lub całkowicie pozbawione głowy. Wampiry bowiem były szczególnie groźne dla ludzi, bo miały wysysać krew żywym. Mitologia słowiańska jest często przywoływana w różnych utworach baśniowych, legendarnych, gdyż bardzo wiele w niej magii, czarów, rytuałów, tajemniczości i grozy. Wierzenia Prасłowian najczęściej były przekazywane „z pokolenia na pokolenie”, rzadko kiedy spisywane. Wiele wierzeń Słowian zachowało się do czasów dzisiejszych, szczególnie we wschodniej części Europy, lecz zostały one zmodyfikowane, co było skutkiem chrystianizacji. Istnieje bardzo mało źródeł, do których można się odnieść w poznaniu mitologii słowiańskiej, dlatego badania nad tą dziedziną są bardzo utrudnione. Jednak jest to mitologia najbliższa naszym regionom, co niewątpliwie wpływa na wspólne tradycje.

Literatura

1. https://pl.wikipedia.org/wiki/Religia_S%C5%82owian?fbclid=IwAR1dqAzPCEBjAaPFCaU0DyRApOZCa4DWP_v6nxasPfyKiXFR-xngVUQLqBk
2. https://historia.org.pl/2016/09/22/wierzenia-pradawnych-slowian-jak-poganske-obrzed-y-kierowaly-zyciem-ludzki-m/?fbclid=IwAR2olkf19_KwIcwRp0O6hMsO1TLay5zr7nXK7VCouOg0lcHU_E3BHua0pN8
3. https://pl.wikipedia.org/wiki/Religia_S%C5%82owian?fbclid=IwAR1dqAzPCEBjAaPFCaU0DyRApOZCa4DWP_v6nxasPfyKiXFR-xngVUQLqBk

Paulina Nowak
Zespół Szkół Ekonomicznych i Mundurowych
im. gen. Wł. Andersa w Chełmie
promotor: mgr Beata Pliszka

O SLOGANIE W REKLAMIE

W obecnych czasach jesteśmy otaczani reklamami niemal ze wszystkich stron. W radiu, telewizji, Internecie, na ogromnych billboardach, które obserwujemy z okien

autobusu, pociągu czy samochodu. Codziennie- świadomie lub nie- jesteśmy odbiorcami reklam.

Słowo „reklama” wywodzi się od łacińskiego słowa *reclamo*, które oznacza ‘krzyknąć do kogoś’. Jest to informacja połączona z komunikatem perswazyjnym, która ma na celu nakłonienie odbiorcy bądź potencjalnego konsumenta do nabycia jakiegoś towaru, skorzystania z usługi czy też promowania konkretnych spraw, idei. Reklama jest zatem swego rodzaju emocjonalną grą nadawcy z odbiorcą. Ma zwrócić i przyciągnąć uwagę odbiorcy oraz zaintrygować i zachęcić do tego stopnia, że ten zdecyduje się na skorzystanie lub zakup oferowanego mu produktu. Aby zwrócić uwagę potencjalnego konsumenta, twórcy reklam stosują różne narzędzia, między innymi slogany.

Slogan to słowo pochodzące od staro irlandzkiego *sluagh- ghairm* co oznacza ‘okrzyk wojenny’. Posługiwano się nimi na polu walki w celu wywarcia odpowiedniego wrażenia na przeciwniku. W obecnych czasach jest całkiem podobnie, bowiem slogan nadal służy „do walki”, jednak przeciwnik zamienia się w potencjalnego konsumenta produktu, którego dotyczy slogan. Z definicji jest to krótkie, zwarte sformułowane, zapadające w pamięć hasło, które ma na celu skupienie uwagi odbiorcy na produkcie lub przedsięwzięciu, którego dotyczy. Jest to więc sformułowanie, które poprzez swoją oryginalność, a często też niestandardowość ma automatycznie, wręcz podświadomie kojarzyć się, przywołać odbiorcy na myśl produkt, z którym jest ściśle związany a finalnie wzbudzić w nim potrzebę jego nabycia.

W trakcie konstruowania hasła reklamowego ważne jest określenie i scharakteryzowanie docelowej grupy odbiorczej, bowiem każda grupa konsumencka ma inne potrzeby i wymagania w stosunku do oferowanych im produktów. Przykładem może być reklama dowolnego batonika: jeżeli grupą odbiorców będą dzieci, podkreślone zostaną cechy takie jak, np.: intensywny smak czekolady, konsystencja nadzienia czy chrupkość. Natomiast gdy reklama ma trafić i przekonać rodzica do tego, by kupił owego batonika swojemu dziecku, uwaga będzie zwrócona na to, ile procent kakao zawiera czekolada w przekąsce, czy też jakich witamin dostarcza.

Z lingwistycznego punktu widzenia głównym celem przekazu reklamowego jest dominacja funkcji perswazyjnej. Jej funkcjonowanie w wypowiedzi polega na ukształtowaniu postaw emocjonalnych odbiorcy przekazu oraz spowodowaniu pożądanego przez jej autorów zachowań i działań odbiorcy.

Bardzo rzadko zdarza się, że slogan przybiera formę klasycznego zdania. To zjawisko opisuje Jerzy Bralczyk w książce pod tytułem *Język na sprzedaż*. Eliptyczność, czyli zredukowanie wypowiedzi, polegające na wyeliminowaniu jakiegoś gramatycznie potrzebnego składnika, to najpowszechniejsze dla sloganu odstępstwo od reguł składniowych. Tekst zostaje starannie opracowany jako zbiór niezbędnych elementów, połączonych taki sposób, aby wzbudziły zainteresowanie, zostały zapamiętane oraz dały efekt perswazji i oryginalności. Slogan musi być zwarty. Im krótszy i zawierający mniej elementów, tym bardziej kategoryczny i wyrazisty oraz pozostawiający odbiorcy przestrzeń na dowolne uzupełnienia.

Jerzy Bralczyk swojej książce wyróżnia cztery podstawowe typy sloganu.

O pierwsze - slogan bez nazwy- zdecydowanie najbardziej pożądana forma zareklamowania. Aby okazał się skuteczny, jego poszczególne elementy muszą ze sobą współgrać tak, by jednoznacznie przywołał na myśl nazwę oraz mógł funkcjonować z

nią zamiennie. „Just do it” od razu kojarzy nam się z marką Nike, a „Codziennie niskie ceny” z popularną siecią sklepów Biedronka.

Po drugie - slogan zawierający wkomponowaną nazwę- w tej odmianie sloganu nazwa produktu występuje w roli podmiotu, a reszta jako orzeczenie z łącznikiem „to”. Jest to często nic innego jak krótki opis produktu, uwzględnienie jego cechy, jednak ułożony w taki sposób, że zapada w pamięć na bardzo długo. Przykładem może być kultowe już „Dłuższe życie każdej pralki to Calgon”, będące reklamą proszku do prania.

Najpopularniejszy jest trzeci rodzaj sloganu, taki, z którym nazwa jest luźno związana, jest to najczęściej spotykany rodzaj hasła reklamowego. Zwykle składa się z dwóch części. Jedną z nich jest nazwa produktu, drugą zaś właściwa jego treść oddzielona myślnikiem bądź kropką. Występują one obok siebie, jednak nie wchodzi w relację. Zabieg ten ma działać jak impuls, wzbudzić zainteresowanie, skupić uwagę odbiorcy w pewien sposób wprowadzając w to, co usłyszy za chwilę. Ma budzić skojarzenie z treścią, którą za moment usłyszy np.: „Vizir- bielsze nie będzie” czy również znane „Gillette- Najlepsze dla mężczyzny”.

I wreszcie czwarty rodzaj sloganu - zredukowany do nazwy- w niewielu wyjątkowych przypadkach nazwa marki występuje w nim jako jedyny element sloganu. Jest to możliwe dzięki wyposażeniu jej w odpowiednie cechy. Może być to również wynik tego, że owa marka jest już na tyle kultowa i rozpoznawalna, że broni się samą nazwą. Przykładem jest „Bourjois Paris”. Nazwa ta jest wypowiedzana przez przyjemny kobiecy głos z wyraźnym francuskim akcentem.

Dobry slogan to taki, który zostanie zapamiętany, czyli spełni swoją pierwotną funkcję. Ludzie lepiej zapamiętują to, co jest oryginalne, kreatywne oraz krótkie i zwarte, dlatego tak rzadko spotykane są slogany składające się z więcej niż jednego wypowiedzenia. Ich składnia jest oszczędna a liczba wyrazów zredukowana do minimum. Nie wolno zatem dać się zwieść ich prostocie, gdyż to niepozorne wyrażenie niejednokrotnie jest bardzo złożonym pod względem semantycznym komunikatem. Ich twórcy przekazują cały przekrój różnych znaczeń i obrazów za pośrednictwem tych krótkich konstrukcji. Aby uzyskać ten efekt, sięgają po językowe rozwiązania takie jak rymy, powtórzenia, stosowanie homonimów, związki frazeologiczne lub ich przekształcenia, zabawne gry słowne czy nieoczywiste skojarzenia.

Podsumowując, slogan mimo swej niewielkiej objętości i pozornej prostocie, jest potężnym narzędziem marketingowym. Jest bardzo ważnym elementem reklamy i jej przekazu a jego cała potęga, która ma spełniać jego fundamentalne założenia, jest skupiona w konstrukcji językowej. Dobrze zaprojektowany slogan jest gwarancją skutecznej reklamy a w konsekwencji zadowolenia zarówno producenta, jak i odbiorcy.

Literatura

Bralczyk Jerzy, *Język na sprzedaż*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2008.

Smid Waclaw, *Język reklamy*, CeDeWu, Warszawa 2016.

Бєбко Анастасія
Коледж технологій, бізнесу та права
СНУ імені Лєсі Українки
Науковий керівник: Матвійчук Л.М.,
викладач вищої категорії, викладач-методист

КУЛЬТУРА СПІЛКУВАННЯ – СКЛАДОВА КУЛЬТУРИ ЛЮДИНИ І БЕЗПОСЕРЕДНІЙ МОДУЛЯТОР ЛЮДСЬКИХ СТОСУНКІВ

Культура мови - галузь мовознавства, що займається утвердженням норм на всіх мовних рівнях. Використовуючи відомості історії української літературної мови, граматики, лексикології, словотвору, стилістики, культура мови виробляє наукові критерії в оцінюванні мовних явищ, виявляє тенденції розвитку мовної системи, проводить цілеспрямовану мовну політику, сприяє втіленню норм у мовну практику. Культура мови має регульовальну функцію, адже пропагує нормативність, забезпечує стабільність, рівновагу мови, хоча водночас живить її, оновлює. Культура мовлення - передбачає дотримання мовних норм вимови, наголосу, слововживання і побудови висловів, точність, ясність, чистоту, логічну стрункність, багатство і доречність мовлення, а також дотримання правил мовленнєвого етикету. Виділяють такі основні аспекти вияву культури мовлення:

- *нормативність* (дотримання усіх правил усного і писемного мовлення);
- *адекватність* (точність висловлювань, ясність і зрозумілість мовлення);
- *естетичність* (використання експресивно-стилістичних засобів мови, які роблять мовлення багатим і виразним);
- *поліфункціональність* (забезпечення застосування мови у різних сферах життєдіяльності).

Висока культура мовлення означає досконале володіння літературною мовою у процесі спілкування та мовленнєву майстерність. [3, с.98-99].

Незалежна Україна отримала у спадок складну мовну (як і політичну) ситуацію, яка й сьогодні остаточно не розв'язана. Найбільш вагомими, на наш погляд, для створення негативної щодо української мови ситуації є історико-політичні процеси 70-80-х років минулого століття, свідками й учасниками яких є нинішнє покоління. Людина створила культуру, а культура – людину. Особистість реалізується через культуру думки, культуру праці й культуру мови. Культура – це не тільки те, що створене руками й розумом людини, а й вироблений віками спосіб суспільної поведінки, що виражається в народних звичаях, віруваннях, у ставленні один до одного, до праці, мови. Сьогодні культура і мова об'єднані в царині духовних вартостей кожної людини і всього суспільства. Мовна культура – це надійна опора у вираженні незалежної думки, людських почуттів, у вихованні діяльного, справжнього патріотизму. Вона передбачає вироблення етичних норм міжнаціонального спілкування, які характеризують загальну культуру нашого сучасника.

Як відомо, мовне планування є сукупністю державних мір, які спрямовані на перетворення та вдосконалення норм мови на різних рівнях. Відразу ж зазначимо, що реформа мови відбувалася не шляхом адаптації, яка передбачає спонтанне пристосування мови до зовнішніх умов – тривалий, майже не помітний для

громадян процес. Деякі вимоги втілювалися в життя за допомогою мовного планування – свідомого втручання певних компетентних організацій у розвиток мови (насамперед лексичного рівня).

Тісний взаємозв'язок мови та картини світу виявляється в існуванні так званих “сленгів”, які існують у рамках молодіжних субкультур – носіїв характерних картин світу. Виходячи з поняття мовної особистості, всі зміни, що відбуваються в суспільстві, позначаються на мові, яка у свою чергу впливає на свідомість індивіда. Трансформація мови активно проявляється в лексиці та текстах, створених мовною особистістю. Ось чому ми розрізняємо такі аспекти сучасної трансформації мовної картини світу: проникнення чужинного культурного компоненту в ментальний простір, яке проявляється в значному поширенні жаргонізмів, вигуків та слів іншомовного походження, що призводить до превалювання “західних” цінностей над національними. [2, с 1-3]

Основою будь-якої мови є живе розмовне мовлення. Мовлення — процес добору й уживання засобів мови для порозуміння з іншими членами певної мовної громади. Мова й мовлення нерозривно пов'язані. Мовлення існує на засадах певної мови, а мова розкриває себе в мовленні її носіїв. Мова щодо мовлення — явище загальне; вона належить усім, хто нею послуговується. Мовлення ж щодо мови — часткове, окреме, індивідуальне. Та без щоденного вжитку на всіх вікових і суспільних рівнях, повсякденного розвою форм та спілкування навіть найрозвиненіша мова приречена на асиміляцію і зникнення. Добираючи ті чи інші мовні засоби, слід дотримуватися загальних етичних правил й орієнтуватися також і на позамовні чинники, досліджуючи їх як єдине ціле. Серед цих чинників провідними є суспільна царина й мета спілкування в реальних ситуаціях. Оскільки мова є універсальний засіб спілкування, нагромадження й передавання інформації, навчання, виховання та формування внутрішнього світу, вона немислима без належної культури мовлення. Культура поведінки, культура мовлення і культура спілкування в житті найчастіше виступають у єдності. Культура спілкування є складовою частиною культури людини в цілому і безпосереднім модулятором людських стосунків. Стан моральної та психологічної культури спілкування в суспільстві відчутно впливає на стан економічного й політичного розвитку держави, духовність її громадян і їх національну свідомість. Культура спілкування формується багатьма поколіннями. Суспільство у цілому й кожний його член зокрема мають прагнути до того, щоб не лише зберегти, а і примножити духовний спадок попередників. Культура мови бере початок із самоусвідомлення мовної особистості. Вона зароджується й розвивається там, де носіям національної літературної мови не байдуже, як вони говорять і пишуть, як сприймають їхню мову в різних суспільних сферах, а також у контексті інших мов. Ще з прадавніх часів уміння правильно говорити вважалося невід'ємною частиною виховання. У перших навчальних закладах Давньої Греції ораторське мистецтво вважали однією з семи головних наук.

«Заговори, щоб я тебе побачив.[2] » Сократ. Вислів Сократа промовисто свідчить про те, яке місце мовленню надавали елліни.

«Птаха пізнають по пір'ю, а людину по мові.[2] » говорить українська народна мудрість.

Справжньому спеціалістові властива широта світосприйняття, знання історії свого народу, розуміння проблем сьогодення, виразна громадянська позиція, оскільки інтереси будь-якого професіонала, якщо він людина інтелігентна, не вдовольняються вузькими фаховими рамками. Тільки взявши за основу процес спілкування й постійного навчання, можна сформувавши не тільки пізнавальні дії, а й систему стосунків, спілкування в цілому, живомовну культуру молодого майстра будь-якої галузі.

Отже, культура мовлення — це сукупність таких якостей, які найкраще впливають на адресата з урахуванням реальної ситуації, поставлених мети й завдань. До них належать: точність, зрозумілість, чистота мови, багатство й розмаїття, виразність, правильність. Кожен, хто бажає поліпшити свою культуру мовлення, має розуміти, що таке національна мова, у яких формах вона існує, яка різниця між книжною та розмовною мовами, що таке функціональні стилі мовлення, чому в мові існують фонетичні, лексичні та інші норми. Адже мовну особистість формує мовне середовище. Без такого довкілля людина не має змоги практично оволодіти механізмом мови, довести його до автоматизму. [1, с 3-5].

Список використаних джерел

1. Державний стандарт загальноосвітньої школи . Українська мова / / Дивослово.-1997.-№7.
2. Мельник Т. В. Проблема мовної особистості в білінгвальному середовищі Криму і Севастополя / Т.В. Мельник // Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Серія: Філологічна.-2012 – Вип. 31. 186-190 с.
3. Савченко О. Я. Якість початкової освіти: сутність і чинники впливу / О. Я. Савченко // Формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів: теоретичні аспекти: Дайджест 1 / укл. О. В. Онопрієнко. – Донецьк : Каштан, 2011. – 98 с .

Білітюк Марк
Коледж технологій, бізнесу та права СНУ імені Лесі Українки
Науковий керівник: Боярчук О. П.
викладач вищої категорії, старший викладач

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Міжнародна міграція робочої сили має давню історію. Ще за кілька тисячоліть до нашої ери великі маси людей «переїжджали на роботу за кордон». Велич держав Стародавнього світу (Єгипту, Вавилону, Персії, Греції, Риму та ін.) було створено працею рабів, які походили з інших країн.

Територіальна рухливість населення виникла ще за давніх часів, але регулярного, стійкого характеру вона почала набувати лише із зародженням капіталізму. У сучасну епоху, коли ринкові відносини у світовому господарстві стали пануючими, міграція досягла глобальних розмірів і найрозвинутіших форм. Поза цим процесом протягом тривалого часу перебували лише країни, у яких існували тоталітарні системи. До недавнього часу до них належала й Україна.

У розвитку міжнародної міграції робочої сили можна виділити кілька етапів з властивими їм типами переселенців, соціальною структурою переселенських рухів, а також напрямками міграційних потоків.

Перший етап почався ще в епоху первісного нагромадження капіталу. Для цього періоду характерні такі форми міграцій, як работоргівля, праця на кабальних умовах, примусове переселення населення з метрополій у колонії. Перші згадки про торгівлю рабами датуються ще XIV століттям. Вважається, що за кілька століть існування рабства з Африки було вивезено близько 15 млн. чоловік. Серед країн, які займались работоргівлею, була Великобританія. У XVIII ст. вона здійснила 41% перевезень рабів, слідом за нею йшли Португалія – 29%, Франція – 19% , Голландія – 6%, Британська Північна Америка (Сполучені Штати) – 3% та Данія – 1% [1, с. 12]

Другий етап міжнародної міграції розгортається в період розвитку домонополістичного капіталізму. Промислові перевороти, що відбулися в Англії (остання третина XVIII – початок XIX ст.), Франції (перша чверть XIX ст.), Німеччині (середина XIX ст.) та інших європейських країнах, дали поштовх збільшенню нагромадження капіталу і зростанню його органічної будови, що призвело до виникнення «надлишкового населення». Це викликало масову еміграцію з Європи за океан і поклато початок формуванню світового ринку праці. Усього за сторічний період (1801-1900 рр.) з Європи емігрували понад 28 млн. чол.

Третій етап розвитку міжнародної міграції робочої сили почався у період переростання домонополістичного капіталізму в монополістичний, тобто у 80-ті роки XIX ст. і тривав до першої світової війни. Високий рівень концентрації виробництва і капіталу в передових державах зумовлює підвищений попит на додаткову робочу силу, стимулює імміграцію сюди робітників з менш розвинутих країн. За часів періоду промислової трансформації майже 48 млн. чол. залишило Європу, що становило близько 12% європейського населення.

Четвертий етап розвитку міжнародної міграції охоплює період між двома світовими війнами. Однією з особливостей цього періоду є зменшення у цілому масштабів міжнародної трудової міграції. Авторитарний характер розвитку СРСР виключив його з кола міграційно-активних країн. Внаслідок світової економічної кризи 1929-1933 рр. відбулося зростання безробіття у розвинутих країнах, що спричинило необхідність обмежувати прибуття іноземної робочої сили. У Сполучених Штатах «Акт про квоту» від 1921 року і «Акт про обмеження імміграції» від 1924 року. скоротили дозволена імміграцію до 162 тис. чол. на рік..

П'ятий етап міжнародних трудових міграцій почався після Другої світової війни і триває досі. Особливості міграції на цьому етапі полягають насамперед у нечуваному раніше зростанні внутрішньоконтинентальних міграцій, зокрема у Європі та Африці. [1, С. 19]

Міжнародна міграція робочої сили набуває дедалі глобальнішого характеру, а активізація міграційного процесу сьогодні в Україні продиктована дестабілізуючими чинниками, зокрема:

- відбулося помітне скорочення чисельності населення за рахунок природної смертності, скорочення кількості народжених, збільшення кількості хворих,

вимушеної зовнішньої міграції, а також вбитих у зоні АТО й під час революції Гідності;

- анексія територій України та війна на сході з країною-агресором – Російською Федерацією, позначилась на зовнішній міграції. Різко скоротилась кількість прибуттів в Україну з інших країн;

- різке небажання українців повертатися із-за кордону. Протягом останніх років на 36,6 % скоротилась кількість осіб, що повернулися до України. Основними країнами, до яких виїжджали на постійне проживання у громадяни України, були: Російська Федерація (29 %), Сполучені Штати Америки (15 %), Ізраїль (15 %) та Німеччина (10 %). [3]

Ще однією причиною збільшення виїздів стала візова лібералізація з ЄС. Процес спрощення оформлення шенгенських робочих віз для громадян України запрацював. Варто зазначити, що майже 40% з них були багаторазовими

За даними статистики, чисельність українських мігрантів просто колосальна. Кожен рік нашу державу покидає приблизно 95,4 тис. фахівців, можна зробити висновок, що кожен 26 спеціаліст, який має вищу освіту, емігрує. За останні 5 років з України виїхало 5,5 тис. учених, що еквівалентно втраті 4 млрд. дол. США. При підрахунку витрат, які йдуть на підготовку кваліфікованого фахівця з вищою освітою, було визначено, що сума коливається в межах 20 тис. дол. США. Саме таку суму втрачає держава-донор, коли даний фахівець переїжджає в іншу державу. Відтік умів знижує інтелектуальний потенціал багатьох регіонів, адже національна економіка швидкими темпами позбувається найбільш мобільної та конкурентоспроможної частини наукового потенціалу, що в свою чергою стає першопричиною зниження конкурентоспроможності держави на світовому ринку. [2]

Список використаних джерел

1. Міжнародні економічні відносини: Сучасні міжнародні економічні відносини: Підручник для студ. екон. вузів і факульт. / А.С.Філіпенко, С.Я. Боринець, В. А. Вергун та ін. – К.: Либідь, 1992.

2. Країни-донори у міграційному потоці – [Електронний ресурс]. – Режим доступу. – http://dmsu.gov.ua/images/pro-dms/centr/2014_byuleten.pdf

3 . Міграція в Україні: факти і цифри 2016 [Електронний ресурс]// Міжнародна організація з міграції (МОМ). Представництво в Україні. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: http://iom.org.ua/sites/default/files/ff_ukr_21_10_press.pdf.

Василенко Максим

ЗЗСО І-ІІІ ступенів «Ліцей с. Забороль Заборольської сільської ради»
Науковий керівник: Василенко Ніна Василівна, учитель історії ЗЗСО І-ІІІ ступенів «Ліцей с. Забороль Заборольської сільської ради»

КОРШІВСЬКА СВЯТИНЯ – ПАМ'ЯТКА АРХІТЕКТУРИ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗНАЧЕННЯ

Релігія є відображенням віри Бога, а тому завжди несе в собі особливості культури того народу, який її витворив. Церква є діяльним інститутом, що

репрезентує, оберігає і поширює релігію, а відтак виступає духовним наставником людини впродовж усього її життя. Центром релігії у Коршеві Луцького району Волинської області є Христо-Воздвиженський храм.

Будівництво церкви було розпочато в 1772 році, а завершено в 1777 році зусиллями поміщика Людвіка Подгороденського [1, арк. 1]. У 1900 році завдяки місцевому поміщику Григорію Беляєву до головного північного фасаду прибудована цегельна трьохярусна дзвіниця.

В архівних матеріалах знаходимо, що землі при церкві під город було 2300 сажнів, піхотної – 39 десятин 2031 сажнів, сінокісної – 9 десятин та під пасіку – 1 десятина 1200 сажнів. Священик за свою працю отримував 255 карбованців в рік, а дяк – 50 карбованців. Найближчими були Свято-Михайлівська церква в с. Несвіч (5 верств) та церква святої Параскеви у с. Ратнів (6 верств) [1, арк. 1].

При церкві функціонувало однокласне народне училище, в якому у 1901 р. навчалось 55 хлопців та 12 дівчат. Навчала дітей вчителька Катерина Адольфівна Сенько-Попівська, яка закінчила Житомирську жіночу гімназію [2, арк. 2].

Найдавнішими письмовими джерелами є метричні книги, знайдені в Христо-Воздвиженській церкві, датовані 1753 роком. Метричні книги, метрики – паперові формуляри, в яких духовенство реєструвало акти громадянського стану членів церкви: хрещення (народження), дошлюбні опитування, вінчання (шлюб), поховання. За церковними даними в 1901 році у с. Коршів проживало 992 людини, з них – 442 жінки і 450 чоловіків [1, арк. 2].

Період 50-60-х років ХХ ст. характеризується масовим закриттям храмів. Найбільш «ефективний» метод – зняття із реєстрації т. зв. «приписних» церков, тобто таких, що не мали окремої реєстрації. Основний аргумент – звернення, написані під тиском влади групою жителів, з мотивацією, що вони не можуть утримувати в належному стані культову будівлю.

Архівні документи свідчать про спробу органів місцевої влади зняти з реєстрації Христо-Воздвиженську православну громаду ще в 1956-1958 рр., Але настоятелю Іосифу Макарчуку, старості Крищуку А. І. вдалося не допустити закриття церкви [3].

Проте, 20.05.1960 р. унаслідок стихії храм у с. Коршів був пошкоджений. Бурею був повністю зруйнований дерев'яний купол дзвіниці, частково, на 20% зірваний дах та вибите скло у вікнах. Відповідно, проводити церковну службу не рекомендувалося до закінчення ремонту [4, 113].

Однак протягом червня-грудня 1960р. основні відновлювальні роботи на своїй святині віруючим вдалося провести. Повністю був відновлений дерев'яний купол на дзвіниці висотою 10 метрів, покритий «железом в шашку», відремонтований дах, вікна і частина церковної огорожі [3].

Але зусилля віруючих все ж були марними: 1961 р. богослужіння у храмі фактично припинилося. З архівних документів відомо, що «по причині конфлікту з керівництвом місцевої влади настоятель храму о. Сергій Ткачук був переведений на іншу парафію» [4, 113].

Протягом 1960-их–1980-их рр. місцеві парафіяни в різні державні інстанції безрезультатно надіслали безліч листів із проханням відкрити храм. В архівних матеріалах знаходимо відомості про «молитовні зібрання місцевих віруючих у церкві без священника» [3].

Згідно рішення Волинського облвиконкому від 26.07.83 року № 274 протягом 1984–1985 років потрібно було впорядкувати релігійну мережу області, освоїти храми [4, 114]. Зважаючи на високу релігійну активність православної громади с. Коршів, було прийняте рішення поновити діяльність храму. Так, 26.04. 1984 р. відбулися парафіяльні збори. Церковним старостою був обраний Кришук М. І., а для проведення богослужінь тимчасово призначили священика із с. Баїв Луцького району протоієрея Василя Левковця.

У даний час в Луцькому районі Волинської області нараховується 29 пам'яток архітектури, з яких 13 – національного значення [5]. До категорії останніх і відноситься Христо-Воздвиженський храм у с. Коршів разом із брамою та муром. Згідно витягу із Закону України «Про охорону культурної спадщини» церква охороняється державою [6].

Христо-Воздвиженський храм с. Коршів має багатовікову історію. Чимало трагічних подій відбувалося протягом двох століть на території храму, проте основне призначення церкви – духовне збагачення та зцілення людських душ залишалося незмінним. Свідченням цього є слова священика протоієрея Олександра Казмірука, що «Христо-Воздвиженський храм є криницею душ наших, зберігає духовність крізь віки».

Список використаних джерел

1. Держархів Волинської обл. Ф. Р. – 295. Оп. 2, Спр. 452. Статистическое управление Волынской области: города и сёла Луцкого района. Ведомости о церкви села Коршева Луцкого уезда за 1901 год, арк.2.
2. Держархів Волинської обл. Ф. Р. – 295. Оп. 11, Т. 2. Спр. 5730. Статистический отчёт образовательной системы Волынской области, арк. 3.
3. Поточний архів Волинської облдержадміністрації [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://www.voladm.gov.ua/>
4. Гулько Г. До питання про закриття православних храмів на Волині (на прикладах Луцького району) у 50-60-ті роки ХХ ст.) // Минуле і сучасне Волині та Полісся: Луцький район: історія, сучасність, перспективи. Науковий збірник. Луцьк: Пульс, 2007. Вип. 22. С. 111–115.
5. Про пам'ятки містобудування і архітектури Волинської області, що перебувають під охороною держави станом на 01.01.2009р. Постанова Волинської обласної ради. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <http://www.voladm.gov.ua>.
6. Про охорону культурної спадщини. Закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). Київ: 2000, N 39, ст.333.

Гончар Назар
Коледж технологій, бізнесу та права
СНУ імені. Лесі Українки
Науковий керівник: Ткачик О.О.

ПОЛІТИКА ВОЄННОГО ЧАСУ ЩОДО УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ В КАНАДІ У 1914-1920-Х РОКАХ

Становище українців на території України наприкінці ХІХ ст. погіршувалось. У пошуках кращої долі велика кількість українців емігрувала до інших країн, де

їм було дозволено говорити, писати та читати рідною мовою. Однією з таких країн стала Канада, котра була домініоном Великої Британії та дозволяла українцям створювати свої общини власні господарства та надавала громадянство. Тому повертаючись на Батьківщину емігранти розповідали своїм співвітчизникам про лояльність Канади. Наприклад Йосип Олешків розповідав лекції та роздавав брошури «Про вільні землі» та «О еміграції». Цим він привабив селян з рідної йому Галичини та Буковини [1, с. 13].

Як наслідок цього розпочалася «перша хвиля» масової трудової еміграції(1891-1914рр.). Чисельність українців у Канаді збільшувалась щороку і вже в 1911р. їх було 75 тис., а на початку 1914 р. майже 100 тис. Варто зазначити, що канадці були не в захваті від такої масової еміграції з України. З початку ХХ ст. серед «корінних» канадців почали набувати популярності ксенофобські настрої.

З початком Першої Світової війни Канада приєдналася до держав Антанти, які воювали проти Центральних Держав. Українці у великих кількостях приєднувалися до армії Канади. Проте до українців, які прибули з ворожої Австро-Угорщини, почали ставитись з підозрою.

Парламент Канади 22 серпня 1914 р. видав закон (Акт Військового Часу), що зобов'язував кожного українця, який проживав на території Канади, ставати на облік до поліцейських відділків. Крім того, закон передбачав будівництво концентраційних таборів для «ворожих іноземців». Ці табори було створено для обробки цілинних теренів Канади, будівництва доріг, залізничних шляхів. До таборів окрім українців потрапляли також військовополонені або емігранти з Австро-Угорщини та Німеччини [3]. Проте ставлення до них було менш жорстким порівняно з українцями. Справа у тому, що українці не мали власної державності і захистити їх було нікому. Вагомим фактором були також ксенофобські настрої щодо українців.

Для утримання «ворожих іноземців» було створено 24 концтабори, які існували в 1914-1920 рр. В українців, які прибули до Канади після 1902р., відбирали громадянство, конфісковували майно та відправляли у найменш заселені райони Канади розбудовувати інфраструктуру. Умови праці в них були жахливими та нестерпними. Наглядачі в концтаборах нерідко били та принижували політв'язнів, адже всіх слов'ян, котрі втікали до Канади, тоді не вважали за «білих» людей. «Умови тут наскільки жахливі, що ми не можемо терпіти, нам не дають достатньо їжі – ми голодні, як пси», - писав у листі до дружини Нік Олійник, в'язень № 98 табору Кесл Моунтен [2]. Втративши громадянство, українці не мали можливостей протестувати проти неналежного ставлення.

У 1917р. в'язнів концтаборів відпустили, але з умовою, що вони будуть поставлені на облік до своїх поліцейських відділків. Процедура контролю за українцями передбачала обшуки в зазначений день.

Працевлаштуватись звільнені українці могли лише на певні підприємства. Заробітна плата була фіксована і становила 25 центів в день. Працювати на інших підприємствах за вищу заробітну плату українцям заборонялось. Це рішення було прийняте у зв'язку з недостатньою кількістю працівників, які були відправлені на службу до армії.

Після Жовтневої революції у Росії, влада Канади знову почала нову хвилю репресій проти українців. Останніх заарештовують та знову засилають до таборів. Проводиться вилучення матеріальних цінностей з помешкань інтернованих.

«Без вагань кажу, що кожен ворог-іноземець, який був інтернований під час війни, є сьогодні таким самим ворогом, як і був під час війни, і я вимагаю від цього Уряду, щоби всіх цих іноземців до одного з нашого домініону депортувати при найближчій нагоді... для цього їм вистачать судна для худоби» – заявив 24-го березня 1919 р. Герберт С. Клеменс, депутат парламенту від Кент Вест, Онтаріо [2].

Відразу після закінчення війни декілька сотень українців дійсно були депортовані у результаті «Червоної Паніки». Оскільки більшість з них не залишала таборів з 1917 р. та впродовж усього ув'язнення, залишається не зрозумілим чому вони були під підозрою.

Дискримінаційна політика воєнного часу щодо українців тривала й після закінчення війни. Лише у 1920 р. канадський парламент вирішив припинити репресії проти українців. В'язні, що повернулись до своїх родин у Канаді, боялись говорити про те, що з ними відбувалося у таборах. Лише окремі сміливці зважились відкрито розповісти про умови утримання через 50 чи більше років.

Згідно з офіційними даними у таборах загинуло 107 українців, шістьох було вбито при спробі втечі, а інші померли або від холоду і хвороб. Ховали українців у віддалених від таборів та общин місцях.

Після завершення політики інтернування, канадський уряд знищив майже всю документацію цих подій. У зв'язку з цим, складно встановити скільки саме українців пройшли через канадські табори.

Отже, українці переселялись до Канади в пошуках землі та кращого життя. У роки Першої світової війни українська діаспора зазнала дискримінації з боку канадського уряду. Також відомі факти ксенофобського ставлення до українців-іммігрантів. Питання вимагає залучення нових джерел та поглибленого вивчення.

Список використаних джерел

1. З його порад почалася еміграція до Канади (До 150-річчя з дня народження Йосипа Олеськіва) // Свобода. – 2010. – 29 січня. – С. 13.]

2. Норберт К. Іван Концентраційні табори Канади [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ukrainianpeople.us/концентраційні-табори-канади-canadas-first-world-war-internment-ca/>

3. The War Measures Act [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://faculty.marianopolis.edu/c.belanger/quebechistory/docs/october/wm-act.htm>

Зеленко Наталія

Луцький базовий медичний коледж

Науковий керівник: Козира Є.В., викладач вищої категорії, викладач-методист

ЗАГОРІВСЬКИЙ МОНАСТИР РІЗДВА БОГОРОДИЦІ ЯК ОДИН ІЗ СИМВОЛІВ ДАВНЬОЇ ТА НОВІТНЬОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІЇ

Серед знакових історичних пам'яток Волинської землі – Загорівський монастир Різдва Богородиці. Розміщений монастир у с. Новий Загорів Локачинського району Волинської області.

За переказом, монастир існував з другої половини XIII ст., його ніби-то заснували ченці з Києва, які рятувалися від татаро-монгольської навали. Згідно з іншою версією, його у XV ст. заснували монахи Зимненського монастиря, що біля Володимир Волинського.

Наприкінці XIX століття в монастирі ще зберігався дзвін з дарчим написом від родини О.Ю. Загоровського і датою 1492 р. У подальшому історія монастиря довгий час була тісно пов'язана з родом Загоровських.

Зокрема існують писемні згадки, що на знак вдячності за чудесне зцілення від хвороб у дитячому віці Петро Богданович Загоровський (помер у 1546 р.) розпочав будівництво мурованого храму на місці дерев'яного. У важкі часи монастир підтримували представники української шляхти. Так на початку XVII ст. князь Костянтин Острозький подарував монастирю збірку творів Василя Великого, надруковану в Острозі у 1594 році.

Великою подією в житті Загорівського монастиря стало запрошення в кінці XVII ст. з Білостока визначного художника того часу Іова Кондзелевича для розпису кіота. Пензлю майстра також належали ікони Нерукотворний Спас, ікона св. Антонія і Феодосія, апостольський та святковий ряди. У XVIII столітті церкву Різдва Богородиці перебудували, реставраційні роботи тривали 17 років. Історичні джерела стверджують, що розписи в оновленій церкві виконував острозький майстер Людвик Бендель, а допомогали йому малярі з Почаєва Степан-Сава Калинович та Андрій-Аліпій Токаревський. Ці розписи загинули в роки Другої світової війни.

Ще однією знаковою сторінкою історії монастиря стало відвідування монастиря у 1886 році професором Київського університету Андріаном Проховим, який здійснив експедицію по Волині для ознайомлення з пам'ятками краю.

Результатом подорожі стали альбоми фотографій, зокрема і Загорівського монастиря, а саме: зображення ікон, розписів, будівель.

Монастир розбудовувався також у XIX ст. Як зазначалось у церковних реєстрах на 1908 р. тут було три церкви: головна – Різдва Пресвятої Богородиці, приділена – Трьох святих (на першому поверсі південно-східного корпусу) і Воздвиження Чесного Хреста – в південному монастирському корпусі. Тоді ж у монастирі існувала початкова школа. У монастирі зберігалось 57 старовинних рукописів, 42 стародруки, серед них «Книга о постничестви» святого Василя Великого, надрукована в Острозі в кін. XVI ст. та багато ікон.

Одна з найтрагічніших сторінок Загорівського монастиря пов'язана з 1943 роком.

Саме ця обитель відіграла значну роль в історії УПА. Вдень 8 вересня 1943 р. повстанська чота особливого призначення під керівництвом А.Марценюка («Берези») увійшла до Нового Загорова. Повстанці розташувалися біля Загорівського монастиря, який на випадок зустрічі з німцями мав стати надійним місцем оборони.

Проти чоти з 44 повстанців було кинуте німецьку жандармерію, пронимецькі війська і поліцію з фольксдойчі – усього близько 400 осіб.

Повстанці ж, розуміючи трагічну складність свого становища, вирішили закріпитися в монастирі і тримати оборону в його стінах.

Уранці 9 вересня до Нового Загорова були перекинуті додаткові сили жандармерії. Перешикувавшись, вони негайно пішли в атаку, проти повстанців виступило понад 700 бійців, котрі мали на озброєнні міномети й артилерію. Обстріл монастиря тривав цілий день, а увечері до німців прибуло підкріплення – десять легких танків. Також три німецькі літаки розпочали бомбардування храму. Повстанці витримали авіаудари, сховавшись у його глибоких підвалах.

10 вересня стало справжнім випробуванням. Протягом цілого дня німецькі сили штурмували монастир. 10-го і до середини дня 11 вересня німецькі підрозділи обстрілювали монастир з артилерії, танків та мінометів, а надвечір знову пішли на штурм обителі. Повстанці втратили пораненими ще трьох побратимів, зокрема і свого командира «Березу», але позицій не здали. Уночі на 12 вересня вони вирішили вирватися з полону. Сховавши в підвалах храму поранених товаришів, повстанці розділилися на дві групи по шість чоловік і, вдаривши по німецьких підрозділах одразу у двох напрямках, вирвалися зі смертельного кільця.

Повстанці втратили 29 осіб у бою, один був убитий у полоні, 12 вирвалися, а двох врятували місцеві жителі. Німецькі втрати оцінюються в 90-100 чоловік убитими та 150-200 пораненими.

Щороку на початку вересня місцеві жителі вшановують пам'ять героїв-борців за незалежність України.

А монастир стоїть зруйнований. В інтер'єрі – залишки ліплених капітелей і архітектурні вівтарі, роблені з цегли, залишки кольорових фресок. На жаль, монастир не увійшов у перелік охоронних об'єктів, але це не позбавляє його цінних мистецьких якостей і шедевра архітектури. Загорівський монастир – місце важливе і цікаве. Такі пам'ятки треба оберігати і відбудовувати. Їх залишилось не так багато.

Список використаних джерел

1. <https://www.google.com.ua/search?q=не+кажучи+нікому+тартак&client=opera&hs=WB9&tbn=isch&source=Inms&sa=X&veb=0ahUKEwja9 e mafmAhUvAxAIHWLEBxUQ AUIDCgD&biw=1305&bin=646&dpr=1#imgrc=ybYfVqjhWuOvbM>:
2. <https://www.istpravda.com.ua/articles/2011/09/15/54886/>
3. <https://neo7777vitaha.livejournal.com/98174.html>
4. <https://www.youtube.com/watch?v=OYCtZXMUgHM>

Коляса Валентина

Шацький лісовий коледж імені В.В.Сулька

Науковий керівник: Натальчук Т.А., викладач першої категорії

НАРОДНІ ЗНАННЯ І СВІТОГЛЯДНІ УЯВЛЕННЯ НАСЕЛЕННЯ ВОЛИНІ В ТВОРАХ Ю.І. КРАШЕВСЬКОГО

Під народними знаннями в етнографії розуміють раціональні уявлення широких кіл населення, набуті шляхом життєвого та виробничого досвіду [1, с.188]. Народні знання населення українців, як і інших народів, були пов'язані

насамперед із різноманітною господарською діяльністю і ґрунтувалися на спостереженнях над природою і оточуючим середовищем.

У творах Ю. Крашевського знаходимо певні відомості про народну метеорологію, метрологію тощо. Так, у повісті „хата за селом” автор відзначає: „тільки дим стелився по землі на відлигу й накривав сірою імлою чорні дахи Стависька”[2, с.97]. Тут бачимо поширену народну прикмету стосовно передбачення погоди: дим стелиться по землі – на дощ (напередодні поганой погоди частки диму вкриваються шаром вологи і опускаються вниз) [1, с.190].

Найбільше відомостей стосується народної метрології. Зокрема, Ю. Крашевський згадує про рахунок віку людини веснами (так як саме весною починається новий господарський рік). Говорячи про вік пана Адама із „Хати за селом”, письменник зазначає: „він не пам’ятав ще двадцяти весен, тільки що пробуджувався до життя”[2, с.23].

Народні міри, які використовувались для вимірювання вуликів, полотна тощо названі у повісті „Історія кілка в плоті”: „якщо він поставив у садку кілька вуликів з бджолами, то платив за них очкове – медом або грошима; ткач віддавав задарма п’ятдесят ліктів полотна або відповідно платив верстатове за те, що тримав верстат... Так, Пакули з незапам’ятних часів віддавали панові півсотні ліктів полотна і сплачували *certum quatum* верстатового, одержуючи лише дві-три мірки збіжжя для шліхти”[4, с.348]. Як бачимо, тут названі – очкове, яке платили селяни за вулики, верстатове – за ткацький верстат. Полотно міряли ліктями – відстань між ліктьовим суглобом і кінцем стиснутого кулака людини середнього зросту – 45-50 см [5, с.186], а збіжжя – мірками: однаковий товар вимірювався посудом однакової місткості [6, с.188]. У кожній місцевості розмір „мірки” міг бути різний.

Впродовж багатьох віків нагромадили багато способів лікування різноманітних хвороб. Основними носіями цих народних знань були знахарки. У „Хаті за селом” Ю. Крашевський розповідає про бабу Солодуху, яка допомагала людям не тільки свого села, а й навколишніх: „Мала... знахарство, з якого жила. Один Господь знав, як прийшла до неї та мудрість: отак попросту, з віком та зморшками. Хтось з нею порадився, допомгла одному, другому, почали її брати до породіль за бабку, а потім уже і пропасницю, й лому в кістках і чого тільки не навчилася лікувати! Кінець кінцем стала лікаркою на все село... Хворобу не знаю, чи вгадувала, але людину бачила наскрізь. Досить було їй глянути будь-кому в очі – і вже могла сказати, що той думає; а наближення смерті вгадувала з одного погляду, так що, коли похитає над кимось головою, тому напевне вже не багато залишилося жити. Часто кликали її й у сусідні села, і не тільки селяни, а й жінки економів, попаді, ба навіть з Рудні чиншова шляхта, що орендувала корчми”[2, с.185-186].

Серед українців досить поширеними були різноманітні світоглядні уявлення. У „Хаті за селом” зустрічаємося з поняттям „доля” – фантастично-поетичний образ, який у повір’ях українців ототожнювався зі щастям. За народною уявою, кожна людина має свою долю, яка визначає її вік, благополуччя тощо [7, с.221]. Ці вірування висловлює Марися, яка упевнена, що долі змінити не можна: „свого талану не переробиш, не витчеш заново долі... Навіщо ж мені гнітися за чимсь кращим, якщо нема для мене кращого на світі” [2, с.260].

Читаючи повісті, бачимо, що Ю. Крашевський був добре ознайомлений з демонологічними уявленнями українців. Зокрема, він згадує мару – міфологічну богиню зла, яка мислилася страшною істотою жіночої статі, нічним привидом, що навідувався на сонну людину, а коли та прокидалася, то мара миттю зникала [7, с.223]. У „Хаті за селом” пише: „Майнув Томко, як мара, і знову нема й нема його” [2, с.248]. До мари прирівнюється туга, яка „ходить марою по світу”. Старий Ратай просить Марисю не ходити на Материну могилу: „не слід ходити, дитинко, ти ще не знаєш, що то плач та туга. Туга ходить марою по світу, а кого захапає, то душить, то мордує – якщо від неї не відхреститься, – аж поки не задавить. Господь Бог велить не піддаватися тій напасті, а боронитися від тих сліз: краще молися щодня за неї, а на могилу не ходи” [2, с.209].

В народі поширеними були вірування в різноманітну „нечисту силу” – відьом, чарівників. Коли Марися після смерті матері залишилася одна, почалися пересуди. Люди не могли повірити, що дівчинка саме дає собі раду, тому й говорили, що її батьки за життя були чарівниками (характерниками), а після смерті стали упірями (покійник, що виходить з могили [7, с.224]): „Люди дивилися на неї, як на якесь диво, як на щось незвичайне.. і робили те одні з хворобливою цікавістю, інші – шукаючи пояснення всьому у чарах та упирях [2, с.229”; „Мотря була характерниця, завсігди, кажуть, мала молоко, хоч і не було корови: віткне кілочок в стіну, пошепче і доїть, як корову... Чоловік її був характерник – та то ж усі знають, що нечистий помагав йому вночі хату будувати... Вони, певне, упірями стали і приходять до своєї доньки, щоб доглядати її, одягати та годувати. Вірте мені, то не інакше”. Пояснюючи ці вірування, Ю. Крашевський пише: „Народ, який, може, не без певної слухності в земному везінні завжди вбачає участь нечистої сили і приписує його то вкраденому грошеві, то іншим талісманам такого роду – і в тому сирітському щасті завжди потроху шукав допомоги упирів, різних духів і нескоро, коли ті домисли нічим не підтвердилися, почав розуміти таємницю праці й божого благословення”.

Як бачимо, у повістях Ю. Крашевського найбільш докладно висвітлений громадський і сімейний побут населення Волині. Родинна обрядовість, народні знання і світоглядні уявлення знайшли лише фрагментарне відображення.

Список використаних джерел

1. Горленко В.Ф., Наулко В.І. Народні знання, світоглядні уявлення, вірування, мораль // Культура і побут населення України: Навч. посібн. – К.: Либідь, 1991. – С. 188.
2. Крашевський Ю.І. Хата за селом: Повісті / Пер. з пол. – К.: Дніпро, 1967. – 315 с.
3. Горленко В.Ф., Наулко В.І. Народні знання, світоглядні уявлення, вірування, мораль // Культура і побут населення України: Навч. посібн. – К.: Либідь, 1991. – С. 188-196.
4. Крашевський Ю. І. Історія кілка в плоті // Крашевський Ю.І. Повісті / Пер. з польської В.П. Іванисенка – К.: Дніпро, 1979. – С. 331-424.
5. Павлюк С.П., Мельничук Н.Ю., Народні знання // Українське народознавство: Навч. посібн. – Львів: Фенікс, 1994. – С. 186.

6. Мельничук Н.Ю. Народні знання. – С. 188.
7. Українська минувшина: Ілюстрований етнографічний словник. – К.: Либідь, 1994. – С. 221.

Косинська Альона
Коледж технологій, бізнесу та права
СНУ імені Лесі Українки
Науковий керівник: Матвійчук Л.М.,
викладач вищої категорії, викладач-методист

ПРАВИЛЬНІСТЬ МОВЛЕННЯ - ОДНА З ВИЗНАЧАЛЬНИХ ОЗНАК КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ

Сучасне суспільство не може існувати без мови – найважливішого засобу спілкування, засобу вираження думок та передачі досвіду сучасникам і нащадкам. Мовлення - це не просто лад слів, а й лад думок та почуттів. Важливе значення має також вивчення й правильне використання мовних засобів у вираженні думки залежно від мети й змісту висловлювання, яке досягається тільки за допомогою культури мовлення. Культура мовлення — це дотримання усталених мовних норм усної й писемної мови, а також свідоме, цілеспрямоване, майстерне використання мовних засобів залежно від мети й обставин спілкування.

Отже, культура мовлення – це й культура мислення та культура суспільних і духовних стосунків людини. Питання мовної культури були об'єктом наукової уваги в лінгвістиці, їх розглядали відомі мовознавці, зокрема, І. Огієнко, О. Потебня, В. Виноградов. Пізніше фахівці в галузі державного управління й мовознавства – Н. Бабич, В. Князєв, І. Плотницька, П. Редін, С. Шумовицька – наголошували на необхідності визначення оптимальної мовленнєвої поведінки в певній ситуації, звертали увагу на важливість культури мовлення в професійно-кваліфікаційній характеристиці фахівців будь-якого профілю. Висока культура мовлення означає володіння багатством мови, уникнення у мовній практиці газетних штампів, канцеляризмів, діалектизмів, досягнення такої усної і писемної форми спілкування, яка б найповніше, найточніше передавала зміст думки.

Правильна вимова, вільне, невимушене оперування словом, уникнення вульгаризмів, архаїзмів, слів-паразитів, зайвих іншомовних слів, наголошування на головних думках, фонетична виразність, інтонаційна розмаїтість, чітка дикція, розмірений темп мовлення, правильне використання логічних наголосів і психологічних пауз, взаємовідповідність між змістом і тоном, між словами, жестами та мімікою — необхідні елементи мовної культури. Культуру мовлення характеризують такі ознаки: *правильність*, тобто відповідність прийнятим орфоепічним, орфографічним, граматичним, лексичним нормам.

Еталоном правильності слугують норми, правила вимови, наголошування, словозміни, слововживання, орфографічні правила у писемному мовленні тощо. Завдяки цьому реалізується інформаційно-інформативна функція мовлення, здійснюється цілеспрямований вплив на свідомість людини; *різноманітність*: володіння мовним багатством економічної і публіцистичної літератури; активне мислення; постійне удосконалення і збагачення мовлення; *виразність*

забезпечується оригінальністю у висловлюванні думок з метою ефективного впливу на партнера по комунікації; *ясність*, тобто доступність мовлення для розуміння тих, хто слухає, вона забезпечує адекватне розуміння сказаного, не вимагаючи від співрозмовника особливих зусиль при сприйнятті. Ясності мовлення сприяють чітка дикція, логічне і фонетичне наголошування, правильне інтонування, розмірений та уповільнений темп, спокійний і ввічливий тон; *чистота*, тобто бездоганність усіх елементів мовлення, уникнення недоречних, невластивих українській мові іншомовних запозичень. Забезпечується вона системою установок, мовною грамотністю; *стилістичність* (раціональний вибір мовних засобів для вираження головної думки, тези). Ця ознака формує вміння говорити по суті; *доцільність*, тобто відповідність мовлення меті, умовам спілкування, стану того, хто висловлюється.

Отже, культура мовлення – це частка загальної професійної культури в цілому, а її відсутність – свідчення бездуховності і безграмотності людини.

Мистецтво спілкування завжди вважалося органічною складовою професіоналізму ділової людини нового типу, яка повинна мати нестандартний погляд на речі, відзначатися високою етикою спілкуванні, гнучко розподіляти обов'язки, володіти Божим даром – харизматичним вмінням подібати людям, надихати їх, вести за собою не силою наказу, а силою аргументів, переконуючого слова, яке з давніх часів вважалося божественним даром. Висока культура мовлення означає досконале володіння літературною мовою у процесі спілкування та мовленнєву майстерність. Основними якісними комунікативними ознаками, їх ще називають критеріями, культури мовлення є правильність, точність, логічність, змістовність, доречність, багатство, виразність, чистота. **Правильність** - одна з визначальних ознак культури мовлення. Мова має свої закони розвитку, які відображаються у мовних нормах. Вільно володіти мовою означає засвоїти літературні норми, які діють у мовній системі

Точність пов'язується з ясністю мислення, а також зі знанням предмета мовлення і значення слова. Уміння оформляти і виражати думки адекватно предметові або явищу дійсності зумовлюється знанням об'єктивної дійсності, постійним прагненням пізнавати реальний світ, а також знанням мови. **Логічність**. Дотримання цієї ознаки культури мовлення означає логічно правильне мовлення, розумне, послідовне, у якому є внутрішня закономірність, яке відповідає законам логіки і ґрунтується на знаннях об'єктивної реальної дійсності. **Доречність** це такий добір мовних засобів, що відповідає змістові, характерові, експресії, меті повідомлення. Доречність мовлення-це врахування ситуації мовлення, комунікативних завдань, складу слухачів (читачів), їхнього стану, настрою, зацікавлень. По-іншому цю вимогу можна назвати *комунікативною доцільністю*. Багатство, Показник **багатства** мовлення - великий обсяг активного словника, різноманітність уживаних морфологічних форм, синтаксичних конструкцій. Звичайна людина використовує близько 3 тис. слів, добре освічена - 6-9 тис. слів, хоча розуміє в десять разів більше. Як приклад: словник мови Т. Шевченка - понад 20 тис. слів. **Виразність**. Ця невід'ємна частина культури мовлення, яка означає використання невичерпних ресурсів виражальних засобів української мови і лежить в основі мистецтва володіння словом. І забезпечується виразністю дикції і чіткістю вимови. **Чистота**. Мова

тоді буде чистою, коли буде правильно звучати, коли вживатимуться тільки літературно-нормативні слова і словосполучення, будуть правильні граматичні форми. Що "каламутить" і засмічує українську мову? Зайві слова, слова-паразити, які заповнюють паузи у мовленні, коли людині важко чітко висловити думку. Найчастотніші з них: ну, от, значить, там, як це, чуєш, знаєш, так сказати, типу, розумієш та ін. Їх можна легко позбутися, уважно стежачи за своїм мовленням. Чистота мовлення - це відсутність *суржик*, що означає штучно змішану, нечисту мову, гібрид української і російської мов, що, безперечно, є загрозою для існування рідної мови, соціальним злом. Назва сучасного терміна метафорична, адже первісне значення слова *суржик* - суміш зерна різних злаків і борошно з такої суміші, яке було невисоким за якістю і вживалося у важкі голодні роки. Примітно, що аналогічне мовне явище (суміш білоруської і російської мов) є в Білорусі. Воно має назву *трасянка*, так називали неякісний корм для худоби, в який до сіна додають ("натрушують") соломку. На жаль, *суржик* - давнє явище. Ще наприкінці XIX-XX ст. звучало застереження інтелігенції щодо поширення цієї скаліченої мови Україною як "збитку і згуби слов'янського добра". Характеристики *суржик* - лише негативні: "мішана й ламана мова", "мовний покруч", "здеградована під тиском русифікації форма українського мовлення", "мовний безлад", "низька мова", "напівмовність", "кровозмісне дитя двомовності", "бур'ян".

Причинами такого всеохопного впливу однієї мови на іншу науковці вважають цілеспрямовану мовно-культурну політику, тобто мовний тиск однієї мови на іншу, а також велику зовнішню подібність і тісну спорідненість лексичного складу й граматичної системи української і російської мов. Наприкінці XX ст. українські мовознавці, відчувши загрозу тотального розмивання норм української літературної мови, розпочали рішучу боротьбу проти наступу *суржик*. Б. Антоненко-Давидович, Є. Чак, О. Сербенська, С. Караванський, О. Пономарів, М. Лесюк у своїх працях подали практичні поради щодо правильного слововживання, розподіляючи їх за мовними рівнями та сферами функціонування, створили реєстри ненормативних слів і словосполучень і їх правильних відповідників. Промовиста назва одного з посібників "Антисуржик" за загальною редакцією О. Сербенської свідчила про активне протистояння зросійщенню, занечищенню рідної мови.

Список використаних джерел

1. Бабич Н.Д. Основи культури мовлення. Львів:Світ,1990
2. Гриценко Т.Б. Українська мова та культура мовлення: навч.посіб.Київ:Центр навчальної літератури,2003

Ляхович Поліна
Волинський коледж НУХТ
Науковий керівник: Матвійчук О.М., викладач I категорії

ЛЕКСИКА ІНШОМОВНОГО ПОХОДЖЕННЯ В ГАЛУЗІ КУЛІНАРІЇ

На сучасному етапі розвитку українського мовознавства принципового значення набуває питання про вироблення й удосконалення принципів та засад мовної політики, зокрема тих положень, що стосуються іншомовних запозичень.

Запозичення – перехід слів з однієї мови в іншу внаслідок взаємодії цих мов. Багато запозичених слів стали настільки звичними для нас, що вже не відчувається їхнє чужомовне походження (цукор, кавун), інші навіть не набули здатності змінюватися за законами української граматики (меню) [1, с. 225].

З найдавніших часів носії різних мов спілкуються між собою: торгують, обмінюються культурними досягненнями, ведуть переговори. Внаслідок цього контактують різні мови, що призводить до запозичень [2, с. 367].

Упродовж століть в українській мовній картині світу сформувався великий пласт лексики на позначення різних продуктів, страв, напоїв, способів приготування їжі, режиму повсякденного харчування та ін. Лексика іншомовного походження в галузі кулінарії належить до активного, найбільш рухомого словникового запасу [3].

Актуальність роботи визначається потребою всебічного вивчення іншомовної лексики в галузі кулінарії.

Предметом дослідження є іншомовні слова в назвах страв.

Мета роботи – виявити основні тенденції процесу засвоєння іншомовної лексики в галузі кулінарії.

Джерелом дослідження став збірник рецептур, меню закладів харчування: «Базилік», «Дядя Pizza», «Соло», «Моjo».

Їжа - це той елемент матеріальної культури, в якому більше інших зберігаються традиційні риси, і в той же час він легше й швидше інших піддається запозиченню.

Запозичені слова в назвах страв з французької мови

Багет (*фр. baguette — паличка*) : багета; довгий тонкий хлібобулочний виріб із хрусткою скоринкою.

Бланманже (*фр. blanc — білий + manger — їсти*) : молочне желе, приготоване з використанням вершків чи мигдалевого молока, яєць, круп.

Бісквіт (*фр., від лат., двічі випечений*): легкі здобні тістечка, **печиво**.

Бульйон (*фр.*): **юшка** з м'яса.

Рагу (*фр. ragout від ragouter*): страва з дрібно нарізаного м'яса, птиці, дичини чи риби, тушкованого з овочами, гострою приправою; **печеня**.

Маргарин (*фр. margarine*): харчовий **жир**, який виготовляють в основному із суміші тваринних жирів та олії.

Запозичення з англійської мови

Англійська мова стає мовою світового рівня. Англомовна лексика буквально "вривається" в культуру нашої країни.

Біфштекс (*англ. beef «яловичина» і steaks — «шматки»*): страва у вигляді підсмаженого шматка яловичини (вирізки).

Чизкейк (*англ. cheese — сир, cake — торт*) — сирний десерт

Пудинг (*англ. pudding*): національна англійська страва — **запиканка** з рису або інших крупів, макаронів тощо з різними приправами.

Запозичення з німецької мови

Бургер (*нім. burger*): вид сендвіча, що складається з рубаної котлети, поданої всередині розрізаної булки.

Бутерброд (*нім. butterbrot — хліб з маслом*): **скибка хліба** з маслом, сиром, ковбасою тощо.

Шніцель (*нім. schnitzel*): різновид відбивних із спеціально підготовленого м'яса, запанірованого в сухарях чи хлібних крихтах і обсмаженого з двох сторін.

Запозичення з італійської мови

Карпачо (*ім. carpaccio*): страва (холодна закуска) з тонко нарізаних шматочків сирого м'яса, приправлених оливковою олією з лимонним соком.

Піца (*ім. pizza*): страва, що представляє собою **млинець**.

Равіолі (*ім. ravioli*): невеликі квадратної або овальної форми вироби з тіста з начинкою; різновид пасти.

Ризото (*італ. risotto*, значить «маленький рис»): страва з рису, цибулі і масла.

Спагеті (*ім. spaghetti*): макаронні вироби, які представляють собою вироби з тіста круглої форми

Тирамісу (*італ. tiramisù* — дослівно «підніми мене»): багат шаровий десерт.

Запозичення з японської мови

Суші (фрикадельки з рису з рибою в листі водоростей).

Васабі (гострий японський хрін).

Нори (їстівні червоні водорості).

Саке (рисове вино, зброджування рису та пропареного рисового солоду).

Такоякі (смажене м'ясо восьминога на палиці).

Таким чином, можна зробити висновок про те, що українська мова постійно поповнюється новими лексемами, що відносяться до теми харчування.

Передумовою запозичень окремих назв послужило поширення в Україні страв кухні інших народів. Чимало з них стали дуже популярними. Запозичення слів з інших мов в області кулінарії відбувалося, відбувається і буде відбуватися за всіх часів і у всіх мовах, так як в процесі свого історичного розвитку окремі народи вступають в різні відносини один з одним [3]. Проблема запозичень в галузі кулінарії залишається однією з найактуальніших проблем, яка привертає увагу вітчизняних лінгвістів тому, що в нашу мову все більше приходять запозичення, що не мають еквівалентів.

Список використаних джерел

1. Карпенко Ю.О. Вступ до мовознавства: підручник. – К.: Видавничий центр «Академія», 2006. – 336с.
2. Заремба І.Д. Молодий вчений/ Заремба І.Д.//Українізація іншомовних термінів. – 2016. - №4. – 370с.
3. Електронний ресурс: <https://www.google.com.ua/search?sxsrf>

Мажула Анастасія
Коледж технологій, бізнесу та права
СНУ імені Лесі Українки
Науковий керівник: Кузьмич О.М.,
кандидат історичних наук, викладач історії та суспільних дисциплін

СЕКРЕТИ ВЕСЕЛКОВОГО ПРАПОРУ ЛГБТ

Спільнота лесбійок, геїв, бісексуалів та трансгендерів (скорочено ЛГБТ-спільнота) та ЛГБТ-рух мають свою власну символіку. Ці знаки, що мають різне

походження та смислове наповнення, покликані створити видимість людей, яких часто маргіналізують, зображуючи карикатурно, або замовчують сам факт їх існування. Ці символи допомагають ЛГБТ-людям проявляти свою ідентичність, підвищуючи тим самим їх впевненість та самооцінку перед обличчям дискримінації та утисків. Вони демонструють єднання спільноти, його відкритість та гордість [1].

До другої половини ХХ століття в багатьох суспільствах вважали, що сексуальна орієнтація, що відрізняється від тієї, що у більшості, є ознакою гріха або хвороби. Часто такі люди переслідувалися законом.

25 червня 1978 на гей-параді у Сан-Франциско вперше було піднято прапор, який невдовзі став інтернаціональним символом борців за права сексуальних меншин. У 1970-ті ліберальний Сан-Франциско стає центром гей-руху в США, в мегаполісі з'являються райони, де охоче селяться представники ЛГБТ-спільноти. Тож не дивно, що саме у цьому каліфорнійському місті, відслуживши в армії, осідає майбутній автор прапора — молодий художник і громадський активіст Гілберт Бейкер.

Бейкер знайомиться з Харві Мілком — першим відкритим геєм в американській політиці, що був обраний у 1977-му членом міської ради Сан-Франциско. Харизматичний Мілк і доручив соратникові створити прапор гей-руху. На той момент єдиним міжнародним символом сексуальних меншин був рожевий трикутник, який нашивали на роби в'язнів-геїв в нацистських концтаборах. Годі й казати, які асоціації викликав цей трикутник, що служив своєрідною перепусткою до душоубки.

Спочатку прапор складався з восьми смуг, де кожен колір мав певне значення: рожевий — сексуальність, червоний — життя, помаранчевий — здоров'я, жовтий — сонячне світло, зелений — природа, бірюзовий — мистецтво, індиго — гармонія, фіолетовий — сила духу. "Прапор проголошує владу", — любив повторювати Бейкер. Коли в одержимі глем-роком 1970-ті Бейкер зрозумів, що розкішні вбрання трансвестита йому не по кишені, він взявся за швейну машинку. Цими навичками він скористається пізніше, коли почне робити політичні банери. Бейкера захоплювала гіпнотична насиченість американського прапора, його здатність трансформуватись у мистецтві і моді: від дорогих поп-арт картин Джаспера Джонса до потертих нашивок на джинсах. Художника також приваблювала оманлива простота смуг, які символізують єдність різних людей.

Розмірковуючи над новою емблемою, Бейкер розумів, що будь-який його проект порівнюватимуть зі старим логотипом гей-спільноти, який викликав болісні, хоча й мужні асоціації.

Разом з тридцятьма волонтерами Бейкер зшив два величезних прапори з мусліну, з якими 25 червня 1978 року активісти вийшли на гей-парад, що зібрав 250 000 учасників. Щоправда, встановити їх перед будівлею мерії, не вдалося, але згодом саме ця дата стала відзначатися як День веселкового прапора. Восени того ж року Харві Мілк і мер Сан-Франциско Джордж Москоне були вбиті колишнім членом міської ради Деном Уайтом — ці події відображені в оскароносному фільмі «Харві Мілк», головну роль в якому виконав Шон Пенн [2].

Шлях, пройдений ЛГБТ-спільнотою за п'ятдесят років з моменту створення прапора — величезний. Мабуть, жодна група у світі не добивалася таких

вражаючих успіхів в боротьбі за свої права в такий короткий термін. Причому мова йде про успіх на всіх рівнях соціальної піраміди. Так, 26 червня 2015 року в ознаменування легалізації гей-шлюбів у всіх 50 штатах США квітами веселкового прапора був підсвічений Білий дім — і це в країні, де тільки у 2003 році гомосексуальні контакти були на федеральному рівні декриміналізовані рішенням Верховного суду [3].

Сьогодні цей прапор можна побачити всюди. 12 червня його пронесли вулицями Києва під час першого значного гей-параду в Україні. З 24 до 26 червня прапор майорітиме над британським парламентом на честь гей-параду в Лондоні. В 2015 році, після того як Верховний суд США ухвалив одностатеві шлюби в усій країні, соціальна мережа Facebook створила веселковий фільтр для головної світлини профілю.

Тим не менш, негативна реакція на рух за права секс-меншин у Росії і на Близькому Сході, а також події в Орландо нагадують, що цей прапор символізує не лише свято рівності. І хоча на перший погляд його дизайн здається легковажним, творіння Бейкера насправді пронизане завзятою боротьбою і просочене болем.

Список використаних джерел

1. https://www.wikiwand.com/uk/%D0%A1%D0%B8%D0%BC%D0%B2%D0%BE%D0%BB%D1%96%D0%BA%D0%B0_%D0%9B%D0%93%D0%91%D0%A2
2. <https://www.ivy.ru/watch/60786>).
3. https://www.bbc.com/ukrainian/vert_cul/2016/06/160617_vert_cul_the_history_of_the_rainbow_flag_vp)

Матвійчук Ангеліна
Луцький базовий медичний коледж
Науковий керівник: Пенько В.Л,
кандидат філософських наук, доцент

ВОЗВЕЛИЧЕНА НА ВІКИ: ІСТОРІЯ ІЛЛІНСЬКОЇ ЦЕРКВИ

Щороку в Україні, від 1992 року, вогонь, підтриманий байдужістю та невіглаством її громадян, а особливо чиновників забирає 12 церковних споруд, переважно дерев'яних [1]. Значна частина храмів, палаців, маєтків перебувають в жалюгідному стані, на грані їх повного знищення. У 2015 році до списку втрачених пам'яток додалась Іллінська церква. Сьогодні про цей храм ми знаємо з історії та спогадів людей. Про те, що ми втратили повинні знати всі.

Камінь - Каширський край Волині – це унікальна частина України, в якому добре збереглася автентична матеріальна і духовна культури Полісся, його мовні особливості, звичаї та обряди, неперевершена побутова та церковна архітектура. До пам'яток архітектури краю належав храм святого Іллі, який величаво і гідно прикрашав місто Камінь-Каширський.

Храм був свідком багатьох поколінь і подій, але вберегти його на сучасному етапі, на жаль, не вдалось. 7 квітня 2015 року Іллінська церква, пам'ятка дерев'яного зодчества, згоріла.

Її обвуглені рештки були захороненні в урочищі «Дубицьке», де колись був розташований хутір Дубицьк, жителів якого було депортовано до місць заслання. В майбутньому на цьому місці планують облаштувати пам'ятний хрест.

В «Описі церковних приходів», який був складений у 1893 році секретарем Волинського Єпархіального Архієрея священником Миколою Переверзєвим, значиться, що «храм святого Іллі побудовано в 1700 році» [2,с.198].

Освячення церкви, за твердженням історика та мецената Михайла Теодоровича, відбулося у 1701 році. Біля церкви стояла окрема дерев'яна дзвіниця, яка станом на 1841 рік, як і церква, була в хорошому стані. У документах Іллінської церкви є відомості про ікони, які зберігалися в ній. Всі ікони, які були розміщені в Царських Воротах, інших частинах храму, були написані на тканині (полотні), в основному мали вигляд круглого формату, у дорогих позолочених рамках. Ікони написані невідомим автором.

У книзі Михайла Теодоровича «Історико-статистичний опис церков і приходів Волинської єпархії» [3, с.25] є згадка про цінну старовинну ікону святого Миколая. В інвентарній книзі згадано, що «в нижньому ярусі іконостасу розміщена ікона Миколая Чудотворця» [3, с.26].

Ще дві цінні ікони з Іллінської церкви «Цар царям» і «Спас» зберігаються в музеї Волинської ікони у Луцьку.

У 1983 році група мистецтвознавців зі Львова досліджували стан живопису та готували пропозиції для реставрації церкви, описують ще шість ікон, які збереглися і їх вік датують XVII-XVIII століттями.

Іллінська церква була осередком громадського, благодійницького руху. Так, у 1922 році парафіянами церкви організована милосердна акція на допомогу нужденним [4, л.52]. Роком пізніше, подібна акція була проведена з метою збору коштів для дитячого притулку у Ковелі та Кременці [4, л.54]. Громада церкви неодноразово збирала кошти для дітей православного віросповідання при Юрїївському скиті на Козацьких Могилах у Берестечку. Іллінську церкву було споруджено в ті часи, коли ще не було назви «Росія», було Московське царство, яке ще до 1701 року платило данину Кримському Хану.

Церква пережила кампанію Наполеона 1812 року, Першу та Другу Світові війни, війну з релігією за часів СРСР.

У 80-х роках минулого сторіччя було вироблено генеральний план впорядкування центральної площі міста Каменя-Каширського, яким передбачалося знесення Іллінської церкви.

Попри спротив тодішньої атеїстичної влади, громада міста і церкви відстояла і зберегла її. Проте, бездуховність згодом взяла своє.

Вогонь забрав цю пам'ятку історії та архітектури в українського народу. Кожна спалена чи пограбована старовинна церква є знищеною сторінкою історії української нації. Якщо темпи такого самознищення зберігатимуться, то незабаром ми перейдемо в розряд народу, який не знає себе.

Список використаних джерел

1. Горять церкви в Україні .- режим доступу: lib.rada.gov.ua.
2. Опис церковних приходів. - 1916 р.- 146 с.

3. Теодорович М. Історико - статистичний опис церков і приходів Волинської єпархії. - Монастир Української православної церкви. - 1902 р. – 365с.

4. Архівні документи Іллінської церкви. – Трудовий архів Камінь-Каширського району м. Камінь-Каширський .- спр.34 - арк. 52-54. - 1967 р.

Мороз Іванна
Ковельський промислово-економічний коледж Луцького НТУ
Науковий керівник: Шульган О. В.,
викладач вищої категорії, викладач-методист

СУРЖИК – ПРОБЛЕМА УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА МОВЛЕННЯ

Суржик (первісне значення цього слова – суміш жита з пшеницею, ячменю з вівсом тощо) у лінгвістичному розумінні – це позанормативна суміш елементів з різних мов. У нас найпоширеніший суржик – суміш українських та російських слів. Це мовне сміття, від якого конче потрібно очищати мову. Звичайно процес взаємопроникнення слів із однієї мови в іншу – закономірний процес. [1. с.1] В українській мові є немало «законних», унормованих русизмів, полонізмів, германізмів, тюркізмів, запозичень з інших європейських мов. Вважається, що близько 10% слів нашої мови є іншомовними запозиченнями. Однак, коли слова з чужої мови вживаються бездумно, безсистемно, коли перекручується їх зміст і спотворюється звукове оформлення це засмічує наше мовлення.

Про суржик сказати й написати можна немало. Щоправда, не так багато, щоб віднайти серед опублікованого солідну розвідку чи розділ монографії, але й не так мало, щоб не спробувати узагальнити й типологізувати доволі строкаті думки й судження. Навряд чи знайдеться в українській філологічній і культурній комунікації термін, що викликав би стільки емоцій та оцінок, як суржик.

Географічні, демографічні й соціальні аспекти побутування суржику дослідити досить важко – з огляду як на розмитість самого явища, так і на брак відповідних досліджень. До того ж носії суржику не ідентифікують себе окремою групою, а можуть зараховувати себе до найрізноманітніших груп: «православних», «хохлів», «руських», «українців», «советських людей». [2. с.1-2]

В Україні правильну, чисту українську мову ми чуємо з уст письменників, учених-філологів, деяких артистів тощо. Громадяни України, що не володіють українською літературною мовою, вживають російські слова, вважаючи при цьому, що це її літературні форми. Саме в цьому полягає основна проблема, яку несе суржик у мовно-суспільний простір українців.

Суржик активно функціонує, використовується і глибоко запустив своє коріння у всі куточки українського мовного простору. Мовна проблема в українському суспільстві існує на комунікативному та соціальному рівнях. Значна частина українців не вбачає проблеми у використанні суржику. Дехто не розуміє принципової різниці між російською та українською мовами, суржиком і діалектом. Люди наводять такі аргументи: «мене розуміють і так», «це моє право казати, як хочу».

Розмірковуючи над шляхами вирішення окресленої проблеми в мовному просторі України, слід зазначити, що це процес повільний, що може тривати не один десяток років. Мовна політика держави має не тільки вимагати використання виключно державної мови, а зосередити увагу на проблемі суржику, тобто наголошувати на використанні саме літературної мови. Увагу слід приділити, по-перше, мовленню працівників закладів освіти (дитячі садочки, гуртки, школи, коледжі, ВНЗ), держслужбовців, журналістів. Дотримання літературних норм для них має бути обов'язковою вимогою. Окремо слід сказати про телепередачі, серіали, гумористичні програми, оскільки подібний вид контенту передбачає неформальне спілкування та демонстрацію образу людей «звичайних, як усі», образу пересічного українця, що викликає довіру. Режисери більшості подібних розважальних медійних передач не соромляться вдаватися до суржику, начебто демонструючи «живий, розмовний варіант» літературної мови. Це, на мою думку, має контролюватися державою. Можливо, якщо приділяти цьому увагу, у свідомості звичайного українця суржик буде чимось на зразок жаргону, до якого не слід вдаватися, якщо ти не хочеш справити враження неосвіченої людини. Подібне виховання серйозного ставлення до свого мовлення повинно починатись із родини (коли батьки намагаються спілкуватися виключно літературною мовою), бути в закладах освіти (коли у кожного викладача не буде виникати проблем із проведення лекції державною мовою). Також слідкувати за дотриманням літературних норм треба держслужбовцям, працівникам офіційних установ, депутатам місцевих органів управління та Верховної Ради, мовлення яких ми чуємо під час новин та політичних телепередач. Слід згадати про освітній проект у мережі Інтернет, що має назву «Мова – ДНК нації». Він представлений у вигляді інтернет-сайту – ukr-mova.in.ua, на якому розміщена численна кількість цікавих веселих зображень, які демонструють частотні помилки у мовленні сучасних українців. Окремо серед цих зображень виділено розділ «Антисуржик», де є найтипівіші помилки суржикомовних і подано правильний варіант використання слів за сучасними вимогами словників та правопису. [3. с.2-4]

Підсумовуючи, слід сказати, що проблема суржику подібна до проблем екології: вона є значно ширшою і більшою, ніж здається на перший погляд. І суржик стає нормою з раннього віку, людина продовжує жити з цим, не помічаючи проблеми та її наслідків. Отже, мовлення великої частини українців позбавлене грамотності, оскільки використання суржику – це не літературний варіант мови, що порушує літературні норми та негативно впливає на соціум, мовлення та мислення людини (особливо в дитячому віці). Варіанти вирішення проблеми вбачаю у такому: приділення уваги держави цьому питанню (запровадження курсів, гуртків, розмовних клубів; очищення мови держслужбовців, журналістів, працівників освіти від суржику; заборона використання суржику в мовленні серіалів та гумористичних телепередач; пропагування використання української мови як державної з акцентом на використання не суржику, а лише літературного варіанту мови; створення проектів боротьби із суржиком серед молоді та в мережі Інтернет.

Список використаних джерел

1. <http://www.rmc-ltl.info/kalka-surzhyk-smittyia-movne/>

2. https://otherreferats.allbest.ru/languages/00104041_0.html
3. http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v38/part_3/23.pdf

Папезжук Ольга
Луцький педагогічний коледж
Науковий керівник: Фарина А. С.,
кандидат історичних наук, старший викладач

ТЕАТР СУЧАСНОСТІ: НОВІ ВИКЛИКИ

Театральні критики вважають, що театр сьогодні – це поєднання технологій, соціальної критики та катарсису (найвищої форми трагізму, втілення конфлікту, емоцій потрясіння) повсякденності. Водночас, для багатьох театр – це той вид мистецтва, який здебільшого залишає більше запитань, ніж відповідей, шокує, провокує, виводить людину із зони комфорту. То чи правильно вважати, що театр – це лише спосіб відпочити, розслабитися, та посміятися? Чи театр – це певний спосіб розмови про світ, про себе, про людину та про те, що їй болить?

Яким є театр сьогодні? Про що розповідає? Що людям потрібно від театру? Наскільки популярним є зараз театр? Нам вдалося, що на ці питання найкраще дадуть відповідь причетні, приміром українські режисери-постановники – Стас Жирков, Іван Уривський, Поліна Бараніченко.

Стас Жирков, директор, художній керівник Київського академічного театру драми і комедії повідує, що за статистикою, трохи менше 10% людей ходить у театр, та не все так погано. «Я, наприклад, помітив зміни у ставленні до театру в 2015 році після прем'єри моєї вистави «Сталкери» у театрі «Золоті Ворота». Після цієї вистави пішла тенденція писати пости у соціальних мережах, ділитися відгуками. Ми відчули набагато більшу віддачу, зворотній зв'язок від глядачів. Мені здається, що я, як режисер, і вся команда вистави – ми стали одними з перших, хто вивів театр за межі певної усталеної аудиторії і зробив його більш публічним» [2].

Іван Уривський, головний режисер Одеського академічного українського музично-драматичного театру ім. В. Василька: «Я думаю, театр завжди був і є в моді, але для вузького кола людей, і це коло поступово й дуже повільно розширюється. Зараз до театру приходять зовсім новий глядач, мислячий, сучасний, який потребує від театру нових емоцій, живого спілкування. Напевно, без театру можна прожити, але чи потрібно позбавлятися такої можливості? Якщо вже століттями пишуться п'єси, ставлять вистави і приходять до залу глядач, значить театр – це щось справді важливе для людини і щось індивідуальне для кожного. Мені сказати важко, тому що театр – це моя робота і частина життя» [2].

Поліна Бараніченко зауважує таке: «Безумовно, театр – це точно не розвага або дозвілля. За час існування нашої команди бачимо – це далеко не враження від приємно проведеного дозвілля. Інколи це навіть зізнання, наскільки вистава конфліктує або ж гармоніює із життям та внутрішнім світом тієї чи тієї людини; які відкриття людина отримала під час або після вистави; які реформи спричинив спектакль у душі людини. Я не можу сказати, що театр, і в тому числі наші вистави – не для всіх, це не визначається рівнем інтелектуального розвитку

людини, але тим, наскільки людина активно задається питаннями про світ, мистецтво, самого себе, та шукає відповіді на них. Якщо ж людина має певні стереотипні уявлення про життя, стосунки та мистецтво, то їй поки не варто брати участь в імпресивних формах театральних вистав, тому що, окрім як протесту й неприйняття, вистава їй нічого не дасть. Деякі люди не готові до такого театрального досвіду, оскільки вони ще не готові до нового способу мислення або ж не вміють критично мислити [1].

Нині функціонують як комунальні, так і приватні театри. За покликаннями можна побачити лише деякі з них. Акторського мистецтва на сцені навчають українські університети. Отож, можна говорити про потенціал сценічного мистецтва, драматургії в нашій країні. Як випускати в світ вистави, попри не найпотужнішу підтримку з боку держави, доцільно дізнатися від драматургів із столичного комунального театру та волинського незалежного.

Слава Жила, очільник київського театру «Актор»: «Я б сказав, що це освітній заклад, який розвиває націю. В театрі мають ставити питання. Вистава – апгрейд для глядача, після неї він має виходити кращим. Недарма існує фраза про те, що в «партері збирається нація» [1].

Враховуючи регіональний фактор, видається доцільним зауважити і про самоорганізоване утворення на Волині під назвою «ГаРМИдЕр». Театр незалежний, його підтримка від районної ради Луцька полягає в можливості безкоштовно користуватися приміщенням. У всьому іншому театр сам себе утримує у вигляді ініціативи. Актори роблять справу на волонтерських засадах. «ГаРМИдЕр» – експериментальний театр. Учасниця Руслана Порицька називає його живим та таким, який відгукується на сьогодення, його проблеми, виклики та потреби.

Злободенним для театралів є порівняння українського театру з закордонним. Вони зазначають, що в іноземних осередках добре налагоджена система фінансування, театри оснащені технічно на вищому рівні. А ще за кордоном відходять від звички називати незалежні та концептуальні театри «аматорськими». У закордонній практиці підтримують тих, хто змушує думати. Театр в Україні грант отримати майже не може. Таке можливо з партнерами з інших країн. Приміром, може бути підтримка Генерального консульства Республіки Польща, але за умови постановки їхньої ж літератури, натомість український матеріал ставити потрібно власним коштом. Члени колективів стверджують, що значну підтримку отримують проекти, які стосуються Сходу, а також територій, що охоплені війною.

Однак, як зазначають, театральні, з усіх цих буденних перипетій необхідно виділити позитивний момент: український глядач пережив трансформацію, театр – це модно. Український глядач став молодим, тож контент повинен задовольняти потреби молоді. Мовою маркетингу: клієнт диктує, а він інтелектуально розвинений, йому не треба нафталіну.

Можемо висновувати: кожна епоха вносила свої корективи, формуючи і вдосконалюючи театр. Сьогодні ж українське драматичне мистецтво дедалі активніше інтегрується в європейський культурний простір, подекуди втрачаючи етнічні риси. Попри різноманітні видозміни, український театр був і залишається осередком культурного життя українського народу.

Список використаних джерел

1. Гудич С. Як український театр відповідає на виклики часу. ВолиньOnline. 2018. 17 травня. URL: [HTTPS://VOLYNONLINE.COM/YAK-UKRAYINSKIY-TEATR-VIDPROVIDAYE-NA-VIKLIKI-CHASU/](https://volynonline.com/yak-ukrayinskiy-teatr-vidprovidaye-na-vikliki-chasu/) (дата звернення 1.12.2019).
2. Радзіковська О. Як розуміти сучасний театр: гайд від українських режисерів. Bit.UA. 2019. 4 лист. URL: <https://bit.ua/2019/11/theatre-2/> (дата звернення 30. 11.2019)].

Романюк Валентина
Коледж технологій, бізнесу та права
СНУ імені Лесі Українки
Науковий керівник: Матвійчук Л.М.,
викладач вищої категорії, викладач-методист

ВВІЧЛИВІСТЬ – ОСНОВА ЕТИКЕТНОГО СПІЛКУВАННЯ

Сьогодні, в епоху розвитку інформаційних технологій, де електронна павутина захопила цілий світ, ми все ж таки повертаємось до моральних цінностей, насамперед до ввічливості. Серед багатьох наук, без яких не обійтися людям, є дуже особлива і необхідна для всіх – наука спілкування з людьми, наука поваги один до одного, вміння вести себе так, щоб оточуючим було з нами приємно.

Ввічливість — це дотримання правил етикету, уважності та люб'язності до оточуючих людей. Під ввічливістю зазвичай розуміють вміння шанобливо і тактовно спілкуватися з людьми, готовність знайти компроміс і вислухати протилежні точки зору. Ввічливість вважається вираженням хороших манер і знанням етикету [3]. Важливими елементами ввічливості є виховання та освіта, проте насамперед вона є виявом людського ставлення до собі подібних незалежно від їх соціального статусу, роботи, сім'ї чи місця знаходження [2]. Без цієї науки не можна було б людям жити, працювати і відпочивати разом. І ось на допомогу цьому через століття і тисячоліття прийшли загальноприйняті правила, які обов'язково повинен знати кожен з нас. [1 ст. 94]

Основні правила ввічливості:

1. Привітність, слова подяки; користуйтеся словами: здрастуйте, до побачення, всього доброго, і т.д.
2. Бути щирими з іншими людьми, вмійте слухати та будьте комунікабельними.
3. Будьте щиросердні та щедрі на похвалу.
4. Під час бесіди дуже важливо: вдумливо добирати слова; викладати свої думки не хаотично, а по порядку; грамотно і виразно вимовляти кожне слово; передавати інтонацією запитання, радість та будь-які інші почуття та емоції; доводити свою розмову чи думку до логічного завершення.
5. Не можна: пропускати слова, викрикувати, розмахувати руками; вживати зайві та нецензурні слова; неухважно слухати співрозмовника та перебивати його, не вибачившись; залишати розповідь незакінченою.

6. Навчіться відчувати настрій іншої людини, при цьому враховуйте особливості її характеру, посміхайтесь, тому що дружня та щира усмішка налаштовує на спілкування та допомагає здолати настороженість і невпевненість зі сторони співбесідника.

7. Старайтесь допомагати один одному, шануйте рідних та оточуючих, поведіться гідно і будьте чесними та вихованими, уступайте місце в громадському транспорті літнім людям, вагітним жінкам; не чекайте, доки вас попросять про допомогу, а самі проявляйте ініціативу.

Р. Лакофф узагальнив принципи ввічливості у вигляді таких трьох взаємопов'язаних правил:

- ніколи і нікому не нав'язуй свою думку та свої ідеї;
- дай співрозмовнику самому аналізувати та робити висновки;
- намагайтесь говорити правду, бути доброзичливими та відкритими як у спілкуванні, так і у вчинках [2].

Існують різні типи ввічливості. Їх можна помітити навіть неозброєним оком. Лінгвісти Браун і Левінсон виділяють два види ввічливості:

- негативна ввічливість — підкреслення права співрозмовника на вибір в тій чи іншій ситуації, застосовуючи, наприклад, фрази типу «якщо не заперечуєте» або «якщо Вам не важко»;

- позитивна ввічливість — вираз поваги до потреби людей в тому, щоб їх цінували і розуміли.

Зазвичай ввічливість дозволяє людям відчувати себе комфортно в товаристві один одного і уникати напруженості у відносинах. Однак відмінності в нормах поведінки людей різних культур і субкультур можуть також призводити до того, що в результаті частина присутніх може відчувати себе ніяково, соромитися грубості своїх манер або навіть сприймати, як агресію.

Оскільки ввічливість — культурний феномен, те, що вважається ввічливим в одній культурі, може вважатися грубим чи дивним в іншій.

Японські вчені стверджують, що в східній культурі, на відміну від західної, ввічливість не є довільним актом, а відображає соціальну ієрархію. У японській мові існує два рівні ввічливого спілкування, один для близьких, сім'ї та друзів, інший для всіх інших. Крім того, існують різні мовні засоби для ввічливого поведіння в залежності від статі, віку, соціального статусу, ступеня близькості та інших культурних факторів.

Деякі дослідження показують, що жінки вживають ввічливі форми частіше чоловіків, але причина не є відомою. Сучасні дослідження показали, що гендерні відмінності у використанні ввічливості є комплекс, так як є чіткий зв'язок між нормами ввічливості і стереотипного спілкуванням білих жінок середнього класу Великої Британії та США. Тому не дивно, що жінки, як правило, пов'язані з ввічливістю і нормами, лінгвістичною поведінкою більше [3].

Культура мовної поведінки – це своєрідне дзеркало людини, її зовнішнє, а відтак, і внутрішнє інтелектуальне обличчя. Ввічливими потрібно бути не лише до знайомих, а й до незнайомих людей, до старших і молодших, вдома і в школі, на вулиці і в громадських місцях. [1, с. 95].

Отже, ввічливість не можлива без високої духовності, вона облагороджує культуру взаємовідносин між людьми, спонукає нас жити та творити згідно

високих моральних якостей. На жаль, у світі існують ще й такі поняття як хамство, зверхність, грубість, зневажливість, що є протилежностями до ввічливості, і досить часто люди в своєму житті керуються саме цими якостями, не задумуючись, що чинять аморально та безпринципно.

Людина створила культуру, а культура – людину. І хоч наше століття невпинно прямує в бік спрощення манер, проте й досі неабияке значення має оволодіння «кодексом ввічливості» - адже через свою чемність ми нічого не втрачаємо, а «завоювати» можемо Людину.

Список використаних джерел

1. Людина починається з добра. Виховні години для учнів 5-9 класів / Укладач Г. С. Грай. – Тернопіль: В видавництво Астон, 2005. – 176 с.
2. <http://www.etica.in.ua/shho-oznachaye-buti-lyudinoyu-vvichlivoyu/>
3. <https://uk.wikipedia.org/wiki/Ввічливість>

Сучик Вікторія

Коледж технологій, бізнесу та
права СНУ імені Лесі Українки

Науковий керівник: Мокриденко О.М., викладач іноземної мови 1 категорія

ДІЛОВИЙ ЕТИКЕТ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

Життя людини минає у постійній взаємодії, спілкуванні з іншими людьми. Для того, щоб контакти не призводили до конфліктів, не порушували соціальної рівноваги, щоб повсякденне спілкування було гармонічним, приємним і корисним, з давніх-давен люди створювали правила етикету.

Етикет - це встановлений порядок, сукупність правил, які регламентують зовнішні прояви людських взаємовідносин.

Стандартне привітання в Англії – це рукоштовнання, яке найчастіше супроводжується універсальними англійськими вітаннями залежно від часу доби: «**Good morning!**», «**Good afternoon!**» та «**Good evening!**». Поплескування по плечу або інші подібні жести вважаються безтактністю. Дуже важливою вважається процедура знайомства, їй англійці приділяють особливу увагу. Якщо представляють свого колегу особі, що займає більш високу посаду, першим покладається назвати ім'я високопоставленої особи. Згодом, спілкуючись зі своїми партнерами, не варто називати їх тільки на прізвище, таке звернення вважається грубим. Найкраще вживати звернення "mister". Так само слід пам'ятати, що для жителя Великобританії приємна, природна для спілкування відстань - 1,5 - 2 метри, не варто перевищувати її.

У Англії дуже суворі вимоги до пунктуальності. До початку ділової зустрічі запитайте у партнера, скільки часу він має - так ви покажете, що цінуєте його час. Якщо ви коли-небудь зустрічалися або вели переговори з англійським бізнесменом, не забувайте надсилати йому вітальні листівки до свят, передавати вітання його близьким. Англійці цінують такі знаки уваги.

Варто зауважити, що британці приймають рішення повільно, так як вони більш розсудливі і зважують всі «за» і «проти», перш, ніж зважитися на той чи

інший крок. Вони не кидають слова на вітер, вміють уникати гострих кутів під час переговорів, знаходити компроміси.

Неможливо не згадати про написання листа, саме у діловому стилі. Зазвичай він включає послідовність таких елементів:

- **Name and Address of Recipient** (ім'я отримувача і адреса).
- **Date** (дата).
- **Reference** (посилання).
- **Salutation** (привітання).
- **Body** (головна частина).
- **Closing** (підсумок).
- **Signature** (підпис).
- **Typist initials** (ініціали відправника).
- **Enclosures** (додатки).

Вкрай важливо створити гарне перше враження на початку вашого листа, тому обов'язково переконайтеся, що ім'я і прізвище людини написані правильно, наприклад «**Dear Mr/Miss+surname**» і закінчуючи «**Yours sincerely**»(щиро ваш, з повагою). Але якщо ви не знаєте, кому адресується лист, використовуйте такі звертання, як «**Dear Sir/Madam**»(Шановний пане /пані) та закінчуйте фразою «**Your faithfully**»(з найглибшою пошаною).

Далі обов'язково слід подякувати за попередній, надісланий вам лист,(**Thank you for your letter/e-mail about...** – Висловлюю Вам вдячність за Ваш лист/електронний лист про...) та вказати причину написання вашого листа(**I am writing to enquire about ...** – Направляю Вам лист з метою уточнення інформації про...)

Бізнес-листи, як правило, завжди носять формальний характер, і тон листа завжди має бути ввічливим та не занадто емоційним.

Етикет, вільний від крайнощів і застарілих формальностей, не ускладнює, а спрощує і робить приємнішим повсякденне життя. Таким чином, засвоєння правил етикету сприяє розвитку почуття такту, привчає зберігати власну гідність і поважати інших людей навіть у складних, конфліктних ситуаціях.

Список використаних джерел

1. «Діловий етикет», І.Афанасьєв, Київ, «АЛЬТЕРПРЕС»,2009
2. <https://fakty.com.ua/ua/lifestyle/fakty-yspihu/20140826-1524922/>
3. <https://www.englishdom.com/blog/yak-napisati-dilovij-list-anglijskoyu-movoyu-osoblivosti-i-tonkoshhi/>

Сітовський Андрій
Коледж технологій, бізнесу та права
СНУ імені. Лесі Українки
Науковий керівник: Ткачик О.О.

КОСОВСЬКИЙ КОНФЛІКТ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТ.

В 1945–1992 рр. на Балканському півострові існувала Союзна Федеративна Республіка Югославія (далі СФРЮ), одним з суб'єктів якої була Соціалістична

Республіка Сербія. В межах союзу Сербія була так би мовити федерацією у складі федерації. До її складу входили Автономні області Воєводина та Косово.

Впродовж другої половини ХХ ст. відбулось збільшення прав вищеназваних автономій у складі республіки. Зокрема, згідно з текстом Конституції Соціалістичної Республіки Сербії 1974 р. органи самоуправління автономних країв мали право самостійно створювати законодавчу базу з приводу питань, які не були врегульовані республіканськими законами. Всі рішення щодо Косово і Воєводини Белград змушений був погоджувати з місцевою владою автономій. І єдине, що автономні краї не володіли правом виходу зі складу Сербії.

Політика федеративного центру щодо сербських автономій в СФРЮ проводилась під керівництвом її політичного лідера Й. Б. Тіто. Вона мала на меті збереження балансу між народами федерації. Проте, зважаючи на нестабільність і періодичні спалахи міжетнічної нетерпимості у багатонаціональному Косово, автономні права косовських албанців стали предметом обговорення в сербському суспільстві. Згідно Конституції Сербії 1990 р. вони були значно обмежені. Як наслідок в 90-х рр. ХХ ст. розгорнулась боротьба між політичними лідерами албанської нацменшини і керівництвом Сербії щодо статусу Косово. В 1998–1999 рр. конфлікт сторін переріс у складну кризу, до врегулювання якої долучилось міжнародне співтовариство.

У липні 1990 р. косовський парламент прийняв Декларацію про незалежність. Згідно з документом, Косово проголошувалось «конституційно-політичним утворенням рівноправних націй і громадян, в якому албанці, будучи більшістю і водночас одним із найбільш чисельних народів Югославії, так само як і серби та інші народи Косово, вважаються нацією, а не меншиною» [2, с. 119]. П'ятого липня 1990 р. влада Сербії призупинила діяльність парламенту і уряду Косово, мотивуючи своє рішення беззаконням і порушенням порядку в краї. Опіраючись на положення Декларації про незалежність, розпущений парламент Косово на таємному зібранні в місті Качаник у вересні 1990 р. затвердив конституцію республіки Косово, яка не була визнана офіційним Белградом. В тексті конституції проголошувалось, що самопроголошена республіка Косово є демократичною державою албанського народу і людей інших національностей, які мають її громадянство. Документ також містив пункт про «неподільність і повний суверенітет Республіки Косово, офіційною мовою якої була албанська». Основний закон краю підтверджував право громадян інших національностей використовувати свою символіку, гарантував рівність громадян в їх правах і обов'язках.

Водночас 28 вересня 1990 р. була прийнята нова Конституція Сербії, відповідно до якої Косово втрачало свій попередній статус. В Конституції Сербії було проголошено, що «територія Республіки – єдина, неділима і невідчужувана». В документі Автономний край Косово і Метохія розглядався як форма територіальної автономії. Програми економічного, наукового, технологічного, демографічного, регіонального і соціального розвитку краю ставились у залежність від плану розвитку Республіки Сербії. Повноваження органів самоврядування Косово зводились до виконання законів та інших нормативних актів Республіки Сербії. Одночасно передбачались механізми вирішення спірних питань між Белградом і Пріштиною на користь федеративного центру. Зокрема, в

разі невиконання республіканського рішення органом автономного краю, передбачався порядок, згідно якого республіканський орган міг безпосередньо забезпечити його виконання.

Масовий виступ албанського населення за свої права в 1990 р. було швидко придушено. На знак протесту албанці бойкотували вибори до органів влади Сербії в цьому ж році. Натомість в жовтні 1991 р. вони провели свій референдум про незалежність і суверенітет, багатопартійні вибори до парламенту і вибори президента республіки, які з боку офіційної югославської влади були визнані недійсними. За результатами референдуму, албанське населення автономії продемонструвало одностайність у питанні підтримки незалежності Косово. При 89 % явці на дільниці для голосування, 87 % учасників висловились «за» [1, с. 85].

У такій ситуації сербська влада застосувала заходи примусу щодо албанців краю. Були закриті албанські заклади освіти і Академія науки та мистецтва, припинені передачі албанською мовою на радіо і телебаченні [3, с.105].

Формою протесту албанців став пасивний спротив усьому сербському. Учні та студенти албанської національності перестали відвідувати навчальні заклади, в яких навчання проводилось за сербськими програмами і продовжили навчання у не призначених для цього приватних будинках.

Отже, Конституція Сербії 1990 р. і конституція, прийнята албанцями в місті Качаник містили положення, які суперечили одне одному. Прийняття цих документів свідчило про існування двох взаємовиключних за змістом варіантів розвитку автономії Косово, носіями яких були серби та албанці. Непримиренність сторін у цьому питанні визначили розвиток краю впродовж наступних років.

Таким чином, конфліктний потенціал у Косово був закладений в 1990 р., ставши наслідком державних перетворень у Сербії та непродуманої політики С. Мілошевича та його прибічників.

Невизначеність з приводу статусу автономного краю перетворилась на болючу проблему сербської державності. Косовська проблема також стала джерелом нестабільності в регіоні Балкан на початку ХХІ ст.

Список використаних джерел

1. Галузевий державний архів Міністерства закордонних справ України. – Ф. 8. – Оп. 175. – Спр. 13 (700). – Арк. 85 – 88.
2. Косовский синдром: генезис, риски, геостратегические последствия / Конфликт в Косово и международная безопасность. Под. ред. С. Романенко, Б. Шмелева, А. Улуняна. – М., Институт экономики РАН, 2009, 252 с. // Мировая экономика и международные отношения, 2010. – № 12. – С. 119.
3. Косово: сепаратизм или самоопределение : Материалы круглого стола (1998 г.) / Н. Смирнова, А. Язькова, Б. Шмелев, С. Романенко, П. Кандель // Мировая экономика и международные отношения, 1998. – № 9. – С.105.

ЕТИЧНІ НОРМИ СПІЛКУВАННЯ В ІНТЕРНЕТ-СЕРЕДОВИЩІ

В умовах існування й розвитку глобального інформаційного простору, неймовірної насиченості інформацією та змін, які вимагають від особистості швидко отримувати, вивчати, аналізувати й використовувати велику кількість інформаційного матеріалу, дедалі актуальнішою стає проблема інформаційної етики.

Телекомунікаційні та комп'ютерні технології, глобальність інтернету не тільки відкривають нові вражаючі можливості для створення та поширення інформації й знань, а й створюють певну небезпеку виникнення суперечностей між цінностями, культурною спадщиною різних держав і народів. Складається така ситуація, коли майже в усіх користувачів інтернету не викликає сумніву корисність та необхідність міжнародної комп'ютерної мережі для сучасної життєдіяльності людства та його розвитку, але водночас виявляються складні проблеми взаємовпливу та взаємовідносин між інформаційною технологією та культурними традиціями й нормами поведінки особистості.

В інтернет-середовищі виникає проблема збереження та підтримки етичних норм, дієвість яких у суспільстві визначається ставленням до проблеми державних органів, рівнем самосвідомості кожного індивіда, мірою та способами суспільного впливу в разі їх порушення. Нині комп'ютерно-етична проблематика вийшла далеко за рамки питань про межі етично припустимого застосування комп'ютерів.

Англійський учений Лучана Флориді називає інформаційну етику онтологічною теорією, проголошуючи при цьому онтологічну рівність усіх форм дійсності. На думку науковця, інформаційна етика припускає, що існує щось більш елементарне й фундаментальне, ніж життя та страждання. Йдеться про буття взагалі, яке розуміється як інформація.

Створивши нове середовище – Інтернет, у якому комп'ютери – основний інструмент комунікації, людство змушене створити в ньому й норми поведінки.

Російський філософ М. Дедюліна акцентує увагу на таких моральних настановах: «Використовуйте комп'ютер, не завдаючи шкоди іншим людям; не втручайтеся в роботу й не створюйте перешкод іншим користувачам комп'ютерних мереж; не користуйтеся файлами, які не призначені для вільного доступу; комп'ютер не може бути засобом здійснення злочину, поширення брехні; не користуйтеся краденим програмним забезпеченням, не присвоюйте чужу інтелектуальну власність; використовуйте комп'ютер із самообмеженнями, які демонструють вашу запобігливість і повагу до інших людей» [1, с. 2].

Попередні дослідження означеної проблеми свідчать, що в основі практично всіх існуючих кодексів комп'ютерної етики знаходяться загальнолюдські цінності. Вони не регламентують виконання конкретних дій, які здійснюються в тій чи іншій ситуації, а створюють умови для прийняття індивідуальних моральних

рішень. У кодексах містяться норми, що базуються на дотриманні чотирьох головних моральних принципів [2, с. 2].

Принцип «privacy» (таємниця приватного життя) виражає право людини на автономію й свободу в приватному житті, право на захист від вторгнення у неї органів влади та інших людей. Дотримання цього принципу особливо важливе в зв'язку із створенням численних автоматизованих банків даних, що містять різні відомості про особу. Тому однією з головних моральних норм творців і користувачів інформаційних систем повинно бути зобов'язання щодо дотримання конфіденційності довіреної інформації.

Принцип «accuracy» (точність) передбачає норми, що базуються на точному дотриманні інструкцій із експлуатації систем і обробці інформації, а також чесне й соціально-відповідальне ставлення до своїх обов'язків.

Принцип «property» (приватна власність) означає недоторканність приватної власності й є основою майнового порядку в економіці. Наслідування цього принципу означає дотримання права власності на інформацію та норм авторського права.

Принцип «accessibility» (доступність) – один із головних принципів інформаційного суспільства, визначає право громадян на інформацію й припускає доступ кожного суб'єкта суспільства до інформаційних технологій і до будь-якої необхідної для нього відкритої (дозволеної для доступу) інформації, у будь-який час і в будь-якому місці.

Особливі етичні норми виробилися серед користувачів інтернету. У преамбулі мережевого кодексу етики підкреслюється: «Internet не підлягає цензурі й керується правилами нетікету (похідне від net – мережа й etiquette – етикет)». Правила стверджують: не рекомендується робити те, що не заохочується цивілізованим суспільством: лаятися, ображати людей, розпалювати національну ворожнечу, зламувати паролі. Користувачі, що порушують нетікет, можуть одержати флейми (попередження), що вказують на проблеми в поведінці. Якщо ж неетичні дії продовжуватимуться, то користувач ризикує бути позбавленим можливості працювати в мережі «Інтернет».

Виходячи з вищевказаного, слід відзначити, що актуальними явищами, які супроводжують розповсюдження комп'ютерних та інтернет-технологій в інформаційному суспільстві, стають морально-етичні та правові проблеми взаємовідносин між комп'ютером та людиною в міжнародному мережевому просторі. Проблеми породжують багато запитань, але не на всі з них ще отримано відповіді. Українське суспільство лише порушує ці проблеми та питання, що виникають паралельно зі швидким проникненням мережевих технологій у суспільне життя, зокрема в освітню сферу, де новітні технології стають інструментом інтерактивного навчання, особливо в площині дистанційної освіти. Одним із найважливіших завдань інформаційного суспільства є роз'яснення норм комп'ютерної етики в інтернет-комунікаційному просторі, особливо серед молодих користувачів. Реалізацією цього завдання, на думку авторів навчального посібника «Комп'ютерна етика», має бути впровадження в освітню систему нашої держави навчальної дисципліни, спрямованої збалансувати високий рівень знань і навичок користування мережею «Інтернет» та низький рівень відповідності

користувача загальноцивілізаційним морально-етичним нормам спілкування в мережеских комунікаціях [3, с. 3].

Список використаних джерел

1. Дедюлина М.А. Моральные дилеммы в компьютерной этике / М.А. Дедюлина // [http:// www.globalistika.ru](http://www.globalistika.ru)
2. Поліщук В.В. Інформаційна культура / В.В. Поліщук // <http://www.vet.com.ua>
3. Зеленецкий В.С., Филиппова Л.Я. Компьютерная этика. Морально-этические и правовые нормы для пользователей компьютерных сетей: Навч. пособие. / В.С. Зеленецкий. – Харьков: Изд-во “Кроссроуд”, 2006. – 212 с.

Ходорчук Аліна
Коледж технологій, бізнесу та права
СНУ імені Лесі Українки
Науковий керівник: Дяченко В. М.,
викладач-спеціаліст

ОЛЕКСАНДР ЦИНКАЛОВСЬКИЙ : ПОВЕРНЕННЯ ІЗ ЗАБУТТЯ (ІСТОРИОГРАФІЧНИЙ АСПЕКТ)

Олександр Цинкаловський – історик, краєзнавець, археолог, літератор. Життя цієї багатогранної особистості тісно пов’язане з Волинню. Незважаючи на те, що О. Цинкаловський після Другої світової війни був відірваний від основного ареалу своїх досліджень на Волині він зайняв чільне місце серед дослідників Волині, а його “Стара Волинь і Волинське Полісся” стала класичною книгою, без якої важко собі уявити сучасні студії з волинезнавства.

Про волинського дослідника, вченого, історика О. Цинкаловського Україна почала дізнаватися з 1990-х рр. Одною з перших слід вважати публікацію С. Кота. Щоправда, широкому загальному науковців за кордоном він був відомим ще з 50 – 70 рр. ХХ ст. [1, с. 66].

Повернення його імені на Батьківщину почалося з міжнародної наукової історико-краєзнавчої конференції “Минуле і сучасне Волині і Полісся. Олександр Цинкаловський і край” у 1998 р., яка була присвячена життєвому та науковому шляху вченого. Через десять років була проведена ще одна конференція, присвячена пам’яті вченого.

Увіковічення пам’яті науковців – це, насамперед, видання їхнього доробку, праць, опублікованих ними або про них самих з ґрунтовним аналізом їхніх досліджень. У 2007 р. одну з перших цеглинок в аналізі історичної спадщини відомого земляка заклали авторський колектив на чолі з Г. Охріменком, істориком і археологом Волині, опублікувавши монографію “Олександр Цинкаловський та праісторія Волині” в якій різносторонньо розкрито діяльність вченого. Праця “Олександр Цинкаловський та праісторія Волині” базована на аналізі не лише археологічних відкриттів, але й розгляді його доробку в галузях нумізматики, етнографії, боністики, інших напрямів допоміжної історії [2].

Художньо-бібліографічна повість О. Бобака—“Час відкривати істину. Родовід Олександра Цинкаловського – патріарха волинського краєзнавства” розповідає про родовід вченого та встановлення його як науковця [3, с. 6]. Ця праця є спробою відтворити максимально повно біографію вченого, зрозуміти хто і що впливало на його формування як вченого та людини. Серед інших слід згадати і матеріал О. Дзюбан. Вагомим внеском у подальше вивчення життя і творчості вченого слід вважати цього річний біобібліографічний покажчик.

У сучасній вітчизняній історичній науці ми спостерігаємо дві тенденції. З одного боку – це звернення до регіональних досліджень, а з іншого – розвиток біографістики. У цьому контексті видається цікавим та важливим звернутися до постаті знаного волинезнавця – О. Цинкаловського, щоб на новому етапі розвитку науки продовжити традиції, закладені палким патріотом України, невтомним дослідником Волині – Олександром Цинкаловським.

Список використаних джерел

1. Пісоцький А. Інтелігенція Волині : погляд крізь призму часу / А. Пісоцький, Н. Войтюк. – Луцьк : ВАТ “Волинська обласна друкарня”, 2009. – 176 с.

2. Охріменко Г. Олександр Цинкаловський та праісторія Волині / Охріменко Г., Скляренко Н., Каліщук О., Ткач В., Романчук О. – Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2007. – 740 с.: іл.

3. Бобак О. М. Час відкривати істину. Родовід Олександра Цинкаловського. – патріарха волинського краєзнавства / О. М. Бобак. – Луцьк: “Волинська обласна друкарня”, 2008.–112 с.

Щербик Юлія
Коледж технологій, бізнесу
та права СНУ імені Лесі Українки
Науковий керівник: Бардюк Л. В., викладач вищої категорії,
викладач - методист

ГРАЛЬНИЙ БІЗНЕС В УКРАЇНІ: ІСТОРІЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Гральний бізнес — це діяльність, пов'язана із влаштуванням казино, інших гральних місць, букмекерських контор, гральних автоматів за грошовим або майновим вииграшем; проведенням лотерей, крім державних, та розіграшів з видачею грошових виграшів у готівковій формі поза банківськими установами або у майновій формі на місці [1].

Перші згадки про азартні ігри з'явилися ще 3500 років до н. е. У Стародавньому Єгипті знайдено фігурки, малюнки на камінні, зображення людей або богів, що кидають бабки (бавка – таранна кістка або міжфаланговий суглоб кіз, овець або навіть собак, що використовували для підрахунку результатів азартної гри). У індійському епосі «Махабхарата», написаному понад два тисячоліття тому, детально описується гра в кісточки.

Попередники ігорних будинків («casino» у перекладі з італійського будиночок) з'явилися у Римській імперії. Днем народження казино історики

вважають 557 рік до нашої ери, коли римський цар Тарквиній Люцій Приск спорудив на честь бога охоронця врожаю Конса так званий Великий Цирк-давньоримський центр індустрії розваг.

В 1600 році у Франції була винайдена рулетка, «батьком» якої вважають відомого математика Блеза Паскаля, хоча є історичні хроніки, що свідчать про наявність рулетки ще у Індії та Китаї [2, с.15-20].

Початок азартної гри в Інтернеті датується приблизно 1994- 1995роками. У 2002 році в Інтернеті вперше була виграна сума, що перевищувала 1 мільйон доларів.

Історія азартних ігор на території сучасної України бере свій початок з тих часів, коли країна знаходилася у складі Російської Імперії. У XVIII, XIX та на початку XX століть найбільші клуби-казино успішно працювали в Києві та Одесі. В період НЕПу у великих містах держави Україна продовжували працювати гральні дома. Згодом влада країни вирішила обійтися без грального бізнесу. В травні 1928 року РНК СРСР запропонувала усім союзним республікам негайно зачинити всі гральні клуби та казино.

Довгий час азартних ігор на території України не існувало. У великих містах держави — Києві, Харкові, Одесі — працювали лише іподроми, де можна було робити ставки.

Але влада СРСР вела в ті часи подвійну політику в сфері грального бізнесу. Забороняючи азартні ігри для радянських людей, вона, тим не менше, дозволяла їх для іноземних громадян, які приїжджали до УРСР. Наприклад, з кінця 1970-х років на великих лайнерах «Максим Горький», «Лев Толстой» та ін. (порт приписки Одеса) розміщувалося до сотні гральних автоматів.

Прем'єр міністр незалежної України Юлія Тимошенко пролобіювала Закон України «Про заборону грального бізнесу в Україні» від 25 травня 2009 року. Це не скоротило масштаби грального бізнесу, а призвело до його криміналізації, коли правоохоронні органи за винагороду прикривали і розширювали гральний бізнес. В Україні масово почали виникати незаконні гральні заклади та букмекерські контори такі як «Фаворит спорт», «Космолот», «Парі матч» тощо.

До грудня 2019 року в Україні працювало щонайменше 5,3 тис. нелегальних ігрових закладів, якими опосередковано керували високі посадові особи.

20 грудня 2019 року Кабінет міністрів України заборонив проведення грального бізнесу під виглядом державних лотерей. СБУ і поліція закрили доступ українських інтернет-користувачів до 154 сайтів з онлайн-казино. Поліцейські вилучили обладнання на сумму 50 млн грн.[3]

Зараз уряд працює над новим законопроектом, що передбачає легалізацію грального бізнесу в Україні, але у Верховній Раді поки що немає голосів для його прийняття. Вважаю, що легалізація грального бізнесу принесла б чималий дохід в державний бюджет, проте сприяла б тотальній рекламі грального бізнесу на телебаченні та у всіх видах засобів масової інформації. А це призведе до залучення ще більшої кількості ігроманів, які віддадуть останні гроші для ймовірного виграшу.

За даними опитування, яке я провела серед своїх однокласників, знайомих, родичів, щодо легалізації грального бізнесу, лише 10 чоловік із 100 вважають,

що гральний бізнес потрібно легалізувати без жодних обмежень, 60 людей не підтримують легалізацію за жодних умов і 30 чоловік відповіли, що не розбираються у цій справі.

Підсумовуючи викладене, видається вірним прогнозування детінізації грального бізнесу в Україні, що сприятиме появі цілого комплексу соціальних проблем, які, за відсутності продуманої державної політики розв'язання високою долею ймовірності можуть обернутися криміногенними наслідками.

Список використаних джерел

1. <https://uk.wikipedia.org/wiki>
2. Аймедов К.В. Ігроманія – паралельний світ. Монографія – К.: НДІ соціальної і судової психіатрії та наркології МОЗ України. LAT & K, 2012. – 244с.
3. <https://slovoproslovo.info/rada-provalyla-zakonoproekt-pro-lehalizatsiiu-hralnoho-biznesu/>

СЕКЦІЯ 2. СОЦІАЛЬНІ ТА ПОВЕДІНКОВІ НАУКИ

Karolina Puk

Zespół Szkół Ekonomicznych i Mundurowych
im. Gen. Władysława Andersa w Chełmie

Promotor: mgr Ewa Falenta

SYSTEM UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH W POLSCE

Celem Ubezpieczeń społecznych jest zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego osobom, które z powodu zajścia określonych przez prawo zdarzeń losowych (np. choroba, kalectwo, ciąża, starość) nie mogą utrzymać się z własnej pracy. Wpłaty świadczeń z tych ubezpieczeń mogą mieć charakter krótkoterminowy, długoterminowy lub dożywotni. Obok pomocy społecznej i zaopatrzenia społecznego stanowią podstawowy instrument polityki socjalnej państwa.

Rodzaje ubezpieczeń społecznych w Polsce

- Ubezpieczenia emerytalne – przedmiotem ochrony jest osiągnięcie ustalonego wieku przez ubezpieczonego
- Ubezpieczenia rentowe – przedmiotem ochrony jest niezdolność do pracy lub śmierć żywiciela rodziny
- Ubezpieczenia chorobowe – przedmiotem ochrony jest niezdolność do pracy wywołana chorobą, rodzicielstwem lub koniecznością opieki nad członkiem rodziny
- Ubezpieczenia wypadkowe – przedmiotem ochrony jest niezdolność do pracy wywołana zdarzeniem zakwalifikowanym jako wypadek przy pracy lub choroba zawodowa

Funkcje ubezpieczeń społecznych

Charakterystyka i podział ubezpieczeń społecznych oparty jest na jednej bazowej zasadzie – ubezpieczenia społeczne z definicji są świadczeniami przymusowymi i celowymi. Z pieniędzy, które odprowadza się na ubezpieczenia społeczne w formie składek, finansowane są emerytury, renty, a także różne zasiłki. Ubezpieczenia społeczne pozwalają skorzystać np. z zasiłku w razie choroby lub opieki nad dzieckiem, w przypadku choroby zawodowej albo wypadku przy pracy.

Świadczenia rodzinne, obecne wcześniej w systemie ubezpieczeniowym, mają obecnie charakter zaopatrzeniowy i są finansowane z budżetu państwa. Obowiązkowość ubezpieczeń społecznych to ich wiodącą cechą, gdy rozważamy różnice między ubezpieczeniami społecznymi a gospodarczymi.

Osoby podlegające obowiązkowi ubezpieczeń społecznych

Obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym podlegają osoby, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są: pracownikami, osobami wykonującymi pracę nakładczą, członkami rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych, osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi, posłami i senatorami pobierającymi uposażenie oraz posłami do Parlamentu Europejskiego wybranymi w Rzeczypospolitej Polskiej, osobami pobierającymi stypendium sportowe, osobami pobierającymi

stypendium słuchaczami Krajowej Szkoły Administracji Publicznej, osobami wykonującymi odpłatnie pracę, na podstawie skierowania do pracy, w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania, osobami pobierającymi zasiłek dla bezrobotnych, świadczenie integracyjne lub stypendium w okresie odbywania szkolenia, stażu lub przygotowania zawodowego dorosłych, na które zostały skierowane przez powiatowy urząd pracy, osobami pobierającymi stypendium w okresie odbywania szkolenia, stażu lub przygotowania zawodowego dorosłych, na które zostały skierowane przez inne niż powiatowy urząd pracy podmioty kierujące na szkolenie, staż lub przygotowanie zawodowe dorosłych, osobami pobierającymi stypendium na podstawie przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy w okresie odbywania studiów podyplomowych i niepozostawania w zatrudnieniu, duchownymi, żołnierzami niezawodowymi pełniącymi czynną służbę, z wyłączeniem żołnierzy pełniących służbę wojskową w charakterze kandydata na żołnierza zawodowego oraz żołnierzy pełniących okresową służbę wojskową, osobami odbywającymi służbę zastępczą, funkcjonariuszami Służby Celnej, osobami przebywającymi na urloпах wychowawczych lub pobierającymi zasiłek macierzyński albo zasiłek w wysokości zasiłku macierzyńskiego, osobami pobierającymi świadczenia socjalne wypłacane w okresie urlopu oraz osobami pobierającymi zasiłek socjalny wypłacany na czas przekwalifikowania zawodowego i poszukiwania nowego zatrudnienia, a także osobami pobierającymi wynagrodzenie przysługujące w okresie korzystania ze świadczenia górniczego albo w okresie korzystania ze stypendium na przekwalifikowanie, wynikające z odrębnych przepisów lub układów zbiorowych pracy, osobami pobierającymi świadczenie szkoleniowe wypłacane po ustaniu zatrudnienia.

Składki na ubezpieczenia społeczne :

Wysokość składek na ubezpieczenie społeczne określona jest w formie procentowej, na podstawie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, W przypadku składki na ubezpieczenie wypadkowe składka zależy od rodzaju wykonywanej pracy. Zasady określania składek na ubezpieczenie zdrowotne określa Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U.2019.0.1373 t.j.). Wysokości składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe wynoszą: na ubezpieczenie emerytalne – 19,52% podstawy wymiaru, na ubezpieczenia rentowe – 8,00% podstawy wymiaru, na ubezpieczenie chorobowe – 2,45% podstawy wymiaru, na ubezpieczenie wypadkowe – stopa procentowa składki jest zróżnicowana, zgodnie z ustawą o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych oraz odpowiednimi aktami wykonawczymi do tej ustawy.

Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych stoi na gruncie równego traktowania wszystkich ubezpieczonych bez względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, narodowość, stan cywilny oraz stan rodzinny.

Literatura:

1. https://pl.wikipedia.org/wiki/Ubezpieczenia_spo%C5%82eczne.
2. Ustawa z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 300), [art. 13].
3. Ustawa z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 300), [art.16, ust. 1].

ІННОВАЦІЙНІ ПАРКИ: ДОСВІД УКРАЇНИ ТА СВІТУ

У сучасному глобалізованому світі надзвичайно серйозною є конкуренція між державами за якісні трудові ресурси та інвестиції. Економічно успішні держави, змагаючись за власну конкурентоздатність, вдаються до все складніших комплексних механізмів, які дозволяють побудувати інноваційну економіку на їхній території, забезпечивши роботою саме їхніх громадян.

Одним з таких механізмів, що поширений практично по всьому світу, є інноваційні парки, основна функція яких – продукувати інновації краще, ніж це відбувається за їхніми межами.

В Україні до «інноваційних» умовно можна віднести індустріальні, технологічні та наукові парки, функціонування яких закріплене в Законах №1563-VI «Про наукові парки», №991-XIV «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» та №5018-VI «Про індустріальні парки».

Науковий парк – це юридична особа, що створюється з ініціативи вищого навчального закладу або наукової установи шляхом об'єднання внесків засновників для організації, координації, контролю процесу розроблення і виконання проектів наукового парку.

Індустріальний парк розглядається як територія, що має необхідну інфраструктуру для діяльності у сфері переробної промисловості, а також для ведення наукових досліджень та діяльності у сфері інформації та телекомунікацій.

Технологічний парк (технопарк) визначаються як юридична особа чи група юридичних осіб, що виконують проекти з виробничого впровадження наукоємних розробок, високих технологій та забезпечення промислового випуску конкурентоспроможної продукції на світовому ринку [1].

За даними Міністерства розвитку економіки, торгівлі і сільського господарства, на кінець 2019 року в Україні було зареєстровано 42 індустріальні парки, але лише на території 12 з них є реально створені підприємства, що працюють.

У Законі України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» зафіксовано 16 технопарків, але офіційна інформація про їх діяльність не оновлювалась з 2010 року.

За даними Міністерства освіти і науки України, за період з 2000 по 2017 рік на базі технопарків реалізовано 120 інноваційних проєктів, створено 3500 робочих місць, вироблено інноваційної продукції на 13 млрд. грн.. і перераховано до бюджету 1,3 млрд. грн. [2].

Дослідження активності наукових та технологічних парків в Україні засвідчують, що на сьогодні більшість з них перебувають або в зародковому, або занедбаному стані і практично не генерують інноваційних рішень. Серед основних проблем, що перешкоджають їх розвитку, виділяють:

- відсутність підтримки з боку держави, зокрема пільгових кредитів або бюджетного фінансування.
- відсутність податкових пільг;
- проблеми з підключенням до електромереж, виділенням землі;
- відсутність підтримки місцевими органами влади;
- відсутність прозорих механізмів фінансування і кооперації з місцевою владою і бізнес-спільнотою тощо [3].

Основною ж перешкодою для появи в Україні нових технопарків є вкрай складна і заплутана процедура їх державної реєстрації та непристосованість спеціального законодавства до сучасних вимог.

Незважаючи на суттєві труднощі, приватні компанії в Україні вже створюють власні об'єкти, які називають «інноваційними парками» чи «інноваційними центрами». Серед них UNIT.City у Києві, «Промприлад. Реновація» в Івано-Франківську та LvivTech.City, будівництво якого розпочато наприкінці 2019 року у Львові.

Індустріальні, технологічні та наукові парки є досить поширеними як у розвинених державах: США, країнах – членах ЄС, так і серед сусідів України, що лише нарощують економічну потужність.

Корисним для України може бути досвід Туреччини щодо створення синергії індустріальних та технологічних парків протягом 2002-2016 рр., на що було спрямовано понад 80% прямих іноземних інвестицій. За цей період Туреччині вдалося потроїти власний ВВП, а 2013 р. повністю виплатити борги перед МВФ, яких країна не могла позбутися протягом останніх 40 років.

Показовим є й досвід Республіки Білорусь, яка 2006 р. створила інноваційний парк «Парк високих технологій» (ПВТ), у якому станом на кінець 2018 р. було зареєстровано 388 компаній-резидентів та працювали понад 30 тис. осіб. Резиденти ПВТ звільняються від усіх корпоративних податків, включаючи податок на додану вартість, податок на прибуток, а також митних зборів. Індивідуальний прибутковий податок для співробітників компаній – резидентів парку має фіксовану ставку 9%.

Зараз мобільними додатками, розробленими компаніями – резидентами ПВТ, користуються понад 1 млрд людей у 193 країнах, а п'ять з десяти найбільших світових корпорацій (згідно з рейтингами «Forbes») є замовниками послуг ПВТ. Торік резиденти ПВТ створили в Білорусі 14,5% загальних нових робочих місць. Внесок ІТ-сектора в приріст ВВП Білорусі 2018 р. склав близько 0,5% з 3,7% приросту економіки [3].

Можна підсумувати, що Україна поки серйозно відстає як від безпосередніх сусідів, так і загалом від глобальних трендів у розвитку інноваційних парків. Без активної економічної політики, яка б запустила інструментарій інноваційних парків на повну потужність, Україні навряд чи вдасться позбутися кредитної залежності від МВФ та стати на шлях інноваційного розвитку економіки.

Список використаних джерел

1. <https://business.ua/strategies/5757-innovatsijni-parki-dosvid-ukrajini-ta-svitu>
2. <https://mind.ua/publications/20204723-misce-sili-navishcho-ukrayini-industrialni-ta-tehnoparki>

3. <https://delo.ua/economyandpoliticsinukraine/industrialni-parki-chi-klasteri-scho-krasche-sti-347478/>

Волошина Марія Сергіївна
КВНЗ "Ковельський медичний коледж"
Науковий керівник: Н. О. Сачук,
викладач вищої категорії, вищий-методист

КОВЕЛЬЩИНА ТА ВОЛИНЬ У ЖИТТІ ТА ТВОРЧІЙ ДОЛІ ХУДОЖНИКА АНДРОНИКА ЛАЗАРЧУКА

На мистецькому небосхилі Волині особливе місце займає постать нашого земляка, уродженця с. Уховецьк Ковельського району Андроника Григоровича Лазарчука. Сучасник Лесі Українки, ілюстратор видань Олени Пчілки, Лазарчук був художником глибоко національним, закоханим в рідний край, якому 15 січня 2020р. виповнилось 150 років від дня народження. На межі XIX і XX століть він зумів за суворю реальністю і бідністю волинського села побачити високу духовність і одухотвореність його жителів. Йому пощастило створити своєрідну живописну енциклопедію народного життя, залишивши в історії українського мистецтва неперевершені образи простих волинян і волинянок, природи краю в буденній її красі. Замовчуваний і не до кінця зрозумілий Андроник Лазарчук сьогодні повертається в українську культуру як приклад незнищенності народного духу, як талановитий художник, педагог, подвижник культури, громадський діяч.

Народився художник в сім'ї колишнього кріпака, миколаївського солдата, віддавшого армії 25 років життя, учасника Кримської війни та оборони Севастополя 1854-1855 років, "отпущеного по билету". Повернувшись до села, одержав від громади ¼ десятину землі для огороду. Займався стельмашеством та столярством. Православні Григорій Григорович Комар (таке перше справжнє прізвище) з дружиною Ксенією Косміною народили п'ятеро дітей. Андроник був наймолодшим. [2. с. 763-764] За спогадами Лариси Корнійчук, яка любов'ю зібрала і впорядкувала розпорошені свідчення та біографічні факти про талановитого прадіда, родина жила дуже бідно. Коли Андроніку було 6 років, її не стало, а у 9 – помер батько. Осиротілі діти давали собі раду. Старший Степан був добрим стельмахом. Тихої, лагідної вдачі, він умів творити красу з простого дерева. Саме він узяв на себе відповідальність за своїх молодших братів і сестру Феклу. [1. с. 768-772]. Потяг до малювання у молодого Андроника проявився дуже рано: перші малюнки з'явилися на стінках печі, а то й навіть на долівці. Великою радістю для нього стало навчання в сільській школі, де був найкращим учнем. Під час навчання в школі, вчитель бачив, як Андроник захоплюється малюванням та й порадив після закінчення школи віддати його в науку до маляра. Але віддавши в науці 4-літній термін, він строку не добув, утік через тяжкі умови і вступив до церковно-учительської школи, в Брикові.

На цей період і припадає, мабуть, і знайомство талановитого хлопця із Косачами. В уховецькій родині Андроника Лазарчука існує слідуєча романтична бувальщина, записана Ларисою Корнійчук так: "Одного разу, приїхавши на

канікули, Андроник просив відвезти його в Колодяжне, до панів Косачів. Цю відповідальну справу доручили Михайлові, племіннику художника." Дуже привітно зустріли їх господарі, а особливо панночка Леся, яка була вбрана попростому, чим здивувала Михайла, бо в Уховецьку польські пани, котрі жили там, одягалися відповідно до свого стану. Леся відразу заговорила до Андроника.

Ймовірно родина Косачів зіграла певну доленосну роль в освіті та становленні майбутнього митця. По закінченні церковно-учительської школи, розписує ікони в Святотроїцькій і Печерній церквах Почаївської лаври. Настирливість, селянська працелюбність привела в 1889 році до Імперської академії Художеств в Санкт-Петербурзі. Не дивлячись на холод та й частий голод Андроник Лазарчук здобув максимум освіти: 21 жовтня 1895 р. отримав диплом академії про повний курс і "званіє художника"; 15 травня 1897 р. – атестат академії про проходження академічного курсу; 11 травня 1900 р. – свідоцтво академії на право викладання чистописання в учбових закладах та малювання в середній учбових закладах. В двохрічній перерві від навчання (1897-1898рр.) викладає рисунок і живопис в Лаврській школі в Почаєві, одружується.

Бажання підняти свій край перемагає і повний молодечого запалу молодий вчитель-художник 20 жовтня 1901 року призначається попечителем Київського Учбового Округу на посаду учителя чистописання, креслення та малювання Ковельського Міського Училища. До Ковеля переїздить із дружиною Таїсією Юліанівною та двома дітьми: із дворічною Оленкою та чотиримісячним Іпполитом. Майже щодня до батька приходили учні з училища, це більш обдаровані, талановиті діти: з ними батько проводив додаткові заняття по малюванню. Знаходить батько й для своїх дітей вільну хвилинку, щоб вийти на прогулянку, розповісти казку. [З. с. 766]

В Ковелі Андроник намалював картину "Трудна задача", яка в 1907 році була надіслана на виставку в м. Краснодар в картинну галерею ім. Ф. А. Коваленка, а згодом й придбана для галереї.

В 1904 році переводиться до Дедеркальської вчительської семінарії.

Не легкою виявилася доля і творчий шлях митця. Про це свідчать скупі рядки автобіографії: "1904-1913рр. – вчителем малювання й креслення. 1913-1914рр. – вчителем малювання в Конотопській жіночій гімназії, 1914-1915рр. – вчителем малювання, креслення й ліпки в Кременецькій 8-ми класній комерційній школі, 1915-1918рр. – вчителем малювання й креслення в Борзенській чоловічій та жіночій гімназіях, 1920-1922 рр. – вчителем малювання й креслення в Борзенській професійно-технічній школі, 1922-1925 рр. – вчителем малювання й ліпки, 1924-1933 рр. – учителем графграмоти в Борзенській 1-й трудшколі".

Андроник Лазарчук працював до останнього дня. Переживши жахливий голод 1933 року, порятувавши родину та багатьох односельців, після тяжкої хвороби 6 вересня 1934 року помирає. Похований на місцевому кладовищі в м. Борзні. Він дуже любив свою Волинь, рідне село. Щоліта приїздив до рідні, мандрував із мольбертом і малював, залишивши величезну кількість пейзажів, натюрмортів, портретів, малюнків, замальовок тощо. Нерідко на зворотньому боці уже створених картин він пише нові композиції, не думаючи про те, чи потраплять вони коли-небудь до музеїв. Малював для себе, для душі, без творчості не уявляв свого життя, себе як особистості.

Список використаних джерел

1. Корнійчук Л.П. Художник: талант і особистість (зі спогадів про Андроника Лазарчука)// "Роде наш красний": Волинь у долях края і людських документах. – Т.3. – Ред. – вид.відділ"ВЕЖА"Волин.Держ.Ун-ту ім. Лесі Українки,1999.–С. 768.
2. Михалевич О.А. Розповідь про батька // Там же. – С. 763-764
3. Лазарчук О.А. Спогади по батька та родину // "Роде наш красний ..." – С. 766

Данилюк Юрій
Шацький лісовий коледж імені В.В.Сулька
Науковий керівник: Остапук В.Г.,
викладач вищої категорії

СУСПІЛЬНИЙ ПРОГРЕС. ПОРІВНЯННЯ ЙОГО ПЛЮСІВ ТА МІНУСІВ

Суспільний прогрес – це розвиток суспільства в різних його сферах (соціальна, матеріальна, духовна, наукова). Процес переходу суспільства з низького рівня на вищий. Охарактеризувати цей розвиток можна наступними показниками:

- Поступовість. (Прогрес проходить не одразу, він може брати свій початок в одному столітті, а закінчиться в іншому. В приклад цьому можна привести більшість тих винаходів якими ми користуємось у повсякденному житті. Більшість з них були винайдені давно, але надалі вони вдосконалювались і набували звичного нам вигляду).

- Виникнення нових норм поведінки, зміна цінностей, зародження раніше не існувавших інститутів та правил.

- Неповоротність. Зміни, яких набуває суспільство безперервно скупчуються і повернути все в початковий стан неможливо.

- Обґрунтованість. Суспільний прогрес повинен бути логічним і йти в певній послідовності, одні зміни не повинні суперечити іншим.

Як і будь - що інше, суспільний прогрес має плюси і мінуси. Це може виражатися в тих сферах діяльності, які прогрес торкнувся безпосередньо. Наприклад, комп'ютер допомагає в навчанні – це плюс, але в той же час, він здатний завдати шкоди здоров'ю – це мінус. Саме такі коливання плюсових і мінусових якостей і не дають повного уявлення, про те корисний прогрес, чи ні. Але щоб впорядкувати все це, можна порівняти між собою ті самі плюси і мінуси на підставі цього скласти картину про користь чи шкоду прогресу.

Плюси суспільного прогресу.

1. Підвищення людського рівня життя. При розвитку суспільства, рівень життя людини, безсумнівно, зростає. Поступово усувається бідність, зменшується шанс виникнення голоду, масових епідемій. Винаходяться нові ліки, за допомогою яких можна лікувати хвороби, йде створення різних протезів, що допомагають перемогти інвалідність і т. д.

2. Зростання матеріально-виробничої діяльності.

Автоматизація виробництв, поява нових спеціальностей, все це дає членам суспільства змогу обирати бажаний вид діяльності, займатися не тим, що необхідно, а тим, чим хочеться. Таким чином кількість працюючого населення зростає, завжди є робочі місця і від цього зростає економіка та рівень життя.

3. Розвиток урбанізації. Коли відбувається процес урбанізації, кількість міст зростає - ті, хто раніше жив не в місті переселяються. І безсумнівно, міське життя має високий рівень комфортності. А при комфортних умовах зростає середня тривалість людського життя, поліпшується здоров'я, виникає почуття задоволеності життям.

4. Нові відкриття в різних сферах діяльності допомагають краще пізнати навколишній світ, вивчити саму людину, її організм, створити все необхідне для того, щоб людина ні в чому не мала потреби.

5. Роботизація процесів. Кількість ручної роботи зменшується, людина не перенапружується, її здоров'я покращується.

6. Розвиток комп'ютерних технологій. Завдяки розвитку комп'ютерних технологій значно полегшився процес навчання, велика кількість інформації стала загальнодоступною, люди отримали змогу спілкуватись між собою, перебуваючи на різних континентах.

Мінуси суспільного прогресу:

1. Підпорядкування людини ритму суспільного життя. Коли прогрес зачіпає життя людини, то ритм життя змінюється і це не завжди може нести за собою позитивний характер. У більшості випадках, всі, кого торкнувся прогрес - стають «роботами». Вони набувають певних звичок і порядку дій, які повторюють кожного дня, раз за разом.

2. Удар по природі. Він здійснюється тими заводами і фабриками, що займаються виробництвом всього нового. Промислова діяльність значно скорочує запаси корисних копалин, призводить до знищення лісу, забруднення морів, річок, озер, завдає удару по екосистемі.

3. Урбанізаційні проблеми. Крім комфорту і радості, міське життя має деякі сторони, які негативно впливають на здоров'я. При урбанізації скорочуються території сіл, де більш розмірене життя, більш чисте повітря.

4. Залежності. Прогрес суспільства характеризується також залежностями. Це, найчастіше, залежність від комп'ютера і від соціальних мереж.

5. Зниження рівня безпеки. Оскільки значна частина того, що робить людина, проходить в інтернеті, то у зловмисників виникає змога отримати доступ до особистих даних кожного з нас, а це може мати серйозні, як правило, негативні наслідки.

6. Сьогоднішній прогрес може обернутися завтрашньої катастрофою. Наприклад, відкриття в галузі фізики дали отримати нове джерело енергії, але в той же час створюється потужний атомну зброю;

7. При прогресі однієї області - інша може регресувати. Індустріальний розвиток, прогрес техніки, розвиток хімічної сфери діяльності - принесли дуже сильної шкоди навколишньому середовищу, зруйнували природу.

Отже, на основі вище приведених даних, можна встановити, що суспільний прогрес несе більш негативні наслідки, ніж позитивні. На мою думку цього можна уникнути, якщо вчасно зупинитись. Адже через деякий час, ресурси Планети

можуть повністю виснажитись і необхідністю стане зменшення кількості населення Землі, чого хотілося б не кожному, адже почати можуть саме з вас.

Список використаних джерел

1. <http://filosofedu.ru/index.php/filosofija-shpargalki-s-otvetami/807-obshhestvennyj-progress-ponjatie-kriterii>
2. <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%81>
3. <https://works.doklad.ru/view/jit8CZNImsw.html>
4. Рей Бредбері «451 градус за фаренгейтом»
5. Олдос Хакслі «Прекрасний новий світ»

Демчук Олег, студент
Старопольська Вища Школа в Кельцах, відділ в Луцьку, Україна

ПРОБЛЕМИ БЕЗРОБІТТЯ ТА ЗАЙНЯТОСТІ МОЛОДІ

Розглянуто головні проблеми безробіття серед молоді на сучасному етапі розвитку України. Проаналізовано її негативні чинники, наслідки, а також запропоновано можливі шляхи їх вирішення.

Ключові слова: *безробіття, економічний розвиток, ринок праці, товарний ринок.*

Актуальність даної статті обумовлюється тим, що молодь – це основа майбутнього трудового потенціалу країни, вона впливає на суспільні процеси, виявляє майбутнє держави, використовуючи свою мобільність, гнучкість та інтелектуальний потенціал. Заохочення молоді у суспільні процеси країни є одним із найперспективніших напрямів забезпечення повної зайнятості.

Незайнятість серед молоді на ринку праці є однією з головних соціально-економічних проблем на ринку в сучасному суспільстві. Молодь у цей час не має ні знань, ні досвіду, вона тільки здобуває їх.

Безробіття несе з собою не тільки бідність значним верствам населення, а й духовну, моральну, моральну деградацію людей. Тому вирішення проблеми зайнятості населення є в числі найважливіших, першочергових завдань у будь-якій цивілізованій країні. Особливо гостро ця проблема позначається на соціально незахищеній верстві населення – молоді.

Відсутність роботи у молодих людей веде до наступних негативних наслідків:

1. Зростання числа правопорушень.
2. Порушення особистісного розвитку.
3. Поширенню наркоманії.
4. Алкоголізму.

Втрата роботи призводить до виникнення почуття фрустрації, власної непотрібності, власної неповноцінності. Ці почуття посилюються, якщо молода людина довгий час не може влаштуватися на роботу. Пригнічений стан безробітного обумовлює погіршення стосунків у сім'ї та конфліктів. Отже, безробіття призводить до серйозних психологічних і соціальних проблем.

Зростання безробіття серед молодих фахівців веде не тільки до погіршення рівня життя сім'ї молодого громадянина, а також до серйозних економічних втрат. У сучасній Україні не створено необхідних умов, які повною мірою сприяли б реалізації правових і соціальних гарантій на працю для молодих громадян. Молодіжна політика не має стабільну, сучасну, гнучку нормативну базу.

Суттєвою проблемою на сьогоднішній день є відсутність державною прогнозування потреб економіки у спеціалістах з вищою освітою. Тому й виникають на ринку праці диспропорції попиту й пропозиції дипломованих фахівців. Зокрема, на вакансію юриста претендують дев'ять, менеджера вісім, бухгалтера шість осіб. Та знайти хорошого менеджера, який би міг успішно організувати виробничий процес, дуже непросто.

Роботодавці не хочуть брати на роботу початківців, мотивуючи це відсутністю у них досвіду. Аби збалансувати попит і пропозицію на ринку праці, слід чітко прогнозувати: скільки, для кого і де готувати кадри. Такі передбачення мають стати невід'ємною частиною макроекономічного прогнозу розвитку галузей. Для підвищення їх достовірності варто поліпшити якість статистичних даних, удосконалити методологію розрахунків. До цього процесу доцільно залучити фахівців Мінпраці, Міносвіти, служби зайнятості та науковців.

Для вирішення проблеми зайнятості і безробіття серед молоді необхідно:

1. Розробляти проекти, які орієнтовані на фінансування активних заходів сприяння зайнятості серед молоді.

2. Проводити дослідження з метою визначення певних спеціальностей, професійних навичок та рівня кваліфікації, якими повинні володіти випускники ВНЗ. Враховувати результати цих досліджень у навчальних програмах. До проведення цих досліджень доцільно залучати соціологічні лабораторії вищих навчальних закладів.

3. Включити до навчальних програм обов'язкове стажування студентів останніх курсів на підприємствах, в установах та організаціях для набуття випускниками практичного досвіду роботи. Розробити механізм залучення студентів та учнів до роботи за сумісництвом у вільний від навчання час на добровільній основі. Організовувати експериментальні підприємства у навчальних закладах.

4. Розробити та впровадити механізм фінансової підтримки підприємств, установ та організацій, які беруть участь у реалізації програм зайнятості для молоді.

5. Проводити навчання і тренінги з техніки пошуку роботи та розповсюдження інформаційного матеріалу про стан ринку праці, потенційних законодавцях, вимогах до кваліфікації найманих працівників тощо з метою створення умов для самовизначення особи.

6. Організовувати зустрічі з роботодавцями та з колишніми безробітними, які успішно знайшли роботу чи заснували власний бізнес. Забезпечити широке висвітлення позитивного досвіду з працевлаштування засобами масової інформації;- запровадити в програмах навчальних закладів курси з техніки пошуку роботи та факультативні заняття з організації власної справи.

7. Необхідність надання пільг, передбачених Трудовим кодексом України відносно молоді.

8. Розробити програми міжнародного обміну студентами з метою стажування, виконання тимчасових та волонтерських робіт.

9. Для реалізації запропонованих заходів необхідно об'єднати зусилля відповідних міністерств, служби зайнятості, громадських об'єднань, навчальних заходів з метою створення сприятливого підприємницького середовища для розвитку економічної активності молоді.

10. Встановити квоту для молоді при створенні нових місць на підприємстві.

11. Підтримувати молодіжне підприємництво.

В результаті дослідження можна відзначити, що для вирішення проблеми зайнятості молоді: необхідно приділяти увагу підтримці розвитку нових форм ліквідації безробіття: - створення виробництв, здатних більш повно забезпечити зайнятість молоді; - законодавчо закріпити надання певних квотування робочих місць для молоді, а також систему пільг для роботодавців.

Мельник Роман

Любешівський технічний коледж Луцького НТУ

Науковий керівник: викладач політології, спеціаліст II категорії

ПРОБЛЕМИ РОСІЙСЬКО-ПОЛЬСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ ВІДНОСИН

Нинішня політика України в Європі, військові дії на Донбасі та гібридно-ідеологічна атака Путіна на Польщу має чітку мету: перед відзначенням 75-ї річниці закінчення Другої світової війни переконати Захід, що Росія ніколи не співпрацювала з Гітлером і є героєм.

Д. Фрід, колишній посол США у Варшаві, вважає коментарі президента Росії В. Путіна щодо ролі Польщі у Другій світовій війні як “огидні”, а також, що Варшава “виграє суперечку з історії”. У цьому контексті він зазначив, що Польща отримала “величезну підтримку”, в тому числі від дипломатів із західних країн та Європейського Союзу, а також України. На його думку, останні коментарі влади Кремля – це спроба “перевірити, які поділи можна зробити на Заході, між Польщею та Німеччиною, та між Польщею та Ізраїлем”[2,3].

Захід повинен “протистояти російській агресії, особливо в Україні”, “діяти солідарно” та “намагатися стабілізувати відносини з Росією, але не здаватися”. На прохання включити Україну до цього процесу, він підкреслив, що Києву слід повідомити про свою політику щодо Росії, щоб “зрозуміти, що ми робимо”, що Президент В. Зеленський і зробив нещодавно [2,3].

Варто зазначити, що частина українського прогресивного політикуму погоджується з тим, що економічний успіх України та тісна співпраця з Польщею підірве розповідь Путіна. Якби Україні вдалося слідувати польському шляху системних перетворень, це було б добре для України та Польщі, але не для В. Путіна.

Атаки президента Росії В. Путіна у площині історії не мають нічого спільного з минулим, а є спробою приховати останні проблеми та поразки Росії.

Широке демократичне суспільство розглядає ці заяви як широку підступну кампанію, яка є дуже небезпечною і вона повинна натрапити на опір не тільки з боку Польщі. Слова В. Путіна – це хворе ностальгічне бажання відновити силу, імперські амбіції та авантюри Радянського Союзу”.

Між Росією і Польщею відновилася давня історична суперечка, яка, на нашу думку, посуне на другий план настільки ж давню польсько-українську суперечку. Президент Росії В. Путін всіляко старається виправдати пакт Молотова-Ріббентропа, відбілити підступне російсько-радянське минуле і зробити Польщу одним із головних винуватців Другої світової війни[1].

Згадаймо, що нещодавно схожі, по-духу, псевдонаукові заяви були й щодо України, яка нібито не є однією з переможниць у Другій світовій війні, а внесок її народу був мізерним.

У цьому новому загостренні російсько-польського конфлікту в галузі політології показово є те, що у сторін, принаймні на рівні офіційної російської історичної пропаганди, якій тією чи іншою мірою змушені слідувати пов'язані з державними структурами російські історики, стосовно пам'яті про Другу світову війну практично не залишається точок дотику.

Тому можна припустити, що в зв'язку з прийдешнім 80-річчям Перемоги російсько-польський конфлікт буде тільки загострюватися, оскільки Польща та Україна стали головною мішенню російської історичної пропаганди примітивного та агресивного імперського духу.

Список використаних джерел

1. Б. Соколов. Росія і Польща: війна історій.: веб-сайт. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/blog/polityka/rosiya-i-polshcha-viyna-istoriy-0> - 24. 12. 2019, (дата звернення 30.01.2020)

2. Były ambasador USA: Polska wygrywa z Rosją spór o historię.: веб-сайт. URL:<https://tvp.info/46406585/byly-ambasador-usa-polska-wygrywa-z-rosja-spor-o-historie#!> - 29.01.2020, (дата звернення 30.01.2020)

3. „Zelenski stanął po stronie Polski w sporze o historię z Rosją”.: веб-сайт. URL:<https://www.tvp.info/46391404/zelenski-stanal-po-stronie-polski-w-sporze-o-historie-z-rosja> - 28.01.2020, (дата звернення 30.01.2020)

Москалюк Олександр
Коледж технологій, бізнесу та права
СНУ імені Лесі Українки
Науковий керівник: Бардюк Л. В.,
викладач вищої категорії, викладач -методист

ПРИЧИНИ СУЇЦИДУ СЕРЕД МОЛОДІ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПОПЕРЕДЖЕННЯ

Самогубство, суїцид (лат. sui caedere - вбивати себе) — умисне спричинення власної смерті, часто вчинене з відчаю. Ця проблема була актуальною в усі часи, але ставлення до неї протягом епох було різне й багато в чому залежало від

релігій та морально-етичних норм і традицій. Найдавніші самогубства - ритуальні: до них належали харакірі і саті (самоспалення індійських вдів).

Ритуальні самогубства, як правило, були почесними, заохочувалися суспільством, а ухилення від них вважалось великою ганьбою. Із появою християнства ставлення до самогубства стало різко негативним. У середні віки самогубців не ховали на кладовищах, над їхніми трупами вчиняли наругу. У християнстві вважається, якщо Бог дарував життя, то треба прожити його до кінця.

Першим, хто спробував пояснити самогубство з психологічної точки зору, був засновник психоаналізу Зигмунд Фрейд (1856 – 1939 рр.). «Драматизм людського існування посилюється наявністю у людини схильності до руйнування, агресії, що протистоїть “інстинкту життя”. Вбивство – це агресія, спрямована на інших, а самогубство – теж агресія, але спрямована на себе»[1,с.204].

Фундаментально причини самогубства досліджував відомий французький соціолог 19 - поч. 20 століття Еміль Дюркгейм . Згідно з логікою Е. Дюркгейма, «самогубство – це природна смерть не індивідуального, а соціального тіла, результат суспільної патології» [2,с.196].

По всьому світу самогубства стали другою за поширеністю, після ДТП, причиною смерті у віковій групі від 15 до 29 років. Загалом за рік майже 800 тисяч людей у світі укорочують собі віку. Приблизно 20 млн. осіб щороку здійснюють невдалі спроби суїциду, що тягне за собою психологічні наслідки як для самого самогубця, так і мінімум, для шістьох осіб у його оточенні [3].

Сучасні вчені виділяють десять основних мотивів суїцидальної поведінки серед молоді:

- переживання образи, самотності, відчуженості, неможливість бути зрозумілим;
- реальна або уявна втрата батьківської любові, нерозділене кохання, ревності;
- переживання, пов'язані зі смертю одного з батьків, розлученням батьків;
- почуття провини, сорому, образи, незадоволеність собою;
- страх перед ганьбою, приниженням, глузуванням;
- страх перед покаранням
- любовні невдачі, сексуальні ексцеси, вагітність;
- почуття помсти, погроз, шантажу;
- бажання привернути до себе увагу, викликати жаль, співчуття;
- співчуття або наслідування приятелів, героїв книг, кінофільмів («ефект Вертера»).

Щоб попередити суїцид, та суїцидальні настрої, потрібно бути уважним до оточуючого світу, людей та їх проблем. Таку уважність, на мій погляд, повинна проявляти сім'я, школа, держава. Хотілося б, щоб лозунгом життя кожного були слова: «Чужого горя – не буває». Ніхто з нас не застрахований від суїциду, але усі повинні бути готові запобігти йому.

Список використаних джерел

1. Фрейд З. Печаль и меланхолия / в кн. Психология эмоций. Тексты. / Под ред. В. К. Вилюнаса, Ю. Б. Гиппенрейтер. – М.: Изд-во Моск. Ун-та, 1984. – 212с.

2. Дюркгейм Э. Самоубийство. Социологический этюд: пер. с фр. / Э. Дюркгейм ; подгот. В. А. Луков. – СПб. : Союз, 1998. – 496 с.

3. <https://www.5.ua/suspilstvo/yak>

Панібраць Софія
ДВНЗ «Нововолинський електромеханічний коледж»
Науковий керівник: Харчук Л.М., викладач вищої категорії,
викладач-методист

ЛІСИ ТА ЛІСНИЦТВО В УКРАЇНІ: СТАН І ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ

В сучасних українських реаліях лісова галузь стала одним з основних ньюзмейкерів. Мораторій на експорт лісу-кругляка, сенсаційно-дивні дані з дослідження британської агенції Earthsight, засилля короїда, – «хранителів лісу» та їх чадо згадують все частіше. Нерідко питання лісової галузі переходить з економічно-господарської площини в суто політичну: в таких умовах десятки тисяч працівників державних лісгоспів ризикують втратити робочі місця, а державний та місцеві бюджети можуть залишитися без мільйонів гривень доходів.

Держава в сфері лісової галузі взагалі може потрапити в патову ситуацію, коли з одного боку – заборона експорту, з іншого – світові бренди, такі, як ІКЕА, через сенсаційні і подекуди сфантазовані матеріали можуть не захотіти «заходити» на український ринок.

Дуже часто економічні, а потім й екологічні біди починаються з винищення лісів. Україна в цьому відношенні – не виняток. На мою думку, погіршення стану лісів у країні на сьогоднішній день є однією актуальних проблем, яка турбує як екологів, так і простих людей.

Державна прикордонна служба України, повідомляє, що щороку з України вивозять ліс на суму близько 272 мільйонів доларів [1].

Ресурси деревини у країні скорочуються. Я думаю, що залучення до господарського обігу додаткових деревинних ресурсів можливе завдяки повнішому використанню усієї біомаси дерева, вивільненню цільної деревини за рахунок застосування заміників.

При розробці основних напрямів розвитку лісгосподарського комплексу в країні необхідно враховувати реальний стан фінансування та можливості інвестування. Я вважаю, що мають бути докорінно переглянуті механізми планування галузі, її фінансування, ціноутворення, оподаткування. Кошти, отримані від експорту лісопродукції, насамперед мають спрямовуватись на кредитування розробки високоефективних технологій переробки деревини. При стратегічному плануванні розвитку лісової галузі слід чітко визначити першочергові джерела фінансування робіт з лісовідновлення та лісокористування.

Дослідницька агенція з Британії Earthsight опублікувала досить суперечливе дослідження про вирубку лісів в Україні. Згідно з цими даними, сотні державних підприємств свідомо порушують правила заготівлі лісу. Зокрема, від 67 до 75% вирубок, за їх даними, є незаконними.

В Україні ліси є, і їх немало. Про них багато пишуть і говорять на різних рівнях. Лісівництва, здається, немає. Про нього не згадується навіть у Лісовому Кодексі України. Хоча українське лісництво як галузь рослинництва і економічної діяльності набувало становлення й розвитку з давніх історичних часів. Насправді виходить, що воно є. І дістало свій впорядкований розвиток з часів так званого «межування» в користуванні земельними угіддями, що здійснювалося починаючи з ХІХ ст. Якщо подивитися професійно, то можна зрозуміти, що під цими суперечностями десь проглядає підприємницький хист до збереження минулого «лісокористування» замість визначення «землекористування» у галузі лісівництва.

Не вдаючись до глибшої історії, ми повинні зазначити, що воно склалося більш як за три століття, пройшовши шлях від використання лісових ресурсів з часів їх доволі примітивного добування до впорядкування користування земельними угіддями з обов'язками відновлення використаних лісових ресурсів. На сьогодні Україна має всі необхідні умови для розвитку цієї галузі на засадах ринкової економіки. Проблеми в тому, що фінансово-економічні та екологічні показники обліку в українському лісництві перемістилися з об'єкта праці «земля» та «ліс», що не відповідає сутності та змісту поняття «землекористування».

На мою думку в Україні питання лісівництва зведено, практично, до використання лісових ресурсів замість використання земельних угідь. «Лісосировинний потенціал України, за результатами аналізу й оцінки його стану, використовується ще не досить раціонально... Серед причин зазначених проблем, передусім, виділимо відсутність завершеної системи інвентаризації земельного і лісового фонду» [2]. Певно, немає необхідності доводити, що як об'єкт праці у цитованій тезі розглядається не «лісовий фонд», а «земля».

Лісове господарство може стати активним учасником на національному і міжнародному ринку торгівлі квотами на викиди парникових газів [2]. Як тими квотами торгуватимуть лісові господарства (відомі всім лісогоспи), невідомо. Автор не торкається також економічного змісту лісництва, ототожнюючи зміст понять «лісництво» і «лісове господарство». Хоча для торгівлі доступнішим і відчутнішим ресурсом була, є її залишатиметься головна продукція лісівництва – деревина у стані росту.

Реальну ситуацію з використанням деревини у стані росту більшість дослідників, практично, обходять своєю увагою. Хоча конфлікт існує, насамперед, стосовно деревини у стані росту, яка є власністю держави і вирощується в лісових екосистемах на лісових землях, та порядку її вилучення для виробництва (заготівлі) й реалізації лісових матеріалів – продукції лісопромислового виробництва. Виходить, що проблема є набагато ширшою, ніж «торгівля квотами на викиди парникових газів», і полягає в тому, що «експлуатація земельних угідь для здійснення лісівництва... перемістилася за межі галузевої науки» [3].

Список використаних джерел

1. <http://lisvolyn.gov.ua/?p=34779>
2. <https://www.volynnews.com/news/all/na-volyni-masovi-vypadky-nezakonnoy-vyrubky-lisu/>

3. <https://www.unian.ua/ecology/1272491-ekologichne-liho-vinishchennya-lisiv-v-ukrajini.html>

Пукля Юлія
Коледж технологій, бізнесу та права
СНУ імені Лесі Українки
Науковий керівник: Веремійчик Н. І.

СУЇЦИДАЛЬНА ПОВЕДІНКА НЕПОВНОЛІТНІХ ТА ОСІБ ЮНАЦЬКОГО ВІКУ

Останнім часом дитячі та підліткові самогубства у світі є однією з актуальних проблем. Суїцидальні спроби все частіше стають формою поведінки, до якої вдаються діти і підлітки в тій чи іншій кризовій ситуації. За офіційними даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), суїцид як причина смерті дітей та підлітків посідає третє місце після дитячого травматизму, інфекційних і онкологічних захворювань .

Досвід світової суїцидології свідчить про існування тісної залежності між частотою завершених суїцидів і такими змінними, як: економічні чинники, ступінь урбанізації, міграційні потоки, комунікативно-інформаційні потоки, що проходять через засоби масової інформації та ін.

Актуальність обговорення цієї проблеми обумовлена тим, що суїцид залишається однією з провідних причин смерті в молодому віці.

Натепер одне з лідируючих місць у Європі за кількістю вчинених самогубств посідає Україна. Згідно з даними Державного комітету статистики, на 100 тис. осіб припадає 22 самогубства, більшість яких вчинено дітьми віком до 14 років. Смерть від суїциду є однією з основних причин смерті серед молоді в Україні .

Статистичні дані свідчать, що найбільша кількість самогубств припадає на вік від 15 до 21 року. За останні роки різко збільшилась кількість самогубств серед дітей 5-14 років (2% самовбивств серед усіх вікових груп). При цьому в дітей достатньо часто зустрічається довготривала і ретельна підготовка самогубства.

Більша частина випадків самогубств припадає на групу підлітків чи молоді в перехідному віці, тобто пубертатні суїциди. При цьому в молодшому пубертатному віці (12-13 років) суїциди частіше скоюють хлопці, а в середньому (14-16 років) та старшому пубертатному – дівчата [1].

Спеціалісти визначають суїцид (з лат. «себе вбивати»), тобто самогубство, як усвідомлювані, навмисні дії, спрямовані на добровільне позбавлення себе життя, що призводять до смерті. Суїцидальна поведінка – це різні форми активності людей, зумовлені прагненням позбавити себе життя при зіткненні особистості з перешкодою на шляху задоволення її найважливіших потреб. На тлі гострого емоційного стану криза досягає такої інтенсивності, що людина не може знайти правильного виходу зі сформованої ситуації.

Сам вчинок суїциду впливає зі стану душі, психіки, з емоційного переживання та осмислення ситуації. Отже, суїцид у своїй основі – психологічне явище.

Можна підсумувати, що конфлікти, які провокують формування суїцидальності в дітей, виникають найчастіше в дезінтегрованих (у родині відсутня любов; поширена ворожість), дисгармонійних (позбавлені взаєморозуміння, взаємної толерантності) і корпоративних (утворені за егоїстичними розрахунками і зобов'язаннями) сім'ях. У них діти переживають дефіцит теплоти, доброзичливого спілкування, розуміння, підтримки, турботи тощо.

Найчастішими мотивами самогубств у підлітків є невдале кохання, образи оточуючих, особисто-сімейні конфлікти, страх перед кримінальною відповідальністю, покаранням чи ганьбою, складнощі в навчанні.

При спробі самогубства підлітки активно шукають допомоги. Вони самі викликають «швидку», повідомляють про самогубство дорослим, просять їх урятувати. Критичне ставлення до самогубства формується відразу після спроби, супроводжується почуттям провини та сорому за свій вчинок. Допомога суїцидентам цієї групи включає соціально-психологічну допомогу в подоланні конфлікту та психотерапевтичній корекції поведінки[2].

Е. Шир вважає, що в підлітковому віці найчастіше йде мова не про спробу самогубства, а лише про використання «суїцидальної техніки» для досягнення іншої (не суїцидальної) мети [3].

Згідно з теорією Е. Дюркгейма, існує три види суїцидів. Більшість суїцидів егоїстичні. Саморуїнування в цьому випадку пояснюється тим, що індивід відчуває себе відчуженим і роз'єднаним із суспільством, сім'єю і друзями. Існує також аномічне (від "аномія" – "безправне") самогубство, яке виникає, якщо людина терпить невдачу в адаптації до соціальних змін. Останнім типом є альтруїстичне самогубство, при якому авторитет групи над індивідом є таким великим, що він втрачає свою ідентичність і через це жертвує собою на благо суспільства [4, с. 67–69].

Варто зазначити, що працівниками Департаменту кіберполіції Національної поліції України вживаються заходи щодо запобігання доведенню неповнолітніх до самогубств через мережу Інтернет. Зокрема, виявлено 434 «групи смерті», з яких 102 було заблоковано. Кількість облікованих «записів», які вдалося ідентифікувати як такі, що зареєстровані на території України, становила 34 970 [5].

Отже, з огляду на викладене, можна зробити висновки про те, що врахування зарубіжного досвіду у сфері проведення комп'ютерно-технічних експертиз, підготовки та навчання фахівців щодо використання новітніх методів пошуку та відновлення цифрових доказів, а також удосконалення законодавчого регулювання належної взаємодії фахівців із комп'ютерної криміналістики, системних адміністраторів сприятиме більш якісному запобіганню доведення дітей та підлітків до самогубства через мережу Інтернет, а також розслідуванню таких самогубств.

Водночас провідна роль у запобіганні самогубствам серед неповнолітніх належить батькам та педагогам, зокрема, розвиток морально-духовних цінностей у дітей повинен бути найважливішим завданням нашого суспільства.

Адже, як зазначав В. М. Бехтерев, «більшість дитячих самогубств пов'язана не із психічними захворюваннями, а з недоліками морального виховання».

Список використаних джерел

1. Доведення до самогубства: правовий аспект / Регіональний центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги у Полтавській області. URL:<http://poltava.legalaid.gov.ua/ua/pres-tsentr/novyny/dovedennia-do-samohubstvapravovyi-aspekt>.
2. Виховання важкої дитини: діти з девіантною поведінкою: [навч.- метод. посіб.] / Під ред. М.І. Рожкової. – М.:Гуманіст. вид. центр Владос, 2001. – 240 с.
3. Попередження суїцидальної поведінки дітей та підлітків: [методичні рекомендації] // все для вчителя. – 2004. - № 10-11. - С.53-64.
4. Вашек Т. В. Рання діагностика та профілактика суїцидальної поведінки у підлітковому віці / Т. В. Вашек // Практична психологія та соціальна робота. – 2012 – № 6 – с. 64-66.
5. Піти з життя: в Україні зростає кількість дитячих самогубств / Веб-сайт daily.rbc.ua. URL:<https://daily.rbc.ua/ukr/show/ukraine-rastetchislo-detskih-samoubiystv-1505233130.html>.

Сідловська Ліля
Державний вищий навчальний заклад
«Нововолинський електромеханічний коледж»
Науковий керівник: Харчук Л.М.,
викладач вищої категорії, викладач-методист

МІЖНАРОДНА МІГРАЦІЯ РОБОЧОЇ СИЛИ ТА МІГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ

Явище міжнародної міграції населення досить давнє і залишило помітний слід у розвитку людства. Більша частина населення деяких країн, наприклад: США, Канада, Австралія складається з нащадків колишніх емігрантів.

Міграція трудових ресурсів – це переміщення людей у територіальному просторі з метою пошуку місця роботи.

Міжнародна трудова міграція – це форма МEB, яка полягає у переливі трудових ресурсів з одних країн інші і виражає процес перерозподілу трудових ресурсів між ланками світового господарства [1, с. 213].

Соціально-економічні наслідки міжнародної трудової міграції мають, як позитивні, так і негативні сторони.

Виграш країни-імпортера трудових ресурсів: дана країна отримала дешеву, молоду робочу силу, отримала готових спеціалістів, у такій країні прискорюється економічне зростання, зростає державний бюджет.

Виграш країни - експортера трудових ресурсів: валютні перекази іммігрантів своїм сім'ям (осідає в банках валюта), послаблення проблеми безробіття, підвищення кваліфікації іммігрантів, які повернулись назад.

Негативні наслідки міграції для країн-імпортерів: виникнення додаткових проблем, пов'язаних з соціальним захистом іммігрантів, відтік національної валюти у формі вивозу чи переказу, втрата виучених дешевих спеціалістів-іммігрантів, при їх поверненні на батьківщину.

Негативні наслідки міграції для країн-експортерів: втрата висококваліфікованих підготовлених спеціалістів, так званий “відтік розумів”. додаткові витрати з бюджету на підготовку нових спеціалістів, виникнення тенденції до спаду темпів економічного зростання.

Міжнародна міграція робочої сили спричинена насамперед економічними факторами: по-перше, дією законів капіталістичного нагромадження, народонаселення, нерівномірності економічного розвитку тощо, які зумовлюють відносно перенаселення в одних країнах та нестачу робочої сили в інших; по-друге, істотною різницею в умовах праці, рівні заробітної плати, рівні життя, умовах підприємницької діяльності тощо; по-третє, циклічним характером економічного розвитку, зокрема асинхронністю економічного циклу в різних країнах; по-четверте, нерівномірним розгортанням НТР, структурних криз і структурних реформ; по-п'яте, демографічними факторами, різницею у природному прирості населення; по-шосте, політичними, військовими, національно-етнічними та іншими неекономічними чинниками [2].

Міжнародна міграція робочої сили - форма міграції населення, яка полягає в переміщенні працездатного населення у межах світового господарства в пошуках роботи, кращих умов життя відповідно до економічних законів. Певною мірою таке переміщення зумовлене неекономічними факторами. З погляду речового змісту міграція малокваліфікованої та некваліфікованої, недостатньо освіченої робочої сили відбувається, по-перше, з азіатських та африканських країн у розвинуті країни західної Європи, з латиноамериканських країн - до США та ін. Цей вид міграції наймасовіший. По-друге, має місце міграція висококваліфікованої та освіченої робочої сили із західноєвропейських країн до США, частково із слаборозвинутих країн, країн колишнього СРСР (зокрема з України до США та країн Західної Європи і деяких країн Східної Європи).

Ще однією рисою міжнародного руху робочої сили в сучасних умовах є послаблення стихійності та посилення урегульованості цього процесу як з боку окремих національних країн, так і міжнародних організацій. Крім того, постійно зростають масштаби нелегальної еміграції. Так, щорічний потік нелегальних емігрантів до США перевищує 1 млн. осіб. Розвинуті країни світу намагаються проводити імміграційну політику з метою припливу й використання найбільш працездатної, мобільної, в розквіті фізичних та розумових здібностей робочої сили.

Як і будь-яка форма міжнародних економічних відносин, міжнародна міграція робочої сили має позитивні й негативні наслідки. Позитивним для країн - експортерів робочої сили є зменшення безробіття, набуття емігрантами нових знань і досвіду, поліпшення їх (та членів їх сімей) умов життя, отримання країною-експортером додаткового джерела валютних доходів у формі грошових переказів від емігрантів, а отже, покращення й платіжного балансу (крім того, повертаючись з еміграції, наймані працівники привозять з собою цінності та заощадження на суму, яка приблизно дорівнює їх грошовим переказам).

До негативних наслідків країни-експортера відносять насамперед вплив високоосвічених та висококваліфікованих кадрів (так звана «втеча умів»). Ця проблема не обминула і Україну [3, с.4-5].

Список використаних джерел

1. Петюх В.М. Ринок праці. Навч. посібник. К.: КНЕУ, 1999. 288 с.
2. <https://studfile.net/preview/8127841/>
3. Мочерний С.В. Політична економія. Навч. посібник. Київ, 2002. 687 с

Щьоткіна Ірина
КПЕК Луцького НТУ
Науковий керівник: Чайка Л.П.,
викладач вищої категорії, викладач – методист.

ВПРОВАДЖЕННЯ БЕЗВІДХОДНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Одним з найбільш важливих напрямів ресурсозбереження є впровадження безвідходних технологій виробництв в різних сферах господарювання. Щороку екологічна ситуація в нашій країні погіршується, що зумовлено антропогенною діяльністю. Екологи виділяють вісім найбільших екологічних проблем: неякісна вода, забруднення повітря, деградація земельних ресурсів, знищення лісів, небезпечні геологічні процеси, об'єкти військової діяльності, Чорнобильська катастрофа та побутові та промислові відходи [1,с.515]. Забруднення середовища – це природні ресурси, які опинилися не на своєму місці.

Відходи виробництва – це залишки матеріалів, сировини і напівфабрикатів, що утворюються в процесі виготовлення і які цілком або частково втратили свої корисні або фізико-хімічні властивості [2,с.118]. Водночас вони придатні до використання при певних умовах.

Безвідходна технологія являє собою такий метод виробництва продукції, при якому вся сировина і енергія використовуються найраціональніше в циклі «сировинні ресурси — виробництво — споживання — вторинні ресурси» і впливи на навколишнє середовище не порушують його нормальний стан. Проте повністю безвідходного виробництва не існує. Його не існує в природі. Але людство має мінімізувати обсяги відходів, забезпечувати їх комплексну переробку та безпечні для навколишнього середовища системи знешкодження або зберігання. При вирішенні проблеми безвідходності виробництва необхідно акцентувати увагу на двох основних шляхах її вирішення. Перший – це найбільш раціональний видобуток та повне використання ресурсів і як наслідок зменшення утворення відходів.

Другий – розширення використання відходів, що утворюються. Ці шляхи не виключають, а взаємно доповнюють один одного. Поняття безвідходних технологій дещо умовне, оскільки повної безвідходності досягти практично неможливо. Тому доцільніше вживати термін маловідходні технології.

Маловідходне виробництво - процес, у результаті якого шкідливі викиди в навколишнє середовище зводяться до мінімуму і не спричиняють негативного впливу на навколишнє середовище. Основною метою маловідходного виробництва є комплексна переробка сировини з використанням усіх її компонентів, оскільки відходи виробництва являють собою саме невикористану або недовикористану сировину. Маловідходні технології не завжди є ефективними, є відходи, які через ряд причин у даний час нераціонально

використовувати, наприклад, деякі відходи кольорової металургії. Водночас це не стосується тих відходів кольорової металургії, що відрізняються високою токсичністю і забруднюють навколишнє середовище. Сполуки сірки, миш'яку, селену, телуру; залишки свинцю, цинку, міді, потрапляючи у відходи, становлять небезпеку навіть без урахування економічної доцільності. Величезна кількість промислових відходів на сьогодні накопичується в лісозаготівельній та деревообробній промисловості. Відходами тут гілки і сучки дерев на лісосіках, шматки деревини, кора, тирса, з затверділи залишки синтетичних смол, лакофарбових матеріалів. Широке впровадження безвідходної і маловідходної технології є одним з найважливіших завдань, що стоять перед підприємствами цієї галузі. Проте людство не стоїть на місці, воно постійно розвивається і впроваджується щось нове. Тому можливо через деякий час безвідходне виробництво буде існувати так, як це і справді актуальна проблема. Важливим аспектом провадження цієї технології на підприємстві є дотримання стандартів якості та повага до споживача. Іноді в процесі скорочення обсягів відходів підприємства вдаються до суттєвого погіршення якості власної продукції, що може негативним чином сказатися не лише на їхній доходності, а й на житті та здоров'ї споживачів. Концепція безвідходного виробництва особливо актуальна для підприємств важкої промисловості, наприклад, машинобудування. В процесі виробництва машинобудівної продукції використовується чавун, один з основних продуктів української металургії. В процесі такого виробництва виникають відходи у вигляді чавунної стружки, яка за умови правильного рециклінгу є дуже цінним ресурсом, водночас, нехтування процесами обробки чи утилізації цього виду відходів може призвести до важких екологічних наслідків. Стосовно, підприємств обробної промисловості підходи безвідходного виробництва є надзвичайно актуальними. Однак, незважаючи на можливий обсяг скорочення витрат, виробник має орієнтуватися на досягненні якості власної продукції та її відповідності заявленим характеристикам. Одним із лідерів серед українських підприємств, що застосовують технології безвідходного виробництва є компанія "Оболонь", яка застосовує переробку не тільки вторинної сировини, але й відходів, що виникають у процесі виробництва продукції. Підприємство з виробництва м'яких іграшок «Тигрес»(Волинської області), в якості наповнювачів використовують лише вторинні матеріальні ресурси (пластик).

Отже, дані наведені вище доводять, що застосування маловідходної технології дозволяє оптимізувати виробничий процес виготовляти екологічно чисто продукції, що призводить до конкурентноспроможності продукції. Впровадження безвідходного виробництва цілком можливе.

Список використаних джерел

1. О.І. Федоренко, О.І. Бондар, А.В. Кудін. Основа екології – Київ : Знання, 2006. - 543 с.;

2. С.І. Дорогунцов, К.Ф. Коценко, М.А. Хвесик «Екологія: підручник» – К.: КНЕУ, 2005. – 371 с.;

СЕКЦІЯ 3. УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

Agata Bukszyńska
Zespół Szkół Ekonomicznych i Mundurowych
im. Gen. Władysława Andersa w Chełmie
Promotor: Ewa Falenta

ZASADY PODLEGANIA UBEZPIECZENIOM SPOŁECZNYM I UBEZPIECZENIU ZDROWOTNEMU ORAZ ZASADY USTALANIA PODSTAWY WYMIARY SKŁADEK NA UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE

Ubezpieczenia społeczne to ubezpieczenia: emerytalne, rentowe, wypadkowe i chorobowe. Mogą być one obowiązkowe albo dobrowolne.

Pracownika obejmują obowiązkowe ubezpieczenia: emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe. Wykonującego umowę agencyjną, umowę zlecenia lub umowę o świadczenie usług albo współpracującego przy wykonywaniu tych umów; prowadzącego pozarolniczą działalność lub współpracującego przy jej prowadzeniu; osobę duchowną obejmują obowiązkowe ubezpieczenia: emerytalne, rentowe i wypadkowe. Ubezpieczenie chorobowe jest dla tych osób dobrowolne.

Obowiązkowo ubezpieczeniu zdrowotnemu podlegają pracownicy (osoby pozostające w stosunku pracy), rolnicy lub osoby mieszkające z nimi, osoby prowadzące działalność pozarolniczą lub osoby z nimi współpracujące, z wyłączeniem tych, które zawiesiły wykonywanie działalności gospodarczej, osoby wykonujące pracę nakładczą, osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, osoby duchowne, członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych, kółek rolniczych lub członkowie ich rodzin, osoby pobierające świadczenie socjalne wypłacane w okresie urlopu oraz osoby pobierające zasiłek socjalny wypłacany na czas przekwalifikowania zawodowego i poszukiwania nowego zatrudnienia, osoby pobierające świadczenie szkoleniowe wypłacane po ustaniu zatrudnienia, żołnierze odbywający zasadniczą służbę wojskową, przeszkolenie wojskowe, ćwiczenia wojskowe oraz pełniący terytorialną służbę wojskową, służbę kandydacką, służbę przygotowawczą lub służbę wojskową w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny (o ile nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia z innego tytułu, osoby podlegające kwalifikacji wojskowej pełniące służbę w Policji, Straży Granicznej i Biurze Ochrony Rządu, żołnierze zawodowi oraz odbywający nadterminową zasadniczą służbę wojskową i służbę okresową, policjanci, funkcjonariusze Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Biura Ochrony Rządu, Straży Granicznej, Służby Celno-Skarbowej, Służby Więziennej, Państwowej Straży Pożarnej, posłowie pobierający uposażenia poselskie oraz senatorowie senatorskie, sędziowie i prokuratorzy, ławnicy sądowi, osoby pobierające emeryturę lub rentę, osoby w stanie spoczynku pobierające uposażenie, uposażenie rodzinne oraz uposażenie po zwolnieniu ze służby lub świadczenie pieniężne o takim samym charakterze, uczniowie oraz słuchacze zakładów kształcenia nauczycieli, dzieci do czasu rozpoczęcia realizacji obowiązku szkolnego, przebywające w placówkach pełniących funkcje resocjalizacyjne, wychowawcze lub

opiekuńcze lub w domach pomocy społecznej, studenci i uczestnicy studiów doktoranckich, z wyłączeniem osób, o których mowa w art. 3 ust. 2 pkt. 1, alumni wyższych seminariów duchownych i teologicznych, postulanci, nowicjusze i juniorzy zakonów męskich i żeńskich i ich odpowiedników, z wyłączeniem osób, o których mowa w art. 3 ust. 2 pkt. 2, osoby pobierające stypendium sportowe po ukończeniu 15. roku życia lub stypendium w okresie odbywania szkolenia, stażu lub przygotowania zawodowego dorosłych, na które zostały skierowane przez podmiot inny niż powiatowy urząd pracy, osoby pobierające zasiłek przedemerytalny lub świadczenie przedemerytalne oraz osoby ich niepobierające z przyczyn określonych w art. 27 ust. 1 pkt 3–6 i ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu osoby pobierające zasiłek stały z pomocy społecznej, osoby, które uzyskały w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, objęte indywidualnym programem integracji na podstawie przepisów o pomocy społecznej, osoby pobierające specjalny zasiłek opiekuńczy lub dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania, przyznane na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, świadczenie pielęgnacyjne, przyznane na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych lub zasiłek dla opiekuna, przyznany na podstawie przepisów o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, osoby bezdomne wychodzące z bezdomności, kombatancki i osoby represjonowane niepodlegający ubezpieczeniom społecznym w Rzeczypospolitej Polskiej lub niepobierający emerytury lub renty, cywilne niewidome ofiary działań wojennych, osoby korzystające z urlopu wychowawczego, osoby uprawnione do świadczeń alimentacyjnych na podstawie ugody sądowej lub prawomocnego orzeczenia sądu, rolnicy i ich domownicy, którzy nie podlegają ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, niepodlegający obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego, członkowie rad nadzorczych posiadający miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, aplikanci Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, osoby pobierające nauczycielskie świadczenia kompensacyjne.

Ubezpieczenie zdrowotne jest oparte w szczególności na zasadach równego traktowania oraz solidarności społecznej. Ubezpieczeni podlegający ubezpieczeniu zdrowotnemu mają prawo do równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej i wyboru świadczeniodawców spośród tych świadczeniodawców, którzy zawarli umowę z Narodowym Funduszem Zdrowia. Obowiązek ubezpieczenia zdrowotnego uważa się za spełniony po zgłoszeniu do ubezpieczenia zdrowotnego osoby podlegającej temu obowiązkowi oraz opłaceniu składki w terminie i na ściśle określonych zasadach. Zgłoszenia do ubezpieczenia zdrowotnego dokonuje się w ciągu 7 dni od daty powstania obowiązku ubezpieczenia. Zgłoszenia dokonuje płatnik składek poprzez wypełnienie formularzy ZUS ZUA oraz ZUS ZZA. Podstawą wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne pracownika jest jego przychód. Jeśli pracuje na podstawie umowy o pracę i jednocześnie jest zatrudniony w tej samej firmie na podstawie: umowy zlecenia, umowy o świadczenie usług lub umowy o dzieło – wtedy podstawą wymiaru składek jest łączny przychód z umowy o pracę i innych umów. Ta sama zasada funkcjonuje jeśli pracownik zawrze jedną z tych umów z innym podmiotem na rzecz firmy pracodawcy.

Literatura

1. Ustawa z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 300), [art. 1.].

2. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U.2019.0.1373), [art. 66].

Dominika Kurda
Zespół Szkół Ekonomicznych i Mundurowych
im. Gen. Władysława Andersa w Chełmie
Promotor: mgr Ewa Falenta

SYSTEM UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH W POLSCE

Ubezpieczenia społeczne to ubezpieczenia¹: emerytalne, rentowe, wypadkowe i chorobowe. Mogą być one obowiązkowe albo dobrowolne. Pracowników obejmują obowiązkowe ubezpieczenia: emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe. Pracownicy pracujący na umowę agencyjną, zlecenia, o świadczenie usług, a także prowadzący pozarolniczą działalność lub współpracują przy jej prowadzeniu, jak również osoby duchowe obejmowane są obowiązkowym ubezpieczeniem: emerytalnym, rentowym i wypadkowym. Ubezpieczenie chorobowe jest wtedy dobrowolne. Dla pracowników objętych zasiłkiem macierzyńskim albo zasiłkiem w jego wysokości, przebywający na urlopie wypoczynkowym niemający prawa do emerytury lub renty lub innych tytułów do obowiązkowego ubezpieczenia społecznego, pobierających świadczenia pielęgnacyjne jak i specjalny zasiłek opiekuńczy albo zasiłek dla opiekuna oraz jest członkiem rady nadzorczej i pobiera z tytułu tej funkcji wynagrodzenie obowiązkowe są tylko ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

Pracownika obowiązkowe ubezpieczenia obejmują od dnia nawiązania do dnia ustania stosunku pracy. Osoba wykonująca umowę agencyjną, zlecenia lub o świadczenie usług albo współpracuje przy wykonywaniu tych umów obowiązuje ubezpieczenie od dnia oznaczonego w umowie jako dzień rozpoczęcia pracy do dnia rozwiązania lub wygaśnięcia umowy. Osoba prowadząca pozarolniczą działalność lub współpracuje przy jej prowadzeniu obejmują ubezpieczenia od dnia rozpoczęcia działalności do dnia jej zatrzymania. Osoba duchowa podlega ubezpieczeniom od dnia przyjęcia do stanu duchowego do dnia wystąpienia z niego. Podlegający zasiłkowi macierzyńskiego albo zasiłkowi w jego wysokości jak i przebywający na urlopie wypoczynkowym i nie mający prawa do emerytury albo renty czy innych tytułów do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych ubezpieczenia obejmują od dnia spełnienia warunków do objęcia tymi ubezpieczeniami do dnia zaprzestania spełniania warunków. Osoba pobierająca świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy albo zasiłek opiekuna podlega ubezpieczeniom co do zasady przez niezbędny okres do uzyskania 25-letniego okresu ubezpieczenia. Członek rady nadzorczej pobierający wynagrodzenie za funkcję podlega ubezpieczeniom od dnia powołania do dnia, kiedy przestanie pełnić ową funkcję.

Jeżeli nie podlega się ubezpieczeniom dobrowolnym można dobrowolnie opłacać składki te jeśli jest się mieszkańcem Polski, nie jest się mieszkańcem Polski, ale było się wcześniej objętym obowiązkowymi ubezpieczeniami w Polsce albo nie jest się

mieszkańcem Polski, ale mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Osoba objęta dobrowolnymi ubezpieczeniami społecznymi jest od dnia, który wskaże we wniosku o objęcie nimi. Dzień ten nie może być jednak wcześniejszy od dnia, w którym osoba ta złoży nowy wniosek. Ubezpieczenia wygasają dnia wskazanego we wniosku, dnia, w którym ustanie tytuł do podlegania tym ubezpieczeniom albo pierwszego dnia miesiąca kalendarzowego, za który zapłaci składki po terminie lub niepełne. Pracownik może podlegać dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu, jeśli obowiązkowo podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu. Ubezpieczenie obejmuje od dnia, który zostanie wskazany we wniosku. Dzień ten nie może być jednak wcześniejszy, od dnia w którym zostanie złożony wniosek. Ustaje ono natomiast dnia, który zostanie wskazany we wniosku, dnia, w którym ustanie tytuł do podlegania temu ubezpieczeniu albo pierwszego dnia miesiąca kalendarzowego, za który zapłaci się po terminie lub niepełne.

Wysokości składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe wyrażone są w formie stopy procentowej i wynoszą²: na ubezpieczenie emerytalne - 19,52% podstawy wymiaru, na ubezpieczenia rentowe - 8,00% podstawy wymiaru, na ubezpieczenie chorobowe - 2,45% podstawy wymiaru, na ubezpieczenie wypadkowe - stopa procentowa składki jest zróżnicowana, zgodnie z ustawą o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych oraz odpowiednimi aktami wykonawczymi do tej ustawy.

Składki na ubezpieczenie emerytalne finansują z własnych środków, w równych częściach, ubezpieczony i płatnik składek. Składki na ubezpieczenie rentowe finansują z własnych środków- ubezpieczony w wysokości 1,5% podstawy wymiaru oraz płatnik składek w wysokości 6,5% podstawy wymiaru. Składki na ubezpieczenie chorobowe finansują z własnych środków ubezpieczeni. Składki na ubezpieczenie wypadkowe finansują z własnych środków płatnicy składek. Pracownik, osoba wykonująca umowę agencyjną, zlecenia lub o świadczenie usług albo członek rady nadzorczej - składki finansowe są za niego na zasadach ogólnych. Osoba prowadząca pozarolniczą działalność sama finansuje z własnych środków całość należnych składek na ubezpieczenia społeczne. Osoba współpracująca przy prowadzeniu pozarolniczej działalności, składki na ubezpieczenia finansuje w całości, z własnych środków, osoba, która prowadzi pozarolniczą działalność. Osoba pobierająca zasiłek dla osób bezrobotny, składki emerytalne i rentowe finansuje powiatowy urząd pracy. Duchowni składki finansują w 20% sami, a w 80% finansowane są przez Fundusz Kościelny. Składki za osoby przebywające na urlopie wychowawczym oraz pobierające zasiłek macierzyński albo zasiłek w wysokości zasiłku są finansowane w całości przez budżet państwa. Jeśli pobierane są świadczenia pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy lub zasiłek opiekuna to składki finansuje w całości wójt, burmistrz lub prezydent miasta.

Jeśli pracownik wykonuje w tym samym czasie pracę na podstawie kilku umów albo jest jednocześnie pracownikiem i prowadzi własną działalność to w jego przypadku występują tak zwany zbieg tytułów do ubezpieczeń. Tytułem do ubezpieczeń społecznych jest między innymi umowa o pracę, umowa zlecenia, prowadzenie działalności, Pracownik zatrudniony na umowie o pracę ma zagwarantowane co najmniej minimalne wynagrodzenie oraz jednocześnie wykonuje umowę zlecenia czy umowę o świadczenie usług (na rzecz innej firmy) albo prowadzi działalność, to

obowiązkowo obejmowany jest ubezpieczeniami tylko ze stosunku pracy. Z tytułu umowy zlecenia, umowy o świadczenie usług albo prowadzenia działalności ubezpieczenia społeczne są dobrowolne a obowiązkowa tylko składka zdrowotna

Literatura

1. Ustawa z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 300)., [art. 1,]
2. Ustawa z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 300). [art. 16.]

Klaudia Ugarenko
Zespół Szkół Ekonomicznych i Mundurowych
im. Gen. Władysława Andersa w Chełmie
Promotor: mgr Ewa Falenta

ZASADY PODLEGANIA UBEZPIECZENIOM SPOŁECZNYM I UBEZPIECZENIU ZDROWOTNEMU ORAZ ZASADY USTALANIA PODSTAWY WYMIARU SKŁADEK NA UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE

Wśród ubezpieczeń społecznych wyróżniamy ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe. Zasady ich podlegania reguluje ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych. Obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu podlega największa grupa osób. Zaczynając od osób wykonujących pracę zawartą na umowę agencyjną, umowę zlecenie lub umowę o świadczenie usług dla osób z nimi współpracującymi, a kończąc na osobach zatrudnionym na umowę o pracę z wyłączeniem prokuratorów.

Z dobrowolnym ubezpieczeniem emerytalnym mamy do czynienia w przypadku prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w okresie niepodlegania obowiązkowym ubezpieczeniom w związku z zawieszeniem wykonywania działalności gospodarczej. Innym przypadkiem jest zbieg tytułów do ubezpieczeń, wśród których jedno ma charakter obowiązkowy a pozostałe dobrowolny.

Jeśli nie zostaliśmy zakwalifikowani do odprowadzania obowiązkowego ubezpieczenia emerytalnego również możemy skorzystać z możliwości dobrowolnego ubezpieczenia emerytalnego. W parze z dobrowolnym ubezpieczeniem emerytalnym zawsze występuje dobrowolne ubezpieczenie rentowe.

Obowiązkowemu ubezpieczeniu rentowemu podlega ta sama grupa osób co w przypadku obowiązkowego ubezpieczenia emerytalnego. Ubezpieczenie rentowe o charakterze dobrowolnym dotyczy osób, których ubezpieczenie emerytalne również było dobrowolne. Odnosi się więc do przedsiębiorców zawieszających działalność gospodarczą bądź osób, które nie kwalifikują się do obowiązkowego ubezpieczenia rentowego lub w sytuacji zbiegu tytułów do ubezpieczeń.

Ubezpieczeniem, któremu podlega najmniejsza grupa osób jest obowiązkowe ubezpieczenie chorobowe. Wśród grup mu podlegającym wyróżniamy: pracowników, członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych oraz

osoby odbywające służbę zastępczą a tym samym nie mają tytułów zobowiązujących do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych.

Jeszcze mniejsze grono osób stanowią grupy ubezpieczonych mogących podlegać dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu, gdyż warunkiem jest konieczność podlegania przez ubezpieczonego obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnym i rentowym. Jeśli warunek ten jest spełniony, to dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu może podlegać osoba wykonująca pracę nakładczą, zawartą na umowę: agencyjną, zlecenie lub świadczenie usług, do których zgodnie z Kodeksem cywilny stosuje się przepisy dotyczące zlecenia oraz osoby prowadzące pozarolniczą działalność i współpracujące z nimi, osoby wykonujące odpłatnie pracę na podstawie skierowania do pracy, w czasie pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania a także duchowni.

Podlegając obowiązkowemu lub dobrowolnemu ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu podlegamy jednocześnie obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu. Ubezpieczenie wypadkowe stanowi jedyne z ubezpieczeń społecznych w przypadku, którego nie występuje dobrowolne ubezpieczenie z tego tytułu.

Podstawę do nieodpłatnego korzystania ze świadczeń zdrowotnych stanowi ubezpieczenie zdrowotne. Jest ono finansowane z Narodowego Funduszu Zdrowia. Każda osoba, która mu podlega ma obowiązek płacenia składki na owy Fundusz. Obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnego podlegają:

- osoby pozostające w stosunku pracy, objęte ubezpieczeniem społecznym,
- rolnicy i ich domownicy, objęci ubezpieczeniem społecznym rolników,
- osoby prowadzące działalność pozarolniczą lub osoby z nimi współpracujące objęte ubezpieczeniem społecznym, tj. osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej, twórca i artysta, osoba prowadząca działalność w zakresie wolnego zawodu, wspólnik jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz wspólnicy spółki jawnej, komandytowej lub partnerskiej,
- osoba wykonująca pracę nakładczą, objęta ubezpieczeniem społecznym,
- osoby wykonujące pracę na podstawie umowy zlecenia lub umowy agencyjnej bądź innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, obowiązek dotyczy również osób z nimi współpracujących,

Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi przychód ubezpieczonego. W przypadku pracowników zatrudnionych na umowę o pracę, przychód wynika ze stosunku pracy. Osoby pracujące na podstawie umowy zlecenie, umowy o świadczenie usług bądź o dzieło, przychód z umowy sumują z przychodem z umowy o pracę i pozostałych umów.

Literatura

1. Ustawa z dnia 26.06.1974 r. Kodeks pracy (Dz. U. z 2019 r. poz. 1040).
2. Ustawa z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 300).

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

Jedną z podstawowych barier na drodze rozwoju i umacniania pozycji rynkowej przedsiębiorstw są ograniczenia kapitałowe. Największe problemy z dostępem do zewnętrznego źródła finansowania mają osoby rozpoczynające działalność gospodarczą. Nie posiadają one najczęściej historii kredytowej niezbędnej do ustalenia zdolności kredytowej. Natomiast posiadając kapitał własny, który stanowi zabezpieczenie kredytu oraz realną możliwość pozyskania kapitału obcego na rozwój przedsiębiorstwa.

W każdym przedsiębiorstwie wyróżniamy kapitał własny oraz kapitał obcy. Jak sama nazwa wskazuje, różnica pomiędzy nimi polega na tym, że kapitał własny pochodzi od samego przedsiębiorstwa (jego wspólników, akcjonariuszy czy też z zysku), kapitał obcy natomiast jest pozyskiwany spoza przedsiębiorstwa.

Wyróżniamy zatem dwa podstawowe źródła finansowania przedsiębiorstw: finansowanie wewnętrzne oraz zewnętrzne.

1. Wewnętrzne źródła finansowania: (zysk netto, odpisy amortyzacyjne, wpływy ze sprzedaży składników majątku (aktywów), nadwyżki środków pieniężnych, faktoring).

Zysk netto uważany jest za podstawowe źródło finansowania przedsiębiorstw. Jednak możliwość korzystania z niego zależy przede wszystkim od kondycji finansowej przedsiębiorstwa. Ową kondycję możemy ocenić za pomocą podstawowych wskaźników finansowych firmy:

- płynności finansowej - która najogólniej mówiąc, rozumiana jest jako zdolność przedsiębiorstwa do terminowego wywiązywania się z zobowiązań,

- rentowności - obliczana jest ona jako stosunek zysku do danej wielkości finansowej (której rentowność chcemy sprawdzić). Jest to narzędzie dzięki, któremu można porównywać efektywność różnych przedsięwzięć. O przeznaczeniu zysku netto decydują zazwyczaj właściciele (udziałowcy lub akcjonariusze danego przedsiębiorstwa).

Odpisy amortyzacyjne w znacznym stopniu wpływają na wynik finansowy. Poprzez uwzględnienie amortyzacji w kosztach uzyskanych przychodów zmniejszamy podstawę opodatkowania, a więc i należny podatek dochodowy. Kapitał pozyskany w ten sposób w całości pozostaje do dyspozycji przedsiębiorstwa. Wpływy ze sprzedaży aktywów rozumianych jako poszczególne elementy majątku przedsiębiorstwa. Sprzedajemy zazwyczaj produkty gotowe, ale także środki trwałe, których rentowność nie jest satysfakcjonująca (jak było już wyżej wspomniane, rentowność jest to wskaźnik odzwierciedlający efektywność posiadanych składników majątku oraz gospodarowania nimi).

Faktoring - jest formą finansowania przedsiębiorstwa, w której wyspecjalizowana jednostka zwaną faktorem przejmuje wierzytelności z tytułu sprzedaży produktów i usług od przedsiębiorstwa - faktoranta. Inaczej mówiąc faktor zobowiązuje się finansować faktoranta poprzez udzielanie mu pożyczek lub przejęcie jego należności. Faktoring, pomimo obecności w transakcji instytucji zewnętrznej, uznawany jest za

źródło wewnętrzne, ponieważ finalnie pozyskiwane środki pieniężne pochodzą ze sprzedaży własnych produktów i usług. Zaletami płynącymi z tej metody finansowania są mniejsze formalności niż w przypadku kredytu oraz brak zwiększania zadłużenia, ponieważ generuje on zmiany jedynie po stronie aktywów. Wadą natomiast są wysokie koszty - odsetki od takiej usługi.

2. Zewnętrzne źródła finansowania: (kredyt bankowy, kredyt kupiecki, leasing). W przypadku, gdy powyższe metody finansowania przedsiębiorstwa nie będą wystarczające, należy rozważyć możliwości płynące z zewnątrz. Wybór takiego sposobu finansowania wiąże się z pewnym ryzykiem, ponieważ uzależniamy się od kapitału obcego i instytucji, z której on pochodzi. Narazamy się także na duże koszty finansowe, które będą musiały być poniesione niezależnie od tego, czy przedsiębiorstwo wypracuje zysk, czy też stratę. Jednak mimo to zewnętrzne źródła finansowania często są jedyną możliwością, aby szybko zdobyć wystarczające środki, na przykład na nową, kapitałochłonną inwestycję lub po prostu utrzymanie płynności finansowej.

Kredyt bankowy i pożyczka – do zalet zaliczamy możliwość pozyskania dużych środków pieniężnych na konkretne inwestycje przy współpracy z doradcami kredytowymi. Jednakże zdecydowanymi wadami tej formy finansowania są trudności jego uzyskania, szczególnie w przypadku małych i rozwijających się przedsiębiorstw, a także wysokie raty oraz długi proces pozyskiwania kapitału. Kolejnym, na pierwszy rzut oka, podobnym do kredytu rozwiązaniem jest pożyczka. Jednak należy mieć świadomość, że występuje między nimi wiele różnic. Natomiast leasing polega na przekazaniu przez jedną ze stron - leasingodawcę przedmiotu do użytkowania leasingobiorcy na określony w umowie okres oraz za określonymi opłatami - ratami leasingowymi. Wyróżniamy dwa rodzaje leasingu: operacyjny oraz finansowy.

Podsumowując, istnieje wiele możliwości finansowania działalności gospodarczej. Praktyka pokazuje jednak, że w zdecydowanej większości opiera się ona na kapitałach własnych właścicieli firm. Jest to dominująca forma finansowania w Polsce. Największe znaczenie mają obecnie finansowanie z zatrzymanego zysku, z odpisów amortyzacyjnych oraz dopłaty wspólników. Przedsiębiorstwa małe, a w szczególności rozpoczynające działalność gospodarczą mają utrudniony dostęp do kapitałów obcych, co nie oznacza, że taka możliwość nie występuje.

Literatura

1. Sierpińska M., Wędzki D., Zarządzanie płynnością finansową w przedsiębiorstwie, Warszawa 1997
2. Ordak G., Kasa na biznes „Rzeczpospolita”, 11.03.2003r.
3. Art.2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997r. Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi (Dz. U. nr 64, poz. 594).

Paula Stachyra
Zespół Szkół Ekonomicznych i Mundurowych
im. Gen. Władysława Andersa w Chełmie
Promotor: mgr Ewa Falenta

UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE

Ubezpieczenia, których głównym celem jest zapewnienie bezpieczeństwa

socjalnego, w tym osobom w podeszłym wieku, niezdolnym do pracy, ofiarom wypadków oraz chorób. Wyплаты z tych ubezpieczeń mogą mieć charakter krótkoterminowy, długoterminowy lub dożywotni. Wraz z pomocą społeczną stanowią podstawowy instrument polityki socjalnej państwa.

Rodzaje ubezpieczeń społecznych ze względu na zakres świadczeń¹:

- Ubezpieczenia emerytalne- polegają na comiesięcznej wypłacie określonej kwoty osobom, które osiągnęły wiek emerytalny. Składka na ubezpieczenie emerytalne odprowadzana jest od podstawy wymiaru w wysokości 19,52%. składki na ubezpieczenie emerytalne finansują z własnych środków, w równych częściach, ubezpieczony i płatnik składek. Decyzje o przyznaniu emerytury wydaje ZUS właściwie ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o świadczenia. Postępowanie o przyznanie emerytury rozpoczyna się po złożeniu wniosku zainteresowanego.

- Ubezpieczenia rentowe- polegają na comiesięcznej wypłacie określonej kwoty w okresie wyznaczonym przez specjalną komisję np. osobom niezdolnym do pracy. Podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia rentowe wynosi 8%. płatnik składek płaci 6,5%, a ubezpieczony płaci 1,5%. Rozróżnia się rentę: inwalidzką, szkoleniową, rodzinną (mogą ją otrzymywać: wdowy/wdowcy, sieroty (dodatkowo zasiłki dla sierot całkowitych), rodzice).

- Ubezpieczenia wypadkowe- polegają na wypłacie określonej kwoty w postaci odszkodowań i zasiłków z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Stopa procentowa składki na ubezpieczenie wypadkowe jest zróżnicowana dla poszczególnych płatników składek i uzależniona jest ona od kategorii ryzyka oraz od liczby osób zgłoszonych do ubezpieczenia wypadkowego.

- Ubezpieczenia chorobowe- polegają na wypłacie określonej kwoty w razie chorób oraz za urlopy macierzyńskie. Składkę na ubezpieczenie chorobowe 2,45% w całości płaci sam ubezpieczony.

Zasady finansowania składek społecznych

Przyznanie świadczeń z ubezpieczenia społecznego (zasiłków, emerytur, rent z tytułu niezdolności do pracy) uzależnione jest od opłacania składek na te ubezpieczenia. To główna cecha ubezpieczeń społecznych, odróżniająca je od pomocy społecznej. Obowiązek zgłoszenia do ubezpieczenia społecznego i opłacania składek na ubezpieczenie społeczne ciąży na płatniku. Płatnikiem pracownika jest pracodawca. Osoby prowadzące działalność gospodarczą muszą same opłacić składki za siebie.

W przypadku składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe finansują w równych częściach płatnik składek i ubezpieczony, składki na ubezpieczenie chorobowe opłacane są przez ubezpieczonego, a na wypadkowe – przez płatnika. Osoby, które prowadzą samodzielnie działalność i są płatnikami dla samych siebie, finansują składki w całości.

Składki na ubezpieczenia trafiają do ZUS-u. Każdy ubezpieczony ma w zakładzie ubezpieczeń własne konto, na którym zapisywana jest wysokość składek, które opłacił. Część składki emerytalnej przekazywana jest do otwartego funduszu emerytalnego lub na subkoncie prowadzonym przez ZUS.

Zasady obliczania składek na ubezpieczenia społeczne

Ustalenie podstawy wymiaru składek (od którego zależą stawki ubezpieczeń społecznych), czyli wyjściowej kwoty, od której liczone są składki, są różne. Dla pracowników podstawą wymiaru składki, od której zależy wysokość składki na

ubezpieczenie społeczne, jest podstawa wymiaru składek. Nie może przekroczyć kwoty, która odpowiada trzydziestokrotności prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego. Jeśli zostanie ona przekroczona, to składki od nadwyżki nie będą pobierane. Taki limit nie dotyczy podstawy obliczanej dla potrzeb ubezpieczenia chorobowego i wypadkowego.

Świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego²

Świadczenia z ZUS mogą mieć różną formę, tj. pieniężną (renty, zasiłki, emerytury) i rzeczową (sprzęt rehabilitacyjny, świadczenia w naturze). W różnych sytuacjach życiowych mogą przysługiwać następujące świadczenia:

1) z tytułu choroby i macierzyństwa: zasiłek chorobowy, zasiłek macierzyński, zasiłek opiekuńczy, zasiłek wyrównawczy, świadczenie rehabilitacyjne, renta z tytułu niezdolności do pracy, renta szkoleniowa,

2) z tytułu starości: emerytura, dodatek pielęgnacyjny do emerytur i rent,

3) z tytułu śmierci żywiciela: renta rodzinna, dodatek do renty rodzinnej dla sieroty zupełnej,

4) z tytułu wypadku przy pracy i choroby zawodowej: jednorazowe odszkodowanie,

zasiłek chorobowy z ubezpieczenia wypadkowego, świadczenie rehabilitacyjne, świadczenia zdrowotne z zakresu stomatologii i szczepień ochronnych, zwrot kosztów poniesionych na zakup przedmiotów ortopedycznych,

5) inne świadczenia: zasiłek pogrzebowy, renta socjalna, świadczenie przedemerytalne, rehabilitacja lecznicza w ramach prewencji rentowej ZUS.

PRAWO DO ŚWIADCZEŃ

Zgodnie z art. 92 Kodeksu pracy pracownik, który jest niezdolny do pracy z powodu choroby, zachowuje prawo do wynagrodzenia za okres niezdolności do pracy trwającej łącznie do 33 dni w ciągu roku kalendarzowego, a w przypadku pracownika, który ukończył 50 rok życia - za okres niezdolności do pracy trwającej łącznie do 14 dni w ciągu roku kalendarzowego. Za czas niezdolności do pracy trwającej dłużej niż, odpowiednio 33 dni lub 14 dni w ciągu roku kalendarzowego, pracownikowi przysługuje zasiłek chorobowy. Krótszy okres wypłaty wynagrodzenia za okres choroby ma zastosowanie w odniesieniu do pracownika w wieku powyżej 50 roku życia, do niezdolności do pracy przypadającej w następnych latach po roku kalendarzowym, w którym pracownik ukończył 50 rok życia.

Literatura

1. Ustawa z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 300), [art. 16. U. 1].

2. Ustawa z dnia 25.06.1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 645).

Paula Stachyra

Zespół Szkół Ekonomicznych i Mundurowych

im. Gen. Władysława Andersa w Chełmie

Promotor: mgr Ewa Falenta

UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE

Ubezpieczenia, których głównym celem jest zapewnienie bezpieczeństwa

socjalnego, w tym osobom w podeszłym wieku, niezdolnym do pracy, ofiarom wypadków oraz chorób. Wyплаты z tych ubezpieczeń mogą mieć charakter krótkoterminowy, długoterminowy lub dożywotni. Wraz z pomocą społeczną stanowią podstawowy instrument polityki socjalnej państwa.

Rodzaje ubezpieczeń społecznych ze względu na zakres świadczeń¹:

- Ubezpieczenia emerytalne- polegają na comiesięcznej wypłacie określonej kwoty osobom, które osiągnęły wiek emerytalny. Składka na ubezpieczenie emerytalne odprowadzana jest od podstawy wymiaru w wysokości 19,52%. składki na ubezpieczenie emerytalne finansują z własnych środków, w równych częściach, ubezpieczony i płatnik składek. Decyzje o przyznaniu emerytury wydaje ZUS właściwie ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o świadczenia. Postępowanie o przyznanie emerytury rozpoczyna się po złożeniu wniosku zainteresowanego.
- Ubezpieczenia rentowe- polegają na comiesięcznej wypłacie określonej kwoty w okresie wyznaczonym przez specjalną komisję np. osobom niezdolnym do pracy. Podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia rentowe wynosi 8%. płatnik składek płaci 6,5%, a ubezpieczony płaci 1,5%. Rozróżnia się rentę: inwalidzką, szkoleniową, rodzinną (mogą ją otrzymywać: wdowy/wdowcy, sieroty (dodatkowe zasiłki dla sierot całkowitych), rodzice).
- Ubezpieczenia wypadkowe- polegają na wypłacie określonej kwoty w postaci odszkodowań i zasiłków z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Stopa procentowa składki na ubezpieczenie wypadkowe jest zróżnicowana dla poszczególnych płatników składek i uzależniona jest ona od kategorii ryzyka oraz od liczby osób zgłoszonych do ubezpieczenia wypadkowego.
- Ubezpieczenia chorobowe- polegają na wypłacie określonej kwoty w razie chorób oraz za urlopy macierzyńskie. Składkę na ubezpieczenie chorobowe 2,45% w całości płaci sam ubezpieczony.

Zasady finansowania składek społecznych

Przyznanie świadczeń z ubezpieczenia społecznego (zasiłków, emerytur, rent z tytułu niezdolności do pracy) uzależnione jest od opłacania składek na te ubezpieczenia. To główna cecha ubezpieczeń społecznych, odróżniająca je od pomocy społecznej. Obowiązek zgłoszenia do ubezpieczenia społecznego i opłacania składek na ubezpieczenie społeczne ciąży na płatniku. Płatnikiem pracownika jest pracodawca. Osoby prowadzące działalność gospodarczą muszą same opłacić składki za siebie. W przypadku składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe finansują w równych częściach płatnik składek i ubezpieczony, składki na ubezpieczenie chorobowe opłacane są przez ubezpieczonego, a na wypadkowe – przez płatnika. Osoby, które prowadzą samodzielnie działalność i są płatnikami dla samych siebie, finansują składki w całości. Składki na ubezpieczenia trafiają do ZUS-u. Każdy ubezpieczony ma w zakładzie ubezpieczeń własne konto, na którym zapisywana jest wysokość składek, które opłacił. Część składki emerytalnej przekazywana jest do otwartego funduszu emerytalnego lub na subkoncie prowadzonym przez ZUS.

Zasady obliczania składek na ubezpieczenia społeczne

Ustalenie podstawy wymiaru składek (od którego zależą stawki ubezpieczeń społecznych), czyli wyjściowej kwoty, od której liczone są składki, są różne. Dla pracowników podstawą wymiaru składki, od której zależy wysokość składki na

ubezpieczenie społeczne, jest podstawa wymiaru składek. Nie może przekroczyć kwoty, która odpowiada trzydziestokrotności prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego. Jeśli zostanie ona przekroczona, to składki od nadwyżki nie będą pobierane. Taki limit nie dotyczy podstawy obliczanej dla potrzeb ubezpieczenia chorobowego i wypadkowego.

Świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego²

Świadczenia z ZUS mogą mieć różną formę, tj. pieniężną (renty, zasiłki, emerytury) i rzeczową (sprzęt rehabilitacyjny, świadczenia w naturze). W różnych sytuacjach życiowych mogą przysługiwać następujące świadczenia:

- 6) z tytułu choroby i macierzyństwa: zasiłek chorobowy, zasiłek macierzyński, zasiłek opiekuńczy, zasiłek wyrównawczy, świadczenie rehabilitacyjne, renta z tytułu niezdolności do pracy, renta szkoleniowa,
- 7) z tytułu starości: emerytura, dodatek pielęgnacyjny do emerytur i rent,
- 8) z tytułu śmierci żywiciela: renta rodzinna, dodatek do renty rodzinnej dla sieroty zupełnej,
- 9) z tytułu wypadku przy pracy i choroby zawodowej: jednorazowe odszkodowanie, zasiłek chorobowy z ubezpieczenia wypadkowego, świadczenie rehabilitacyjne, świadczenia zdrowotne z zakresu stomatologii i szczepień ochronnych, zwrot kosztów poniesionych na zakup przedmiotów ortopedycznych,
- 10) inne świadczenia: zasiłek pogrzebowy, renta socjalna, świadczenie przedemerytalne, rehabilitacja lecznicza w ramach prewencji rentowej ZUS.

PRAWO DO ŚWIADCZEŃ

Zgodnie z art. 92 Kodeksu pracy pracownik, który jest niezdolny do pracy z powodu choroby, zachowuje prawo do wynagrodzenia za okres niezdolności do pracy trwającej łącznie do 33 dni w ciągu roku kalendarzowego, a w przypadku pracownika, który ukończył 50 rok życia - za okres niezdolności do pracy trwającej łącznie do 14 dni w ciągu roku kalendarzowego. Za czas niezdolności do pracy trwającej dłużej niż, odpowiednio 33 dni lub 14 dni w ciągu roku kalendarzowego, pracownikowi przysługuje zasiłek chorobowy. Krótszy okres wypłaty wynagrodzenia za okres choroby ma zastosowanie w odniesieniu do pracownika w wieku powyżej 50 roku życia, do niezdolności do pracy przypadającej w następnych latach po roku kalendarzowym, w którym pracownik ukończył 50 rok życia.

Literatura

1. Ustawa z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 300), [art. 16. U. 1].
2. Ustawa z dnia 25.06.1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 645).

Бабій Юліана, студентка
Старопольська Вища Школа в Кельцах, відділ в Луцьку, Україна

КРАУДФАНДИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ

Економічний розвиток країни напряму залежить від кількості нових та інноваційних підприємств, які можуть підняти економіку країни на вищий рівень. Але найчастіше виникає проблема фінансування нових проєктів. Тому в умовах

сучасної глобалізації та розвитку інформаційних технологій створюють нові форми підприємництва - стартапи, мережевий маркетинг тощо. А основна ідея нових форм фінансування полягає у громадській участі у фінансуванні різного роду проектів як суспільних, так і комерційних, що створюють нову форму суспільних фінансів.

Одним із найпопулярніших у світі механізмом колективного фінансування послуг, контенту, виробництва зацікавленими особами через віртуальну мережу є краудфандинг. Фінансування за схемою краудфандингу може виконувати різні функції - допомога постраждалим від стихійних лих, підтримка з боку уболівальників чи фанатів, підтримка політичних кампаній, фінансування стартап-компаній та малого бізнесу, створення вільного програмного забезпечення тощо.

Метою роботи є визначення ролі краудфандингу у розвитку інноваційних бізнес-ідей та оцінка його переваг як сучасного методу фінансування.

Сучасний ринок традиційного інвестування має певний фінансовий поріг, краудфандинг знімає це обмеження для потенційного інвестора і дозволяє авторам ідей обійти консерватизм інвестиційного ринку і реалізувати найсміливіші проекти. Краудфандинг робить фінансування доступним для найрізноманітніших видів діяльності. Дрібні інвестори схильні вкладати кошти в проекти, які їм близькі та зрозумілі, а в тих проектах, які обмежені рамками громади (територіального співтовариства), вирішальну роль може відігравати географічна близькість об'єкта фінансування.

Найпопулярнішим інструментом пошуку колективного фінансування є краудфандингові платформи — сайти, де реєструють та фінансують проекти. Зазвичай для того, щоб виставити свій проект на платформу краудфандингу, потрібно вказати ціль даного задуму, визначити необхідну суму та скласти калькуляцію всіх витрат. До того ж у ході збирання коштів усі користувачі повинні мати доступ до даної інформації.

Основною перевагою краудфандингу є те, що доступ до таких платформ є необмеженим, і що ідеї не підпорядковуються жодним стандартам. Українські краудфандингові платформи є національними та відкритими, радше направлені на гуманітарні, соціальні, екологічні, культурні проекти, вартість яких порівняно невелика. Головний плюс у тому, що це чудова можливість знайти кошти для розвитку своїх ідей, а також можливих майбутніх покупців, які ще й допоможуть з маркетингом.

Ще однією перевагою є швидкість. Завдяки краудфандингу можна швидко з'ясувати, наскільки вдалим виглядає проект і наскільки охоче люди вкладатимуть у нього гроші. Традиційні джерела зовнішнього інвестування, такі як банки, венчурні фонди, бізнес-ангели дають сумнівні висновки, відбирають окремі пропозиції, чий ідеї становлять для них суто фінансовий інтерес, штучно збільшують бюджети, при цьому за винагороду отримують частку доходу, а іноді і саму ідею.

Для інвесторів це хороша можливість у пошуку без посередників нових цікавих ідей та можливих майбутніх працівників, які можуть допомогти у розвитку вже існуючого бізнесу. У багатьох випадках краудфандинг стає

джерелом не тільки фінансування, але й залучення прихильників і послідовників, що особливо важливо на ранніх стадіях просування продукту чи послуги.

Недоліком є те, що ідея мусить бути повністю розкритою на сайті, для того щоб отримати підтримку людей, тому вона є вразливою і може бути вкраденою чи перехопленою конкурентами. Також іноді стартапери невірно оцінюють витрати на розвиток власного проекту і змушені шукати додаткові кошти. Рівень ризиків у галузі є надзвичайно високим, оскільки в інвестуванні беруть участь непрофесійні гравці, часто не здатні грамотно оцінити перспективи проекту. Також краудфандинг не є зручним та ефективним для великих інвестиційних проектів.

Ринок вітчизняного краудфандингу лише починає розвиватися, та перспективи у нього великі. Краудфандинг може стати не лише джерелом зовнішнього фінансування. Успішне підтримка на платформі забезпечує додаткову рекламу і визнання, допомагає у пошуку співробітників та налагодженні партнерських відносин, створює потужну базу клієнтів.

Існують певні принципи, яким повинні слідувати краудфандингові проекти задля досягнення успіху: інтерес великої кількості людей, які задіяні в одній проблематиці; емоційна залученість учасників; забезпечення інвесторів нагородою; повинна бути чітка і конкретна мета всього заходу (зазначена кінцева сума); довіра; повна прозорість збору коштів; зручність використання.

Таким чином, щоб досягти успіху у краудфаундингу і зібрати потрібну суму коштів та аудиторію майбутніх споживачів, потрібно:

- Перетворити ідею на проект: скласти бізнес-план, оцінити ринок, бюджет, врахувати ризики і продумати крок за кроком план робіт;
- Правильно оцінити і визначити аудиторію, на яку орієнтується продукт
- Ще до старту необхідно зібрати команду, налагодити контакти з експертами, журналістами та блогерами;
- Продумати суть і механізм винагороди для спонсорів;
- Дуже важливо створити відеопрезентацію проекту і вказати позитивні її сторони, а також значимість її для майбутніх інновацій, соціуму тощо;
- Чесність і прозорість перед спонсорами на кожному етапі збору коштів;
- Зручність та доступність внесення платежів, отримання інформації про проект;
- Реалізація проекту, початок основної роботи.

Краудфаундиг є високотехнологічним і досить зручним інструментом для фінансування малих та середніх підприємств. Він має цікаву та перспективну технологію фінансування та інвестування, що відкриває величезні можливості для молодих та перспективних людей.

Хоч є багато ризиків та перешкод, що постають на шляху до реалізації проекту, але якщо правильно організувати свою роботу, то шанси на успіх помітно зростають. Не можна не зауважити, що краудфаундиг, як фінансова інновація, все ж таки знайшов своє місце в економіці сучасної України та продовжує набирати оберти. Він може стати альтернативною формою фінансування бізнес-проектів на ранній стадії.

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИЙ ДОГОВІР ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ

Зовнішньоекономічна діяльність підприємства відіграє велику перспективну роль в економічному розвитку підприємства. Всі операції з іноземними покупцями та замовниками починаються з укладання зовнішньоекономічного договору між сторонами.

Відповідно до Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» зовнішньоекономічний договір (контракт) - матеріально оформлена угода двох або більше суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та їх іноземних контрагентів, спрямована на встановлення, зміну або припинення їх взаємних прав та обов'язків у зовнішньоекономічній діяльності [1].

Зовнішньоекономічні договори мають укладатись відповідно до вимог законів України з урахуванням міжнародних договорів України. У договорі має наводитись наступна інформація: назва, номер договору, дата і місце його складання; преамбула, що містить відомості про сторони договору; предмет договору; кількість та якість товарів; базисні умови поставки товарів; ціна та загальна вартість договору; умови платежів; умови приймання-здавання товару; упаковка та маркування; форс-мажорні обставини; санкції та рекламації; урегулювання спорів у судовому порядку; місцезнаходження, поштові та платіжні реквізити сторін. У разі необхідності за домовленістю сторін в договір можуть також включатись додаткові умови [2].

Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності при складанні тексту договору (контракту) мають право використовувати відомі міжнародні звичаї, рекомендації міжнародних органів та організацій ІНКОТЕРМС, якщо це не заборонено прямо та у виключній формі Законом України «Про зовнішньоекономічну діяльність» та іншими законами України.

Укладання і виконання такого договору з іноземним контрагентом є, як правило, підсумковим результатом конкретної зовнішньоекономічної операції.

Зовнішньоекономічний договір (контракт) укладається суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності або його представником у простій письмовій формі, якщо інше не передбачено міжнародним договором України чи законом.

Повноваження представника на укладення зовнішньоекономічного договору (контракту) може впливати з доручення, статутних документів, договорів та інших підстав, які не суперечать Закону «Про зовнішньоекономічну діяльність».

Для підписання зовнішньоекономічного договору (контракту) суб'єкту зовнішньоекономічної діяльності не потрібен дозвіл будь-якого органу державної влади, управління або вищестоящої організації, за винятком випадків, передбачених законами України.

Права та обов'язки сторін зовнішньоекономічних договорів (контрактів) визначаються правом місця її укладання, якщо сторони не погодили інше. Місце укладення угоди визначається законами України. Підготовка до укладання зовнішньоекономічного договору (контракту) складається з *трьох* етапів:

- вибір ринку та його вивчення;
- вибір контрагента;
- проведення попередніх переговорів.

Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності повинні звернути увагу на необхідність чіткого визначення у зовнішньоекономічних договорах (контрактах) списку документів, які повинні супроводжувати товар від відправника до місця призначення [3].

Навіть у сфері міжнародних відносин слід завжди пам'ятати про пильність та враховувати особливості зовнішнього ринку. Тому перед тим як укласти зовнішньоекономічний договір (контракт) з закордонним контрагентом, необхідно ретельно перевірити правовий статус контрагента, його конкурентоспроможність та ділову репутацію у країні, де він зареєстрований. Як і при укладанні звичайних договорів, також слід перевірити наявність повноважень у особи, яка укладає з вами даний договір, та витребувати або належним чином оформлену довіреність на вчинення таких дій, або ж пересвідчитись, що дана особа дійсно була призначена на посаду директора (генерального директора, голови тощо), отримавши відповідний документ на підтвердження його повноважень. Інакше може виявитись так, що адреса, вказана у договорі, є фіктивною, даної юридичної особи взагалі не існує, і висувати позовні вимоги про порушення законних прав та інтересів Вашої компанії фактично нема до кого. Отже, для повноцінного та законного функціонування зовнішньоекономічної діяльності підприємства є важливими особливості формування зовнішньоекономічних договорів, оскільки вони несуть в собі інформацію, яка необхідна для суб'єктів господарювання.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті», затверджений постановою Верховної Ради України від 23.09.94 № 185/96-ВР, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/185/94-вр>

2. Інкотермс 2010 [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.optimalog.ru/docs/101/inkoterm-2010.pdf>

3. Положення про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів), затверджене наказом Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 06.09.2001 №201, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0833-01>

Гнатюк Олена

Любешівський технічний коледж

Луцького НТУ

Науковий керівник: Матюк Л. В., викладач вищої категорії

СПІЛЬНІ І ВІДМІННІ РИСИ ПОДАТКОВИХ СИСТЕМ КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА УКРАЇНИ

Вступ. Українська та європейські держави функціонують за різними принципами, тому і податки в них збираються по-різному, і призначені вони для різних цілей.

Виклад основного матеріалу. Податкова система будь-якої країни відображає особливості організації та функціонування її господарства, в той же час порівняння складу податкової системи України з розвинутими європейськими країнами, а також іншими державами, які проходять етап ринкової трансформації господарства, свідчить про те, що особливо принципові відмінності в цьому відношенні відсутні.

Відмінності можна побачити в тому, що якщо країни ЄС традиційно покладаються на непрямі податки, то в Україні перевага віддається прямому оподаткуванню.

У той же час треба визнати, що головним принципом існування податкової системи країн Європейського Союзу є принцип прозорості, відкритості та простоти адміністрування податків. Реалізація цих принципів знаходить своє відображення у кількості податків, яка коливається в країнах ЄС від 7 до 16.

Що стосується України, то в нашій державі на протязі десятиліть йдеться про необхідність впорядкування податкової системи у кількісному аспекті.

Адміністрування податків в Україні є надскладною процедурою, сама ж податкова система є надскладною, кількість податків створює передумови для різноманітних зловживань у податковій сфері, породжує корупцію та відсутність взаєморозуміння між державою та платниками податків.

Суттєвою відмінністю складу податкової системи України від звичайного європейського набору є відсутність повноцінного податку на майно. В нашій країні фактично відсутній так званий податок на розкіш.

У цілому майже у всіх європейських країнах, існує податок на розкіш, стосується він в основному дорогої нерухомості.

В країнах Європейського Союзу принцип соціальної справедливості реалізується на основі існування прогресивної шкали оподаткування.

З точки зору теорії у світі існує два підходи до оподаткування доходів:

1) плоска шкала оподаткування означає податок, що справляється за єдиною ставкою при будь-якому рівні доходу – єдина ставка прибуткового податку, яка розглядається як альтернатива прогресивному оподаткуванню;

2) прогресивна шкала оподаткування – система оподаткування, що побудована на принципі збільшення податкових ставок залежно від зростання рівня оподаткованого доходу платника податку [12].

Що стосується податку на прибуток підприємств, то в європейській практиці податок на прибуток є однією з основних дохідних частин бюджету і виступає своєрідною економічною категорією зі стійкими внутрішніми властивостями і закономірностями розвитку.

Що стосується ПДВ, то цей податок, званий тепер «європейським», є необхідною умовою при вступі держави в ЄС. Перехід до стягування ПДВ послужив тим фіскальним інструментом, який дозволив сформулювати єдині засади оподаткування споживання в межах спільного ринку, забезпечуючи тим самим поступову гармонізацію і зближення фіскальних систем окремих країн.

Відповідно до ст. 193 Податкового кодексу України, базова ставка оподаткування становить 20%, така ж ставка у Великобританії, Болгарії, Сербії, Естонії, у Польщі і Румунії – 23%. У Німеччині ставка ПДВ складає 14%, в Ісландії – 24,5%, Іспанії – 12%, Італії – 12%, Португалії – 16% [14, с. 80].

В Україні також існує механізм зниженої ставки оподаткування в межах ПДВ.

Поряд із зниженими іноді застосовуються також підвищені ставки податку. Наприклад, у Франції предмети розкоші, тютюн і алкоголь оподатковуються за ставкою 25%, а в Австрії транспортні засоби – за ставкою 32%. В Україні на відміну від країн ЄС такого порядку не передбачено, хоча, як здається, перспективи його застосування можуть бути розглянуті на рівні українського уряду.

Висновки. Таким чином, якщо аналізувати переваги системи оподаткування, яка існує в країнах Європейського Союзу з вітчизняною системою оподаткування, то в цілому їх перелік може бути зведений до наступного:

1. Менша кількість податків, що дає змогу ефективного їх адміністрування, сприяє прозорості та відкритості податкової системи.

2. Наявність реально діючої системи оподаткування розкоші, яка, окрім того, що сприяє наповненню бюджету, є гарантією соціальної справедливості, громадської злагоди у суспільстві.

3. Підвищений рівень оподаткування суб'єктів господарювання, що дає можливість державі повною мірою реалізовувати свої функції: соціальну, функцію охорони правопорядку, військового захисту тощо.

В усіх інших аспектах навряд чи доцільно стверджувати, що податкова система ЄС має суттєві переваги над українською системою оподаткування, відповідно, не має сенсу копіювати цю систему. Доцільним є справдження тих елементів цієї системи, які можуть надати українській економіці імпульсу, стабілізувати соціальне становище в державі, сприяти вирішенню надскладних політичних та військових завдань, які постали перед Україною.

Список використаних джерел

1. Карлін М.І. Фінанси країн Європейського Союзу / М.І. Карлін. – К. : Знання, 2011. – 639 с.

2. Мельник П.В. Податкова система та механізми її реалізації у перехідній економіці : автореф. дис. ... д. е. н. / П.В. Мельник. – К., 2001. – 32 с.

3. Міночка О.М. Розвиток системи податкового регулювання діяльності промислових підприємств в Україні : автореф. дис. ... к. е. н. / О.М. Міночка. – Х., 2006. – 22 с.

Голдиш Надія
Івано-Франківський державний коледж технологій та бізнесу
Науковий керівник: Бережна М.Р., викладач вищої категорії

ПОДАТОК НА НЕРУХОМЕ МАЙНО, ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ПОПОВНЕННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

В Україні запровадження податку на нерухомість має кілька передумов. Це насамперед гармонізація із податковим законодавством країн ЄС, розв'язання проблеми дефіциту коштів як державного, так і місцевих бюджетів і, нарешті,

підвищення соціальної справедливості системи оподаткування. Водночас оподаткування нерухомості діє майже у 130 країнах світу й різниться як у визначенні суб'єктів та об'єктів оподаткування, так і у способах визначення бази оподаткування, процедурах стягнення податку. Для більшості країн світу цей податок є основною статтею доходів місцевих бюджетів. Так, у деяких штатах Австралії надходження від нього становлять понад 90 % місцевого бюджету, в США - близько 75, Канаді - 80, Франції - 40 % [2, с.48].

Проблеми, пов'язані з різними аспектами податку на нерухомість, досліджували багато вітчизняних учених, серед них О. Багрій, В. Блонська, О. Грищенко, А. Даниленко, А. Крисоватий, Н. Лебідь, В. Мельник, М. Мельник, А. Соколовська, Т. Яроцька та ін. Але й сьогодні низка питань досі однозначно не вирішена, вони залишаються спірними навіть після прийняття Податкового кодексу України. Серед них: визначення бази оподаткування, методика оцінювання вартості майна для цілей оподаткування, критерії надання пільг із податку на нерухомість, механізм оскарження неправильного нарахування податку, відсутність єдиного реєстру нерухомості тощо [2, с.49].

В Податковому кодексі визначені наступні категорії платників податку на нерухомість (ст. 266.1 ПКУ): фізичні та юридичні особи, в тому числі нерезиденти, які є власниками об'єктів житлової та/або нежитлової нерухомості. Головною умовою є наявність права власності на нерухоме майно і тут слід враховувати наступне: право власності на нерухомість має бути зареєстроване у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно. Фізичні особи (у т.ч. підприємці) податок сплачують, але самі його не нараховують. За них це здійснює ДПС на основі інформації зі згаданого вище Держреєстру, а юридичні особи нараховують податок самостійно й декларують його. Правила оподаткування податком для юридичних і фізичних осіб (у т.ч. підприємців) відрізняються. Для фізичних осіб діють окремі правил щодо житлової нерухомості, визначені п. 266.7.1 ПКУ, а також пільга за ст. 266.4.1 ПКУ. Є правила щодо нерухомості, яка знаходиться у частковій або спільній власності (пп. 266.1.1 ПКУ). Об'єктом оподаткування є об'єкт житлової та нежитлової нерухомості, у т. ч. і його частка. Законодавчо визначено види будівель (споруд), які не є об'єктом оподаткування.

Оскільки даний податок є місцевим, то його ставка встановлюється за рішенням сільської, селищної або міської ради залежно від місця розташування (зональності) та типів таких об'єктів нерухомості у розмірі, що не перевищує 1,5 відсотка розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року, за 1 квадратний метр бази оподаткування [1].

Також маємо зазначити, що законодавець передбачив пільги зі сплати такого податку, які стосуються лише фізичних осіб. Їх суть полягає у тому, що відповідна база оподаткування один раз на звітний рік може бути зменшена: а) для квартири/квартир незалежно від їх кількості - на 60 кв. метрів; б) для житлового будинку/будинків незалежно від їх кількості - на 120 кв. метрів; в) для різних типів об'єктів житлової нерухомості, у т. ч. їх часток (у разі одночасного перебування у власності платника податку квартири/квартир та житлового будинку/будинків, у т. ч. їх часток), - на 180 кв. метрів [1].

Слід зауважити, що прогнозний показник надходжень даного виду податку у м. Івано-Франківську на 2020 рік складає 45 млн. грн., що на 4 млн. більше ніж заплановані надходження у 2019 році та понад 60 % більше ніж у 2017.

Однією з причин такого збільшення надходжень до місцевого бюджету, за рахунок сплати фізичними та юридичними особами податку на нерухоме майно, наводиться підвищення розміру мінімальної заробітної плати, що на 01.01.2020 року становить 4 723, 00 грн.

Законом з 1 січня 2020 року передбачається запровадити нову значно спрощену модель оцінки об'єктів нерухомості, що дозволить проводити автоматичну оцінку в максимально короткі строки. Завдяки цій системі будь-яка особа зможе отримати довідку про автоматичну оцінку об'єкта нерухомого майна і на її підставі укласти угоду щодо об'єкта нерухомості. Також 16 січня 2020 року набрав чинності Закон України Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії рейдерству, яким, зокрема, було змінено процедури державної реєстрації прав на нерухоме майно (зміни до Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень»). На нашу думку, запропоновані зміни до чинного податкового законодавства забезпечать існування гарантій для юридичної можливості отримання більшої частини надходжень до відповідних бюджетів, що, в свою чергу, сприятиме наповненню місцевих бюджетів. Зазначені кошти можна буде використати для вирішення нагальних потреб населення, не створюючи при цьому додаткового фіскального навантаження на вже існуючих платників даного податку. Також це має сформувати передумови не тільки для динамічного розвитку окремих регіонів, а й створить умову для економічного прогресу країни загалом. При цьому також значно зросте важливість такого податку, що на сучасному етапі є актуальним питанням для України. Зростання податкових надходжень до бюджету від податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, замість інших податків, на нашу думку, має суттєві переваги і може розглядатися як один з перспективних варіантів трансформації податкової системи України в умовах фіскальної децентралізації, який сприятиме прискоренню економічного зростання та оздоровленню ділового клімату.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010, №2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. – Назва з екрану.

2. Жебчук Л.Л. Податок на нерухомість як елемент оподаткування особистих доходів населення / Жебчук Л.Л. // Податкова політика.– 2018. – №5. – С.48-50

Грицюк Ангеліна
Коледж технологій, бізнесу та права СНУ ім. Лесі Українки
Науковий керівник: Жукова Д. В., викладач другої категорії

ВИЗНАННЯ ТА ОЦІНКА НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ ЗА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ

Зазвичай найбільш проблемним питанням обліку нематеріальних активів є складність їх оцінки та визначення відповідності критеріям визнання.

Згідно міжнародних стандартів, нематеріальний актив - немонетарний актив, який не має фізичної субстанції та може бути ідентифікований.

Актив є ідентифікованим, якщо він:

- може бути відокремлений (його можна відділити від суб'єкта господарювання, продати, передати, здати в оренду);

- виникає внаслідок договірних або інших юридичних прав.

В якості нематеріальних активів підприємства можуть бути визнані об'єкти, щодо яких виконуються такі умови:

- існування майбутніх економічних вигід (наприклад, використання об'єктів інтелектуальної власності у виробництві може зменшити майбутні витрати);

- контроль над ресурсом (суб'єкт господарювання має повноваження отримувати майбутні економічні вигоди від активу та обмежувати доступ інших суб'єктів до цих вигід);

- достовірна оцінка вартості [1].

Якщо об'єкт не відповідає визначенню нематеріального активу, то видатки на його придбання або внутрішнє генерування визнаються як витрати у період їхнього понесення.

Підприємство може отримувати нематеріальні активи різними шляхами (придбавати окремо, придбавати як частину об'єднання бізнесу, придбавати за рахунок державних грантів, отримувати шляхом обміну, внутрішньо генерувати). В залежності від способу отримання нематеріального активу його собівартість буде формуватися, виходячи з певних правил.

Якщо підприємство придбало нематеріальний актив окремо, то собівартість такого активу, як правило, можна достовірно оцінити.

Собівартістю нематеріального активу, придбаного як частина об'єднання бізнесу відповідно до МСФЗ 3 "Об'єднання бізнесу", є його справедлива вартість на дату придбання. Покупець визнає такий актив окремо від гудвілу, але разом із пов'язаною з ним статтею.

Якщо підприємство отримує нематеріальні активи за рахунок державних грантів, то, відповідно до МСБО 20 "Облік державних грантів і розкриття інформації про державну допомогу", первісне визнання як нематеріального активу, так і державного гранту може здійснюватися за справедливою вартістю та за номінальною вартістю з урахуванням будь-яких видатків, що прямо відносяться до підготовки активу до його використання за призначенням.

Якщо нематеріальний актив отримують шляхом обміну, то собівартість такого нематеріального активу оцінюють за справедливою вартістю, за винятком випадків, коли ця операція з обміну позбавлена комерційної сутності та коли неможливо достовірно оцінити справедливую вартість ані отриманого, ані переданого активу.

Для підприємств, які внутрішньо генерують (створюють) нематеріальні активи, досить проблематично визначити, чи відповідають такі активи критеріям визнання. Тому МСБО 38 додержується досить консервативного підходу, який полягає у тому, що процес створення поділяється на два етапи:

- дослідження, на якому підприємство не може довести існування нематеріального активу, який генеруватиме ймовірні майбутні економічні вигоди,

тому всі видатки на дослідження визнаються витратами у періоді їхнього виникнення.

– розробка, на якому можливе визнання нематеріального активу, але тільки якщо підприємство здатне довести існування певних критеріїв [2, с.47].

Після первісного визнання МСБО 38 вимагає обліковувати НМА із застосуванням одного з методів:

– модель собівартості (за собівартістю нематеріального активу за вирахуванням накопиченої амортизації та збитків від зменшення корисності);

– модель переоцінки (за переоціненою сумою, яка є справедливою вартістю на дату переоцінки, за вирахуванням амортизації та збитків від зменшення корисності) [1].

Список використаних джерел

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 38 «Нематеріальні активи». Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_050.

2. Рогозний С. Визнання, оцінка та подання нематеріальних активів у звітності за МСФЗ / Сергій Рогозний // Все про бухгалтерський облік. – 2018. № 118–119 – С. 45-48.

Гусак Софія
Коледж технологій, бізнесу та
права СНУ ім. Лесі Українки
Керівник: Жукова Д.В. викладач 2 категорії

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ РЕЗЕРВУ ВІДПУСТОК

Створювати резерв відпусток зобов'язані всі юридичні особи, за винятком деяких суб'єктів малого підприємництва. Це впливає з п. 13 П(С)БО 11 «Зобов'язання», згідно з яким забезпечення створюють (а не можуть створювати) для відшкодування подальших (майбутніх) операційних витрат на виплату відпусток працівникам. Крім того, за нормами п. 7 П(С)БО 26 «Виплати працівникам» виплати за невідпрацьований час, які підлягають накопиченню, визнають зобов'язанням через створення забезпечення у звітному періоді [1].

У бухобліку витрати, пов'язані з оплатою відпусток та забезпеченням виплат відпусток, відображають у складі витрат операційної діяльності залежно від того, якій групі працівників їх нараховують.

Зокрема, такі витрати можуть бути включені до:

- витрат за капінвестиціями (рахунок 15 «Капітальні інвестиції»);
- витрат на виробництво (рахунок 23 «Виробництво»);
- загальновиробничих витрат (рахунок 91 «Загальновиробничі витрати»);
- адміністративних витрат (рахунок 92 «Адміністративні витрати»);
- витрат на збут (рахунок 93 «Витрати на збут»);
- інших операційних витрат (рахунок 949 «Інші витрати операційної діяльності») тощо.

Таким чином, нарахування резерву відпусток показують кореспонденцією за кредитом рахунку 471 «Забезпечення виплат відпусток» з дебетом тих рахунків, на яких відображають зарплату відповідних працівників.[2, с.9]

З цього випливає, що резерв відпусток слід нараховувати **окремо для кожної групи працівників**. Для цього потрібно розділити працівників на групи залежно від їх функціональних обов'язків, тобто виділити осіб, зарплату яких відображають на рахунках 15, 23, 91, 93 і субрахунку 949, і нараховувати резерв відпусток окремо для кожної із зазначених груп.

Резерв відпусток створюють для відшкодування подальших витрат на оплату відпусток працівникам. Суму забезпечення на виплату відпусток визначають щомісяця як добуток фактично нарахованої зарплати працівникам за місяць і коефіцієнта резерву з урахуванням суми єдиного внеску. Щомісячний розрахунок резерву дуже простий: суму, що нарахована на кінець місяця за Кт рахунку 661, множимо на два заздалегідь визначених показника. У вигляді формули це можна представити так: $R_{міс} = ФОП_{міс} \times K_p \times K_{ев}$,

де: $R_{міс}$ — сума резерву відпусток за місяць;

K_p — коефіцієнт резерву;

$K_{ев}$ — коефіцієнт, який враховує суму єдиного внеску.

Залишок забезпечення переглядають на кожен дату балансу і, за потреби, коригують. Водночас суму резерву відпусток коригують тільки один раз на рік. Якщо впродовж року змінюється планова сума зарплати й відпускних, резерв на подальші місяці розраховують уже виходячи з нових планових сум. А от раніше нараховану суму резерву при цьому не коригують.

У процесі річної інвентаризації резерву залишок забезпечення на виплату відпусток станом на кінець звітного року визначають за розрахунком, який ґрунтується на кількості днів не використаної працівниками щорічної відпустки та середньоденної оплати праці працівників [3].

Просто створити резерв відпусток за минулі роки в поточному році — неможна адже це призведе до того, що однозначно витрати поточного періоду будуть завищені. Оскільки резерв відпусток за минулі роки — це витрати минулих періодів, то діяти потрібно в порядку виправлення торішніх помилок — тобто керуючись П(С)БО 6 «Виправлення помилок та зміни у фінансових звітах» шляхом коригування сальдо нерозподіленого прибутку на початок звітного року.

Нестворення резерву відпусток може спричинити кілька адмінпокарань. Зокрема, це може свідчити про ведення бухгалтерського обліку з порушенням установленого порядку. За це порушення передбачено адміністративний штраф у розмірі від 8 до 15 нмдг (від 136,00 до 255,00 грн). Утім, цей штраф можна застосувати тільки до тих організацій, які перевіряє Державна аудиторська служба України. А цей орган контролює використання та збереження державних фінресурсів [3].

Список використаних джерел

1. П(С)БО 26 «Виплати працівникам»: наказ Міністерства фінансів України від 28 жовтня 2003 року № 61 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03>.

2. Брусничина О. Резерв відпусток: методика розрахунку та нарахування / Олена Брусничина // Все про бухгалтерський облік. – 2020. – №1-2. – С. 9–11.

3. Сумцова О. Резерв відпусток: відповідаємо на запитання / Ольга Сумцова // Бухгалтерський тиждень. – 2019. – [Електронний ресурс] Режим доступу до ресурсу <https://i.factor.ua/ukr/journals/bn/2019/march/issue-12/article-43387.html>.

Гуцуляк Святослав
Івано-Франківський державний
коледж технологій та бізнесу
Науковий керівник: Коваль У.Г., викладач вищої категорії

КРИПТОВАЛЮТИ ТА МОЖЛИВОСТІ КОНТРОЛЮ ЗА ВЛАСНИМ МАЙНОМ

Криптовалюта (англ. cryptocurrency) — це цифрова (віртуальна) валюта, яка складається з монет (англ. -coin). Монета захищена від підробки, тому що являє собою зашифровану інформацію, яку неможливо скопіювати. Інформація про зберігання і використання цих грошей здійснюється за допомогою блокчейну.

Блокчейн (англ. Blockchain) — це спосіб зберігання даних або цифровий реєстр грошових переказів. Головною його відмінністю і незаперечною перевагою є те, що цей реєстр не зберігається в якомусь одному місці. Він розподілений серед кількох сотень і навіть тисяч комп'ютерів по всьому світі.

Біткоїни зберігають у "цифрових гаманцях", які можуть бути розміщені у хмарному сервісі, або на домашньому комп'ютері. Гаманець схожий на віртуальний банківський акаунт, який дозволяє надсилати, чи отримувати біткоїни, сплачувати за товари або послуги.

Коли сервіс таксі Uber вирішив почати працювати у столиці Аргентини Буенос-Айресі, це викликало незадоволення місцевих "класичних" таксистів. Під їхнім тиском всі банки відмовились від співпраці з Uber.

Вихід знайшовся. Компанія запропонувала клієнтам розраховуватись біткоїнами системи Харо. Це стало порятунком для Uber, адже державні установи Аргентини не могли заблокувати Харо. А зважаючи на те, що і до цього біткоїни мали популярність серед аргентинців, оплата послуг таксі саме в такий спосіб не стала для багатьох проблемою.

Добувають, "майнять" біткоїни за допомогою комп'ютерів, які вирішують складні математичні задачі. Чим далі, тим задачі стають складнішими, а їх вирішення потребує більше часу та комп'ютерних потужностей.[1]

На відміну від централізованих банківських систем, більшість криптовалют децентралізовано розподіленою мережею комп'ютерів, розкиданих по всьому світу, також відомими як вузли (ноди). Той, хто має доступ до інтернету або навіть слабкий радіосигнал, може обмінюватися валютою, з різних континентів, одним натисканням кнопки. Витрати на транзакції з криптовалюта є низькими, у порівнянні з міжконтинентальними банківськими переказами, і транзакції незворотні на відміну від транзакцій з подальшим поверненням грошей, дозволених компаніями-емітентами кредитних карт. Бути децентралізованим означає, що криптовалюти не можуть контролюватися одним об'єктом, і

транзакції можуть відбуватися безпосередньо між користувачами, без необхідності участі стороннього посередника. Однак багато криптовалют розробляються і управляються приватними компаніями і фондами, тому існують різні ступені в їх децентралізації. Залежно від структури мережі і розподілі вузлів, деякі криптовалюта можуть вважатися більш централізованими, ніж інші.

Перша децентралізована криптовалюта, біткоїн, була створена в 2009 році розробником під псевдонімом Сатоши Накамото. Основна ідея полягала в створенні незалежної і децентралізованої системи електронних платежів, заснованої на математичних доказах і криптографії. Як і більшість криптовалют, біткоїн має граничну пропозицію монет, це означає що система не буде генерувати більше біткоїнів після досягнення їх максимальної кількості. Зазвичай загальний обсяг пропозиції є загальнодоступною інформацією, яка визначається при створенні криптовалют. Крім біткоїнів сьогодні існує понад тисячу різних криптовалют, також званих альткоїнами або альтернативними монетами. Всі вони з різними властивостями і варіантами використання.[2] До прикладу, була створена криптовалюта CoronaCoin, кількість якої складає

7 604 953 650 — згідно кількості населення Землі. Зараз CoronaCoin торгується на низьколіквідних біржах за курсом \$ 0,002. Кожні 48 годин спалюється стільки монет, скільки людей в світі заразилося коронавірусом. Це означає, що чим більше поширюється вірус, тим цінніші стають монети. Як пишуть розробники на своєму офіційному сайті, частина виручених коштів буде перерахована в «Червоний хрест». [3]

Отже, як бачимо, сучасні технології дозволяють створювати гроші, курс яких буде залежний не тільки від ситуацій на ринках чи політики центральних банків, як фіатні валюти. Криптовалюти справді відкривають людям можливість безпосереднього контролю за власним капіталом, можливість його переміщення з одного краю світу на інший без посередників та за короткий час. Звісно, технологія, як і будь-яка інша, може застосовуватися в недобросовісних цілях. Та це не привід її забороняти.

Список використаних джерел

- 1.<http://thefuture.news/bitcoin/>
- 2.<https://www.binance.vision/ru/playlists/cryptocurrency-beginners-guide/what-is-cryptocurrency>
- 3.<https://rb.ru/news/corona-coin/>

Демидюк Тетяна
Коледж технологій бізнесу та права
СНУ імені Лесі Українки
Науковий керівник: Жукова Д.В. , викладач 2 категорії

ВИГОДИ КОМПОНЕНТНОГО ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Згідно з нормативно-правовою документацією з бухгалтерського обліку, якщо один об'єкт основних засобів складається з частин, які мають різний строк корисного використання (експлуатації), то кожна з цих

частин **може** визнаватися в бухгалтерському обліку як окремий об'єкт (компонент) основних засобів [1].

Можна виділити такі основні вигоди, що спонукають підприємство вести компонентний облік основних засобів:

1. *Більш швидка амортизація об'єкта.* Якщо на якийсь компонент буде встановлений менший термін корисного використання (через його швидкий знос, ніж інші частини, або початковослабкий технічний стан), то підприємство швидше віднесе витрати на придбання до своїх витрат. І до моменту, коли настане час цю частину замінити або провести капітальний ремонт, підприємство повністю замортизує її вартість.

2. *Можливість визнання об'єкта МНМА, а не об'єктом основних засобів.* Якщо один великий об'єкт розбити на кілька об'єктів, то вартість таких частин або однієї із частин не перевищить 6000 грн, що надасть можливість обліковувати такий окремий об'єкт як МНМА і швидко віднести витрати на придбання такого активу в зменшення об'єкта оподаткування, обравши один з методів амортизації МНМА. Проте для платників єдиного податку розмір витрат не впливає на об'єкт оподаткування, тому жодної вигоди для них немає.

3. *Варіювання мінімально допустимими термінами корисного використання* з метою нарахування податкової амортизації для кожної групи основних засобів. Це важливо для платників податку на прибуток і для високодохідників, котрі зобов'язані здійснювати амортизаційні коригування. Тому, що коли об'єкт розбити на частині, то, можливо, він буде віднесений до іншої групи основних засобів, що дозволить швидше зарахувати витрати на придбання об'єкта в зменшення оподаткованого прибутку.

4. *Оптимізація обліку залежно від напряму використання об'єкта.* Так, визначення цілей використання основного засобу у виробництві, здачі в оренду або продажу може вплинути на податковий облік.

5. *Вирішення облікових проблем при заміні значимої частини об'єкта.*

Якщо виникає потреба заміни одного з компонентів, то облік частинами дозволить уникнути тимчасової ліквідації цілого об'єкта, витрат на його модернізацію та простіше відобразити облік заміни [2, с.12]. .

Документально, облік основного засобу частинами, потрібно оформити наказом. У ньому визначити компоненти активу, котрі визнаються як окремі об'єкти обліку, і термін корисного використання кожного з них. Доцільно встановити справедливу вартість «компонентів» та розподілити пропорційно їй загальну первісну вартість придбаного об'єкта. Якщо ж у первинних документах на придбання вартість кожного компонента виділена, то проблем з визначенням вартості не виникне [3].

Отже, компонентний облік забезпечує більш економічно обґрунтований розподіл витрат у вигляді амортизації між звітними періодами, який ґрунтується на очікуваному строкові корисного використання окремих частин одного об'єкта, та спрощує облік їхньої подальшої заміни. Проте у П(С)БО обумовлено лише можливість компонентного обліку об'єкта основних засобів, а право вибору лишається за підприємством.

Список використаних джерел

4. П(С)БО 7 «Основні засоби»: наказ Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 року № 92 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [//http://www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

5. Нестеренко М. Компонентний облік основних засобів: коли облік ведуть частинами / Микола Нестеренко. // Все про бухгалтерський облік. – 2019. – №95. – С. 11–15.

6. Прокопенко В. «Компонентний» П(С)БО-облік основних засобів: чи обов'язково? [Електронний ресурс] / Віталій Прокопенко // Інтерактивна бухгалтерія. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://interbuh.com.ua/ua/documents/ib/9318/129826>.

Деркач Надія

Любешівський технічний коледж

Луцького НТУ

Науковий керівник: Матюк Л. В., викладач вищої категорії.

ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ УКРАЇНИ

Платниками податків визнаються фізичні особи (резиденти і нерезиденти України), юридичні особи (резиденти і нерезиденти України) та їх відокремлені підрозділи, які мають, одержують (передають) об'єкти оподаткування або провадять діяльність (операції), що є об'єктом оподаткування згідно з цим Кодексом або податковими законами, і на яких покладено обов'язок із сплати податків та зборів.

Платник податків має право:

1. Безоплатно отримувати у контролюючих органах, у тому числі і через мережу Інтернет, інформацію про податки та збори і нормативно-правові акти, що їх регулюють, порядок обліку та сплати податків та зборів, права та обов'язки платників податків, повноваження контролюючих органів та їх посадових осіб щодо здійснення податкового контролю;

2. Представляти свої інтереси в контролюючих органах самостійно, через податкового агента або уповноваженого представника;

3. Обирати самостійно, якщо інше не встановлено цим Кодексом, метод ведення обліку доходів і витрат;

4. Користуватися податковими пільгами за наявності підстав у порядку, встановленому цим Кодексом;

5. Одержувати відстрочення, розстрочення сплати податків або податковий кредит в порядку і на умовах, встановлених цим Кодексом;

6. Бути присутнім під час проведення перевірок та надавати пояснення з питань, що виникають під час таких перевірок, ознайомлюватися та отримувати акти (довідки) перевірок, проведених контролюючими органами, перед підписанням актів (довідок) про проведення перевірки, у разі наявності зауважень щодо змісту (тексту) складених актів (довідок) підписувати їх із застереженням та подавати контролюючому органу письмові заперечення в порядку, встановленому цим Кодексом;

7. Оскаржувати в порядку, встановленому цим Кодексом, рішення, дії (бездіяльність) контролюючих органів (посадових осіб), надані контролюючими органами податкові консультації;

8. Вимагати від контролюючих органів проведення перевірки відомостей та фактів, що можуть свідчити на користь платника податків[1].

Відповідно до ст. 16 ПКУ платник податків зобов'язаний:

- стати на облік у контролюючих органах в порядку, встановленому законодавством України (пп. 16.1.1 ПКУ);

- вести в установленому порядку облік доходів і витрат, складати звітність, що стосується обчислення і сплати податків та зборів (пп. 16.1.2 ПКУ);

- подавати до контролюючих органів у порядку, встановленому податковим законодавством, декларації, звітність та інші документи, пов'язані з обчисленням і сплатою податків та зборів (пп. 16.1.3 ПКУ);

- сплачувати податки та збори в строки та у розмірах, встановлених ПКУ (пп. 16.1.4 ПКУ);

- подавати на належним чином оформлену письмову вимогу контролюючих органів (у випадках, визначених законодавством) документи з обліку доходів, витрат та інших показників, пов'язаних із визначенням об'єктів оподаткування (податкових зобов'язань), первинні документи, реєстри бухгалтерського обліку, фінансову звітність, інші документи, пов'язані з обчисленням та сплатою податків та зборів. У письмовій вимозі обов'язково зазначаються конкретний перелік документів, які повинен надати платник податків, та підстави для їх надання (пп. 16.1.5 ПКУ);

- подавати контролюючим органам інформацію, відомості про суми коштів, не сплачених до бюджету в зв'язку з отриманням податкових пільг (суми отриманих пільг) та напрями їх використання (щодо умовних податкових пільг – пільг, що надаються за умови використання коштів, вивільнених у суб'єкта господарювання внаслідок надання пільги, у визначеному державою порядку) (пп. 16.1.6 ПКУ)[2].

За порушення податкового законодавства особа може бути притягнута до різних видів юридичної відповідальності.

Отже, на відміну від обов'язків платників податків, які виражають інтерес держави, права платників податків, котрі прямо захищають інтереси останнього представляють в належному обсязі. О.А. Куций з цього приводу вказує, що «у податковому законодавстві має місце невизначеність правового статусу платників податків, що призводить до диспропорцій прав і обов'язків, тобто обсяг прав платників податків є набагато меншим за обсяг їхніх обов'язків»[3, с. 11].

Список використаних джерел

1. <http://studies.in.ua/finansove-pravo-shporu/2251-yuridichniy-sklad-podatku.html>

2. <https://uteka.ua/ua/publication/news-14-ezhednevnyj-buxgalterskij-obzor-39-obyazannosti-nalogoplatelshhikov-napominanie-ot-gfs>

3. Куций О.А. Адміністративно-правові засоби забезпечення прав фізичних осіб у податкових право-відносинах : автореф. дис. канд. юрид. Наук : 12.00.07/ Куций Олександр Артемович. – О., 2004. – 11 с.

СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Складність податкової системи України та постійне її реформування зумовлює певні перешкоди в розвитку як великого, так і малого бізнесу.

Спрощена система оподаткування надає суб'єкту малого підприємництва низку переваг, таких як: спрощується ведення поточного бухгалтерського обліку та форм фінансової звітності; замість різноманітних форм податкової заповнюється одна форма звітності; значно спрощуються розрахунки, пов'язані з визначенням сум податків.

Проте, поряд з перевагами спрощеної системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва, існують і певні вади, що стримують розвиток малого підприємства в Україні, зокрема: обмеження обсягів виручки суб'єктів малого бізнесу, які дають право використовувати спрощену систему оподаткування; підприємство може перейти на спрощену систему оподаткування зареєструвавшись платником єдиного податку, якщо виконується низка вимог, визначених законодавством та ін. [1]

Для перспективного розвитку оподаткування малого бізнесу можна використати зарубіжний досвід, зокрема досвід країн Європейського Союзу, США, Японії показує, що малий бізнес безпосередньо впливає на показники економічного розвитку держави, оскільки надає робочі місця, забезпечує певні надходження до бюджету, здійснює свою діяльність в тих сегментах ринку, де великому бізнесу важко пристосуватися. Враховуючи такі чинники, європейські країни всіляко сприяють розвитку малого бізнесу через спеціальні режими оподаткування, кредитування на пільгових умовах, спрощення порядку реєстрації бізнесу, іншу інформаційну та фінансову підтримку.

Пивоваров М. Г. вважає, що розвиток економічного потенціалу малих та середніх підприємств можливий шляхом реалізації нової державної стратегії розвитку бізнесу в Україні, зокрема в межах Загальнодержавної програми розвитку малого та середнього підприємництва на 2014-2024 рр., яка спрямована на створення сприятливих умов діяльності МСП, підтримку та його розвиток на основі впровадження інноваційних технологій, інструментів кооперування суб'єктів малого, середнього та великого бізнесу [3].

Падерін І. Д. наголошує, що: стратегічне управління бізнесом є ефективним напрямом стійкого розвитку економіки [4]. Гоголь Т. А. і Волот О. І. зауважують, що система державної підтримки малого бізнесу в різних країнах має свої особливості і спрямована на подолання бар'єрів, що перешкоджають ефективному розвитку малого бізнесу в конкретних економічних умовах [3].

Податкові платежі від малого підприємництва є основним джерелом наповнення місцевих бюджетів громад фінансовими ресурсами. Податкова система держави має бути побудована таким чином, щоб збалансувати потреби сторін податкових відносин та мінімізувати витрати на дотримання податкового законодавства.

Вважаємо, що ефективний розвиток малого бізнесу залежить від взаємоузгодженої та цілісної нормативно-правової бази, яка в Україні потребує доробок і удосконалення.

Список використаних джерел

1. Дуб К.Ю. «Оподаткування малого бізнесу в Україні: принципи, завдання та перспективи розвитку» [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://ukr.vipreshebnik.ru>.

2. Падерін, І. Д., Ю. Г. Горященко, Є. Е. Новак Стратегічне управління на підприємствах малого та середнього бізнесу *Економічний вісник Донбасу* № 2(48), 2017 .с .163-167

3. Gogol, TA Tax methods of regulating the development of small business in the developed world *Scientific Bulletin of Polissya*. - 2017.

Кравчук Каріна

ДВНЗ «Нововолинський електромеханічний коледж»

Науковий керівник: Регешук А.М.,

викладач першої категорії

ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ І СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ НА ОСНОВІ ВИКОРИСТАННЯ КЛЮЧОВИХ ПОКАЗНИКІВ ЕФЕКТИВНОСТІ(КРІ)

Одним з найбільш ефективних аналізаторів діяльності і системи управління , як підприємства, так і персоналу є система ключових показників ефективності (КРІ).

КРІ (Key Performance Indicators) ключові показники ефективності. – це система оцінки, яка допомагає організації визначити досягнення стратегічних і тактичних цілей, сприяє мотивування персоналу на нові досягнення і креативне самовдосконалення. З їх допомогою можна контролювати і оцінити роботу кожного співробітника або підрозділу та їх внесок у досягнення кінцевого результату. При запровадженні даної системи формується команда ефективних співробітників, готових відповідати за власний результат.

Головна ідея КРІ - деталізація стратегічних цілей підприємства до рівня співробітника. В якості стратегічних цілей, як правило, виступають фінансово-економічні показники.

Розрізняють наступні категорії ключових показників:

- КРІ результату;
- КРІ затрат;
- КРІ функціонування;
- КРІ продуктивності;
- КРІ ефективності.

Для формування лояльності співробітників корисно мати уявлення про те, що спонукає їх виконувати свої обов'язки найбільш ефективно, тобто про їх мотивацію[2,с.34-39].

Новий закон "Про державну службу" запровадив оцінювання діяльності державних службовців за чіткими показниками. (ВРУ 09.09.2019 прийняла Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо перезавантаження

влади» (законопроект № 1066 від 29.08.2019).

Такій підхід сприяє побудові довіри всередині державної служби, дозволяє розкрити потенціал кожного працівника та забезпечує прозорість державної служби.

Завдяки встановленню КРІ стає зрозумілим внесок кожного працівника у досягнення цілей уряду, підвищується підзвітність і прозорість роботи органів виконавчої влади.

16 січня 2020 року набув чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти» (від 18.12.2019). Згідно з цим Законом, вже з 2020 року з усіма керівниками вишів, які надалі обиратимуться на посади, будуть підписані контракти із зазначенням цільових показників ефективності (КРІ), строками їхнього виконання та механізмами перевірки.

Реформуючи систему державного управління, починається оцінка за новим принципом: не кількість проведених нарад, а те, що вони змінили «за вікном»

Існують два сценарії розвитку цифрової економіки України залежно від оцінки критичності та необхідності здійснення швидких та глибоких змін у традиційному економічному укладі: інерційний (еволюційний) та цільовий (форсований).

У разі реалізації інерційного сценарію українська економіка залишиться неефективною, триватиме трудова міграція та «відтік мізків», українська продукція програє конкуренцію на зовнішніх ринках. Україна залишиться на задвірках цивілізації.

Цільовий (форсований) сценарій передбачає перехід української економіки до цифрової за 3–5 років.

За реалізації форсованого сценарію Україна до 2030 року стане європейським лідером у галузі інновацій та нових технологій, перетвориться на інтелектуальний хаб, де буде створено найпривабливіші в регіоні умови для розвитку потенціалу людей.

Реалізація форсованого сценарію означає досягнення таких КРІ до 2030 року: 65% — частка цифрової економіки в загальному ВВП України в 2030 році;

99,9% українських домогосподарств мають ширококутний доступ до мережі Інтернет (ШСД); 100% — покриття території України 4G–5G; 99% усіх автомобільних і залізничних магістралей та 95% сільської місцевості покрито технологіями мобільного Інтернету; 99,9% громадян мають цифрову ідентифікацію (citizen-card, Mobile ID) та технічні можливості користуватися довірчими послугами тощо [3, с.5-8].

Які переваги будуть в результаті введення КРІ:

- впровадження системи КРІ призводить до підвищення ефективності роботи співробітників мінімум на 10%, а в середньому на 20-30%;
- чітке формулювання пріоритетів і завдань;
- ефективний і оперативний контроль діяльності;
- залучення і утримання першокласних фахівців;
- більш ефективне використання фонду оплати праці [1, с.22-28].

Отже, КРІ – найважливіший елемент в оцінці діяльності та мотивації персоналу. Без нього неможливо скласти «реальну картину» результативності

роботи. До тих пір, поки не впроваджені ключові показники ефективності, робота містить багато слів і мало цифр, а досягнення цілей відсувається на невизначений період.

Список використаних джерел

1. Вишнякова М. Как внедрить в компании систему КРІ / М.Вишнякова // Люди и лидерство. Управление персоналом. – 2012. – №2 (74). – С. 22-28
2. Захарченко В. Система мотивации на основе КРІ / В. Захарченко // Финансовый директор. – 2006. – №2. – С. 34-39
3. Україна 2030Е-країна з розвинутою цифровою економікою.// <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html>

Лісова Мирослава
ДВНЗ «Нововолинський електромеханічний коледж»
Науковий керівник: Регешук А.М.,
викладач першої категорії

УНІКАЛЬНІСТЬ НАЗВИ ЯК ОСНОВА ІДЕНТИЧНОСТІ БРЕНДУ

Назва компанії – один з найбільш дієвих способів справити перше враження на клієнтів. Слово має бути таким, що запам'ятовується, і простим, тому компанії вибирають короткі і звучні імена .

Будь-який бренд повинен мати ознаки, здатні виділити його з ряду інших. Власне, вся сукупність розпізнавальних ознак становить ідентичність бренду.

У той же час ідентичність бренду складається із змістовних і формальних ознак. Змістовні ознаки бренду розпадаються на три частини: марочний контракт, цінності та індивідуальність. Марочний контракт – це звернена до споживача з боку бренду пропозиція про функціональні та емоційні вигоди, які повинен отримати потенційний споживач. Ця пропозиція має перш за все раціональний характер, який дає змогу споживачу виразно сформулювати причину прихильності до даного бренду. Раціональні ознаки ідентичності бренду слід підкріплювати емоційними[3,с.42].

Апеляція брендингових технологій до таких антропологічних характеристик як цінності, характер і індивідуальність викликана тим, що вони неминуче носять технологічну форму. Клієнти прекрасно розуміють, що перша мета будь-якої комерційної діяльності – це отримання прибутку. У технологічному характері брендингу споживачі бачать прояв корисливості й погоню за прибутком.

На першому місці у вирішенні проблеми емоційного контакту відіграють цінності бренду, які можна трактувати як «переконання, які компанія ставить понад усе». Саме це робить позицію компанії етично бездоганною і привабливою для споживачів, які розуміють, що такий бренд не буде обманювати своїх клієнтів заради сьогочасної вигоди [2,с.78].

При виробленні цінностей бренду і їх використанні на практиці виникає, як правило, дві основні проблеми.

По-перше, це проблема формулювання цінностей. Це завдання не настільки тривіальне, як може здатися на перший погляд. Необхідно обмежитися невеликим

набором найбільш важливих переконань, які визначають сутність бренду. Причина полягає в тому, що поведінка бренду може не відповідати заявленим цінностям особливо в тому випадку, якщо одні входять у суперечність з іншими. Вважається, що оптимальна кількість цінностей не повинна перевищувати п'яти.

Друга проблема полягає в безпосередній артикуляції цінностей. Наділення бренду людськими атрибутами, такими як зовнішній вигляд, гідності, плюси і мінуси, стать, розмір, зовнішній вигляд, етнічна приналежність, освіта, інтелект, соціально-економічний клас і т.п., є потужним засобом технологій брендингу.

Приваблива індивідуальність марки може бути трансформована в торгову пропозицію. Якщо ж її індивідуальні риси важко назвати привабливими, марка потребує коригування, з метою, щоб споживачі захотіли асоціювати себе з нею.

Величезну роль в брендингу мають формальні ознаки бренду, які зазвичай називають атрибутами бренду. На відміну від змістовних ознак, атрибути бренду можна побачити, помацати, почути, а іноді й спробувати на смак. Саме вони в першу чергу приходять споживачам на думку, коли вони згадують про той чи інший бренд. І саме тому часто вся програма брендингу зводиться до вигадання найменування торгової марки, логотипу, фірмовому стилю і т.п [1, с. 54].

Отже, в умовах сучасної економіки організації все частіше прагнуть отримувати високі прибутки не через збільшення обсягу продукції, а через створення сприятливого враження і прихильності саме до їньої марки. Саме тому у сучасному світі ідентичність бренду відіграє величезну роль, пронизує практично всі сторони життя і має величезний вплив на споживача.

Список використаних джерел

1. Брендинг. Григорчук Т.В. <https://sites.google.com/site/brendingsoccult/home>
2. Брендинг: Конспект лекцій/укладачі: Махнуша С.М., Фролов С.М.- Суми: Сумський державний університет, 2012.- 210 с.
3. Чармэссон Г. Торговая марка. Как создать имя, которое принесет миллионы. СПб.: Питер, 1999.- 222с.

Лопухович Віра
Любешівський технічний коледж
Луцького НТУ

Науковий керівник: Матюк Л. В., викладач вищої категорії

ДЕРЖАВНА ФІКСАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ

Державна фіскальна служба України (ДФС) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів і який реалізує державну податкову політику, державну політику у сфері державної митної справи, державну політику з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (далі - єдиний внесок), державну політику у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового, митного законодавства, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску.[1]

Утворена Постановою Кабінету Міністрів від 21 травня 2014 р. шляхом реорганізації Міністерства доходів і зборів. 21 травня прийняте, а 8 липня 2014 оприлюднене Положення про Державну фіскальну службу.

Основні завдання ДФС:

1) реалізація державної податкової політики та політики у сфері державної митної справи, державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового, митного законодавства, здійснення в межах повноважень, передбачених законом, контролю за надходженням до бюджетів та державних цільових фондів податків і зборів, митних та інших платежів, державної політики у сфері контролю за виробництвом та обігом спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів, державної політики з адміністрування єдиного внеску, а також боротьби з правопорушеннями під час застосування законодавства з питань сплати єдиного внеску, державної політики у сфері контролю за своєчасністю здійснення розрахунків в іноземній валюті в установленій законом строк, дотриманням порядку проведення готівкових розрахунків за товари (послуги), а також за наявністю ліцензій на провадження видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню відповідно до закону, торгових патентів;

2) внесення на розгляд Міністра фінансів пропозицій щодо забезпечення формування:

- державної податкової політики;
- державної політики у сфері державної митної справи;
- державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового, митного законодавства, здійснення контролю за надходженням до бюджетів та державних цільових фондів податків і зборів, митних та інших платежів;

- державної політики у сфері контролю за виробництвом та обігом спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів;

- державної політики з адміністрування єдиного внеску, а також боротьби з правопорушеннями під час застосування законодавства з питань сплати єдиного внеску;

- державної політики у сфері контролю за своєчасністю здійснення розрахунків в іноземній валюті в установленій законом строк, дотриманням порядку проведення готівкових розрахунків за товари (послуги), а також за наявністю ліцензій на провадження видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню відповідно до закону, торгових патентів.[2]

Департамент виконує такі основні функції:

- аналітично-інформаційне забезпечення контрольно-перевірочної роботи;
- здійснення контролю за дотриманням законодавства України з питань державної митної справи у частині своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних платежів шляхом організації та проведення документальних перевірок платників податків;

- аналіз та управління ризиками з метою визначення форм та обсягів митного та податкового контролю у частині здійснення контрольно-перевірочних заходів;

- організація роботи з ризиками несплати податків для формування плану-графіка проведення планових документальних перевірок суб'єктів господарювання;

- організація та координація роботи територіальних органів ДФС щодо складання та виконання плану-графіка проведення планових документальних перевірок платників податків;

- організація проведення документальних перевірок юридичних осіб;

- організація проведення фактичних перевірок платників податків;

- організація контролю за валютними операціями, своєчасністю проведення розрахунків та оподаткуванням у сфері ЗЕД, за дотриманням законодавства України;

- ведення Державного реєстру реєстраторів розрахункових операцій;

- організація контролю за отриманням та цільовим використанням гуманітарної допомоги, у частині: організація та координація роботи територіальних органів ДФС із забезпечення контролю за цільовим використанням гуманітарної допомоги під час проведення перевірок;

- податковий контроль за трансфертним ціноутворенням, у частині: організація та проведення перевірок платників податків з питань повноти нарахування і сплати податків під час здійснення контрольованих операцій та участь у організації проведення процедури узгодження цін у контрольованих операціях;

- застосування штрафних (фінансових) санкцій за несвоєчасність подання звітності, встановленої законодавством, контроль за додержанням якого покладено на ДФС, та за результатами проведення перевірок платників податків;

- організація та контроль за наданням адміністративних послуг, у частині ведення Державного реєстру реєстраторів розрахункових операцій;

- підготовка пропозицій щодо удосконалення законодавчих актів, актів Президента України, Кабміну та розробка проектів законів України, актів Президента України, Кабміну, що належать до сфери діяльності ДФС;

- підготовка пропозицій щодо удосконалення нормативно-правових актів міністерств, розробка проектів наказів Мінфіну щодо затвердження порядків, інструкцій, положень, форм розрахунків, звітів, декларацій, інших документів з питань, що належать до компетенції ДФС, та проектів наказів ДФС;

- забезпечення розгляду запитів та звернень народних депутатів України.

Отже, Державна фіскальна служба України (ДФС) ДФС у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, указами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, іншими актами законодавства.

Список використаних джерел

1. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF>
2. <https://studfile.net/preview/5012783/page:2/>
3. <http://sfs.gov.ua/pro-sfs-ukraini/struktura-/aparatt/department-audit/zavdannya-i-funktsii/>

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВ

Розкрито особливості забезпечення економічної безпеки підприємства, зокрема її методи та напрями.

Ключові слова: підприємство, економічна безпека підприємства, формування економічної безпеки.

Значення економічної безпеки для підприємств полягає в можливості протистояти негативному впливу чинників зовнішнього середовища, забезпечити собі певний «імунітет» у зовнішньому середовищі, завдяки чому одержати стійкі економічні переваги.

Під економічною безпекою підприємства розуміють такий стан господарюючого суб'єкта, при якому він при найбільш ефективному використанні наявних ресурсів досягає запобігання, послаблення або захисту від існуючих небезпек та загроз або інших непередбачуваних обставин і в основному досягає цілей бізнесу в умовах конкуренції та господарського ризику.

Економічна безпека фірми (підприємства, організації) — це такий стан корпоративних ресурсів (ресурсів капіталу, персоналу, інформації і технології, техніки та устаткування, прав) і підприємницьких можливостей, за якого гарантується найбільш ефективне їхнє використання для стабільного функціонування та динамічного науково-технічного й соціального розвитку, запобігання внутрішнім і зовнішнім негативним впливам (загрозам). Головна мета управління економічною безпекою — забезпечення продуктивної роботи операційної системи та раціонального використання ресурсів, певного рівня діяльності персоналу та якості господарських процесів підприємства, а також стимулювання нарощування його виробничого потенціалу.

Необхідність постійного дотримання економічної безпеки зумовлюється об'єктивною потребою кожного суб'єкта господарювання у забезпеченні стабільного функціонування і досягнення цілей діяльності. Джерела загроз економічної безпеки підприємства (організації) та види негативних впливів на неї.

Рівень економічної безпеки підприємства залежить від того, наскільки ефективно його керівництво і спеціалісти (менеджери) будуть спроможні уникнути можливих загроз і ліквідувати шкідливі наслідки окремих негативних складових зовнішнього та внутрішнього середовища.

Джерелами негативних впливів на економічну безпеку підприємства (організації) можуть бути:

1) свідомі чи несвідомі дії окремих посадових осіб і суб'єктів господарювання (органів державної влади, міжнародних організацій, конкурентів);

2) збіг об'єктивних обставин (стан фінансової кон'юнктури на ринках даного підприємства, наукові відкриття та технологічні розробки, форс-мажорні обставини тощо).

Залежно від суб'єктної обумовленості негативні впливи на економічну безпеку можуть бути об'єктивними і суб'єктивними. Об'єктивними вважаються такі негативні впливи, що виникають не з вини самого підприємства або його окремих працівників. Суб'єктивні впливи мають місце внаслідок неефективної роботи підприємства в цілому або його окремих працівників (передовсім керівників і функціональних менеджерів).

Належний рівень розвитку та безпеки підприємства відповідає важливій меті економічних реформ у державі – створення ефективної конкурентоспроможної економіки, яка забезпечує високу якість життя населення, є однією з найважливіших умов економічної та соціальної безпеки країни. Актуальність і важливість проблематики зміцнення економічної безпеки підприємства посилюється усвідомленням її вагомого місця в алгоритмі формування національної безпеки, а також виконанням важливих завдань щодо забезпечення основних структурних елементів економічної безпеки держави (енергетичної, фінансової, соціальної, інноваційно-технологічної, продовольчої, зовнішньоекономічної, демографічної та екологічної безпеки). На всіх великих і середніх підприємствах (в організаціях) звичайно створюються автономні служби безпеки, а безпека функціонування невеликих фірм може забезпечуватися територіальними (районними або міськими) службами, що в них фірма наймає одного чи кількох охоронців. Такі служби охорони, як правило, створюються при місцевих органах внутрішніх справ або при державній службі безпеки.

До об'єктів, що підлягають захисту від потенційних загроз і протиправних посягань, належать:

- персонал (керівні працівники; персонал, який володіє інформацією, що становить комерційну таємницю);
- матеріальні цінності та фінансові кошти (будівлі, споруди, устаткування, транспорт, валюта, коштовні речі, фінансові документи);
- інформаційні ресурси з обмеженим доступом;
- засоби та системи комп'ютеризації діяльності фірми (підприємства, організації);
- технічні засоби та системи охорони й захисту матеріальних та інформаційних ресурсів.

Своєчасне забезпечення економічної безпеки повинно передбачати моніторинг, аналіз і оцінку впливу існуючих глобалізаційних викликів на кожен функціональний складову підприємства та формування на їх основі системи протидійних і застережних заходів. Для цього на підприємстві повинен бути сформований певний механізм забезпечення економічної безпеки підприємства, що реалізується через системи стратегічного планування забезпечення економічної безпеки підприємства, як складову системи стратегічного управління; оперативне оцінювання рівня забезпечення економічної безпеки підприємства та вироблення рекомендацій, як складову системи оперативного планування фінансово-господарської діяльності підприємства; систему реалізації поточних планів з забезпечення економічної безпеки підприємства.

Служба безпеки фірми завжди має бути готовою до подолання критичної (кризової) ситуації, що може постати через зіткнення інтересів бізнесу та злочинного світу. Для управління безпекою багато які фірми створюють так звані

кризові групи, до складу яких входять керівник фірми, юрист, фінансист і керівник служби безпеки.

Організація економічної безпеки підприємства включає силову складову, яка передбачає практичні дії спеціального підрозділу для захисту майна, продукції, інформації та персоналу суб'єкта господарювання. Явища (дії), що негативно впливають на рівень силової складової економічної безпеки, зумовлюються відповідними чинниками. Основні з них: нездатність підприємств-конкурентів досягти переваг коректними методами ринкового характеру, тобто за рахунок підвищення якості власної продукції, зниження поточних витрат на її виробництво, удосконалення маркетингових досліджень ринку тощо;

Сукупність силових дій в процесі організації економічної безпеки включають: фізичні та моральні впливи, спрямовані проти конкретної особистості; практичні дії, спрямовані на запобігання шкоди майну, включаючи загрози зменшення активів підприємства і втрати ним фінансової незалежності; перешкоджання впливу на інформаційне середовище суб'єкта господарювання.

Отже, економічна безпека підприємства є комплексною характеристикою, тобто відображає ступінь захисту від негативного впливу внутрішніх і зовнішніх факторів усіх потенціалів підприємства, що дозволяє забезпечити стійку та ефективну діяльність. Завдяки достатньому рівню економічної безпеки підприємства можна сформулювати сприятливі умови для ефективного функціонування підприємства, а також досягти основної мети за допомогою вчасного вираження і послаблення впливу будь-яких загроз.

Медведюк Дмитро., студент
Корецький Юрій, к.е.н.

Старопольська Вища Школа в Кельцах, відділ в Луцьку, Україна

УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

В роботі досліджено процес управління оборотним капіталом, що являє собою господарську діяльність, спрямовану на максимально ефективно використання оборотного капіталу організації. Вона включає в себе планування потреби в оборотному капіталі, джерела його фінансування, організацію управління оборотним капіталом, а також заходи щодо удосконалення механізму управління оборотним капіталом підприємства.

Ключові слова: капітал, оборотний капітал, управління оборотним капіталом.

За останні роки в економіці та суспільстві України відбулися радикальні зміни, обумовлені досягненням Україною політичної та економічної незалежності і розвитком ринкових відносин, що підвищує відповідальність і самостійність підприємств та інших суб'єктів ринку. В сучасних умовах господарювання для більшості підприємств типовим наслідком кризових явищ економічного розвитку стала гостра нестача необхідного обсягу оборотного капіталу, що істотно позначається на ефективності господарювання. Тому дослідження системи управління оборотним капіталом, як важливого чинника підвищення

ефективності функціонування підприємств промисловості, набуває особливої актуальності.

Фінансова діяльність будь-якого промислового підприємства тісно пов'язана з формуванням і використанням оборотного капіталу, для ефективного управління яким потрібна продумана, виважена і цілеспрямована політика на рівні окремого підприємства та на рівні держави. Оборотному капіталу належить особливе місце у структурі капіталу підприємства, оскільки від якості управління ним залежить безперервність процесу виробництва та реалізації продукції, ліквідність підприємства, його платоспроможність та рентабельність.

Тому сьогодні одним з найактуальніших завдань у забезпеченні підвищення ефективності виробничої діяльності підприємств є суттєве вдосконалення управління їхніми оборотними активами.

На вирішення цього питання спрямовані дослідження провідних вчених України та світу. Серед них: Базилевич В., Войцехівська В., Харламова Г., Данилов О., Носова О., Гостюк М., Гайдуцький В., Лісовицький В., Предборський В., Абрамович І., Мінцберг Г., І. Бланк, Джеймс Ван Хорн та інші науковці.

Однак, незважаючи на досягнуті результати, ряд теоретичних і методичних проблем пов'язаних, зокрема, методика аналізу оборотного капіталу підприємства, з розвитком і вдосконаленням методів управління оборотним капіталом підприємств вимагають проведення подальших досліджень.

Система організації управління оборотними коштами побудована на певних принципах.

По-перше, надання підприємствам самостійності щодо розпорядження, управління оборотними коштами. Це означає оперативну самостійність у використанні оборотних коштів.

По-друге, визначення планової потреби та розміщення оборотних коштів за окремими елементами й підрозділами. Мається на увазі розрахунок оптимальної потреби в оборотних коштах, яка б забезпечила безперервність процесу виробництва, виконання планових завдань за ритмічної роботи.

По-третє, коригування розрахованих і чинних нормативів з урахуванням вимог господарювання, що змінюються: обсягів виробництва, цін на сировину та матеріали; постачальників і споживачів; форм застосовуваних розрахунків.

По-четверте, раціональна система фінансування оборотних коштів. Це означає формування оборотних коштів за рахунок власних ресурсів і залучених коштів у розмірах, що забезпечують нормальний фінансовий стан підприємства.

По-п'яте, контроль за раціональним розміщенням і використанням оборотних коштів. Мається на увазі проведення аналізу ефективності кругообігу коштів з метою прискорення їхнього обертання.

Тобто, стан і використання оборотного капіталу окремого підприємства залежать від стану економіки держави в цілому. Своєю чергою, стан економіки держави безпосередньо залежить від стану кожного окремого підприємства й ефективності використання ним оборотного капіталу.

Розвиток ринкових відносин супроводжується суттєвими зрушеннями у складі та структурі джерел формування оборотного капіталу. Визначення джерел формування оборотного капіталу є досить складним завданням на сучасних українських підприємствах. Недостатність джерел формування оборотного

капіталу призводить до недофінансування господарської діяльності та до фінансових ускладнень. Наявність зайвих джерел оборотного капіталу на підприємстві сприяє створенню наднормативних запасів товарно-матеріальних цінностей, відволіканню оборотного капіталу з господарського обороту, зниженню відповідальності та цільовому й раціональному використанню як так і позичених фінансових ресурсів.

Джерела формування оборотного капіталу є власні і залучені. Вивчення зарубіжного досвіду фінансування поточних активів підприємств показало, що найбільш часто використовуваними джерелами покриття фінансових потреб є комерційний і банківський кредит. На жаль, умови не дозволяють в даний час повною мірою використовувати підприємствам ці форми короткострокового фінансування. В цілому при формуванні оборотних активів за рахунок тих або інших джерел зарубіжні підприємства орієнтуються головним чином на рівень витрат по обслуговуванню боргу.

Дослідження діяльності підприємств України відображають, що в процесі управління оборотним капіталом, як правило, застосовуються загальновідомі підходи. Це призводить до необґрунтованих залишків виробничих запасів та готової продукції, надмірних обсягів дебіторської заборгованості, заморожування в них грошових коштів, неефективного використання поточних фінансових інвестицій. Такі обставини, в першу чергу, вимагають перегляду мети управління оборотними активами підприємств, яка б відповідала вимогам сучасних умов господарювання.

Основну мету управління оборотними активами доцільно трактувати наступним чином: забезпечення оптимальних обсягів всіх її складових, які сприятимуть підвищенню економічної вигоди підприємства. Визначення такої мети пов'язано з двома основними фактами. По-перше, швидка зміна зовнішнього середовища обумовлює прийняття рішень щодо обсягів всіх складових оборотних активів та пропорцій між ними, які повинні забезпечувати безперервність діяльності підприємства та забезпечувати достатній рівень його ліквідності, платоспроможності. По-друге, управління оборотними активами має спрямовуватися на забезпечення потенційної можливості отримання підприємством грошових надходжень від використання кожної їх складової. Так, грошових коштів у підприємства повинно бути стільки, скільки потрібно для забезпечення поточних зобов'язань. Їх надлишок доцільно не «заморожувати». А вкладати в інші ліквідні активи, відповідно до пріоритетних напрямів діяльності підприємства. Обсяги запасів повинні забезпечувати безперервний процес виробництва, але не створювати надмірні залишки.

Для досягнення мети підприємства, управління оборотними активами має вирішувати такі завдання: формування достатнього обсягу оборотних активів; оптимізація обсягів всіх складових оборотних активів; ефективне використання всіх складових оборотних активів; контроль за обсягами оборотних активів; аналіз впливу обсягів оборотних активів на фінансовий стан підприємства.

Отже, стратегія управління оборотним капіталом – це управлінська діяльність, спрямована на досягнення стратегічної цілі підприємства через процес формування обсягів, структури оборотного капіталу, джерел його фінансування та вартості залучених коштів, ефективного його використання.

РОЗРАХУНКИ ПЛАТІЖНИМИ КАРТКАМИ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Платіжна картка – спеціальний платіжний засіб у вигляді емітованої в установленому законодавством порядку пластикової чи іншого виду картки, що використовується для переказу грошей з рахунку платника або з відповідного рахунку банку з метою оплати вартості товарів і послуг, перерахування грошей зі своїх рахунків на рахунки інших осіб, отримання грошей у готівковій формі в касах банків, фінансових установ, пунктах обміну іноземної валюти уповноважених банків та через банківські автомати, а також здійснення інших операцій, передбачених відповідним договором.

Платіжні картки на ринку фінансових послуг мають ряд переваг та недоліків.

Серед основних переваг це:

захист грошей – якщо платіжна картка втрачена/украдена, то це ще не означає втрату грошових коштів; можливість придбання товару в мережі Internet; перевезення грошових коштів, що знаходяться на банківській картці через кордон без зайвих митних процедур; щомісячне нарахування відсотків на залишок грошових коштів на картрахунку; нелімітовані безготівкові розрахунки протягом дня з одним або кількома продавцями; картковий рахунок може бути відкритий в національній, іноземній та інших валютах; зменшення кількості операцій підприємств з готівковими грошовими коштами в касі; можливість здійснювати операції цілодобово; можливість зняти з картки необхідну суму грошей в банкоматах майже в будь-якій точці світу.

До недоліків банківських платіжних карток відносять :

певні типи карток можуть обслуговуватися лише в певних банкоматах; цей вид фінансових послуг знаходиться на стадії розвитку, тому використання карток можливе лише у великих населених пунктах; вплив на них природних чинників (температурних та механічних); деякі банки беруть додаткову плату, при втраті власником ПІН-коду ; перехоплення даних про банківські платіжні картки і їх власників при розрахунках через мережу Internet; банкрутство банку, що призводить до замороження грошових коштів на картрахунку; зломи комп'ютерних мереж банку хакерами; затримки зі здійсненням карткових операцій у випадках кризи банківської системи або проблем у конкретному банку.

На сьогоднішній день все більшого поширення набуває шахрайство з платіжними картками. Найпоширенішими способами шахрайства є:

Скіммінг – процес компрометації даних платіжної картки, копіювання необхідної інформації (номер платіжної картки, CVV2/CVC2-коди) для розрахунку в інтернеті. Розмістивши пристрій для зчитування інформації в кардрідер банкомату, шахраї мають можливість зчитати дані магнітної смуги, і, дізнавшись пін-код шляхом встановлення міні-камери або накладної клавіатури,

зловмисники можуть виготовити дублікат картки і провести зняття готівки в будь-якому банкоматі.

Фішинг – поширений вид інтернет шахрайства, який передбачає розсилання повідомлень на e-mail про значний вигравш, при цьому для його отримання необхідно вказати номер і CVV2/CVC2 код картки. Також при фішингу практикується створення сайту, який зовні схожий на знайомий і давно перевірений ресурс, через який клієнт проводить розрахунки карткою. Саме на таких сайтах відбувається викрадення реквізитів платіжних карток. Це також може бути підроблений лист від банку або платіжної системи з проханням повідомити PIN-код, логін або пароль.

Вішинг (англ. Voice - голос і fishing - рибалка) - модифікована версія фішингу, яка передбачає отримання конфіденційної інформації по телефону або за допомогою голосових повідомлень. Схема має такий вигляд: шахрай під виглядом співробітника банку або продавця дзвонить і під різними приводами виманює у власника платіжної картки конфіденційну інформацію або просить здійснити банківський платіж.

Фармінг (англ. Farming - фермерство) - найскладніший вид фішингу, який здійснюється шляхом прихованого перенаправлення жертви на фіктивний сайт. Завдання фармінгу те ж: отримання даних клієнта, але реалізується воно шляхом автоматичної переадресації клієнта на сайти злочинців. Механізм фармінгу нічим не відрізняється від стандартного вірусного зараження. Зловмисник поширює на комп'ютери користувачів шкідливі програми, які після запуску направляють користувача на підроблені сайти. Найчастіше фармінг зустрічається в соціальних мережах у вигляді несподіваних повідомлень від друзів з проханнями оцінити фото, перевірити файл, проголосувати.

Щоб захистити себе від шахраїв, потрібно дотримуватись таких правил:
використовувати перевірені сайти. Переконавшись, що обраний сайт зареєстрований на домені .ua. Реєстрація на такому домені вимагає спеціальної перевірки та дозволів, а шахраї цим не займаються; використовувати сервіс WHOIS, завдяки якому можна отримати повну інформацію про зареєстровані доменні імена і їх IP-адреси; уникати сервісів, які заманюють безкоштовними послугами; не відповідати на листи, які запитують конфіденційні дані; відстежувати свої банківські рахунки, встановити ліміт на зняття грошей; при підозрі в неправомірному списанні грошей звертатися в банк; не повідомляти по телефону нічого, крім номера карти. Для отримання грошей досить тільки її номера.

Список використаних джерел

1. <http://www.economy-confer.com.ua/full-article/1051/>
2. http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/9512/2/Conf_2013v2_Mazan_O-Bankivski_platizhni_kartky_perevahy_65.pdf
3. <https://konkurent.in.ua/publication/18323/ak-zahistiti-koshti-na-bankivskij-kartci/>

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ПОДАРУНКОВИХ КАРТОК

Подарункові картки (сертифікати) — один із елементів сучасного господарського обігу, який застосовується у практиці багатьох підприємств і має свої особливості обліку.

Подарункова картка — це документ вільної форми (пластиковий або паперовий), який підтверджує внесення авансової оплати за товар, послугу вартістю, що відповідає номіналу картки, дає право пред'явнику на отримання товару, послуги від підприємства цієї картки.[2]. Тому операцію з «емісії» та першої передачі подарункового сертифіката не можна розглядати як його продаж у вигляді окремого предмета.

Можливість використовувати в господарському обігу подарункові сертифікати слід оформити наказом по підприємству. Компанія, випускаючи та продаючи подарункові картки покупцям (клієнтам), керується своїм Положенням про подарункові картки, яке, по суті, є публічним договором. Таке положення зазвичай містить: види подарункових карток, їх номінали, терміни дії; перелік груп і товарів послуг, які покупець може одержати за подарунковою карткою; порядок погашення подарункової картки у разі придбання товару (послуги) вартістю більшою, меншою або що дорівнює номіналу картки; можливість одноразової або багаторазової покупки, інші умови. [1,с.10].

Вартість придбаних карток (бланків) формується з їх первісної вартості, а вартість виготовлених — з їх виробничої собівартості. До видачі картки обліковуються на субрахунку 209 «Інші матеріали». При вибутті карток вартість їх бланків необхідно віднести на витрати — до дебету рахунку 93 «Витрати на збут». В податковоприбутковому обліку жодних коригувань при придбанні (або виготовленні) подарункових карток немає. Собівартість карток зменшить оподатковуваний прибуток за загальними бухгалтерськими правилами — в періоді вибуття (видачі) таких карток. Вартість бланків подарункових карток відображається у складі податкового кредиту, за умови, що податкова накладна зареєстрована в ЄРПН. [2].

В обліку реалізація подарункових карток відображається як звичайний аванс. Тож отримані кошти вже за фактом передачі подарункової картки розцінюються як аванс за товари, які в майбутньому будуть видані держателю подарункової картки. Тому за фактом отримання коштів за картку потрібно нарахувати податкові зобов'язання. На дату отримання таких коштів «емітент» подарункової картки має скласти і зареєструвати податкову накладну. [2].

Під погашенням картки слід розуміти його обмін на певний товар чи послугу. При цьому можливі різні варіанти.

Коли вартість товару відповідає номіналу картки, то відображається реалізація в загальному порядку — як і будь-яке відвантаження товарів (робіт, послуг).

Щоб був можливим варіант коли вартість товару перевищує номінал картки, то при розробці Положення про подарункові картки треба передбачити, що держатель картки може доплатити різницю між номіналом картки і вартістю бажаного товару. В бухгалтеріку відображається дохід у сумі продажної вартості товарів і витрати у сумі собівартості їх реалізації. При цьому дебіторська заборгованість погашається частково за рахунок раніше відображеного авансу, а частково — за рахунок доплати.

У ситуації коли вартість товару менше номіналу картки, облік буде залежати від того, яким чином в Положенні про подарункові картки прописано порядок дій «емітента». Зазвичай різниця між номіналом картки і вартістю товару не повертається держателю. У цьому випадку в бухгалтеріку «емітент» картки, окрім доходу від реалізації товару і витрат у сумі собівартості реалізації, має відобразити також дохід на різницю між фактичною сумою постачання та номіналом подарункової картки. Такий дохід відображається проводкою Дт 681 (69) — Кт 719. Тобто у цьому випадку дохід відображається в усій сумі, зазначеній у номіналі подарункової картки.[2].

Список використаних джерел

1. Булгакова О. Подарункові картки — облік за П(С)БО / Олена Булгакова // Все про бухгалтерський облік - 2020. - №8 – С. 10 - 12.
2. Нестеренко М. Подарункові сертифікати [Електронний ресурс] / Микола Нестеренко // Податки та бухгалтерський облік. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2016/december/issue-99/article-23777.html>

Москвич Дарина
Коледж технологій, бізнесу та права
СНУ ім.Лесі Українки
Науковий керівник: Жукова Д.В.,
викладач 2 категорії

СПЕЦИФІКА ВИПЛАТИ ЗАРПЛАТИ ПРАЦІВНИКАМ НА КАРТГРАХУНКИ

Відходити від традиційної виплати зарплати через касу доцільно, головним чином, для тих, у кого солідний штат працівників. Окрім суттєвого зниження працезатрат бухгалтера-касира (касира), що актуально для підприємств із солідною чисельністю працівників, безготівкове перерахування зарплати дає такі переваги:

- 1) не потрібно витрачатися на інкасацію;
- 2) немає клопоту із депонуванням зарплати та здаванням готівки в банк;
- 3) для співробітників чи керівництва відкривається можливість оперативного отримання коштів у період лікарняного, відпустки, відрядження тощо;

4) отримання як бонус за відкриття зарплатного проекту привабливих банківських сервісів, різноманітних пільгових умов як для самого підприємства, так і для співробітників;

5) легко вирішується питання із виплатою зарплати співробітникам віддалених підрозділів;

б) на відміну від виплати за загальною розрахунково-платіжною відомістю, забезпечується конфіденційність розмірів зарплати [1, с.4].

Проте є деякі нюанси, які варто владнати.

По-перше, плата за обслуговування зарплатного проекту інколи потребує суттєвих витрат.

По-друге, коли співробітники отримують зарплату через касу, ставлячи підпис у розрахунково-платіжній відомості, то підприємство автоматично виконує вимогу законодавства, за яким зобов'язується окремо організовувати щомісячне доведення даних про загальну суму зарплати з розшифровкою за видами виплат до співробітників.

По-третє, імовірні невдоволення та скарги працівників через неможливість зняти повну суму зарплати через банкомат, хоча насправді можна отримати все докопійки в касі банку чи витратити кошти під час безготівкового розрахунку.

Під час вибору банку в будь-якому разі першим пунктом має бути надійність банку. Обираючи банк-партнера на зарплатний проект необхідно приділити увагу таким критеріям:

1. Вартість обслуговування. У середньому вартість розрахунково-касового обслуговування зарплатного проекту близько 0,5%—1% від суми перерахувань.

2. Доступність банкоматів. Варто обрати банк, який має банкомати у відносній близькості до місця розташування підприємства та вчасно їх обслуговує. Також можна домовитися про встановлення банкомату на території підприємства.

3. Можливість обрати тарифний план, за яким із працівників не стягується плата за обслуговування. Тому що, в чинному законодавстві сказано, що заробітну плату можна виплачувати через установи банків з обов'язковою оплатою цих послуг за рахунок роботодавця. Тобто співробітникам потрібно надати можливість користуватися зарплатною картою безоплатно.

4. Додаткові бонусні пропозиції та пільги для підприємства та/або співробітників, що пропонує банк за відкриття зарплатного проекту. [2, с.6]

Для реалізації "зарплатного проекту" роботодавець укладає з банком договір про відкриття поточних рахунків на користь фізичних осіб. Банк оформлює карткові рахунки працівникам, випускає платіжні картки та укладає з працівниками договори про використання електронного платіжного засобу.

Перед цим банк зобов'язаний ознайомити користувачів карток з умовами договору, тарифами на обслуговування платіжних карток та правилами їх користування. Якщо банк вирішує змінити тарифи на обслуговування платіжних карток, він має надіслати всім працівникам повідомлення про такі зміни не пізніше ніж за 30 календарних днів до дати, з якої застосовуватимуться зміни.

Для виплати зарплати на картки працівників бухгалтеру потрібно підготувати кілька платіжних доручень:

1. Безпосередньо на суму зарплати до виплати (або авансу).

2. На сплату обов'язкових платежів, зокрема, податку на доходи, військового збору та єдиного внеску.

3. На сплату вартості розрахунково-касового обслуговування згідно з умовами договору [2, с.7].

Після отримання банком усіх документів він перевіряє їх і в разі дотримання вимог законодавства перераховує гроші на картрахунки працівників.

Підприємство, на виконання вимог законодавства про повідомлення працівників про розмір зарплати під час кожної виплат, може подавати такі відомості за допомогою розрахункових листів в паперовому вигляді або на електронну адресу.

Зарахування зарплати на картрахунки відображають простою проводкою: Дт 661 Кт 311. Витрати, понесені на випуск платіжних карток та комісію за обслуговування картрахунків, відносять до адміністративних витрат, тобто відображають за дебетом рахунку 92. Вважається, що це витрати підприємства, які пов'язані з виплатою працівникам заробітної плати [3].

Облік зарплати у безготівковій формі простіший, ніж у разі виплати її готівкою: підприємство не мусить оприбутковувати гроші в касу, не виникає потреби в депонуванні зарплати.

Список використаних джерел

1. Власенко О. Зарплата на картрахунки: зважуємо "за" і "проти"/ Все про бухгалтерський облік. – № 3 за 14.01.2019 – С. 4–5.

2. Брусниціна О. Перехід із готівкової на безготівкову виплату та документальний супровід безготівкової виплати"/ Все про бухгалтерський облік. – № 3 за 14.01.2019 – С. 6–8.

3. Білова Н. Зарплата на картці: швидко, зручно, надійно [Електронний ресурс] / Наталія Білова // Податки та бухгалтерський облік – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://interbuh.com.ua/ua/documents/ib/9318/129826>.

Павлишин Сергій

Коледж технологій, бізнесу та права

СНУ імені Лесі Українки.

Науковий керівник: Жукова Д. В., викладач 2 категорії

ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНОГО ЗВ'ЯЗКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Сьогодні мобільний зв'язок став невід'ємною частиною життя не тільки кожної людини, але й кожного підприємства. Можна використовувати різні варіанти його підключення, але тоді податкові та бухгалтерські наслідки теж будуть різні.

При контрактному підключенні юридична особа укладає договір з обраним оператором мобільного зв'язку на визначених умовах. Оплата послуг зв'язку може складатися з фіксованої суми щомісячної абонплати, оплати за фактичний час телефонних переговорів та використаного об'єму Інтернет-трафіку відповідно до встановлених тарифів.

При підключенні на умовах предоплаченого сервісу потрібно придбати стартовий пакет (sim-карту), а також сплатити авансом за визначену кількість одиниць зв'язку.

Обов'язковими документами, що підтверджують використання мобільного зв'язку в господарській діяльності підприємства, є:

- договір з оператором підключення;
- рахунки-фактури;
- правила користування мобільним зв'язком, затверджені наказом керівника підприємства;
- перелік працівників, які користуються даними послугами зв'язку з виробничою потребою [1, с.25].

При передплаченому сервісі підприємством не передбачається укладення договору та ідентифікації власника телефонного номера. У цьому випадку оплата послуг зв'язку відбувається шляхом придбання скретч-карток та поповнення рахунка з використанням певного коду, зазначеного на цій скретч-картці.

У бухгалтерському обліку витрати на послуги зв'язку є витратами поточного періоду, зазвичай це витрати на збут або адміністративні витрати.

Якщо на підприємстві використовується контрактне підключення, то розрахунки з оператором зв'язку обліковуються на субрахунку 631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками" або 685 "Розрахунки з іншими кредиторами".

При здійсненні передоплати (авансу) формується дебетове сальдо на цьому рахунку. Надалі воно зменшується на суму фактично отриманих послуг зв'язку. Бухгалтерські записи здійснюються на підставі рахунків оператора із зазначенням використаної суми, залишку авансу і рекомендованого платежу.

Якщо на підприємстві використовується предоплачений сервіс, то придбання скретч-карти здійснюється за готівку працівниками підприємства, що користуються мобільним телефоном, тобто підзвітними особами. Розрахунки з ними відображаються в бухгалтерському обліку на субрахунку 372 «Розрахунки з підзвітними особами». Якщо сума невелика й її використання передбачається протягом звітного періоду, то можна відразу списати суму з підзвітної особи на витрати. Якщо інтенсивність розмов така, що картка використовується кілька місяців, то сплачену суму варто врахувати в складі витрат майбутнього періоду на рахунку 39 «Витрати майбутніх періодів» [1, с.26].

Витрати на оплату послуг зв'язку відносяться до витрат платника податку у складі інших витрат, зокрема адміністративних, спрямованих на обслуговування та управління підприємством.

Що стосується витрат, здійснених як авансовий платіж, то вони не тягнуть за собою жодних податкових наслідків при нарахуванні податку на прибуток.

Що стосується податку на додану вартість, то підприємство включає до податкового кредиту суму ПДВ, сплачену оператору мобільного зв'язку у складі вартості послуг на підставі податкової накладної, що надає оператор зв'язку. Крім того, підставою для віднесення сум ПДВ до складу податкового кредиту без отримання податкової накладної в тому числі є рахунок, який виставляється платнику податку за послуги зв'язку [2].

Отже, кожен працедавець самостійно обирає найзручніший для нього спосіб забезпечення працівників мобільним зв'язком.

Список використаних джерел

1. Томчук Ю. Мобільний зв'язок на підприємстві: витрати, облік, компенсація / Юлія Томчук. // Все про бухгалтерський облік. – 2019. – №44. – С. 25 - 28.
2. Податковий кодекс України: Закон України №2755-VI від 02.12.2010 р. // ВВР – 2011 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

Проць Галина
Коледж технологій, бізнесу та права СНУ імені Лесі Українки
Науковий керівник: Денисюк Н.В.,
викладач облікових дисциплін вищої категорії, спеціаліст, старший викладач

ОПЕРАТИВНИЙ ТА ФІНАНСОВИЙ ЛІЗИНГ

Лізинг - це послуга, яка об'єднує умови кредитного договору та оренди майна на тривалий термін. Говорячи простою мовою, це оренда об'єктів майна з викупом по закінченню терміну оренди.

Головна відмінність лізингу від будь-якого іншого кредитного договору, це наявність власності у покупця. У випадку з лізингом право власності на придбаний об'єкт перейде лише після закриття всіх платежів за лізинговим договором. При кредитуванні об'єкт покупки відразу ж переходить у власність покупця.

Складно виділити окремий вид лізингу як популярний, так як послуга наповнюється виходячи з потреб конкретного клієнта.

Лізингові послуги умовно поділяються на дві групи:

- технічні послуги, пов'язані з організацією транспортування об'єкта лізингу до місця його використання клієнтом; монтажем та налагодженням обладнання, що надане у лізинг; технічним обслуговуванням та поточним ремонтом обладнання (особливо у випадку складного новітнього обладнання);
- консультаційні послуги - послуги з питань оподаткування, оформлення угод та ін.

Сучасний ринок лізингових послуг характеризується різноманітністю лізингових контрактів і юридичних норм, що регулюють лізингові операції. Існуючі форми лізингу можна об'єднати у два види - оперативний та фінансовий лізинги.

Оперативний лізинг - це орендні відносини, за яких витрати лізингодавця, пов'язані з придбанням та утриманням предметів оренди, не покриваються лізинговими виплатами протягом одного лізингового контракту.

Фінансовий лізинг (оренда) передбачає придбання орендодавцем за замовленням орендаря основних фондів з подальшим їх переданням у користування орендарю на строк, що не перевищує строку повної амортизації таких основних фондів з обов'язковою подальшою передачею права власності на такі основні фонди орендарю.

П(С)БО 14 «Оренда» визнає оренду (лізинг) фінансовою при виконанні хоча б однієї з таких умов (п. 4):

- 1) орендар набуває права власності на орендований актив після закінчення строку оренди;
- 2) орендар має можливість та намір придбати об'єкт оренди за ціною, нижчою за його справедливу вартість на дату придбання;
- 3) строк оренди становить більшу частину строку корисного використання (експлуатації) об'єкта оренди;
- 4) теперішня вартість мінімальних орендних платежів з початку строку оренди дорівнює справедливій вартості об'єкта оренди або перевищує її;
- 5) орендований актив має особливий характер, що дає змогу лише орендареві використовувати його без витрат на модернізацію, модифікацію, дообладнання;
- 6) орендар може подовжити оренду активу за плату, значно нижчу за ринкову орендну плату;
- 7) оренда може бути припинена орендарем, який відшкодовує орендодавцю його втрати від припинення оренди.

У решті випадків оренда (лізинг) визнається оперативною.

Для податкового обліку поняття лізингу визначено в Податковому кодексі України. Згідно з яким лізингова (орендна) операція зараховується до фінансової:

- 1) об'єкт лізингу передається на строк, протягом якого амортизується не менше 75 відсотків його первісної вартості за нормами амортизації та орендар зобов'язаний придбати об'єкт лізингу у власність протягом строку дії лізингового договору або в момент його закінчення за ціною, визначеною у такому лізинговому договорі;

- 2) сума лізингових (орендних) платежів з початку строку оренди дорівнює або перевищує первісну вартість об'єкта лізингу;

- 3) якщо у лізинг передається об'єкт, що перебував у складі основних фондів лізингодавця протягом строку перших 50 відсотків амортизації його первісної вартості, загальна сума лізингових платежів має дорівнювати або бути більшою 90 відсотків від звичайної ціни на такий об'єкт лізингу, діючої на початок строку дії лізингового договору, збільшеної на суму процентів, розрахованих виходячи з облікової ставки Національного банку України, визначеної на дату початку дії лізингового договору на весь його строк;

- 4) майно, яке передається у фінансовий лізинг, є виготовленим за замовленням лізингоотримувача (орендаря) та після закінчення дії лізингового договору не може бути використаним іншими особами, крім лізингоотримувача (орендаря), виходячи з його технологічних та якісних характеристик.

До оперативного лізингу (оренді) згідно з Податковим кодексом України зараховується операція, що передбачає передачу орендареві майна, яке підпадає під визначення основного фонду, придбаного або виготовленого орендодавцем на інших умовах, ніж передбачені фінансовим лізингом (орендою).

Список використаних джерел

1. Нюанси лізингу автомобіля [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://dtkk.com.ua/show/1cid03790.html>.

2. Переваги лізингу [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://lc.marvin.com.ua/uk/preimushchestva-lizinga-ua.html>.

ПОДАТОК НА ПРИБУТОК 2020

Податок на прибуток підприємств - це прямий податок, сплачуваний підприємствами з прибутку, одержаного від реалізації продукції (робіт, послуг), основних фондів, нематеріальних активів, цінних паперів, валютних цінностей, інших видів фінансових ресурсів та матеріальних цінностей, а також із прибутку від орендних операцій, роялті та від позареалізаційних операцій [1].

Правовий механізм податку на прибуток підприємств регулюється нормами розділу III Податкового Кодексу України і включає всі елементи податку, як основні так і додаткові. Основні елементи (платник, об'єкт, ставка) визначають фундаментальні сутнісні характеристики даного податку тоді як додаткові (база оподаткування, порядок обчислення, податковий період, строк та порядок сплати, строк та порядок подання звітності) деталізують його специфіку.

Платниками податку на прибуток на загальних підставах можуть бути тільки юрособи – як резиденти, так і нерезиденти (п. 133.1, 133.2 ПКУ). Платники-резиденти – це суб'єкти господарювання, які провадять господарську діяльність на території України та за її межами. При реєстрації нового підприємства “за замовчанням” воно потрапляє саме на загальну систему оподаткування, стаючи платником податку на прибуток (якщо не буде подана заява на реєстрацію платником єдиного податку).

Платники-нерезиденти – це: юрособи-нерезиденти будь-якої організаційно-правової форми, які отримують доходи із джерелом їх походження з України. За винятком установ та організацій, що мають дипломатичні привілеї або імунітет згідно з міжнародними договорами України; постійні представництва нерезидентів, які отримують доходи із джерелом їх походження з України або виконують агентські (представницькі) та інші функції щодо таких нерезидентів або їх засновників. Визначення терміну “постійне представництво” містить пп. 14.1.193 ПКУ. Різновидом податку на прибуток є податок на доходи нерезидентів (інколи його називають податок на репатріацію). Хто не є платником податку на прибуток.

На ставку податку впливає вид діяльності та приналежність до певної категорії платника податку. Податок на прибуток сплачується за такими ставками: 18% від прибутку – базова (основна) ставка (п. 136.1 ПКУ); 3% від доходу – для страховиків (загальне страхування); 0% від доходу – для страховиків (страхування життя, медичне страхування, пенсійне страхування). Також за окремими ставками оподатковуються букмекерська діяльність, діяльність з випуску та проведення лотерей (ст. 139 ПКУ). Платники податку на прибуток – пільговики Ставка 0%. Також існує окрема “пільгова” ставка податку на прибуток – 0%. Вона встановлена тимчасово до 31 грудня 2021 р.(п. 44 підрозд. 4 розділу XX). Одними з критеріїв отримання пільгового статусу платника податку за такою ставкою є: річний дохід ≤ 3 млн грн; розмір зарплати кожного працівника ≥ 2 МЗП (= 9446

грн у 2020 р.). Пільга застосовується як до новостворених після 01.01.2017 р. підприємств, так і до діючих.

Звільнення від оподаткування. Також окремими положеннями ПКУ передбачено звільнення від оподаткування прибутку окремих суб'єктів господарювання, а саме: Чорнобильської АЕС (п. 142.2 ПКУ); підприємств, які беруть участь у міжнародній програмі – План здійснення заходів на об'єкті “Укриття” відповідно до положень Рамкової угоди між Україною та ЄБРР щодо діяльності Чорнобильського фонду “Укриття” в Україні (п. 142.3 ПКУ); підприємств та організацій, які засновані громадськими організаціями інвалідів та є їх повною власністю (п. 142.1 ПКУ)[2].

Низка змін в податку на прибуток в порівнянні з 2019, а саме:

1) суб'єкти господарювання, які здійснюють випуск та проведення лотерей, у 2020 році будуть оподатковувати дохід від здійснення таких операцій, за ставкою 28 % (п. 48 підрозд. 4 розд. XX ПКУ). У поточному році розмір ставки становить 26 %;

2) припиняє діяти звільнення від сплати податку на прибуток з доходу підприємств, отриманого від господарської діяльності з використанням газу (метану) вугільних родовищ та/або похідної сировини газу (метану) вугільних родовищ, у тому числі газоповітряної суміші із вмістом газу (метану), яка не відповідає вимогам до якості природного газу, призначеного для транспортування, промислового та комунально-побутового споживання (п. 16 підрозд. 4 розд. XX ПКУ);

3) підприємства, які починаючи з 01.01.2020 р. будуть вперше вводити в експлуатацію на території України основні засоби (ОЗ) 4 групи, витрати на придбання яких були понесені (нараховані) після 01.01.2017 р., вже не зможуть встановлювати мінімально допустимий строк для нарахування амортизації за прямолінійним методом, який дорівнює двом рокам (п. 43 підрозд. 4 розд. XX ПКУ). Для розрахунку амортизації для таких ОЗ доведеться використовувати загальний мінімальний строк експлуатації — 5 років. Подробиці про це у «Податки та бухгалтерський облік», 2019, № 84, с. 29;

4) звітувати платникам податку на прибуток доведеться за оновленою формою декларації [3].

Список використаних джерел

1. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://osvita.ua/vnz/reports/accountant/17450/>

2. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.golovbukh.ua/article/7206-platnik-podatku-na-pributok-na-zagalnih-pdstavah>

3. Електронний ресурс. Режим доступу: [://i-factor-ua.cdn.ampproject.org/v/s/i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2019/december/issue-103-104/article106160.amp?amp_js_v=a2&_gsa=1&usqp=mq331AQCKAE%3D#aoh=15802438583121&csi=1&referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com&_tf=%D0%94%D0%B6%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BB%D0%BE%3A%20%251%24s&share=https%3A%2F%2Fi.factor.ua%2Fukr%2Fjournals%2Fnibu%2F2019%2Fdecember%2Fissue-103-104%2Farticle-106160.html](https://i-factor.ua.cdn.ampproject.org/v/s/i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2019/december/issue-103-104/article106160.amp?amp_js_v=a2&_gsa=1&usqp=mq331AQCKAE%3D#aoh=15802438583121&csi=1&referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com&_tf=%D0%94%D0%B6%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BB%D0%BE%3A%20%251%24s&share=https%3A%2F%2Fi.factor.ua%2Fukr%2Fjournals%2Fnibu%2F2019%2Fdecember%2Fissue-103-104%2Farticle-106160.html)

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МЕНЕДЖМЕНТУ

Важливим чинником функціонування соціотехно економічної системи є внутрішні і зовнішні інформаційні процеси. Їх раціональна організація є запорукою ефективного управління виробничо-господарською діяльністю. Вона є пов'язуючою основою процесу управління, оскільки містить необхідні для оцінювання ситуацій та прийняття управлінських рішень відомості, завдяки яким керівник отримує змогу діяти свідомо та аргументовано.

Процес управління потребує постійного засвоєння та оброблення інформації, необхідної для підтримання стабільності розвитку виробничо-господарської організації. Достовірна інформація про стан соціотехно економічної системи та її взаємозв'язки із зовнішнім середовищем забезпечує її раціональне функціонування, збереження цілісності, якісної специфіки. Непоінформованість породжує суб'єктивізм, необгрунтовані рішення та дії, несумісні з ефективним управлінням.

Інформація (лат. Informatio – роз'яснення) – відомості про навколишній світ, процеси, які в ньому відбуваються, події, ситуації, явища, які отримують і якими обмінюються люди безпосередньо чи за допомогою певних пристроїв.

Згідно із Законом України «Про інформацію» інформацією є документовані або публічно оголошені відомості про події та явища, що відбуваються у суспільстві, державі та навколишньому середовищі. Інформація відображає стан та зміни певної системи.

Різноманітність станів системи породжує різноманітність інформації. У цьому розумінні рух інформації характеризує рух системи.

За характером, сферами виникнення, призначенням та формами фіксації інформацію, що використовуються в управлінні виробничо-господарськими організаціями, поділяють на такі класи:

1. За джерелами виникнення:
 - Зовнішня – надходить від різних організацій і до них;
 - Внутрішня – циркулює між підрозділами організації;
2. За ступенем оброблення:
 - Первинна;
 - Вторинна;
3. За ознакою стабільності:
 - Постійна – не змінюється протягом певного часу;
 - Змінна – відображає кількісну і якісну характеристику, результати господарської діяльності на певну дату чи час;
4. За характером реєстрації:
 - Фіксована – на паперових і технічних носіях;
 - Нефіксована – передається усно;
5. За рівнем систематизації:

- Систематизована;
- Несистематизована;
- 6. За напрямками руху:
 - Пряма;
 - Зворотна;
- 7. За змістом даних:
 - Науково-технічна, управлінська, обліково-статистична;
- 8. За роллю у процесі управління:

- Директивна, розпорядча, нормативна, прогнозна, планова, облікова, звітна, контрольна, аналітична;

За рівневою ознакою визначають спрямованість інформації: командна, повідомна, а також горизонтальна.

Класифікація інформації важлива як для аналізу існуючого в системі інформаційного обміну, так і для організації його в системі, що створюється. За допомогою класифікації можна виявити ділянки, де надмір або недостатньо інформації.

Для того щоб інформація виконувала свою роль у менеджменті, вона повинна відповідати таким вимогам:

- Точність – інформація має достовірно відображати процес функціонування системи.
- Чітка періодичність надходження – інформація повинна своєчасно надходити до споживача.
- Своєчасність – тісно пов'язана з періодичністю і залежить від оброблення даних у керуючій підсистемі.
- Повнота – кількість інформації повинна бути мінімальною, але достатньою для оцінки ситуації та прийняття рішення на певному рівні.
- Корисність – передбачає, що в інформаційному потоці не повинно бути даних, показників, непотрібних для вирішення конкретної проблеми.
- Доступність – полягає у необхідності подавати інформацію у формі, яка не потребує додаткового опрацювання і не утруднює процесу прийняття рішень.

Дотримання охарактеризованих вимог є важливою умовою нормального функціонування системи управління організацією.

Інформаційне забезпечення покликане задовольняти всі потреби управління процесами, які відбуваються у соціально-економічній системі.

Список використаних джерел

1. Основи менеджменту. Навчальний посібник. Ф. І. Хміль, 2003р.; с.337-342
2. Менеджмент у підприємствах торгівлі та громадського харчування. Навчальний посібник. В. І. Карсекін, М. А. Манов, 1994р.; с. 128-138

Свисталюк Діана
 Коледж технологій, бізнесу та права СНУ імені Лесі Українки
 Науковий керівник: Трофимчук Н.В.,
 викладач вищої категорії, викладач-методист

ІНФЛЯЦІЯ В УКРАЇНІ: ПРИЧИНИ, НАСЛІДКИ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ

Інфляція – це процес втрати купівельної спроможності грошей унаслідок переповнення сфери обігу грошовими знаками понад дійсну потребу економіки, що призводить до їх знецінення [1, с. 298].

Основна причина інфляції – переповнення каналів грошового обігу надлишковою грошовою масою без збільшення товарної маси.

Сучасній інфляції притаманний ряд відмітних особливостей: якщо раніше інфляція носила локальний характер, то зараз – повсюдний, всеохоплюючий; якщо раніше вона охоплювала більший і менший період, тобто мала періодичний характер і була обмежена у часі, то зараз – має хронічний, постійний характер; сучасна інфляція знаходиться під впливом не тільки грошових, але й негрошових факторів, часто політичних [1, с. 299].

Таким чином, сучасна інфляція зазнає впливу багатьох факторів, а отже, вона є багатофакторним процесом. Розрізняють внутрішні і зовнішні фактори інфляції.

Внутрішні фактори, що зумовлюють інфляцію: диспропорція між сферами економіки; надмірні військові витрати; скорочення обсягів виробництва; наявність інфляційних очікувань; монополістичне ціноутворення; необґрунтоване зростання соціальних видатків; надання дотацій нерентабельним та збитковим підприємствам і галузям економіки; зростання бюджетного дефіциту; збільшення податкового тягаря на товаровиробників; випередження темпів зростання заробітної плати, порівняно з темпами зростання продуктивності праці; неконтрольована кредитна емісія з боку комерційних банків; наявність великої кількості посередників між виробниками та споживачами, що збільшує кінцеву ціну товару; надлишок грошей в обігу і збільшення швидкості їх обігу.

Зовнішні фактори, що зумовлюють інфляцію: ступінь відкритості економіки, що може призвести до імпорту інфляції; необґрунтоване встановлення валютного курсу; зростання цін на імпортні товари і послуги.

Аналізуючи рівень інфляції з 2000 по 2019 рр. можна зробити висновки, що для економіки сучасної України проблема інфляції є гострою і актуальною, зростання цін на споживчі товари призводить до поглиблення негативних соціально-економічних наслідків.

До негативних наслідків інфляційних процесів можна віднести зниження реальних прибутків населення, знецінення заощаджень. Для вітчизняної інфляції основними формами виявлення є підвищення цін на товари і послуги, зниження курсу гривні, зниження купівельної спроможності населення, зростання заборгованостей по кредитах, збільшення дефіциту державного бюджету та інші форми [2, с. 20].

Досвід європейських країн та інших високорозвинених країн, щодо встановлення контролю над інфляцією, може бути корисним для України. Необхідно здійснити імплементацію досвіду регулювання інфляційних процесів в економічну політику України.

Аналізуючи зарубіжний досвід методів та заходів антиінфляційного регулювання вважаємо, що основними напрямками вдосконалення антиінфляційної політики в Україні повинні бути:

Розробка комплексних державних програм розвитку галузей економіки, які сприяють створенню конкурентного, наукомісткого та високотехнологічного виробництва, особливо в агропромисловому комплексі та IT-індустрії;

Удосконалення монетарної політики Національного банку України, яка повинна полягати у кредитуванні ефективного виробництва в пріоритетних секторах економіки, застосування інструменту продуктивної емісії (тобто випуску грошей, які мають спрямування на розвиток реального виробництва), яка через кредитний канал сприяє зростанню виробництв, імпортозаміщень, насиченню внутрішніх ринків вітчизняними товарами, зростанню зайнятості та заробітної платні. Як результат, збільшення зайнятості та заробітної платні буде стимулювати попит і виробництво на внутрішніх ринках, що збалансує розвиток внутрішнього ринку та стримає інфляцію;

Проведення більш жорсткої антимонопольної політики держави. Як показав аналіз за минулі роки, монополізація виробництв в Україні залишилася достатньо високою, тому необхідно застосовувати нові методи для боротьби з монополіями. Антимонопольний комітет повинен передбачити чіткий механізм поділу підприємств, сформулювати принципи появи нових учасників на ринках, регіональний або галузевий розподіл [2, с. 21];

Стабілізація валютного ринку через реформи валютного, банківського та монетарного регулювання, які направлені на збалансованість розвитку валютного ринку, підтримку розвитку експорто-орієнтованих виробництв з високою доданою вартістю та створення позитивних стимулів для заведення в країну валютної виручки експортерів.

Стабілізація споживчого ринку за допомогою створення системи стимулювання розвитку малого бізнесу у сфері товарів і послуг. Доцільно ввести державні кредити, які спрямовуються на оренду виробничих будівель і приміщень, а також надання лізингового кредиту на оренду техніки та устаткування (з можливістю послідовного викупу), а також здійснити страхування малих підприємств на перші 5 років їх діяльності, коли ризики банкрутства є достатньо високими [3, с. 177].

Інфляція – це складний процес, який впливає на ціноутворення та завдає серйозної шкоди економіці країни. Вона неодмінно призводить до кризи державних фінансів. Заходи по оздоровленню фінансової ситуації в Україні дадуть позитивні результати лише за умови початкового, обов'язкового і суттєвого оздоровлення фінансів базової ланки економіки – фінансів підприємств та організацій, ефективного стимулювання ділової активності та підприємництва, продукуючого процесу.

Список використаних джерел

1. Гроші та кредит: підручник / [О.В. Дзюблюк, Б. П. Адамик, Г. Р. Балянт та ін.]; за ред. д.е.н., проф. О. В. Дзюблюка. – Тернопіль: ТНЕУ, 2018. – 892с.
2. Уткина О. Необхідність таргетування інфляції в Україні / О. Уткина // Економіст. – 2014. – № 12. – С. 19–22.
3. Тівєриадська Л.В. Інфляційні процеси та їх соціально-економічні наслідки в Україні / Л.В. Тівєриадська, А.М. Якименко // Економічний простір. – 2016. – №93. – С. 175–188.

БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ ПІДПРИЄМСТВ

У сучасних умовах розвитку інноваційних підходів до господарювання розпочинати новий бізнес або розширювати діюче підприємство можливо лише після визначення потреб ринку, які постійно змінюються. Динаміку ринкових тенденцій необхідно враховувати при розробці нової продукції, організації та фінансуванні її виробництва. Тобто перед початком кожного етапу вдосконалення виробництва, розширення видів діяльності або оновлення асортименту необхідно вирішити питання: чи варто вкладати кошти та витратити зусилля на реалізацію конкретного проєкту? Засобом вирішення цієї проблеми служить бізнес-план, розробка якого дозволяє узгодити інноваційні можливості з потребами ринку на визначений період часу.

Бізнес-план – це документ, в якому описується конкретна бізнес-ідея та можливі шляхи її реалізації.

Інноваційний проєкт являє собою документально оформлений комплекс взаємопов'язаних заходів, спрямованих на впровадження новацій у виробництво та їх комерціалізацію.

Відповідно, у бізнес-плані інноваційного проєкту описується інноваційна бізнес-ідея, тобто задум вкласти кошти у впровадження та комерціалізацію новацій [2, с. 318].

Бізнес-план є робочим інструментом, за допомогою якого забезпечується комплексне бачення цілей та способів їх досягнення, а також всіх ризиків, які супроводжують реалізацію інноваційного проєкту. Бізнес-план дозволяє найбільш ефективно оцінити інноваційну бізнес-ідею, її реальність, потенційну прибутковість та можливі ризики. Успішна реалізація інноваційних проєктів в процесі ведення бізнесу дозволяє досягати конкурентних переваг, підвищувати прибутковість діяльності підприємства та розвиватися у довгостроковій перспективі.

Серед факторів, які впливають на ефективність бізнес-планування інноваційних проєктів підприємств, можна виділити:

1. Рівень інформаційного забезпечення суб'єктів, які складають бізнес-план реалізації інноваційного проєкту.
2. Наявність досвіду в бізнес-плануванні інноваційних проєктів.
3. Стабільність стану національної економіки, зокрема валютно-кредитного ринку.
4. Наявність закріплених контрактами замовлень на інноваційну продукцію, яка має бути виробленою в результаті реалізації інноваційного проєкту.
5. Наявність прав інтелектуальної власності на продукцію, виробництво якої передбачено інноваційним проєктом.
6. Рівень розвитку системи захисту конфіденційної інформації.

7. Наявність диверсифікованої моделі стимулювання креативності розробників і реалізаторів інноваційного проєкту.

8. Рівень розвитку системи моніторингу за станом виконання бізнес-плану [1, с. 203].

Призначення та цілі бізнес-плану інноваційного проєкту полягають у наступному:

- бізнес-план дає можливість оцінити існуючу економічну ситуацію і власні інноваційні можливості, визначити перспективи ведення та розвитку бізнесу, визначити всі необхідні дії по досягненню поставлених цілей (цінним є не тільки кінцевий результат у вигляді документально оформленого бізнес-плану, але й сам процес його підготовки. Ті, хто приймають участь у цьому, набувають досвід спільної діяльності і ділового спілкування, а також обґрунтований мотивований погляд на перспективи розвитку бізнесу);

- у процесі ґрунтовної підготовки бізнес-плану аналізуються ринкові тенденції, складаються прогнозні звіти, порівнюються фактичні значення показників з запланованими, що у сукупності дає можливість виявити та усунути проблеми до того, як вони можуть виникнути в процесі реалізації інноваційного проєкту, тобто бізнес-план дає можливість запровадити заходи щодо мінімізації ризиків у разі небажаного розвитку подій;

- вивчення перспектив розвитку майбутнього ринку збуту дозволяє виробляти тільки ту продукцію (продукт), яка буде користуватися попитом;

- оцінка витрат, необхідних для випуску і реалізації продукції, виробленої з використанням інновацій, а також їх співставлення з цінами продажу дозволяє виявити потенційну прибутковість інноваційної бізнес-ідеї;

- бізнес-план дозволяє залучити інвестиції або отримати кредит для реалізації інноваційного проєкту (якщо не вистачає власних коштів). Інвестору або кредитору необхідно у письмовій формі надати переконливі докази того, що надані ними кошти окупляться з мінімальними для них ризиками;

- бізнес-план дозволяє визначити критерії та показники, за якими проводиться контроль за процесом реалізації інноваційного проєкту, тобто бізнес-план можливо використовувати як дієвий інструмент контролю та управління внутрішньою діяльністю підприємства. Бізнес-план стає стандартом, з яким працівники звіряють результати своєї роботи і вносять необхідні корективи. При цьому вони чітко розуміють свої задачі, мають можливість оцінити свій особистий вклад у досягнення поставлених цілей і визначити власні перспективи, пов'язані зі спільним для всіх бізнесом [2, с. 319-320].

Відповідальне ставлення та ґрунтовна підготовка бізнес-планів інноваційних проєктів дозволяє досягнути поставлених цілей з мінімальними ризиками та у найкоротші терміни, що забезпечує підвищення ефективності реалізації проєктів, досягнення підприємствами конкурентних переваг та можливості їхнього подальшого сталого розвитку в умовах змін навколишнього середовища.

Список використаних джерел

1. Князь С.В. Бізнес-планування інноваційних проєктів: сутність технологій, переваги і недоліки. Маркетинг і менеджмент інновацій. 2012. №2. С. 199-207

2. Янковець Т. М. Економічна сутність бізнес-плану інноваційного проекту. Науковий вісник Ужгородського університету. Економіка. 2013. Вип. 1 (38). С. 317-321.

Стрелюк Богдана
Коледж технологій, бізнесу та права
СНУ імені Лесі Українки
Науковий керівник: Крапостіна С. М., викладач першої категорії

ЦІНА ТОВАРУ ЯК ДІЄВИЙ ЕЛЕМЕНТ КОМПЛЕКСУ МАРКЕТИНГУ

Ціна в умовах ринкової економіки – найважливіший елемент комплексу маркетингу. Визначення ціни як грошового обчислення вартості зберігає своє значення і при маркетинговому підході.

Основоположним поняттям ціноутворення є ціна. Ціна – це єдиний елемент комплексу маркетингу, що формує прибуток підприємства і динаміка сучасних ринків потребує постійного вдосконалення методів ціноутворення в свою чергу ключовим елементом ціноутворення є визначення цінової стратегії.

Кожне підприємство в сучасних ринкових умовах прагне мати певні переваги перед конкурентами та забезпечувати ефективну роботу, тому ціноутворення є невід’ємною частиною ефективного маркетингу, а вибір стратегії ціноутворення – дуже важлива умова для процвітання підприємства.

Процес ціноутворення є складним явищем, обумовленим насамперед попитом на запропоновану продукцію. Цінову політику фірми слід розглядати лише у взаємозв’язку із тими завданнями, які ставить перед собою фірма.

В маркетингу ціна – це оцінка споживчої вартості з погляду того, хто виробляє або обмінює товар. Це визначення відображає три аспекти:

- ціна пов’язана із споживчою вартістю товару, тобто ґрунтується на якісних показниках результату, а не на кількості матеріалізованої праці;

- ціна пов’язана з уявленнями і оцінками того, хто виробляє або обмінює (продає) товар, а не з оцінками споживача. Споживач, в свою чергу, вирішуючи щось купити, враховує свою оцінку споживчої вартості, верхній рівень якої запропонована ціна не може перевищувати;

- величина ціни залежить від близькості до кінцевого споживача тих, хто пропонує товар. Чим більше проміжних ланок між виробником і споживачем, тим більше зростає ціна товару.

Цінова політика – це комплекс заходів щодо визначення цін, цінової стратегії і тактики, умов оплати, варіювання цінами в залежності від позиції на ринку, стратегічних і тактичних цілей фірми.

Маркетингова цінова політика – це сукупність економічних і організаційних мір, спрямованих на досягнення за допомогою цін високих результатів господарської діяльності фірми, забезпечення стійкого збуту, одержання високого прибутку.

Маркетингова цінова політика припускає взаємозалежний облік необхідності відшкодування витрат і одержання розумного прибутку, орієнтації на стан попиту

й конкуренції; сполучення стандартних і мінливих, єдиних і гнучких цін на товари.

Виробленню маркетингової цінової політики передують комплексне вивчення ринку і його можливостей, визначення перспективного набору товарів (послуг), що уточнюється фірмою.

Цінова стратегія – це напрям дій фірми щодо ціноутворення з метою досягнення визначених цілей у конкретній ринковій ситуації протягом конкретного періоду.

Рішення щодо того, яка цінова стратегія і тактика будуть обрані, яка ціна на товар буде встановлена, залежить від багатьох внутрішніх і зовнішніх факторів.

Цінові стратегії, які використовує підприємство у своїй діяльності можуть змінюватися, так як і методи ціноутворення, залежно від конкретної ринкової ситуації, обумовленої багатьма факторами впливу.

Найпоширенішими ціновими стратегіями є:

- *стратегія «зняття вершків» (високих цін)* – передбачає встановлення максимально високої ціни під час виведення на ринок нового товару, а потім поступове зниження ціни.

- *стратегія проникнення (низьких цін)* – передбачає встановлення низьких цін на товари з метою проникнення на нові ринки, завоювання попиту, значної частки ринку, а потім – підвищення ціни на товари.

- *стратегія поступового зниження цін* – передбачає зниження ціни в міру насичення якогось сегмента ринку цим товаром і пропонування його іншому сегменту, в якому вища цінова еластичність.

- *стратегія переважних цін* – встановлення на продукт трохи нижчих цін, ніж у конкурентів. Основа стратегії – менші, ніж у конкурентів витрати.

- *стратегія диференційованих цін* – передбачає встановлення певних шкал можливих знижок і надбавок до середнього рівня цін для різних ринків, сегментів, споживачів.

Отже, для отримання ефективних результатів роботи підприємствам в сучасних ринкових умовах варто більше звертати увагу на маркетингові дослідження та враховувати усі фактори які впливають на вибір певної цінової стратегії.

Список використаних джерел

1. Гаркавенко С.С. Маркетинг. Підручник. – К.: Лібра, 2004. – 712 с.
2. Парсяк В.Н. Маркетинг. Сучасні концепції та технології. Підручник – Херсон: Олді-плюс, 2015 – 276с.

Супрун Вікторія
Сумський коледж економіки і торгівлі
Науковий керівник: Шкурат Л.І.,
викладач вищої категорії

ІННОВАЦІЙНІ МОДЕЛІ ПІДПРИЄМНИЦТВА

До найбільш використовуваних у розвинених економіках світу належать моделі з використанням коучингу, тімбілдингу, краудсорсингу, аутсорсингу,

аутгаскінгу, інсорсингу, аутстафінгу, аутплейсменту, кластеризації, структуризації або вдалого поєднання окремих з них у єдину підприємницьку систему.

Аутсорсинг (від англійського *outsourcing* – використання зовнішніх ресурсів). Послідовність організаційних рішень, суть яких полягає у передачі певних, раніше самостійно реалізованих організацією функцій або видів діяльності зовнішній організації («третьій стороні»). Відносини в межах аутсорсингу зв'язують організацію – виробника продуктів або послуг, яка є замовником або клієнтом, і аутсорсера, тобто організацію-виконавця, що забезпечує необхідними ресурсами. Щодо організації-виробника й кінцевого споживача організація-аутсорсер є «третьою стороною», ресурси аутсорсера залучають організація-виробники для реалізації основної, допоміжної та обслуговуючої діяльності, пов'язаної з виробництвом необхідних споживачеві продуктів та послуг [1].

Перевагами цієї моделі є те, що залучення ресурсів аутсорсера наближає організацію до найбільш повної відповідності вимогам ринку. Досягається найкраще задоволення запитів споживачів, тобто відповідність продукту або послуги ціновим, якісним критеріям або індивідуальним потребам.

Недоліком може бути не завжди бажаний рівень конкурентоспроможності через дуже швидку зміну уподобань споживачів, неправильний вибір партнера і аутсорсера.

Коучинг (від англійського *coach* – тренер, інструктор). Стратегія постійного навчання персоналу, особлива методика розкриття потенціалу особистості для максимізації продуктивності й ефективності. Коучинг більше допомагає особистості навчатися, ніж навчає. Від принципово відрізняється від інструктування, наставництва, консультування, психоаналізу, оскільки передбачає прямий вплив з негайним підвищенням ефективності й одержанням результату (завжди здійснюється у формі порад і директив). Такий вид інновацій прийнятний для всіх без винятку підприємств. дає можливість у ненав'язливій формі підтримувати фаховий рівень персоналу[2].

Краудсорсинг (від англійського *crowdsourcin, crowd* – коробка , *sourcing* – підбір ресурсів). Використання колективного розуму, їхньої праці в тому числі з комерційною метою(залучення дешевої робочої сили). Наприклад, можна оголосити конкурс на швидкість посадки дерев, запросити двісті учасників і пообіцяти переможцеві гарну футболку(конкурс на кращий логотип за незначну винагороду). Прийнятний для дуже відомих (брендових) та великих організацій. На рівні місцевих громад бренд СООР є теж дуже відомий. Позитивним є те, що усю необхідну роботу з краудсорсингу роблять неоплачувані або мало оплачувані люди-аматори, які будуть витратити свій вільний час на вирішення проблем або навіть на проведення досліджень і розробку[3 с.78-81].

Тімбілдинг (від англійського *team building* – побудова в команди). Формування й (або) оздоровлення психологічного клімату серед персоналу. Тімбілдинг передбачає колективний виїзд на природу, проведення змагань з командами конкурентів або партнерів.

Структуризація – формування ефективної структури підприємства через перегрупування окремих структурних елементів, їхнє укрупнення чи розукрупнення, зважаючи на вплив факторів зовнішнього середовища і

стратегічний потенціал підприємства. Такий напрям інноваційного підприємництва дає можливість створити дійсно ефективну структуру, але може сприяти негативному психологічному клімату у колективі.

Ауттаскінг (від англійського *outasking*: *outside task giving* – передача завдання сторонній організації). Передача невеликої бізнес-функції сторонній організації сприяє найбільш повній відповідності ринку, але вимагає жорсткого контролю виконання цієї функції.

Інсорсинг (від англійського *insourcing* – використання внутрішніх ресурсів). Значну матеріально-технічну базу підприємств споживчої кооперації можна використовувати для надання послуг зі зберігання товарів чи надавати інші послуги(туристичні).

Кластер (від англійського *cluster* – скупчення). Об'єднання декількох потужних підприємств в єдину виробничу структуру без втрат майнової незалежності для більш повного використання сировини, обладнання, випуску інноваційної продукції. Такі об'єднання сприяють підвищенню конкурентоспроможності але можуть збільшуватися витрати на управління кластером.

Аутстафінг (від англійського *outstaffing* – позаштатний) являє собою технологію позикової праці або лізинг персоналу. Замовник платить за наданий персонал. Така форма підприємництва може бути застосована для підприємств із сезонним характером роботи, наприклад, літній відпочинок на морському узбережжі. Також для організації інноваційних процесів винаймають спеціально навчений персонал. Аутстафінг вимагає жорсткої підтримки з боку трудового законодавства.

Аутплейсмент (від англійського *outplacement*) – розміщення поза межами передбачає «розміщення» або працевлаштування співробітників у випадках масового вивільнення і робота з ними, що передбачає психологічну підтримку, допомогу у пошуку роботи. Притаманно для великих підприємств, сприяє підтримці ділової репутації, буде дешевше ніж судові позови. Аутплейсмент не завжди може задовольнити обурених звільнених працівників і потребує певних фінансових витрат.

Отже, інновації мають свої переваги і недоліки, але конкуренцію витримає той, хто рухається вперед. Звичайно, впровадження їх можливе за умови детального аналізу зовнішнього і внутрішнього середовища діяльності підприємства.

Список використаних джерел

1. Аникин Б.А., Рудая И.Л. Аутсорсинг и аутстафінг: высокие технологии менеджмента: учеб.пособ..М.:ИНФРА-М, 2006.288с.

2. Коучинг. 2016. URL: [https://ru.wikipedia.org/wiki/ Коучинг](https://ru.wikipedia.org/wiki/Коучинг) (дата обращения:01.03.2016).

3. Мельник Л.Г., Сотник І.М., Таранюк Л.М. та ін..Підприємництво, торгівля та біржова діяльність. Підручник. / За ред..д.е.н., проф.. І.М. Сотник. – Суми. Університетська книга. – 2019. – 372 с. www.book.sumy.ua,newlearning.com.ua.

ВПЛИВ МАРКЕТИНГОВОЇ ТОВАРНОЇ ПОЛІТИКИ НА РОЗВИТОК СУЧАСНОГО ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

У сучасній монографічній і навчальній літературі є багато визначень маркетингової товарної політики. І всі вони в більшій чи в меншій мірі пов'язані з визначенням розуміння самого маркетингу, яке дав Ф. Котлер.

З одного боку – це система дій, маркетингова діяльність, засоби впливу, набір дій, курс дій, комплекс заходів, а з другого – потреби, запити, товар, обмін, згода, ринок. І, на нашу думку, всі ці визначення вірно відображають сполучення слів "маркетингова товарна політика", тісно пов'язані головним завданням самого підприємства – задоволення суспільних потреб у продукції, роботах, послугах і реалізація на основі одержаного прибутку економічних і соціальних інтересів трудового колективу і власника майна.

Але ці визначення не достатньо пов'язані з цільовою функцією підприємства – максимізація доходу (прибутку), є його довгостроковою метою, в ім'я якої воно може в деяких випадках короткостроково прагнути до зростання обсягів виробництва, притримуючись якоїсь ринкової тактики, або навіть тимчасово скорочувати виробництво.

Маркетингова товарна політика – це певний напрямок дій товаровиробника чи наявність у нього обдуманих принципів поведінки відносно товару і способів задоволення потреб споживачів.

Товарна політика охоплює такі її структурні напрямки:

- формування і управління товарним асортиментом;
- підтримку та посилення конкурентоздатності товарів на необхідному рівні;
- пошук та використання оптимальних сегментів для товарів підприємства;
- розробку та застосування стратегії упаковки, маркування, які обслуговують

товар.

Розробка і здійснення маркетингової товарної політики вимагають дотримання таких виробничо-збутових умов:

- чіткого уявлення про цілі виробництва, збуту та експорту (якщо він планується) на перспективу;
- наявності виробничо-збутової стратегії – великомасштабного довгострокового планування на довгостроковий період;
- глибокого знання ринку і особливостей його вимог;
- ясного уявлення про свої можливості (дослідницькі, науково-технічні, виробничі) і ресурси (трудові, фінансові і матеріальні).

Основним завданням маркетингової товарної політики є створення такого товару чи послуги і такого управління ними, щоб вони самі себе продавали, а інші елементи маркетингової діяльності стали не потрібними чи використовувались для досягнення мети підприємства мінімально, як допоміжні.

Ядром маркетингових рішень є товарна політика. Навколо рішень з товарної політики формуються інші рішення, які забезпечують придбання товару завдяки певним методам його просування від виробника до кінцевого покупця. Тому можна сказати, що товарна політика – це маркетингова діяльність, пов'язана з плануванням і здійсненням сукупності заходів і стратегій для формування конкурентних переваг і створення таких характеристик товару, які роблять його постійно цінним для споживача і цим задовольняють його потреби, а фірмі забезпечують прибуток.

Найважливішою частиною товарної політики є розробка і створення нового товару, що забезпечує підприємству вихід на ринок, вступ у боротьбу з конкурентами, можливість заволодіти увагою споживачів товару та отримати прибуток.

Забезпечення стійкості характеристик, які користуються попитом споживачів, здійснюється через обслуговування товарів. Основу цього обслуговування складає контроль за якістю товарів, збереження якісних характеристик та своєчасне вжиття заходів для їх підвищення. Це забезпечується за рахунок постійного аналізу кон'юнктури ринку і вивчення вимог споживачів. Всі ці заходи забезпечують продовження життєвого циклу товару.

Обслуговування поширюється і на елімінацію товару – процес поступової втрати попиту, старіння і зняття застарілого товару з ринку.

Служба маркетингу повинна слідкувати за своєчасністю цієї події, що оберігає від затоварювання складських приміщень і заморожування оборотних коштів.

Об'єднуючим для всіх визначень "маркетингової політики" повинно бути слово "конкурентоздатність". Саме конкурентоздатність є запорукою і задоволення потреб, і отримання прибутку.

На сучасному етапі розвитку ринкової економіки питанням теорії і практики маркетингової товарної політики особлива увага звертається на такі її складові як конкурентоспроможність товару, поведінка та властивості товару на шляху його життєвого циклу, нові товари, асортимент, товарна марка і сервісна підтримка. Це традиційні напрямки маркетингових досліджень. Але в товарі є ще і не розкриті, потенційні властивості товару. Одним із напрямків товарної політики повинно бути розкриття потенційних можливостей товару, встановлення наукових фактів і закономірностей, які дозволяють пояснити раніше відкриті, але не до кінця пізнані властивості, а також прогнозування її подальшого розвитку.

Це може розглядатися як засіб отримання довгострокових конкурентних переваг і розкриття самого товару в боротьбі за створення споживача.

Підвищення ролі маркетингової товарної політики обумовлено загостренням конкурентної боротьби за ринки збуту товарів, зростанням уваги споживачів до їх якості, впливу обслуговування. На маркетингову товарну політику посилюється вплив зростання темпів появи нових товарів, товарів-замінників, реклами, стимулювання збуту.

Враховуючи сучасні тенденції розвитку економіки, можна стверджувати, що маркетингова товарна політика – це сукупність заходів прямої і непрямой дії у виробничій та маркетинговій діяльності підприємства щодо забезпечення

конкурентоздатності товарів у задоволенні потреб споживачів та одержанні прибутку.

На шляху розробки і запровадження в дію маркетингової товарної політики діє ряд проблем. У першу чергу це невідповідність і нестабільність законодавства, недостатня орієнтація підприємства на маркетинг, перенасиченість внутрішнього ринку імпортованими товарами, відсутність стратегічного мислення у керівництва щодо маркетингової товарної політики. Ці і ряд інших проблем створюють перешкоди в ефективному управлінні маркетинговою товарною політикою. Товарна політика спрямована на залучення і вивчення ряду різнопланових факторів: товарний портфель, конкурентоспроможність, життєвий цикл товару, торговельна марка та упаковка, сервісне обслуговування, позиціонування товару, сегментування ринку, сервіс.

Маркетинговий фактор товарного потенціалу підприємства охоплює його цінову, збутову, розподільчу та комунікаційну політику. Його основними елементами є: комплексне вивчення ринку з метою виявлення попиту і збуту даної продукції, а також складу покупців, на чий запити буде орієнтуватися виробництво підприємства; організації виготовлення цієї продукції, орієнтованої по кількості і якості на різні групи споживачів; розробка цін, які б стимулювали випуск і реалізацію продукції, організацію відповідної реклами та інших заходів по формуванню попиту; вибір посередника на шляху руху товарів до споживачів, матеріально-технічне забезпечення цього процесу. Підприємство у відповідності до конкретного виду продукції (товару, виробу) і контингенту її споживачів, зосереджує свою увагу на певних елементах. Так, наприклад, для споживчих товарів велике значення має реклама через засоби масової інформації, а для продукції виробничого призначення – організація ремонтного обслуговування, постачання запасними частинами.

Товарна політика підприємства пов'язана зі стратегічним плануванням. Якщо фірма не буде мати чіткої уяви про свої завдання, про те, які цілі нею переслідуються, підприємством якого виду вона бажає стати, неможлива розробка стратегії в товарній політиці на довгострокову перспективу.

Список використаних джерел

1. Корж М.В., «Маркетинг», Навчальний посібник, К.: Цент учбової літератури, 2008 р.- 344 с.
2. Гаркавенко С.С. Маркетинг. Підручник. – К.: Лібра, 2002. - 712 с.
3. Гаркавенко С.С. Маркетинг. Робочий конспект та навчальні тестові завдання. Навчальний посібник. – К.: Лібра, 2004. - 280 с.

Чух Діана
Івано-Франківський державний коледж технологій та бізнесу
Науковий керівник: Фількіна Ю.Є., викладач вищої категорії

АДАПТАЦІЯ ВІТЧИЗНЯНОЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ

Всім відомо, що Верховна Рада України 13 березня 2014 р. прийняла Постанову, якою підтвердила курс країни на інтеграцію з Європейським Союзом.

І в цьому ж році була підписана, а в 2017 році набрала чинності Угода про асоціацію між Україною та ЄС. Вона передбачає перехід взаємовідносин сторін від партнерства і співпраці до політичної асоціації та економічної інтеграції. З цією метою було запроваджено реформу банківської системи, наслідком якої стало різке зменшення кількості банків.

Останнім часом у зв'язку з проведенням НБУ політики «очищення» банківської системи активізувалися дискусії стосовно того, скільки банків потрібно Україні. Аналіз європейського досвіду показує, що загальних підходів до визначення таких параметрів немає. Число банків у певній країні залежить від масштабів її економіки, особливостей законодавства, форми власності та організаційно-правових форм фінансово-кредитних установ, традицій ведення банківського бізнесу, національної специфіки та ін.

Процес адаптації вітчизняної банківської системи до європейських стандартів вимагав певного перехідного періоду, який передбачав вивчення наслідків запровадження в Україні нормативної бази на основі якої функціонують банки в ЄС. Зараз в ЄС діють Треті правила Базельського комітету (Базель III). Ці правила зосереджують увагу на трьох аспектах банківської діяльності:

- по-перше, підвищення якості капіталу та формування антициклічного буферу капіталу;

- по-друге, запровадження коефіцієнту левериджу (відношення позичкових коштів до власних) на рівні 3% та нових коефіцієнтів ліквідності;

- по-третє, реформування механізмів гарантування вкладів населення [1].

Таким чином, приведення законодавства України в сфері банківського регулювання до норм, прийнятих в ЄС забезпечить розвиток банківської системи на найближчі роки, а новації Базель III та їх імплементація в Україні підтримають стабільність та надійність банківської системи.

Основними напрямками інтеграції банківської системи України до ЄС є:

- вдосконалення регулювання діяльності банківських установ відповідно до стандартів Базель II та Базель III;

- підвищення рівня капіталізації банківської системи;

- впровадження нових технологій надання фінансових послуг з урахуванням зарубіжного досвіду;

- посилення корпоративної відповідальності банківських установ за захист прав споживачів фінансових послуг та недопущення недобросовісної конкуренції;

- удосконалення вітчизняного законодавства щодо умов допуску іноземних банків на внутрішній ринок банківських послуг України та інші.

Національний банк України у 2019 році продовжував виконувати заходи, передбачені положенням Угоди про асоціацію між Україною і ЄС:

- запроваджено вимоги до подання планів відновлення діяльності банків;

- запроваджено щорічне стрес-тестування банків;

- продовжується наближення регулювання банківського сектору до вимог Базеля III;

- продовжується впровадження нових нормативів ліквідності, зокрема впроваджено коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR);

- здійснюється моніторинг ризиків, пов'язаних з відновленням споживчого кредитування;

- затверджено вимоги до організації банками внутрішнього процесу управління проблемними активами (NPL) та триває робота щодо розчищення балансів від непрацюючих кредитів [2, с.51-52];

- впроваджено нову методологію визначення системно важливих банків;

- обмеження державної власності в банківському секторі України;

- сприяння підвищенню стійкості до кіберризиків та дотримання рекомендацій з кібербезпеки;

- завершено перехід усіх банків на міжнародний стандарт номера банківського рахунка ІВАН, який використовується у Європі;

- запроваджено оновлені вимоги до організації системи внутрішнього контролю в банках України та банківських групах.

Таким чином, процес адаптації законодавства в сфері банківського регулювання до норм, прийнятих в ЄС, закладає цілу низку ключових напрямів розвитку фінансової системи в цілому і банківської зокрема на найближчі роки. Наслідки євроінтеграції банківської системи повинні відповідати стратегічному пріоритету фінансової політики України – забезпеченню стабільності банківської системи.

Список використаних джерел

1. <https://www.stakeholder.com.ua/reporting/supervision/bazel-3-vse-shho-potribno-znati.html>.

2. Дятлова Ю.В. Механізми розвитку та безпеки банківського кредитування: досвід країн ЄС та сучасні реалії. Вісник економічної науки України. № 2. 2018- с. 51-52.

Шепелюк Сергій

Рожищенський коледж

ЛНУВМБ імені С.З. Гжицького

Науковий керівник: Куденчук Л.А., викладач вищої категорії

ЕКОНОМІЧНА ДІАГНОСТИКА ЯК ОСНОВА ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Ефективність управління підприємством в умовах мінливості внутрішнього та зовнішнього середовища залежить від забезпечення підприємства повною, об'єктивною й оперативною інформацією про його стан і діяльність, існуючі й потенційні проблеми, альтернативні сценарії розвитку. Ключову роль у вирішенні даної проблеми займає економічна діагностика, яка ґрунтується на комплексному та систематичному дослідженні різних сфер діяльності підприємства. Цільовий характер економічної діагностики дозволяє сформувати інформаційну систему підтримки прийняття управлінських рішень підприємства та визначити способи впливу на різноманітні параметри його діяльності.

Економічна діагностика підприємства – це вивчення стану суб'єкта господарювання на основі системного збору, аналізу та опрацювання даних

діяльності підприємства спеціальними методами з метою своєчасного виявлення недоліків та переваг його розвитку на певному етапі у визначений проміжок часу.

При здійсненні економічної діагностики діяльності підприємства необхідно провести діагностику конкурентних позицій галузі, у якій функціонує дане підприємство, діагностику його потенціалу, оцінку вартості підприємства як цілісного майнового комплексу, управлінську та фінансову діагностику, діагностику економічної безпеки та економічної культури [1, с. 84].

Така послідовність робіт дасть змогу оцінити діяльність підприємства, дати точну та достовірну узагальнену оцінку його стану, а також можливість прийняття ефективних рішень щодо подальшого його функціонування. Саме тому базова економічна діагностика, на основі якої повинен бути розроблений портфель стратегій подальшого розвитку підприємства, формує його економічну безпеку, підвищує конкурентоспроможність й адаптивність, робить більш гнучкою виробничу систему, формує умови для підвищення його результативності та ефективності.

Таким чином, економічна діагностика підприємства повинна здійснюватися в декілька етапів:

1. Підготовчий (ухвалення принципового рішення про проведення діагностики; встановлення цілей діагностики; необхідність ресурсного забезпечення проведення діагностики).

2. Планування часу, ресурсів, бюджету.

3. Формування робочої групи, яка складається з провідних спеціалістів підприємства для проведення діагностичного аналізу. У випадку залучення зовнішніх консультантів, вони включаються у склад робочої групи.

4. Збір матеріалів для діагностичного аналізу (збір інформації, формування бази даних, обробка результатів).

5. Проведення аналітичної обробки даних.

6. Порівняння отриманих результатів з базовими за кожним параметром окремо і за загальним обсягом інформації діагностичного аналізу.

7. Ухвалення рішення про необхідність можливих управлінських рішень по підприємству в цілому та за окремими напрямками діагностування.

8. Реалізація управлінських рішень.

Залежно від того, яка інформація використовується, методи економічної діагностики розділяються на кількісні й методи експертної оцінки. В основі застосування кількісних методів лежить визначення кількісних показників, що певним чином характеризують діяльність підприємства і досягнуті результати. Вибір кількісних параметрів залежить від виду і напряму економічної діагностики, а також від специфіки підприємства.

Експертні методи застосовують для діагностики стану підприємства у випадках, коли явища або процеси, що розглядаються, не можуть бути оцінені кількісно. Загальною рисою цих методів є те, що основою діагностики є аналіз думок експертів, які залучаються підприємством з урахуванням їх досвіду та компетенції. До найбільш розповсюджених експертних методів належать SWOT-аналіз, метод Дельфі і «метод мозкового штурму» [2, с. 7-8].

На основі результатів економічної діагностики розробляються і обґрунтовуються управлінські рішення. Економічна діагностика передую

рішенням і діям, обґрунтовує їх і є основою наукового управління виробництвом, забезпечує його об'єктивність та ефективність. Економічну діагностику можна розглядати як діяльність з підготовки даних, необхідних для наукового обґрунтування та оптимізації управлінських рішень

Отже, економічна діагностика підприємства повинна мати постійний характер у процесі управління, адже вона дозволяє виявляти нові тенденції в роботі суб'єкта господарювання, що потребують внесення змін в оперативне управління його діяльністю. Також діагностика дозволяє якнайширше охопити проблемні питання, що постають на підприємстві. Саме це й відіграє важливу роль при виборі методу оцінки підприємства та надає перевагу економічній діагностиці порівняно з іншими підходами аналізу та обробки економічної інформації.

У сучасних умовах нестабільної економічної та політичної ситуації важливим і актуальним для українських підприємств є саме опанування методів економічної діагностики. Методика діагностування стану суб'єктів господарювання враховує особливості функціонування підприємств, сприяє ефективному та якісному проведенню процесу діагностики та допомагає зорієнтувати керівників на основі одержання найважливішої інформації для прийняття ефективних управлінських рішень, та уникнення ризику в бізнесовій сфері.

Список використаних джерел

1. Бобко Н.А., Коваль Ю.А. Сутність економічної діагностики діяльності підприємства. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2013. Вип. № 5(2). С. 83–89
2. Коваленко О.В., Біла Д.М. Обґрунтування використання економічної діагностики для прийняття управлінського рішення. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2014. Вип. 6. С. 5–11

СЕКЦІЯ 4. ТОВАРОЗНАВСТВО ТА ЛОГІСТИКА

Kinga Klempka
Zespół Szkół Ekonomicznych i Mundurowych
im. gen. Wł. Andersa w Chełmie
promotor: mgr Eliza Krzywicka-Socha

MARKETING

Na samym początku zadajmy sobie pytanie, co kryje się pod pojęciem Marketing. Marketingiem najprościej możemy nazwać zaspokajanie potrzeb i osiąganie z nich zysku.^[1] Rozszerzając tę definicję możemy stwierdzić, że marketing to szczegółowo przemyślana strategia dostosowana do finalnych odbiorców, która jest mocno osadzona w realiach rynkowych. Dążenia do określania możliwości sprzedaży produktu, wykonywane są przeróżnymi sposobami i technikami oddziaływania na kupca wraz z przygotowaniem odpowiedniej strategii ceny.

Można wyróżnić trzy podstawowe zasady marketingowe: integrację działań, zyskowość w długim zasięgu czasowym oraz orientację na nabywcę. Realizacja orientacji na nabywcę jest jedną z podstawowych zasad. Opiera się na wyodrębnieniu i opisie grup nabywców, co pozwala na ich dokładniejszą charakterystykę i kierowanie konkretnej oferty marketingowej.

Niektóre marketingi są owocem współczesności:

- marketing internetowy- to obecnie jeden z najpopularniejszych rodzajów. Można w nim zwiększyć widoczność firmy w sieci (e-marketing),
- marketing personalny- obejmuje postępowania przedsiębiorstw. Celem ich jest zbudowanie i utrzymanie wizerunku firmy,
- marketing mobilny- są to działania, w których stosowanych jest wiele narzędzi np. MMS, reklamy SMS, ankiety SMS,
- marketing sportowy- jego głównym celem jest promowanie konkretnych produktów przez np. drużyny sportowe i sportowców.

Wymienione rodzaje marketingu to tak naprawdę czubek góry lodowej i można wymienić ich jeszcze co najmniej kilkadziesiąt. Dlatego wybierając daną formę musi być on ściśle związany z grupą odbiorców naszego produktu.

Który marketing, klasyczny czy internetowy?

Bardzo trudno jest odpowiedzieć jednorazowo na to pytanie, ponieważ wiele czynników zależnych jest od specyfiki przedsiębiorstwa. Znacznie większy i szerszy zasięg ma marketing internetowy, a co za tym idzie ma on lepsze dopasowanie do potrzeb oraz oczekiwań konkretnego klienta.

Jeżeli mamy możliwości połączenia działań marketingu klasycznego z marketingiem internetowym, to zwiększymy szansę na osiągnięcie wyznaczonego celu za pośrednictwem strategii.

Marketing to nie tylko sprzedaż. Prawda, marketing kojarzy się ze staraniem mającym na celu sprzedaż. Lecz obejmuje on również: komunikację i znajomość rynku, przygotowanie i realizowanie konkretnych strategii i analizę prowadzonych działań.

Działania marketingowe, które mają być prowadzone w przedsiębiorstwie muszą być najpierw zaplanowane. W tym celu sporządzamy plan marketingowy (plan osiągnięcia celów przez przedsiębiorstwo). Aby zrealizować te cele powinno się wybrać odpowiedni zestaw instrumentów marketingowych. Taki zestaw określa się jako marketing-mix.^[2]

Marketing-mix tworzą cztery elementy :

- cena- to suma pieniędzy zapłaconych przez klienta określająca nabyty produkt,
- promocja- czyli wszystkie te działania przedsiębiorstwa, których celem jest informowanie o zaletach produktu oraz przekonanie klientów do zakupu produktu,
- produkt- wszystkie dobra i usługi , które przedsiębiorstwo oferuje na rynku,
- dystrybucja- wszystkie te działania, które sprawiają, że produkt jest dostępny na rynku, przez co konsument może go nabyć.

Literatura

1. Keller K.L i Kotler Ph „Marketing" Dom wydawniczy Rebus Poznań 2012 strona

2. Borowiec. M , Dorocki. S , Kilar.W , Płaziak. M , Szymańska. A , Świętek. A , Wilczyński. P „, Przedsiębiorstwo w Praktyce" Poznań 2014 Rozdział 6.8

Білішук Анна

Коледж технологій, бізнесу та права

СНУ імені Лесі Українки

Науковий керівник: Крапостіна С. М., викладач першої категорії

СУЧАСНИЙ РИНОК МОЛОКА ТА ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО РОЗВИТКУ

Про споживання молока і молочних продуктів у суспільстві склалися різні і навіть радикально протилежні думки – одні кажуть, що людський організм не призначений для його використання, інші культивують його корисні властивості і високу поживну цінність. В усякому разі, молоко є одним з найпопулярніших продуктів на українському ринку.

Ринок молока відноситься до числа висококонкурентних – кількість лише великих учасників складає близько 10-15, не кажучи вже про численних невеликих локальних виробників, кількість яких перевищує декілька сотень. Така кількість учасників призводить до того, що цей сегмент «подрібнений», а в число найбільших компаній входять:

- АТ Молочний Альянс (ТМ «Яготинське»);
- «Терра Фуд» (ТМ «Ферма»);
- «Юнімілк» (ТМ «Простоквашино»);
- «Вімм-Білл-Данн Україна» (ТМ «Слов'яночка»);
- Данон (ТМ "Активія");
- ПрАТ «Комбінат Придніпровський» (ТМ «Злагода»);
- ТОВ «Молочна компанія Галичина» (ТМ «Галичина»);
- ПрАТ «Тернопільський молокозавод» (ТМ «Молокія») та ін.

Виробники розширюють свій асортимент, виводячи на ринок нові продукти з молочною або кисломолочною базою, додаючи «корисність» виробу. Сьогодні

найголовнішим для споживача є натуральна їжа, актуальність теми здорового харчування не знижується. Тому тенденція виробництва відповідної продукції досить велика на молочному ринку, а успішний бренд повинен забезпечувати максимальну природність продукту.

Великі компанії досить оперативно реагують на зміну споживчих уподобань: недостатня популярність преміальних брендів призвела до зміни асортименту даної продукції і розширення лінійки недорогих аналогів; або додавання сімейної упаковки до асортименту, що дозволяє споживачеві економити; або, навпаки, зменшення упаковки молочних продуктів (ТМ «Яготинське» і ТМ «Селянське»).

Упаковка молочних продуктів сильно варіюється: від плівки і полімерної пляшки до картонної упаковки з кришкою. Скляна упаковка присутня в сегменті «Premium», а також у дитячому асортименті.

В Україні ринок молочних продуктів демонструє стабільне зростання у гривневому еквіваленті (21,7% від 2017/2016 і 23,7% 2017/2018). Приріст ринку в гривневому еквіваленті обумовлено не тільки інфляційними моментами, а й збільшенням обсягів продажу в натуральному вимірі, який у 2018/2017 (січень-липень) становив 6,7%.

Найвищими показники збуту є в підкатегорії «молоко» і «кисломолочні продукти», сукупна частка яких становить понад 70%. Якщо говорити про дані зростання/спадання вищеназваних під категорій в натуральному і грошовому виразі, то невелике стабільне зростання спостерігається в підкатегорії «йогурти та десерти» (трохи більше 2%) і «вершки» (на 0,16% в натуральному виразі і на 0,26% в грошовій формі).

Сукупна частка ТОП-10 торгових марок займає до 55% усього ринку в грошовому виразі, в натуральному виразі лідери демонструють трохи більшу частку ринку – 60,5%.

Торгові марки «Простоквашино», «Слов'яночка», «Активія», «Злагода» втрачають свою частку ринку як в натуральному, так і в грошовому еквіваленті. А торгові марки «Яготинське», «Галичина», «Своя лінія», «Молокія», «Ферма» та «Селянське» демонструють приріст по обох показниках у 2019 році.

Ринок молочної продукції Україні досить розвинений, насичений і структурований, ТОП-10 ТМ займає трохи більше, ніж 50% частки ринку як в натуральному, так і в грошовому виразі, при цьому можна виділити трьох основних гравців на ринку: «Молочний Альянс» (ТМ «Яготинське»), «Унімілк» (ТМ «Проставашино») і «Вімм-Білл-Данн» (ТМ «Слов'яночка»), сукупна частка яких становить близько 30%. Майже кожен гравець має кілька категорій у своєму асортименті (від традиційного молока, кефіру, сметани і масла до йогуртів, десертів і сирної продукції з різними добавками/наповнювачами і т. д.).

Через дві мережі («АТБ-Маркет» і «Сільпо») проходить основна частина продажів у грошовому і натуральному еквіваленті в досліджуваній категорії «молоко і молокопродукти». Найбільші частки припадають на підкатегорії «молоко» та «кисломолочні продукти», сукупна частка яких становить понад 70%.

Можна прогнозувати зростання сегменту у грошовому еквіваленті, що може бути викликано інфляційними процесами в цілому. В натуральному виразі ринок

досить стабільний, можна прогнозувати зростання в категорії «йогурти і десерти», що обумовлено споживчим трендом – здорова їжа.

Список використаних джерел

1. Мостенська Т.Л. Економічний механізм функціонування молочної промисловості України. — К.: УДУХТ, 2010. — 328 с.

2. Прокопчук А.П. Теоретико-методологічні аспекти визначення ефективності діяльності підприємства торгівлі // Вісник Львівської комерційної академії –Вип. 19/2015.

Бруцька Ірина

Луцький національний технічний університет

Науковий керівник: Речун О. Ю., к.е.н., доцент кафедри товарознавства та експертизи в митній справі Луцького НТУ

ВПРОВАДЖЕННЯ ЛОГІСТИЧНОЇ КОНЦЕПЦІЇ У ПРОЦЕСИ ТОВАРОПОСТАЧАННЯ

Нині спостерігається диверсифікація діяльності торговельних підприємств, де кожен із підприємницьких суб'єктів прагне до максимального задоволення потреб споживачів та одержання на цій основі максимального прибутку. У свою чергу максимальне задоволення потреб споживачів вимагає правильної організації та прогресивної технології торгівлі товарами. Водночас, організація товаропостачання пов'язана з впровадженням спеціально розроблених управлінських процедур побудованих на логістичному підході, основою якого є планування, забезпечення товаропостачання, зберігання і транспортування як єдиного матеріального потоку. Об'єктом застосування логістичного підходу може бути будь-яка діяльність, де сукупність процесів або подій, а також їх проміжних результатів має альтернативну послідовність у просторі і в часі. Логістика охоплює діяльність підприємства торгівлі як на рівні окремих процесів, так і на рівні координації всіх структур, займається, упорядкуванням і розподілом продукції від виробника до кінцевого споживача, враховуючи рентабельність, результативність, продуктивність, ефективність системи в цілому [1, с. 37]. Слід відмітити, що у сучасній науковій літературі висвітлено проблеми товаропостачання в торгівлю та логістики такими науковцями як Апопій В.В., Голошубова Н.О., Єгоров В.Ф., Кальченко А.Г., Крикавський Є.В., Міщук І.П., Платонов В.Н., Пономарьова Ю.В., Ребицький В.М., Рудницький С.І., Семененко А.І., Тридід О.М., Хом'як Ю.М. та ін.

В свою чергу, логістичний підхід базується на дослідженні матеріальних, фінансових, інформаційних потоків, вивченні шляхів раціоналізації управління матеріальними потоками. **Основні положення сформульовано так [3, с.24]:**

1) **Системна побудова логістики підприємства на основі методології загальної кібернетичної теорії систем** із фіксуванням основних моментів системного підходу: мети створення системи логістики; обґрунтованого вибору її елементів і структури, спрямованих на досягнення поставленої мети;

функціонування цієї системи, її взаємодії з зовнішнім середовищем; аналізу результатів діяльності та порівняння його з поставленою метою.

2) Головне в процедурі організації матеріального потоку — це врахування потреб ринку. Немає необхідності організувати матеріальний потік, витрачаючи на нього ресурси і зусилля, якщо немає повної впевненості в тому, що ці товари будуть користуватися попитом на ринку, знайдуть збут, свого споживача. Для того щоб, переконатися в цьому, попередньо на етапі планування й організації матеріального потоку досліджують потреби ринку, роблять розрахунки можливих обсягів продажів товару, прогнозують фінансові результати.

3) Пріоритет розподілу товарів над їх виробництвом, тобто вважається, що важливіше спланувати і передбачити розподіл і збут товарів, ніж їх виготовити. Насправді непотрібні товари, які не відповідають за якими-небудь параметрами потребам ринку, не знайдуть свого споживача або на ринку будуть продані за зниженою ціною, що може призвести до збитків. На їх виготовлення були витрачені певні ресурси, які не окупляться, що не дозволить почати новий логістичний цикл без додаткових витрат.

4) Необхідність встановлення оптимального рівня обслуговування клієнтів. На перший погляд здається, що чим вищий рівень обслуговування, тим краще, оскільки найбільшою мірою при цьому задовольняються потреби клієнтів. Однак чим вищий рівень обслуговування, тим більші витрати на виготовлення і доставку товарів споживачу, а отже, і вища ціна товарів. Тому варто обирати обґрунтоване компромісне рішення за рівнем обслуговування: він має бути не дуже низьким (щоб не втратити клієнтів) і не занадто високим (щоб витрати не були надмірними).

5) Аналіз логістичного ланцюга потрібно вести з кінця процесу, тобто від пункту прибуття або призначення матеріального потоку та у напрямку, зворотному матеріальному потоку. Також і кожна логістична операція в ланцюзі має проектуватися так, щоб якнайкраще відповідати потребам і умовам наступних операцій (у напрямку матеріального потоку).

6) Під час удосконалення або проектування будь-якої окремої ланки логістичного ланцюга цю ланку варто розглядати не ізольовано, а весь логістичний ланцюг і проаналізувати, як зміни в одній ланці логістичного ланцюга вплинуть на весь матеріальний потік загальні результати логістичного процесу.

7) Виконання розрахунків і використання в техніко-економічних обґрунтуваннях рішень із організації вантажопотоку вартості кожної елементарної логістичної операції як у матеріальній підсистемі матеріального потоку, так і в підсистемі його інформаційного забезпечення.

8) Вибір варіантів логістичної системи на підставі порівняння їх техніко-економічних показників. Варто не просто розглядати різні можливі варіанти технічних й організаційних рішень, а визначати за ними техніко-економічні показники і на підставі їх порівняння обирати оптимальні рішення та варіанти.

9) Відповідність усіх рішень із планування й організації матеріальних потоків загальної стратегії підприємства.

10) **Наявність і використання найбільш повної інформації** про товари, матеріальні потоки, виробників і споживачів товарів, логістичних посередників, закони, нормативні акти т. ін. Докладні описи, масиви і довідники за всіма вказаними напрямками складають у ході розробки інформаційного забезпечення логістики.

11) **Під час організації та здійснення матеріальних потоків необхідно створювати і підтримувати ділові, партнерські відносини з іншими підприємствами - учасниками логістичного ланцюга** на основі врахування взаємних інтересів і компромісів. Очевидна протидія **один** одному учасників логістичного процесу призведе до додаткових перешкод і затримок логістичного процесу, конфліктних і навіть ворожих відносин, в умовах яких стає все важче організувати ефективні матеріальні потоки.

12) **Ведення обліку логістичних витрат протягом усього логістичного ланцюга.** В системі обліку витрат логістичних процесів слід виділяти витрати, які виникають у процесі реалізації логістичних функцій. Це дає змогу формувати інформацію про найбільш значимі витрати, а також про характер їх взаємодії один з одним. За дотримання цієї умови з'являється можливість використовувати важливий критерій оптимального варіанта логістичної системи - мінімум сукупних витрат протягом усього логістичного ланцюга.

Отже, реалізація запропонованих підходів дозволить оптимізувати процес товаропостачання у торгівлю та підвищити конкурентоспроможність підприємств торгівлі, і тим самим, задовольнити потреби споживачів.

Список використаних джерел

1. Дерев'яно О.Г. Обґрунтування загальноекономічної стратегії організації та логістика // Експрес-новини: наука, техніка, виробництво. – 1998. – № 3.- 4. – С. 37-39.].
2. Апопій В.В., Міщук І.П., Ребицький В.М. та ін. Організація торгівлі: Підручник; 2-ге вид., перероб. та доп./ за редакцією В.В. Апорія. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005.-616 с.
3. Тридід О.М. Логістика: Навч. посіб. – К.: Знання, 2008.- 566 с. – (Вища освіта ХХІ століття

Віднічук Діана
Любешівський технічний коледж
Луцького НТУ
Науковий керівник: Кравченко Т.Ф.,
викладач вищої категорії, старший викладач

НОВІ І КОРИСНІ КРУПИ

Крупи займають питому вагу в асортименті домашньої кухні, це – крохмалисті продукти, тому страви з них висококалорійні. Сьогодні крупи широко використовують у закладах ресторанного господарства для приготування перших, других, а іноді і третіх страв. Які нові крупи можуть бути заміною стандартним крупам?

Кіноа. Індіанці давно знайомі з цим продуктом. Кіноа або кінва – вид лободи, що походить з Андів та вирощується завдяки своєму їстівному насінню. Індіанці називають цю крупу «золотим зерном». Кіноа містить білки, жири, вуглеводи, харчові волокна (клітковина), а також вітаміни: А, групи В, вітамін С, Е і холін. Мікроелементи і мінерали: калій, кальцій, магній, цинк, селен, мідь і марганець, залізо, фосфор натрій.

Основна користь кіноа в тому, що в ній багато рослинного білка, при цьому білок добре засвоюється. Через неймовірний склад цієї крупи NASA хоче вирощувати кіноа в замкнутій екологічній системі під час тривалих космічних подорожей. Кіноа потрібно готувати як і рис, але краще цю крупу не солити, так як від природи вона вже трохи солонувата. З кіноа можна приготувати безліч корисних і смачних страв: овочеві салати, роли, додають в супи та використовують як кашу. Не кажучи про те, що ця крупа є відмінним доповненням до будь-яких овочевих страв – за що її особливо люблять вегетаріанці. Додатковий і великий плюс крупи кіноа в тому, що вона запобігає раковим захворюванням. [1.]

Булгур – це пшениця, зібрана в період молочної зрілості, висушена, очищена від висівок та подрібнена, в ній збереглися всі корисні властивості пшеничного зерна.

Ця крупа з пшениці, популярний продукт у кулінарії країн Близького Сходу і Середземномор'я. Булгур насичений мікроелементами та вітамінами, що дозволяє віднести його до найбільш корисних і цінних продуктів для людського організму. Перш за все, в ньому багато фолієвої кислоти (18 мкг), корисної для жіночого здоров'я. Чимало холіну (6,9 мг), вітаміну РР (мг), а також вітамінів групи В (В₆, В₅, В₂, В₁), Е, з мікроелементів найбільше міді (75 мкг), калію (68 мг), фосфору (40 мг), магнію (32 мг), кальцію (10 мг). Містить в невеликій кількості натрій, цинк, залізо, селен, марганець.

Калорійність: білки – 12,7 г, жири – 1,5 г, вуглеводи – 70,6 г.

Регулярне вживання булгура сприятливо позначається на стані нервової системи, для якої вітаміни групи В – важлива і основна «їжа». Велика кількість мінеральних солей сприяє відновленню обміну речовин, робить шкіру і волосся «живими». Колір обличчя набуває здорового відтінку, волосся стає блискучим і добре росте.

Введення в раціон крупи булгур дозволить наситити організм потрібними і корисними речовинами не гірше, ніж вітамінний комплекс з аптеки, вони легко засвоюються і перетравлюються.

Булгур надає життєві сили і енергію. Цю крупу дуже люблять вегетаріанці. Булгур добре підходить до овочів, тому її використовують при приготуванні салатів, або як гарнір. [2.]

Кус-кус. Крупа, яку виготовляють із зерен твердої пшениці або проса. Виготовляють спочатку грубу манну крупу, яку збивають у більші частинки і просіюють через сито та висушують.

Отримані крупи-зерна використовують як гарнір при приготуванні великої кількості страв у Північній Африці. Ця крупа з Тунісу і Марокко. Вона дуже швидко готується, досить залити її окропом і почекати п'ять хвилин.

Кус-кус майже повністю складається з складних вуглеводів – основного джерела енергії в нашому організмі. Також цей екзотичний делікатес містить: білки – 3,8 г; жири – 0,2 г; вуглеводи – 23,2 г; клітковина – 1,4.

Хімічний склад крупи: кальцій, калій, магній, натрій, фосфор, мідь, залізо, селен, цинк, вітаміни (В₁, В₂, В₄, В₅, В₆, В₉, РР, Е, К).

У кашу можна додавати фрукти, лимонний сік, овочі, сухофрукти. Кус-кус багатий вітамінами, сприяє омолодженню шкіри, покращує роботу серцево-судинної системи, допомагає утворенню червоних тілець, знижує рівень холестерину. Калорійність крупи становить цілих 335 ккал на 100 грамів продукту, завдяки чому ситість приходить швидко навіть після невеликої порції приготованого кус-куса.

Фарро (полба) – зернові з горіховим смаком, про які всі забули. У фарро більше клітковини, ніж у всіх інших зернових, тому вона дуже ситна. Також в ній міститься дуже багато магнію і заліза. Полба дуже популярна в харчуванні вегетаріанців.

За фактом фарро – це один з видів пшениці. Але якщо порівнювати зі звичайною пшеницею, то в цій крупі міститься в кілька разів більше магнію, заліза, цинку і вітамінів В₁, В₂, В₆, фолієвої кислоти, а також кальцію, фосфору і селену.

Полба має приємний горіховий смак і клейку текстуру, тому вона прекрасно підходить для супів і тушкованих страв. Також з неї готують "фарротто" особливий вид ризотто.

Сорго. Маловідома злакова культура. Але ця рослина за обсягами виробництва займає п'яте місце в світі. Воно славиться своїми корисними властивостями, а його сировину використовують в різних сферах.

Зазвичай цю крупу використовують як корм для тварин або для екоупаковки. Однак у цих зернових досить нейтральний смак, і все частіше про сорго говорять як про продукт харчування. [3.]

Основним завданням круп'яної промисловості є удосконалення асортименту, підвищення якості продукції, раціональне використання сировини, зниження собівартості виробництва.

Правильний раціон і здорова їжа – один з основних «каменів» в фундаменті міцного здоров'я, гарного самопочуття і прекрасного зовнішнього вигляду.

Список використаних джерел

1. <https://fitseven.ru/pohudenie/sostav-produktov/sem-plusov-quinoa>
2. <https://medfond.com/korysni-produkty/korysni-vlastivosti-bulgura.html>
3. https://ru.espresso.tv/article/2018/02/08/dlya_tekh_komu_nadoela_grechka_6_ne_obykh_nykh_krup_kotorye_dopolnyat_v_ash_racyon

Габак Світлана

Чернівецький державний комерційний технікум

Науковий керівник: Шейко-Бобул Н.М., викладач вищої категорії,

викладач-методист

СКЛЯНА ПРОМИСЛОВІСТЬ УКРАЇНИ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

Скляна промисловість України - це галузь промисловості, підприємства якої виготовляють віконне, поліроване, тарне, господарське, столове, архітектурно-

будівельне, лабораторне, медичне та інші види скла. Продукцію цієї промисловості широко застосовують у різних галузях народного господарства, у техніці та побуті.

Виробництво скла відомо з давніх часів. Однак як ремісництво воно набуло поширення в середні віки. На території України вироби зі скла відомі з III - IV ст. Промислове виготовлення скла розпочалося на початку XVIII ст., коли було введено в дію Київську гуту [1, с.148-149].

Гутою колись у багатьох країнах Європи називали конусоподібну будівлю зі скловарною піччю. Тому скляне виробництво й нарекли гутництвом.

Гутне скло отримували шляхом сплавлювання при високій температурі у великих глиняних горщиках (тиглях) піску, вапняку і поташу. Вироби з гутного скла майстер-склодуб створював безпосередньо біля скловарної печі шляхом вільного видування або за допомогою форм. Кожний виріб відзначався індивідуальністю і неповторністю. Гутне скло відрізнялося кольором, прозорістю, полиском і чарівною здатністю передавати заломлення, гру світла.

На західноукраїнських землях у XVI ст. були відомі гуті в околицях Старого Галича, Белза і Потелича, а на початку XVII ст. — у Підгірцях на Львівщині. У середині XVII ст. існувало близько 20 гут на території Київщини, Полтавщини, Чернігівщини і три гуті — на Закарпатті. У XVIII ст. на Чернігівщині працювало понад 120 скловарних майстерень. Спочатку це були невеликі мануфактури з кільканадцятьма робітниками, які поступово розширювали свою діяльність [2].

Наприкінці XIX виникли великі скляні заводи на Донбасі, які працювали на мінеральному паливі (у Лисичанському і Костянтинівці). 1913 року Донбас давав 2/3 продукції українського скла. Напередодні першої світової війни на Донбасі було 10 скляних заводів, а на Правобережжі - 17, найбільші з них: Рокитянський, Романівський (Новоград-Волинський), Мірчанський (Київ).

Після занепаду під час революції скляна промисловість почала відроджуватися у 20х роках. У 1928 — 1929 роках, на території Правобережної України діяли 14 скляних заводів.

Під час другої світової війни скляна промисловість знову занепала, але поступово відновилася і модернізувалася. Частка УРСР в загально союзній продукції скляної промисловості складала у 1970 році — 22,0%, у 1974 — 25,8%. На початку 70х років в УРСР нараховувалося близько 60 підприємств скляної промисловості, у тому числі 6 заводів з виробництва листового і технічного скла, 14 — сортового посуду, 8 — пляшок, 6 — тарного скла, 9 — дзеркал. Скляна промисловість зосереджувалася передусім на Донбасі (тут вироблялося 95% продукції віконного скла). Найбільші заводи: Костянтинівський склоробний (заснований 1897), Костянтинівський «Автоскло» (з 1897), Лисичанський (з 1935), Львівський, Запорізький склоробний, Херсонський скляної тари, Дзеркальна фабрика в Одесі, завод художнього скла в Києві [3].

Скляна промисловість працює на базі кварцових пісків, крейди, а також відходів содової промисловості. Скляні піски, які ідуть на виготовлення скла, повинні мати максимальний вміст кремнезему, рівномірну зернистість. Родовищ таких пісків відомо більше 100. Основні запаси пов'язані із олігоценними морськими відкладами та з породами міоцену. У скляній промисловості використовують також польові шпати. Основним джерелом польових шпатів є

пегматити, які добуваються на Українському щиті (Єлісеївське родовище у Запорізькій області і ін.), а також лужні каоліни і граніти. Найбільші родовища скляних пісків знаходяться у Донецькій області (Авдіївське, Новомихайлівське), Харківській (Новоселівське), Чернігівській (Глібівське), Львівській (Великоглібовицьке). У цих областях зосереджено 55% усіх запасів. На Донецьку, Харківську та Чернігівську області припадає 86% видобутку скляних пісків в Україні [3].

За основними склоутворюючими матеріалами розрізняють неорганічне скло оксидне (наприклад, скло силікатне та його різновиди), галогенідне (фтороберилатне) та халькогенідне.

Різновидом неорганічного скла є *силікатне* - скло на основі оксидів кремнію. Найпростішим за хімічним складом є *кварцове* скло, яке містить до 99,9% оксиду кремнію. [1, с.150].

Підприємства скляної промисловості представлені наявні у більшості областей України. Найбільші з них - "Вільногорське скло", Україна, Керченський скляний завод, Україна, Скляний ВАТ "Біомедскло", Україна, Костопільський скляний завод, Україна, ТОВ "Артемівський завод скловиробів", Україна.

Скляна галузь України розвивається доволі стрімко. Зокрема, ведеться реконструкція виробництва і будівництво нових потужностей. Більша частина проектів інвестується як міжнародними фінансовими установами, так і вітчизняними. Серед одних з найуспішніших склопідприємств можна назвати ЗАТ «Консюмерс-Скло-Зоря», ВАТ «Гостомельський склозавод» і ТОВ «Вільногірське скло». [3].

Список використаних джерел

1. Войнаш Л.Г., Дудла І.О., Козьмич Д.І., Павловська Н.В., Приходько М.В. Товарознавство непродовольчих товарів. Ч.1. Підручник. - К.: НМЦ «Укоопосвіта», 2004. - 5с.

2. about-ukraine.com/gutnitstvo

3. www.geograf.com.ua/geoinfocentre/20-human...

Зінчук Тетяна
ДВНЗ «Нововолинський електромеханічний коледж»
Науковий керівник: Регешук А.М.,
викладач першої категорії

ФОРМУВАННЯ ТРАНСПОРТНО - ЛОГІСТИЧНИХ КЛАСТЕРІВ В УКРАЇНІ

Формування постіндустріальних тенденцій розвитку вітчизняної економіки і загострення конкурентної боротьби на ринку потребують зміни цільової орієнтації суб'єктів господарювання та зростання їх інтересу до концепцій сучасної логістики.

Процеси глобалізації світової економіки й інтернаціоналізації національних економік сприяли зростанню ролі логістики як ефективного інструменту підвищення ефективності та конкурентоспроможності підприємств на ринках

товарів і послуг, а також привели до формування міжнародних транспортних коридорів, глобальних і регіональних ланцюгів постачання, потужних логістичних кластерів та альянсів.

За оцінками міжнародних експертів, загальний обсяг глобального ринку логістичних послуг у 2016 р. становив 8,2 трлн дол. США, у тому числі 802 млрд – обсяг комплексних логістичних послуг. Очікується, що в 2023 р. він становитиме 15,5 трлн дол. США, у тому числі 1,1 трлн – обсяг комплексних логістичних послуг. У 2015 р. загальний обсяг перевезень становив 54,69 млрд т, згідно з прогнозами до 2024 р. він зросте до 92,10 млрд т, що відповідає середньорічному темпу зростання 6,0%. Загальний обсяг європейського ринку логістики оцінюється в 960 млрд євро на рік.

Логістика має все більший вплив на формування структури національної економіки, визначаючи її профіль, що проявляється у зростанні внеску логістичних послуг у структуру ВВП, чисельності зайнятих працівників, а також в ускладненні логістичних взаємодій і залученні значних інвестиційних коштів у розвиток транспортно-логістичної інфраструктури. Питома вага логістичного сектору у структурі глобального ВВП становить близько 11%. Зростання попиту на логістичні рішення сприяло активному розвитку ринку логістичних послуг і появі нових бізнес-моделей діяльності постачальників логістичних послуг [1,с.21].

Транспортні галузі та транспортні системи займають особливе положення в економіці країн, складаючи, разом з містами і міськими агломераціями, найважливіші елементи формування особливостей економічної географії країн і регіонів. У цьому зв'язку визначення території ТЛК представляє деякі методологічні труднощі, які до теперішнього часу ще остаточно не подолані.

Територію ТЛК можна визначити як адміністративно-територіальну одиницю чи сукупність суміжних адміністративно-територіальних одиниць, наприклад, це може бути місто чи міська агломерація. Узгодження території кластера з адміністративно-територіальним поділом необхідно як з міркувань зацікавленості і відповідальності органів влади, так і з міркувань забезпечення вимірювання діяльності кластеру даними офіційної статистики. Зв'язок між кластером і територією встановлюється за такими ознаками:

- Організації кластера є резидентами території – вони зареєстровані у відповідних адміністративно-територіальних одиницях, виконують вимоги місцевого (регіонального) законодавства, сплачують податки. Резидентом території може бути як юридична особа, так і її територіальний підрозділ, що має права ведення самостійної господарської діяльності (приміром, статус філії).

- Організації кластера контролюють об'єкти термінальної транспортної інфраструктури території на основі права власності, участі в капіталі, оренди чи іншої правової підстави, що забезпечує контроль.

- Організації кластера домінують в транспортнологістичних операціях, здійснюваних на термінальній інфраструктурі території, що означає, що кластер має домінуюче становище на ринку транспортнологістичних послуг на даній території.

Логістика сприяє ефективному розвитку підприємства завдяки вибору відповідної логістичної стратегії; формуванню адекватної логістичної системи;

раціональній організації логістичного процесу на підприємстві; розв'язанню проблем міжфункціональної та міжорганізаційної координації та інтеграції [2,с.2].

Вже практично доведено, що економічний ефект від застосування логістичного підходу до управління потоками ресурсів містить такі складові:

– скорочення запасів на всьому шляху логістичного потоку (від 30 до 70%) за рахунок високого ступеня погодженості дій учасників логістичних процесів, підвищення надійності поставок, раціональності розподілу запасів тощо;

– скорочення часу проходження товарів по логістичному ланцюгу;

– зниження транспортних витрат (на 30-50%) шляхом оптимізації маршрутів та графіків руху транспорту;

– скорочення витрат ручної праці на операції з вантажем завдяки застосуванню однотипних засобів механізації, однакової тари, аналогічних технологічних прийомів вантажопереробки в усіх ланках логістичного ланцюга [3,с.1].

Таким чином, ефективність функціонування вітчизняної економіки значною мірою залежить від рівня розвитку логістичної інфраструктури, що сприятиме підвищенню конкурентоспроможності продукції, створенню сприятливих умов для її експорту, інтеграції вітчизняних підприємств до світового ринку.

Список використаних джерел

1.Григорак М. Ю. Управління розвитком ринку логістичних послуг в умовах економіки знань. Київ – 2019// https://iie.org.ua/wp-content/uploads/2019/08/aref_hryhorak-m.iu._compressed.pdf

2. Смирнов І, Шматок О. Формування транспортно-логістичних кластерів у ЄС: Український контекст // <http://visnyk-geo.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2016/04/5-60.pdf>

3.Логістика як складова успішного бізнесу// <https://www.bio-norma.com/post/logistyka-yak-skladova-uspishnogo-biznesu/>

Мельничук Ольга
Коледж технологій, бізнесу та права
СНУ імені Лесі Українки
Науковий керівник: Шух В.В.,
викладач вищої категорії, голова циклової комісії

НОВИНКИ УПАКОВКИ З МІКРОГОФРОКАРТОНУ ТА POS-МАТЕРІАЛІВ

Maratax пропонує дружні рішення. Нове обладнання для склеювання, нове пакувальне обладнання для виробництва мікрогофрокартону, оптимізація матеріалу в POS стелажах – ці заходи дозволяють пропонувати виробникам продуктів харчування кращі рішення упаковки за нижчими цінами

Картонна упаковка широко використовується кондитерськими виробами для упаковки різноманітних продуктів. Бажання виробників позиціонувати свій продукт в різних цінових тегах призводить до варіанту попиту на картонну упаковку – від тонких коробок до упаковок складних конструкцій. Рівень

складності упаковки також впливає на метод остаточного етапу його створення-склеювання. У процесі склеювання упаковки продукт отримує свій остаточний вигляд, коли все свої окремі елементи займають своє місце в дизайні упаковки. «Залежно від складності конструкції, склеювання можна виконати в 1-6 точках. Наша компанія створила нову клейову машинку, яка може приклеїти упаковку картону, мікрогофрокартону і гофрокартону до профілю з шістьма точками склеювання, – розповідає Олександр Мартиненко, засновник Maratax LLC. - Швидкість машини становить близько 50 тис. штук на годину простих упаковок і близько 20 тис. штук на годину складних упаковок. На щастя, ми можемо зробити це якомога більш легким способом, щоб зібрати упаковку і зробити картон максимально дешевим, який зробить кінцевий продукт дешевшим».

Важливо також, що нова клейова машина підвищить швидкість продуктивності циклу монтажу упаковки, так як це дозволить використовувати автоматизовані лінії і машини-автомати. «Скорочення часу на збірку – це підвищення швидкості виробничого процесу та скорочення часу доставки вже фасованого продукту», – сказав Олександр Мартиненко. – Для досягнення цієї мети обладнання також обладнане плазмовими головами для активації поверхні в складних місцях склеювання. Наприклад, якщо є суцільне покриття УФ-лаком або ламінування твердого тіла, то активація таких поверхонь плазмової установки забезпечує стабільну якість склеювання. Раніше доводилося такі, складні для з'єднання, матеріали клеїти вручну і використовувати гарячий клей. Тепер цей процес автоматичний з використанням холодних клеїв. "

Багато кондитерських компаній в Україні використовують шоу-бокси. Цей вид багатофункціональної картонної упаковки, що є одночасно транспортним контейнером і демонстраційною упаковкою для групової вкладки виробу за місцем продажу. Найчастіше шоу-бокси використовують для шоколадних батончиків, зернових батончиків, вафель і печива, льодяників та інших виробів. Більшість українських виробників використовують шоу-бокси з паперових відходів, з міркувань низьких цін. Але альтернатива для цих матеріалів вже є. «Нещодавно ми встановили вали для виробництва мікрогофрокартону товщиною 0,8 мм профіля Р і 1,4 мм профіля Е. Це обладнання дозволить нам зробити пакет мікрогофрокартону на вказаних профілів, які в майбутньому можуть успішно замінити 350 г, 400г, 440г – підкреслює переваги новинки Олександра Мартиненко. – Сьогодні виробники кондитерських виробів повинні використовувати картон великої товщини, для того, щоб збільшити міцність упаковки. І до цих пір такий картон дешевше, ніж мікрогофрокартон. Але все більше замовників починають правильно рахувати, на які збитки перетворюються товарні втрати при транспортуванні і зберіганні, а також як мінімізувати втрати, перехід з картону на більш альтернативний матеріал». Мікрогофрокартон має більше міцності, ніж навіть самий щільний паперовий картон. Maratax додатково пропонує каширування, яка створить чудовий вигляд упаковки. Олександр Мартиненко наголошує, що «результат установки нових валів буде можливість для нашої компанії запропонувати набагато кращу функціональність упаковки з мікрогофрокартону за цінами, які будуть нижчими, ніж вартість упаковки з щільного картону. Таке обладнання має свої виробничі підрозділи українських

компаній. Наша модернізація – це дуже своєчасне рішення для компанії, оскільки попит на мікрогофорокартонну упаковку стрімко зростає».

Завдання використання POS-матеріалів, як рекламного засобу – привернути увагу до продукту або бренду в місці продажу. Фокус уваги споживача скорочує час, необхідний для того, щоб прийняти рішення про покупку на користь конкретної марки. Розуміючи ефективність таких рекламних інструментів, виробники споживчих товарів активно використовують POS-стійки, як окремі торговельні полиці.

POS-стелажі з картону повинні бути не тільки високоякісними, але і можуть мати експлуатаційні характеристики, достатні для кожного конкретного продукту. «Наприклад, для викладки напоїв, наші клієнти купують «важкі» стійки, в дизайні яких застосовують багато щільних картонних матеріалів. Але такі стійки для викладки легких продуктів будуть надлишковими, і замовнику не розумно переплачувати за невикористану функціонал, – пояснює Олександр Мартиненко. – Після цього, Maratax розширив діапазон POS-стіжок з різними легкими дизайнами для легких продуктів. Таке рішення буде замовнику економічно вигідне, так як висока якість стелажів дозволить їм ефективно використовувати, при цьому в декілька разів буде економія на матеріалах. Таким чином, оптимізація матеріалів дозволяє вам запропонувати рішення, достатнє для рекламних цілей замовника, і більш доступне. Цей крок надасть можливість застосовувати ефективні рекламні кошти в місцях продажу тим потенційним клієнтам, які раніше відмовилися від таких рішень з причин економії по закупівельних цінах.

Список використаних джерел

3. Долінська Г.Й. Моделювання економічних показників гофрованого картону // Упаковка. – 2010 - №2.

4. Сирохман І.В. Товарознавство пакувальних матеріалів і тари. — К.: Знання, 2014. —543 с.

Скопюк Д. О.

Коледж технологій, бізнесу та права

СНУ імені Лесі Українки

Науковий керівник: Прищепя І. А., викладач першої категорії

ВІД ВИНОГРАДНОЇ ЛОЗИ ДО КЕЛИХУ!

Визначальною рисою виробництва хорошого вина є чутливе поєднання природних умов та ручної роботи винороба, тобто взаємодія людини та природи. Зазвичай, усіма стадіями виноробства: від висаджування виноградної лози, збирання винограду і до приготування вина в погребі - а разом із ними - і якістю продукту – керує винороб. Це тягне за собою постановку певних завдань. Врешті-решт, якість вина залежить від цілої низки чинників: сорту винограду, способу вирощування, землі, в якій зростає лоза, розташування виноградника та способу переробки винограду. До інших чинників належать мікроорганізми, тобто дріжджі, бактерії та гриби, які можуть завдати шкоди вину під час його розливу

на винному заводі. У найгіршому випадку вони можуть навіть перетворити вино на неприємний напій - це фінансовий ризик для виробників.

Щоб забезпечити високий рівень виноробства із року в рік, сучасні виробники покладаються на засіб мікробного контролю Vecorin®. Цю технологію від LANXESS було на міжнародному рівні визнано, як енологічну практику, яка використовується для видалення небажаних мікробів із вина незадовго до розливу. Але перш ніж поціновувачі зможуть насолодитися келихом хорошого вина, свою роботу ретельно виконують винороби.

Виноградні вина є алкогольними напоями, що отримані шляхом повного або часткового зброджування виноградного соку з мезгою або без неї і містять від 8 до 20% спирту.

На відміну від горілчаних виробів разом із спиртом виноградні вина майже повністю зберігають речовини, що є у винограді. Найбільшу цінність в цих винах мають глюкоза і фруктоза, органічні кислоти (винна, яблучна, молочна, лимонна, янтарна і ін.), мінеральні, дубильні, пектинові і барвні речовини. В невеликих кількостях у винах є вітаміни В₁, В₂, В₃, В₁₂, РР, β-каротин, а також ферменти і антибіотичні сполуки. Слід зазначити, що дубильні і барвні речовини володіють Р-вітамінною активністю. Вітамін С у виноградних винах практично не міститься, оскільки він піддається руйнуванню при виготовленні вина. Серед речовин, які утворюють букет вина, знаходяться приємно пахучі компоненти: ефірні олії, складні ефіри, альдегіди, ацеталі.

Для виноробів момент істини настає під час збору врожаю. Зазвичай врожай збирають на початку осені, але це залежить від кліматичної зони, погодних умов і сорту винограду. Тоді винороби дізнаються, чи їх клопітка праця біля виноградників - від першого весняного підрізання до літнього зрізання небажаних галузок - не була марною. Гнилий і незрілий виноград сортується як вручну, так і за допомогою машини для збору врожаю, а стиглі грона потрапляють на виноробню. Якщо природа зробила свою роботу, а винороби ретельно відібрали виноград, - обережно розчавлюючи виноград, отримують сусло. Потім його пропускають через винний прес, щоб відокремити твердий жмих від солодкої рідини. Саме так винороби отримують сік. Але вже на цьому етапі методи виробництва білих і червоних вин відрізняються. У той час, як білий виноград повинен вичавлюватися лише короткий проміжок часу, жмих для виготовлення червоного вина має трохи перебродити перед вичавлюванням, а це означає, що його залишають на декілька днів. За цей час утворений спирт розчиняє забарвлення шкіри винограду. Якщо жмих для червоного вина вичавити відразу, отримають *vin gris* (*cipe*) або *rose wine* (рожеве) вино. Після вичавлювання, і червоні, і білі вина зберігаються в бочках або цистернах. Тепер може починатися основний процес бродіння, під час якого цукор перетворюється на алкоголь. Це процес, який відбувається під впливом дріжджів. З комерційної точки зору дріжджі, як одноклітинні гриби є одними з найважливіших мікроорганізмів.

Ці винні дріжджі дійсно важливі для виробництва вин, але вони несуть власні ризики - залежно від виду дріжджів, які використовуються. «Поряд із культивованими відібраними виноробами дріжджами у винному погребі є найрізноманітніші природні види, які називають «дикими дріжджами», - пояснює Флоріан Веллман, керівник товарного напрямку у підрозділі продукції для

захисту матеріалів компанії LANXESS. «І ці дріжджі, які можна знайти на стінах, у цистернах і в трубах, мають різні смаки - як приємні, так і неприємні». Одним із прикладів катастрофічних результатів для виноробів є, наприклад, дріжджі бреттаноміцети, які зустрічаються по всьому світу і часто залишаються непоміченими, доки не пройдуть місяці дозрівання. Вони надають вину солодкий, пряний аромат і присмак, який нагадує запах хліву. Подібні дріжджі можна вилучити шляхом проведення вина через кілька процесів фільтрації, але наслідком може бути і втрата інших важливих ароматів.

Багатий хімічний склад вина, дозволяє говорити про його лікарські властивості. Учені, що проводили дослідження вина, зробили висновок, що цей напій за своїми фізіологічними властивостями, ідеально підходить людині і приносить йому набагато більше користі, ніж всі інші продукти харчування[1, с. 207-223].

Список використаних джерел

1. Сирохман І. В. Товарознавство продовольчих товарів. Київ: «Знання», 2012. / 712 с.
2. <https://prowomantoday.ru>.
3. <http://www.sovietwine.com>.

Чеканов Роман
Любешівський технічний коледж
Луцького НТУ
Науковий керівник: Кравченко Т.Ф.,
викладач вищої категорії, старший викладач

ДИКОРОСЛІ ЯГОДИ – ДЖЕРЕЛО ВІТАМІНІВ ТА МІКРОЕЛЕМЕНТІВ

Ліс споконвіку слугував людям захистом, джерелом добробуту та їжі. Природа Волині багата на дикорослі ягоди. Серед них брусниця, чорниця, журавлина, калина, бузина, лохина і інші.

Дикорослі ягоди являють собою натуральний продукт природи, дарований нам в ході багатовікового еволюційного розвитку. Багато дикорослих ягід не поступаються своїм культурним родичам, будучи важливим джерелом вітамінів, мікроелементів та інших цінних поживних речовин.

Площі, що зайняті дикорослими ягідними породами у лісовому фонді Волині порівняно невеликі. Але корисних видів представлено в них досить багато.

Чорниця. Чорниця – ягоди кулясті, чорні, всередині темно-червоні; їх збирають з початку серпня і відразу переробляють. Ягоди містять: цукрів – 5-6%, кислот – 1-1,3%, вітаміну С – 6-10 мг/100 г, В1, В2, В6, В9, РР, дубильні речовини. Чорницю споживають свіжою, сушать, з неї готують варення, соки, киселі, екстракти, джеми і ін.

Лохина. В плодах 5-6% цукрів: глюкози, фруктози, є лимонна, яблучна та щавелева кислоти, пектинові, дубильні речовини й барвники. Вміст вітаміну С

досягає 28 мг%. Плоди використовують свіжими та переробляють на варення, джем, повидло, різні напої.[1.]

Брусниця. Брусниця зовні нагадує журавлину. Дозріває вона в серпні-вересні. У брусниці міститься: води – 82-88%, цукрів – 5-9, кислот – 1,7-2,3, дубильних речовин – 0,2-0,3%, вітаміну С – 10-30 мг/100 г, В1, В2, Е, Р, К, каротин. Завдяки вмісту бензойної кислоти (0,1%) вона добре зберігається свіжою (до 3 місяців).

З брусниці готують варення, соки, киселі, екстракти, джеми і ін. Ягоди містять лимонну, яблучну, а також бензойну кислоти, яка має консервуючі властивості, що і забезпечує довготривале зберігання свіжих ягід. Народна медицина використовує їх при лікуванні шлунково-кишкових захворювань, подагри, ревматизму, гіпертонії.

Журавлина має малі темно-червоні, соковиті, кислі ягоди, в яких міститься: води – 88-90%, цукрів – 2,0-6,0, кислот – 2,3-3,5 (зокрема бензойної – 0,01-0,04), пектинових речовин – 0,4-1,3%, вітаміну С – 10-40 мг/100 г, а також В1, В2, РР. При зберіганні журавлини вітамін С руйнується.

Використовується журавлина для приготування компотів, киселів, варення, сиропів, морсів.

Стигла журавлина осіннього збору добре зберігається свіжою. Термін зберігання недостиглої журавлини менше (3-4 місяці), оскільки в ній мало бензойної кислоти. [1. с. 299]

Малина звичайна або лісова. В плодах малини вміст глюкози і фруктози досягає 10%. Є також лимонна кислота та незначна кількість саліцилової, що обумовлює лікувальні властивості плодів. Вони також мають пектинові й азотисті речовини, вміст вітаміну С досягає 28 мг%. Плоди використовують у безалкогольній, лікєро-горілчаній, кондитерській промисловості, плодоягідному виноробстві, медицині. Особливо цінні висушені плоди як потогінний засіб.

Ожина сиза. Плоди містять 5,5-7% глюкози та фруктози і 19% органічних кислот – лимонної та яблучної. Такий вміст кислот і забезпечує кислий смак плодів. За вмістом вітамінів плоди ожини поступаються перед малиною, але в них більше каротину та барвників, значна кількість фосфору, солей заліза, магнію, вапна, є мідь. Плоди мають дієтичне і лікувальне значення, їх використовують для виробництва парення, джему, повидла, безалкогольних напоїв, наливок, настоек, плодово-ягідного вина. [2.]

У кулінарії дикорослі ягоди придатні для приготування узварів, киселів, желе, мусів, соусів, начинок для вареників, а в промисловості – для варення, начинок для карамелі, журавлини в цукрі, сиропів, екстрактів.

Більшість видів дикорослих ягід – швидкопсувні продукти. Тільки за допомогою консервування можна заготовити їх про запас і вирішити питання цілорічного постачання ними населення.

Загальне забезпечення населення фруктами і ягодами є далеким від обґрунтованої норми, тому використання дикорослих плодів і ягід є бажаним.

Список використаних джерел

1. Бровко О.Г., Булгакова О.В., Гордієнко Г.С., Товарознавство. Продовольчі товари: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів освіти 1 та 2 рівнів акредитації /– Донецьк: ДонНУЕТ, 2008. - 619 с.

2. https://knowledge.allbest.ru/cookery/2c0b65635a2ac79a5d53a89521206d27_0.html#t
3. http://old.geology.lnu.edu.ua/phis_geo/fourman/Cadok/Important%20about%20berrie

СЕКЦІЯ 5. ПРАВО

Sebastian Wójtowicz
Zespół Szkół Ekonomicznych i Mundurowych
im. Gen. Władysława Andersa w Chełmie
Promotor: mgr Ewa Falenta

ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

Prawo do świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby macierzyństwa, ich wysokość, zasady obliczania i wypłaty regulują przepisy ustawy z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa¹. Świadczenie te przysługuje pracownikowi objętemu ubezpieczeniem zwanym ubezpieczeniem chorobowym, określonym przepisami ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Do kręgu tych osób zalicza się m.in. osoby objęte ubezpieczeniem chorobowym jako prowadzące działalność pozarolniczą oraz osoby z nimi współpracujące. W przypadku niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową świadczenia z tego tytułu przysługują osobom objętym ubezpieczeniem społecznym w razie wypadków przy pracy i chorób zawodowych, zwanym ubezpieczeniem wypadkowym, określonym przywołaną ustawą z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Zgodnie z ustawą o systemie ubezpieczeń społecznych za osobę prowadzącą działalność, za osobę współpracującą z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność jest uważana małżonka, dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione, rodziców, macochę i ojczyma oraz osoby przysposabiające, jeżeli pozostają z tą osobą we wspólnym gospodarstwie domowym i współpracują przy prowadzeniu działalności. Nie jest osobą współpracującą osoba, z którą jest zawarta umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego. Osoby prowadzące działalność pozarolniczą i osoby z nimi współpracujące, podlegające obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, mogą zostać na swój wniosek objęte dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym. Dobrowolne ubezpieczenie chorobowe ustaje z powodu niedotrzymania terminu opłacania składek na to ubezpieczenie lub opłacenia tych składek w niższej wysokości niż należna. Dobrowolne ubezpieczenie chorobowe ustaje od pierwszego dnia kalendarzowego, za który nie zapłacono w terminie i we właściwej wysokości składki należnej na to ubezpieczenie. Jeżeli jednak za część miesiąca (od pierwszego dnia miesiąca) ubezpieczony pobierał zasiłek z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, ubezpieczenie chorobowe zostaje zatrzymane od dnia następnego, za który zasiłek został opłacony. W uzasadnionych przypadkach Zakład Ubezpieczeń Społecznych, na wniosek ubezpieczonego, może wyrazić zgodę na opłacenie składek po obowiązującym terminie. Osobom, które przystąpiły do ubezpieczenia chorobowego, przysługują następujące świadczenia pieniężne w razie choroby i macierzyństwa z ubezpieczenia chorobowego: zasiłek chorobowy, świadczenie rehabilitacyjne, zasiłek macierzyński, zasiłek opiekuńczy. Osoby prowadzące działalność pozarolniczą oraz osoby z nimi współpracujące podlegają obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu. W razie niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową osobom tym przysługują

następujące świadczenia z tytułu choroby z ubezpieczenia wypadkowego: zasiłek chorobowy, świadczenie rehabilitacyjne.

Zasiłek chorobowy przysługuje ubezpieczonemu, który stał się chory w trakcie trwania danego ubezpieczenia chorobowego. Nie nabędzie więc prawa do tego zasiłku osoba prowadząca działalność pozarolniczą lub osoba z nią współpracująca, która wniosek o objęcie dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym zgłosiła już po powstaniu niezdolności do pracy. Zasiłek chorobowy nie będzie w takim przypadku przysługiwał za cały okres nieprzerwanej niezdolności do pracy z powodu choroby. Okres wyczekiwania na prawo do zasiłku chorobowego Ubezpieczony nabywa prawo do zasiłku chorobowego po upływie wymaganego okresu ubezpieczenia. Okres ten dla osób podlegających ubezpieczeniu chorobowemu dobrowolnie, a więc i dla osób prowadzących działalność pozarolniczą i osób z nimi współpracujących, od 1 stycznia 2009 r. wynosi 90 dni, przed tą datą wynosił 180 dni. Do okresu ubezpieczenia, od którego uzależnione jest prawo do zasiłku chorobowego, zalicza się poprzednie okresy podlegania ubezpieczeniu chorobowemu, zarówno obowiązkowo jak i dobrowolnie, pod warunkiem jednak że przerwa w ubezpieczeniu nie przekracza 30 dni.

Świadczenie rehabilitacyjne

Świadczenie rehabilitacyjne przysługuje osobie ubezpieczonej, który po wyczerpaniu zasiłku chorobowego nadal nie jest w stanie pracować a dalsze leczenie lub rehabilitacja lecznicza przewiduje odzyskanie przez niego zdolności do pracy. O potrzebie przyznania świadczenia orzeka lekarz orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Od orzeczenia lekarza orzecznika ubezpieczonemu przysługuje prawo wniesienia sprzeciwu do komisji lekarskiej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w ciągu 14 dni od daty otrzymania tego orzeczenia. Prawo do tego świadczenia przyznawane jest na okres niezbędny do przywrócenia zdolności do pracy, nie dłuższy jednak niż 12 miesięcy, czyli 360 dni. Wypłaca się je za każdy dzień niezdolności do pracy, w tym również za dni ustawowo wolne od pracy. Świadczenie rehabilitacyjne nie przysługuje osobie, która ma ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy albo nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego.

Zasiłek macierzyński przysługuje ubezpieczonej, która w okresie ubezpieczenia chorobowego: urodziła dziecko, przyjęła na wychowanie dziecko w wieku do 7 roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – w wieku do 10 roku życia, i wystąpiła do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie jego przysposobienia, przyjęła na wychowanie dziecko w wieku do 7 roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – w wieku do 10 roku życia, w ramach rodziny zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej. Zasiłek macierzyński przysługuje przez okres ustalony przepisami Kodeksu pracy.

Zasiłek opiekuńczy Prawo do zasiłku opiekuńczego Osobom prowadzącym działalność pozarolniczą oraz osobom z nimi współpracującym podlegającym ubezpieczeniu chorobowemu prawo do zasiłku opiekuńczego zostało przyznane 16 marca 2007 r., na mocy wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2007 r. Zasiłek przysługuje w ograniczonym okresie, a więc wyłącznie z tytułu sprawowania opieki nad chorym dzieckiem oraz chorym członkiem rodziny.

Literatura

1. Ustawa z dnia 25.06.1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 645).

Клібанович Ольга
Коледж технологій, бізнесу та права
СНУ імені Лесі Українки
Науковий керівник: Маркєєва Т. А., викладач вищої категорії

ПОСЛУГА «МУНІЦИПАЛЬНА НЯНЯ»

Віднедавна в Україні запровадили послугу «муніципальної няні». «Муніципальна няня» - це будь-яка фізична особа-підприємець або юридична особа, яка може надавати послуги няні, з якою укладено угоду або договір про догляд за дитиною до трьох років [1]. Тобто це няня, яка надає послуги відповідно до договору, декларує свої доходи та платить податки. Право на «муніципальну няню» мають батьки або опікуни дітей до трьох років, які уклали угоду з нянею. Бажаючи працювати муніципальною нянею, зобов'язані оформитися в якості фізичної особи-підприємця або пройти реєстрацію як юридична особа. Необхідно також відкрити рахунок у банку для нарахувань заробітної плати.

Компенсацію послуг няні не можуть отримувати сім'ї, які є батьками-вихователями дитячих будинків сімейного типу, та прийомні батьки, якщо вони вже отримують грошову допомогу від держави. Компенсація за послуги няні не скасовує декретні виплати та відпустку з догляду за дитиною. Також залишаються інші соціальні пільги та виплати, які отримує родина.

Батьки повинні самостійно знайти няню та укласти у письмовій формі договір чи угоду про здійснення догляду за дитиною. У договорі щодо догляду за дитиною є низка важливих умов, яких потрібно дотримуватись при підписанні. Істотними умовами договору повинні бути: назва послуги; обсяг робіт по догляду за дитиною із зазначенням конкретних заходів (включаючи те, що робити заборонено); умови і термін надання робіт, трудовий розпорядок та графік няні; вартість і періодичність оплати (погодинні ставки, вихідні/святкові дні тощо); відповідальність сторін; інші умови, які сторони вважають істотними (наприклад, випробувальний термін, оплачувану відпустку і тд.). Договір з нянею не підлягає обов'язковому посвідченню нотаріусом.

Протягом місяця після підписання договору з нянею, батьки повинні прийти до місцевого структурного підрозділу з питань соціального захисту населення за місцем проживання та подати перелік документів:

- паспорт (оригінал та копія з даними про прізвище, ім'я та по батькові, дату його видачі та місце реєстрації);
- ідентифікаційний код (копія та оригінал);
- свідоцтво про народження дитини (копія та оригінал);
- опікуни надають рішення про встановлення опіки (копія та оригінал);
- договір, укладений з нянею (копія та оригінал);
- документи, які підтверджують оплату послуг няні (чеки, розрахункова квитанція, виписка з банківського рахунка тощо);

- заява про надання компенсації послуги «муніципальна няня»;
- заява про перерахування коштів для компенсації послуги «муніципальна няня» із зазначенням рахунка в установі банку.

Документи розглядають протягом десяти робочих днів, потім погоджують виплату компенсації або відмовляють. Про рішення повідомляють упродовж трьох робочих днів після його ухвалення. У разі відмови батьки можуть оскаржити дану відмову. Проте в сучасному законодавстві поки відсутній повний перелік підстав, за яких батькам можуть відмовити в компенсації, що в свою чергу потребує подальшого правового регулювання.

Суттєвою перевагою послуги «муніципальна няня» є соціальний захист жінок перед пенсійного віку, які часто задіяні в сфері по догляду за дітьми. Офіційне працевлаштування впливає на розмір пенсійного забезпечення та страховий страж. Що стосується інтересів дітей, тут також є певні вигоди. Маючи на руках офіційний договір, батьки отримують більше гарантій належного догляду за дітьми, адже у протилежному випадку угода регламентує відповідальність для недобросовісних нянь.

Підсумовуючи вищевикладене можна відмітити, що послуга «муніципальна няня» є реальною і корисною. Однак її впровадження у життя не буде швидким. Муніципальній няні потрібно легалізувати свою діяльність, тобто зареєструвати юридичну особу або стати фізичною особою-підприємцем. Потім їй треба сплачувати податки, здавати щорічні звіти, подавати декларації, що в свою чергу вимагають певних знань. Це новий досвід і для пересічних громадян, і для юристів, які готуються захищати та відстоювати права батьків. Проте, в майбутньому дана послуга забезпечить багатьох громадян роботою, а дітей належним доглядом.

Список використаних джерел

1. Постанова КМУ «Деякі питання надання послуги з догляду за дитиною до трьох років «муніципальна няня» від 30.01.2019р., №68 – режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/68-2019-%D0%BF>.

Кузьмич Марія

ДВНЗ «Нововолинський електромеханічний коледж»
Науковий керівник: Пемпко Л.К., викладач вищої категорії

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

Розвиток підприємництва в Україні значною мірою залежать від створення відповідної правової бази, яка стимулювала б підприємницьку активність та добросовісну конкуренцію. Особливо це стосується малого і середнього бізнесу, розвиток якого дуже важливий з погляду диверсифікованості структури економіки й формування середнього класу суспільства.

До малого й середнього бізнесу можна прирахувати більш 90% підприємств, зареєстрованих в Україні, але реальний внесок цих підприємств у ВВП – близько 11% (дані дослідження Укрсиббанку). У Європі цей показник вище в кілька разів: в Польщі ця категорія підприємців дає до 50% ВВП, у Данії, наприклад, суб'єкти

малого бізнесу щорічно створюють 80% національного продукту, в Італії – 60%, а середній внесок таких підприємств у ВВП по всій Західній Європі – 63-67% [1].

На сьогодні чи то відкривши лише свою справу, чи то працюючи «не перший рік», кожен підприємець стикається з певними проблемами. Серед основних у 2019 році слід виділити такі:

1. *Адміністративні бар'єри*, коли необхідно отримати дозволи, ліцензії, довідки, узгодження та витримати перевірки державних органів. Після скасування (01.01.2019 р.) мораторію на проведення заходів державного нагляду стосовно малих та середніх підприємств, контролюючі органи почали активну інспекційну діяльність з проведення планових і позапланових перевірок суб'єктів господарювання на предмет порушень вимог чинного законодавства. У 2019 році було проведено 65 372 позапланових перевірок, 117 623 планових перевірок та 30 227 комплексних перевірок. Підприємці бояться перевірок та ставлять до них як до тиску з боку держави, оскільки, як свідчить практика, контролювати слід і самі контролюючі органи.

2. *Часта зміна законодавства у сфері підприємницької діяльності* призводить до виникнення додаткових складнощів у роботі. 17 червня 2019 року закінчився строк для приведення статуту у відповідність до вимог нового профільного закону про товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ), що є найпопулярнішою організаційно-правовою формою юридичної особи для ведення бізнесу. Крім того, у 2019 році бізнес отримав зміни у сфері ліцензування, з 1 грудня 2019 року набули чинності штрафні санкції за несвоєчасну реєстрацію/не реєстрацію акцизних накладних та розрахунків коригування до акцизних накладних, з 1 січня 2020 року ДПС з'явилося безкоштовне програмне РРО для тестування, з 1 лютого 2020 року – запущено програму щодо надання дешевих кредитів бізнесу під 5-9% річних.

3. *На діяльність підприємців, крім іншого, впливає правозастосовна практика судів*, для створення якої необхідно близько п'яти років існування того чи іншого закону без внесення до нього істотних змін. Неоднозначність правових позицій судів змушує відстежувати та враховувати судову практику у процесі розбудови бізнесу.

4. *Низький рівень професійної підготовки фахівців*. Відшукати в штат кваліфікованого юриста, бухгалтера, фінансового аналітика та інших фахівців високого професійного рівня дуже складно. В умовах конкуренції, кращих фахівців отримують компанії з найбільшим бюджетом, тому що можуть запропонувати більш високий рівень зарплати і соціальний пакет. Всі підприємства працюють в постійно змінному інформаційному середовищі, і керівнику необхідно завжди відстежувати зміни у своїй сфері діяльності, бути професіоналом у своїй галузі.

5. *Самовпевненість підприємців*. Економія на професійній юридичній консультації призводить до того, що витрати доводиться нести набагато більші, ніж якби була вчасно отримана юридична допомога при оформленні відносин. У підприємців має бути в голові чітка формула, що відкрив бізнес – заручився підтримкою юриста. Адже це дозволить відразу кваліфіковано перевірити і скласти договори, отримати ліцензії/дозволи, зареєструвати торгову марку, підготуватись та пройти перевірку і т.д. Натомість, за юридичною допомогою

звертаються, зазвичай, тоді, коли «припекло». Тому для бізнесу необхідне розуміння важливості юридичних проблем у справі, а головне – наслідків для середньостатистичного підприємця [2].

Зауважимо, що більшість проблем вітчизняних підприємців не є новими, тому хочеться сподіватися, що у цьому році як бізнес, так і державні органи будуть працювати за правилами та уникати можливих помилок. Вже можна відмітити певні позитивні зміни. Верховна рада прийняла закон про зміни до державного бюджету на 2020 рік, якими створюється Фонд розвитку підприємництва, який покликаний сприяти розвитку суб'єктів мікро- та малого підприємництва. Розширення та спрощення доступу до інвестиційного кредитування дозволить їм створити робочі місця, збільшити обсяги виробництва та експорту, розвивати високотехнологічне виробництво та впроваджувати інновації, підвищувати енергоефективність.

Для подальшого успішного розвитку підприємництва необхідно вдосконалити правову базу його функціонування, забезпечити належним чином юридичне закріплення прав та постійне правове забезпечення з боку держави, що гарантує захист законного функціонування підприємництва, сприяє його розвитку. Основне завдання полягає у тому, щоб суттєво розширити його роль і місце в економічному житті суспільства.

Список використаних джерел

1. <http://www.economy-confer.com.ua/full-article/935/>
2. <https://www.unian.ua/economics/finance/10814354-p-yat-vichnih-problem-biznesu-u-roci-shcho-minaye.html>
3. <https://finclub.net/ua/news/rada-napravyla-2-mlrd-hrn-u-fond-rozvytku-pidpriemnytstva.html>

Паламарчук Христина
Коледж технологій, бізнесу та права
СНУ імені Лесі Українки

Науковий керівник: Чечель Н.О, кандидат юридичних наук,
викладач правничих дисциплін

ЗЛОЧИННІСТЬ НЕПОВНОЛІТНІХ: ПРИЧИНИ ТА ЗАСОБИ ЗАПОБІГАННЯ

Найголовніше, що ставить злочинність неповнолітніх в ряд актуальних проблем наукового вивчення, це характер її суспільної небезпеки: злочинність морально спотворює молодь, яка є активним суб'єктом суспільного відтворення, важливим резервом, гарантом національної безпеки, економічного благополуччя та становлення правової держави.

Статистичні дані Верховного Суду України свідчать, що кількість кримінальних проваджень щодо злочинів, вчинених неповнолітніми особами чи за їх участю, що перебували у 2018 р. на розгляді місцевих загальних судів становила 6,4 тис. справ; їх частка від загальної кількості кримінальних проваджень (справ), які перебували на розгляді у судах складає 3,3 %. При цьому,

до позбавлення волі на певний строк було засуджено 257 неповнолітніх осіб або 9,2 % від загальної кількості засуджених неповнолітніх осіб.

Найбільший відсоток засуджених у неповнолітньому віці осіб (від загальної кількості засуджених підлітків по кожному окремому регіону) спостерігався в місцевих загальних судах областей: Одеської – 7,8 %, Донецької – 7,2 %, Дніпропетровської – 6,8 %, Харківської – 6,1 %, Житомирської – 5,3 %, Вінницької – 5 % [1].

При цьому, як свідчить судова статистика, 123 особи вчинили злочини у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння [1].

З огляду на це, означена проблематика є досить актуальною і потребує подальшого наукового дослідження.

Злочинність неповнолітніх є різновидом більш загального соціального феномену – злочинності в цілому, тому, закономірно, що їй притаманні всі змістовні ознаки останньої. Так, з правової точки зору, виокремлення злочинності неповнолітніх в окремий вид злочинності здійснюється на підставі такої специфічної з кримінально-значущої інтегруючої ознаки, як вік особи злочинця, точніше суб'єкта злочину

Визначаючи зміст поняття "злочинність неповнолітніх" А. П. Закалюк зазначає, що загалом, неповнолітніми вважаються всі особи, яким ще не виповнилося 18 років, у тому числі і ті, котрі тільки що народилися [2 с.120] . Водночас суб'єктами злочину можуть бути не всі неповнолітні. Кримінальний кодекс України (ч. 1 ст. 22) визначає, що кримінальній відповідальності підлягають особи, яким до вчинення злочину виповнилося 16 років. У цій же статті Кодексу (ч. 2) встановлюється вичерпний перелік злочинів, яких особа, яка його вчинила, підлягає кримінальній відповідальності у віці від 14 років [3] .

Аналіз юридичної літератури та вивчення статистичних даних показує, що основними причинами злочинності неповнолітніх осіб є:

1. В першу чергу це поганий вплив з боку батьків або інших членів сім'ї.
2. Важкі матеріальні умови можуть послужити хорошою мотивацією для вчинення злочину вже в юному віці.

3. Негативний вплив з боку однолітків.

4. Безпритульність або бездоглядність не рідко штовхають неповнолітніх осіб до вчинення злочинів.

5. Неблагополучна обстановка в загальноосвітніх закладах.

6. Низький рівень правової культури,.

7. Недостатнє фінансове, матеріальне і кадрове забезпечення діяльності державних органів і громадських організацій для проведення роботи по виправленню неповнолітніх осіб, які схильні до девіантної поведінки.

8. Втягнення неповнолітніх осіб в злочинну діяльність іншими особами, які схильні до вчинення злочинів [2, с.140] .

Для досягнення ефективних результатів щодо запобігання злочинності неповнолітніх, необхідно застосовувати:

1. Систему індивідуальних виховних заходів, повною мірою враховуючи вікові (фізичні) і психологічні особливості неповнолітніх правопорушників;

2. Покращення умов життя та виховання неповнолітніх у випадках, коли зовнішні загрожують їх нормальному розвитку;

3. Знешкодження джерел антисоціального впливу на неповнолітніх осіб;
4. Корекції розвитку особистості неповнолітніх, які мають некримінальні відхилення у поведінці, для того щоб не дати можливості їм перейти до вчинення злочинів.

Список використаних джерел

1. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/Analiz_statistika_kriminal_2018.
2. Закалюк А. П. Курс сучасної Української кримінології: теорія і практика. У 3 кн. / А. П. Закалюк. – К. Видавничий дім "Ін Юре", 2014. – С. 467.
3. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України, 2001.- №25-26.- Ст.131.

Перкевич Оксана
Коледж технологій, бізнесу та права
СНУ імені Лесі Українки
Науковий керівник: Грушко І. І.

ПОПЕРЕДЖЕННЯ ПРАВОПОРУШЕНЬ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ ТА ЇХ СТАВЛЕННЯ ДО ЗНАЧУЩИХ ТЕРМІНІВ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ЇХ ПЕРЕВИХОВАННЯ

На сьогоднішній день надзвичайно гострою є проблема зростання злочинності серед осіб підліткового віку. Всім відомий вислів: "Діти - наше майбутнє". Проте не завжди наше суспільство при виборі пріоритетів і стратегії розвитку керується потребами й нагальними проблемами саме цієї вікової категорії населення.

Згідно Кримінального кодексу України, якщо неповнолітній вчинив суспільно-небезпечне діяння у віці, з якого він може бути суб'єктом злочину, до нього застосовується покарання у виді позбавлення волі – направлення до спеціальної виховної установи (колонії).

В дослідженні, яке було проведено у Ковельській виховній колонії №201, прийняло участь 62 особи віком 17-18 років [3]. Колонія призначена для перевиховання підлітків у віці 14 – 18 років, яка є найбільш лояльною установою української пенітенціарної системи. Вона представляє місце організованої ізоляції неповнолітніх, які вчинили протиправні діяння. Сама назва виховного закладу є показовою, вказуючи на основну мету діяльності, яка полягає в організованій виховній роботі з важкими підлітками.

Одним з найважливіших напрямів виховної роботи з дітьми та молоддю є превентивне виховання та профілактична робота з подолання злочинності серед неповнолітніх. Серед ключових чинників ризику щодо можливості скоєння злочинів неповнолітніми можна назвати такі: недостатній рівень правосвідомості та правових знань; брак організованої системи дозвілля; вживання алкогольних та наркотичних речовин; низький рівень правових знань батьків та недостатня увага з їхнього боку до виховання, психічний стан неповнолітніх тощо.

Важливим аспектом формування особистості підлітка є вибір системи соціальних цінностей. Під час виховання у неблагополучній сім'ї дитина є

свідком багатьох негативних факторів, які проявляються з боку її батьків, а саме пияцтво, бійки, ненормативна лексика. Як правило у таких батьків немає часу та навиків на виховання дитини.

Наступний чинник – середні навчальні заклади (школи, професійні училища, технікуми, ін). Під час навчання малолітня особа перебуває під наглядом вчителів у середовищі одноліток. Ключовою фігурою, яка істотно впливає на малолітню особу під час навчання, є вчитель. В деяких випадках через недостатній рівень професійної підготовки та культури окремі вчителі не мають авторитету серед учнів, що породжує відсутність належного контролю та індивідуального підходу до кожного з учнів та формальне виконання своїх обов'язків з боку вчителів.

Великий вплив на формування особи мають засоби масової інформації – Інтернет. В наш час підліток безперешкодно за допомогою Інтернету може отримувати інформацію, яка несе у собі пропаганду насильства, жорстокості, агресивності, що несе негативні наслідки для формування розвитку неповнолітньої особи.

Психологічно-природні чинники також впливають на становлення особи неповнолітнього. До них можна віднести юнацький максималізм в поєднанні з гіперсексуальністю, які призводять до знущань над жертвою, а також скоєння згвалтувань, приниження та знущання над слабшою особою, намагаючись тим самим затвердити себе серед однолітків, підняти особистий авторитет [1].

Одним із напрямів боротьби зі злочинністю взагалі та злочинністю неповнолітніх, зокрема, є профілактична діяльність. Профілактична діяльність у широкому розумінні розглядається як один із засобів соціального регулювання суспільних відносин з метою ліквідації проявів злочинності, як взаємодії заходів економіко-соціального, виховно-педагогічного, організаційного та правового характеру, як поєднання різних рівнів попередження злочинності. Система заходів попередження злочинності неповнолітніх базується на засадах загальносоціального характеру, які призначені забезпечити необхідний рівень добробуту, культури, виховання та навчання молодих людей.

Подоланню негативних явищ у молодіжному середовищі та підліткової злочинності сприяє система превентивних заходів. У ряді областей накопичено позитивний досвід роботи з вирішення зазначених проблем.

У Волинській області створення в професійно-технічних навчальних закладах груп правопорядку, які контролюють місця відпочинку молоді, сприяло значному зменшенню в регіоні кількості злочинів, вчинених неповнолітніми у сфері обігу наркотичних засобів [4].

Незалежно від тяжкості вчиненого неповнолітнім злочину до нього може бути вжито умовно-дострокове звільнення від відбування покарання, якщо засуджений сумлінною поведінкою та ставленням до праці і навчання довів своє виправлення (ст. 107 КК України) [2].

У зв'язку з вищевикладеним співробітникам колонії потрібно постійно визначати ступінь виправлення та перевиховання кожного зі своїх вихованців, для чого у них розроблено певні критерії такої оцінки (переважно з урахуванням тільки показників порушення або дотримання дисципліни).

За ступенем перевиховання всіх неповнолітніх правопорушників можна умовно розділити на три групи. У першу групу увійшло 22 підлітка з високим

рівнем перевиховання. Другу групу склали 25 неповнолітніх, рівень перевиховання яких експертами був позначений як «середній». Третя група – це 15 вихованців, які, на думку експертів, перевиховуються погано (низький рівень перевиховання).

Для визначення ставлення досліджуваних неповнолітніх правопорушників з різним ступенем перевиховання до значимих для них понять використовується колірний тест ставлення (КТС) [5].

Виходячи з вищесказаного, поняття «закон» більш негативно сприймають неповнолітні, які перевиховуються середньо у порівнянні з неповнолітніми з високим рівнем перевиховання.

У неповнолітніх, яким притаманний низький рівень перевиховання, «закон» теж викликає негативні емоції, що з тенденцією до вірогідності відрізняє їх від першої групи. Тобто, неповнолітні, які були віднесені експертами до високого рівня перевиховання, позитивніше відносять до «закону», ніж неповнолітні, які мають середній та низький рівні перевиховання.

Поняття «дисципліна» у всіх неповнолітніх викликає негативні емоції, причому, чим краще неповнолітні перевиховуються (І група), тим вірогідно більш негативні почуття у них викликає «дисципліна». У неповнолітніх першої групи поняття «дисципліна» займає останнє місце по перевазі серед інших запропонованих понять, а у неповнолітніх другої та третьої групи – передостаннє місце. Аналізуючи отримані дані, можна сказати, що для неповнолітніх першої групи, які дотримуються дисципліни та бажають своєю поведінкою довести своє виправлення, дисципліна дається не легко та викликає у них негативні емоції.

Результати дослідження ставлення неповнолітніх правопорушників з різним ступенем перевиховання до поняття «минуле», доводять, що всі досліджувані до свого минулого ставляться негативно. Так у неповнолітніх з низьким ступенем перевиховання поняття «минуле» займає останнє місце серед запропонованих понять, у неповнолітніх з високим ступенем перевиховання це поняття стоїть на передостанньому місці, а неповнолітні з середнім ступенем перевиховання віднесли його на останнє місце. При цьому вірогідно гірше до свого минулого ставляться неповнолітні з низьким ступенем перевиховання у порівнянні з іншими групами.

Принципово іншим й більш позитивним є ставлення неповнолітніх правопорушників до свого майбутнього, яке займає перші місця у розкладі понять по перевазі. Причому, вірогідно більш позитивно уявляють своє майбутнє неповнолітні з низьким рівнем перевиховання, ніж інші правопорушники.

До свого теперішнього теж вірогідно більш позитивно у порівнянні з іншими групами відносяться неповнолітні з низьким рівнем перевиховання. Для них воно знаходиться на першому місці по перевазі серед інших запропонованих понять. Тоді як неповнолітні з високим рівнем перевиховання віднесли «теперішнє» на друге місце по перевазі, а досліджувані із середнім рівнем перевиховання – аж на передостаннє місце.

Аналогічна картина реєструється щодо поняття «моє життя», вірогідно більш позитивне ставлення до якого виявлено у групі неповнолітніх з поганим ступенем перевиховання.

Отже, при відносно позитивному ставленні до закону реєструється досить негативне ставлення до дисципліни неповнолітніх з високим ступенем

перевиховання. І навпаки, при відносно позитивному ставленні до дисципліни неповнолітні з низьким рівнем перевиховання виявляють негативне ставлення до закону. Неповнолітні з низьким ступенем перевиховання вірогідно гірше ставляться до свого минулого й вірогідно більш позитивно – до свого теперішнього, майбутнього, свого життя в цілому [5].

Список використаних джерел

- 1.Александров Ю. В. Кримінологія [Текст] / Ю. В. Александров, А. П. Гель, Г. С. Семаков: Курс лекцій. – К.: МАУП, 2002. – 295 с.
- 2.Кримінальний кодекс України : закон України від 05.04.2001 № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 131.
- 3.Павлик О. М. Особливості мотиваційної сфери неповнолітніх правопорушників : Харків, 2005. 206 с.
- 4.Профілактика правопорушень [Електроний ресурс] / Статті психологам // Персональний сайт Руденко А.В. – інформаційний ресурс для небайдужих до навчання . Режим доступу: <http://rudenko.kh.ua/profilaktika-pravoporushen/>.
- 5.Собчик Л. Н. МЦВ – Метод цветовых выборов. Модифицированный восьмицветовой тест Люшера. Практическое руководство. СПб. : Речь, 2001. 112 с.

Радзівілюк Данило
Коледж технологій, бізнесу та права СНУ імені Лесі Українки
Науковий керівник: Кравчук Г. Ю., викладач вищої категорії,
старший викладач

ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «НЕПОВНОЛІТНІЙ»

Неповнолітні є найбільш уразливими суб'єктами права, що й зумовлює необхідність особливої державної політики та реалізації міжнародних стандартів у цій сфері.

В Україні прийнято низку законодавчих та підзаконних актів, що стосуються неповнолітніх та покликані захистити основні права і свободи неповнолітніх.

Але важливим залишається визначення самого ключового юридичного терміну – «неповнолітній».

Настання повноліття визнається національною особливістю держави, зокрема, у деяких країнах він вищий за 18 років, наприклад, у Португалії, Буркіна-Фасо, Парагваї, Ліхтенштейні – 20 років, у Болівії, Того, Сенегалі – 21 рік.

Повноліття держава встановлює не довільно, а на основі припущення про те, що саме в цьому віці людина досягає необхідної фізичної і психічної зрілості, стає здатною адекватно оцінювати навколишню дійсність і керувати своєю поведінкою, реалізуючи свій вибір і, відповідно до закону, права та обов'язки.

У деяких випадках суб'єкт права може досягнути юридичного повноліття, але не досягти морально-психологічного, тому, використовуючи принцип гуманності покарання, міжнародне право дозволяє до осіб, яким понад 18 років, застосовувати покарання, що передбачені для неповнолітніх. Переважна частина

міжнародних актів взагалі не містить вказівки на нижню межу, класично зазначаючи, що неповнолітнім є будь-яка особа у віці до 18 років.

Тобто йдеться про синонімічне розуміння термінів «дитина» та «неповнолітній». Однак термін «дитина» чітко визначено в міжнародних актах, нижньою межею вважається момент народження, оскільки саме з цього моменту можна вважати біологічну істоту такою, що має правовий статус.

Як вказує І. Бандурка, у сімейному та цивільному законодавстві поняття «дитина» вживають з різним змістом. За Сімейним кодексом України, дитиною є особа, яка не досягла повноліття. У більшості сімейних правовідносин не має значення обсяг право- та дієздатності дитини. У цивільному праві поняття «дитина» вжито у значенні особи, яка перебуває у кровному спорідненні першого ступеня по прямій лінії з іншими особами (батьками). А основне значення надається право- і дієздатності фізичної особи, які змінюються залежно від віку і не завжди збігаються з повноліттям особи [29, с.18].

Щодо терміна «неповнолітній», то, зазначимо, ст. 32 Цивільного кодексу України визначає, що настання в особи чотирнадцятирічного віку є нижньою межею статусу неповнолітнього. Тобто всі діти від народження до 14 років мають юридичний статус малолітніх, а з 14 до 18 – статус неповнолітніх. Кримінальне право використовує саме термін «неповнолітній».

Отож, термін «дитина» кримінальне право не застосовує, тому що суб'єктом протиправної поведінки є саме неповнолітній, якщо ж береться до уваги об'єкт злочину людини у віці від народження до повноліття, то чинний Кримінальний кодекс застосовує термін «дитина» (ст. 117 «Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини», ст. 137 «Неналежне виконання обов'язків щодо охорони життя та здоров'я дітей», ст. 150 «Експлуатація дітей», ст. 150-1 «Використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом», ст. 150-1 «Використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом»).

Отже, галузеве законодавство набагато чіткіше врегульовує застосування термінів: «дитина» – це ширша вікова категорія, а «неповнолітній» – це дитина у віці 14–18 років.

Чіткіше віковий ценз молоді визначає національне законодавство. Так, у ст. 1 Закону України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» зазначено, що молодь – це громадяни України віком від 14 до 35 років.

Таким чином, виникають певні труднощі, пов'язані із різним тлумаченням поняття «неповнолітній», що спричиняє неузгодженість державної політики щодо охорони, захисту і розвитку цих осіб.

Список використаних джерел

1. Бандурка І. О. Діти, сім'я, злочинність неповнолітніх: взаємозалежність : моногр. / І. О. Бандурка. – Х. : Золота миля, 2014. – 280 с.
2. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 [Електронний ресурс]: Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
3. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 [Електронний ресурс]: Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>

4. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 [Електронний ресурс]:
Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

Супрунюк Анна
Коледж технологій, бізнесу та права
СНУ імені Лесі Українки
Науковий керівник: Головачук Н.М., викладач вищої категорії

ДИСКРИМІНАЦІЯ: ПРОЯВ ТА ПОДОЛАННЯ

Всі люди народжуються вільними і рівними у своїй гідності та правах. Забезпечення рівності та недопущення дискримінації відносяться до основоположних міжнародних стандартів. Сьогодні в Україні, на жаль, мають місце прояви дискримінації в трудових і тісно пов'язаних з ними відносинах. Наслідками дискримінаційних дій є порушення прав працівників, зниження рівня зайнятості та заробітної плати окремих категорій населення, що актуалізує дослідження відповідної проблематики.

Дискримінація є одним з найбільш серйозних і широко поширених порушень прав людини у сучасній Європі. Мільйони людей, як і раніше, є ізольованими, живуть у злиднях, зазнають жорстокого поводження, навіть стають жертвами насильства лише через те, ким вони є чи через те, у що вони вірять. Рівне ставлення до всіх є не тільки здоровим глуздом або ввічливістю. Це – право, і всі уряди повинні забезпечити, щоб цей основоположний принцип був дотриманий.

На міжнародному рівні така проблема регулюється низкою декларацій та конвенцій. Окрім міжнародних організацій у рамках розробки норм міжнародного права, проблемами дискримінації опікуються науковці. Зокрема, дана проблема піднімається в працях учених І. М. Алієва, Н. А. Горелова, Л. О. Ільїної, В. С. Васильченка, М. А. Вуйченка, Р. Дж. Еренберга, Р. С. Сміта, В. В. Жернакова, І. В. Зуба, М. І. Іншина, І. П. Лаврінчук, Л. І. Лазор, Н. М. Хуторян, О. М. Ярошенка та ін.

Метою даної статті є дослідження проявів та механізмів подолання дискримінації на національному та європейському ринку праці.

Дискримінація - ситуація, за якої особа та/або група осіб за їх ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, громадянства, сімейного та майнового стану, місця проживання, мовними або іншими ознаками, які були, є та можуть бути дійсними або припущеними, зазнає обмеження у визнанні, реалізації або користуванні правами і свободами в будь-якій формі. Таке обмеження має правомірну, об'єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними [1].

У теорії дискримінації вирізняють три головних джерела дискримінації на ринку праці. Перше джерело – особисте упередження роботодавця, колег або споживачів, котрим не сподобається взаємодія з працівниками певної статі або раси. Другим основним джерелом дискримінації є статистичне упередження, коли роботодавці переносять на окремих індивідів певні ознаки групи. Третє джерело –

це модель, згідно з якою намагання до володіння та використання монопольної сили є причиною дискримінації.

Для подолання дискримінаційних відмінностей у зарплаті в соціальній політиці багатьох країн застосовується система рівної оплати за роботу порівнянної цінності. У цій системі кожне робоче місце оцінюється і зіставляється з іншим критерієм кваліфікації, напруженості, відповідальності і умов праці. Робочі місця, що одержали однакову оцінку порівняльної цінності, повинні мати однаковий рівень оплати праці.

Розрізняють пряму і непрямую дискримінацію.

Пряма дискримінація характеризується як намір дискримінувати особу чи групу, наприклад, бюро з працевлаштування відкидає претендента певної національної ознаки (єврея, цигана та ін.) або житлова компанія не продає квартири для осіб «кавказької національності».

Непряма дискримінація зумовлена впливом політики або конкретних заходів: це відбувається тоді, коли формально нейтральні правила, критерії або практика ставлять де-факто особу або осіб певної меншини у не вигідне становище у порівнянні з іншими. Прикладами можуть бути: мінімальний критерій росту для певної професії (завдяки чому серед заявників може бути виключено набагато більше жінок, ніж чоловіків); або ж не наймати людей з певним іміджем — жінок з довгими спідницями (під що підпадають мусульманки), чоловіків із довгим волоссям або із сережками у вухах (під що підпадають чоловіки із певним особистим смаком), і таке інше. Формально, ці правила є нейтральними щодо, наприклад, етнічної або релігійної приналежності, але, фактично, ставлять у нерівноправне положення різних членів суспільства, а деякою мірою — і представників етнічних та релігійних груп (наприклад, хіджаб: ознака мусульманки).

Проявом гендерної дискримінації є суттєво нижчий рівень зайнятості та оплати праці жінок порівняно з чоловіками. Почуття примітивної грубої чоловічої переваги над жінкою ще Сократ виразив такими словами: «Три речі можна вважати щастям: що ти не дика тварина, що ти грек, а не варвар, і що ти чоловік, а не жінка».

Із виразу стає зрозуміло, що жінкам важче знайти роботу, ніж чоловікам. Це можна пояснити гендерними перевагами деяких роботодавців, які натякають на негативні моменти щодо жінки-працівниці, а саме: можливість вагітності, пологів та відпустки із догляду за дитиною; хвороби дитини і як наслідок — занадто часті лікарняні листи.

Аби протидіяти дискримінації потрібно створити контрольний механізм за дотриманням антидискримінаційних норм. Держава повинна забезпечити гнучку систему відповідальності за дискримінацію, що встановлювала б пропорційне покарання та надавала можливість жертві дискримінації отримати належну компенсацію за порушення своїх прав.

Отже, розвиток дискримінації призводить до безробіття, затримання економічного розвитку в країні, нерівного доступу до ресурсів. Для уникнення дискримінаційних проявів в Україні ратифіковано та прийнято низку нормативних актів з відповідних питань; заборонено у оголошеннях про заміщення вакансії вказувати бажаний вік і стать претендентів. Проте місце

дискримінації на ринку праці все ще є. Це актуалізує необхідність поширення європейського досвіду щодо стимулювання працевлаштування молоді, посилення державного контролю за дотриманням правових норм і гарантій у сфері праці, гендерного квотування тощо.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні». – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5207-17>.

Тесунова Анна
Коледж технологій, бізнесу та права
СНУ імені Лесі Українки
Науковий керівник: Кравчук Г.Ю.,
викладач вищої категорії, старший викладач

ФОРМУВАННЯ КРИМІНОЛОГІЧНИХ РИС ОСОБИСТОСТІ НЕПОВНОЛІТНЬОГО ЗЛОЧИНЦЯ

Особистість злочинця – сукупність стійких соціально значущих характеристик, ознак і властивостей індивіда, які характеризують винну у порушенні кримінального закону особу та, об'єктивно реалізуючись у конкретно вчиненому злочині, надають особі та вчиненому нею діянню характеру суспільної небезпечності, у зв'язку з чим дана особа притягається до кримінальної відповідальності [1, с.163].

До соціально-демографічних ознак належать: стать, вік, стан здоров'я, освіта, соціальне походження і становище, рід занять, національна і професійна приналежність, сімейне становище, матеріальна забезпеченість, приналежність до сільського чи міського населення тощо. Категорія віку є важливою соціально-психологічною ознакою особи.

Крім того, вікові характеристики впливають і на подальшу реакцію правоохоронних органів щодо скоєного злочину, а також на заходи превентивного характеру, які можуть бути застосовані до особи.

Поняття злочинності неповнолітніх можна визначити, виходячи з ст. 22 Кримінального кодексу України. Цією статтею встановлюється вік, з якого може настати кримінальна відповідальність, а точніше у п. 1 говориться про те, що кримінальній відповідальності підлягають особи, яким на момент вчинення злочину виповнилося 16 років [4].

У п. 2 зазначеної статті передбачається, що особи, які вчинили злочин у віці від 14 до 16 років, підлягають кримінальній відповідальності лише за вчинення злочинів, встановлених ст. 22 ККУ.

Отже, злочинність неповнолітніх - це сукупність злочинів і осіб, які їх скоюють, у віці від 14 до 18 років. Але встановлені таким чином вікові межі мають досить умовний характер, оскільки багато чинників, які впливають на злочинність неповнолітніх, мають місце і серед підлітків молодшого віку (10-13 років) та молодіжного віку (18-21 та 22-25 років).

Тому поряд із поняттям «злочинність неповнолітніх» у науковій літературі зустрічаються терміни «підліткова злочинність», «молодіжна злочинність».

Вчинення злочину неповнолітнім є специфічним показником несприятливих умов його життя та виховання. Неблагополучна родина впливає не тільки на власних членів, але і на інших підлітків, з якими дружать їхні діти. Таким чином, відбувається процес «зараження» підлітків, які не належать безпосередньо до даної родини. На формування соціально значущих якостей особи впливають дефекти соціалізації, які виникають або посилюються під взаємодією фізичного, психологічного та морального розвитку людини в цьому віці. В умовах конкретної життєвої ситуації це призводить до вчинення протиправного діяння, передбаченого кримінальним законом.

Значна частина неповнолітніх вчиняє злочини у стані алкогольного або наркотичного сп'яніння. Одним з факторів який підвищує зростання злочинності неповнолітніх і збільшує жорстокість є «синдром страху смерті», тобто страх за своє життя, який викликає жорстокість, озлобленість, насильство. Психологи відмічають велику залежність від навколишнього середовища, групи та авторитетних осіб, ролі підлітка серед друзів [3, с. 115].

До біологічних та психологічних особливостей неповнолітніх злочинців належать:

- відсутність життєвого досвіду, незавершеність формування соціальних установок;

- підвищена навіюваність;

- орієнтація на неформальну групу, прагнення у ній самоутвердитися;

- демонстрування своєї незалежності;

- підкреслено зневажливе ставлення до моральних і правових норм;

- злочинна «романтика»;

- плазування перед авторитетом рецидивістів;

- втрата почуття відповідальності за свої вчинки [2, с.204].

Вивчення факторів, що впливають на формування особи неповнолітнього злочинця є важливим моментом у профілактиці та боротьбі із злочинами.

При розв'язанні проблем боротьби зі злочинністю неповнолітніх, доцільно звернути увагу на найближче мікросередовище підлітка, а саме: сім'ю, шкільний колектив, дворову компанію чи іншу мікрогрупу, в якій перебуває підліток.

Особливу увагу під час профілактичних заходів та призначення кримінального покарання слід звертати на специфіку особистості неповнолітнього злочинця через підвищену вразливість цієї категорії правопорушників, враховувати можливість корекції деформацій у морально-психологічній сфері.

Список використаних джерел

1. Голіна В. В. Особистість неповнолітнього злочинця: сучасний кримінологічний портрет / В. В. Голіна, Б. М. Головкін // Бюл. М-ва юстиції України. – 2006. – №1 (51). – С. 142–153.

2. Головкін Б. М. Злочинність неповнолітніх як суспільна проблема / Б. Н. Головкін // Проблеми законності. – 2016. – № 133. – С. 204–217.

3. Головкін Б. М. Кримінологічна характеристика злочинності неповнолітніх у місті Харкові / Б. М. Головкін, В. С. Батиргарєєва // Питання боротьби зі злочинністю : зб. наук. пр. – Х., 2005. – Вип. 10. – С. 105–430.

4. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 [Електронний ресурс]: Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

СЕКЦІЯ 6. БІОЛОГІЯ ТА ПРИРОДНИЧІ НАУКИ

Бартошик Ангеліна
Любешівський технічний коледж
Луцького НТУ

Науковий керівник: Черноус Н.М., викладач вищої категорії

РЕЦИКЛІНГ БУДІВЕЛЬНИХ ВІДХОДІВ

Рециклінгом називають:

1. Повторне корисне використання матеріалів
2. Виготовлення з вторинної сировини нових матеріалів і товарів
3. Виділення з відходів корисних фракцій і утилізація того, що визнано безповоротними відходами
4. Отримання енергії від спалювання або піролізу промислового і побутового сміття.

Згідно загальних положень Закону України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» низька тривалість життя українців (у середньому близько 66 років) значною мірою зумовлена забрудненням навколишнього природного середовища. Однією з гострих природоохоронних проблем в Україні є поводження з твердими побутовими відходами. Сьогодні показники утворення відходів у середньому становлять 220-250 кілограмів на рік на одну особу, а у великих містах сягають, навіть, 330-380 кілограмів на рік. В цілому, загальна маса цих відходів сягає 13 млн. тон на рік і ця цифра росте по експоненті. [1]

Одним з факторів накопичення ТПВ є будівельне сміття. Одне з джерел – це старі будівлі, в яких закінчився термін експлуатації. Враховуючи надійність старих будівель та їх фундаментів, які зводились у радянські часи, руйнувати такі об'єкти доволі складно. Окрім того, в результаті руйнування утворюється величезна кількість будівельного сміття, яке потрібно утилізувати. Друге джерело утворення будівельних відходів – це матеріали, які утворюються під час спорудження нових будинків. Основну масу яких становить бита цегла, залишки затверділого бетону та будівельного розчину, дроблений гіпсокартон, брак стінових блоків з керамзитобетону, ніздрюватих бетонів, пінопласт та мінеральна вата. Третє джерело – відходи промисловості будівельних матеріалів. Наймасовішими тут є відсіви щебневих кар'єрів, склобій, цегла у вигляді браку, браковані залізобетонні конструкції, відпрацьовані гіпсові форми керамічних заводів тощо. Загалом усі будівельні відходи складаються з таких продуктів, як: бетон та залізобетон, цегла, метал, ґрунт, пісок, забруднений глиною, сантехкераміка, дерево, скло, гіпсокартон, пластмаса, асфальтобетон.

Особливої актуальності проблема будівельних відходів в Україні набуває у зв'язку з тим, що в найближчі 5–10 років вичерпується термін експлуатації так званих «хрущовок», які були масово побудовані у 50–60 рр. минулого століття.

За оцінками дослідників, за масовим вмістом 52 % будівельних відходів становить бетон та залізобетон, 32 % – кам'яні стінові матеріали (цегла, стінові блоки, піно- та газобетон), 8 % – відходи асфальту та будівельних розчинів, 4 % –

відходи металів, 2 % – відходи дерева та пластмас, 1 % – керамічні вироби (сантехнічна кераміка, керамічна плитка), 1 % – гіпсокартон, скло та інші відходи.

Можливим варіантом рішення цих та інших проблем є рециклінг будівельних відходів. Рециклінг — це переробка та запровадження у повторний обіг будівельних відходів з метою використання як можливої повної або часткової заміни природної сировини.

За даними Європейської асоціації зі знесення будівель, щорічно на планеті утворюється близько 2,5 млрд. будівельних відходів. За даними статистики, 60 % такого будівельного сміття складають цегляні і залізобетонні відходи [1]. Це результат реконструкції, ремонту і зносу старих будівель і споруд, а також зведення новобудов.

Зі сказаного очевидно, що найбільша частина будівельних відходів - це залізобетонний брут, рециклінг якого дозволяє отримувати вторинний щебінь. У подальшому його можна використовувати для:

- створення підстилкового шару під'їзних та мало напружених доріг;
- створення фундаментів під складські виробничі приміщення та невеликі механізми;
- влаштування основи чи покриття пішохідних доріжок, автостоянок, прогулянкових алей, схилів уздовж рік та каналів;
- виготовлення бетонів для улаштування пішохідних доріжок, внутрішніх площадок гаражів та сільських доріг;
- виробництва бетонних та залізобетонних виробів класу міцності до В25.

Щебінь з бетонного лому має активну поверхню, яка сприяє утворенню міцного контактного шару з цементним каменем. Отримання бетонного щебеню, дрібнозернистих відсівів та їх повторне використання є заключною стадією замкненого циклу переробки бетонних і залізобетонних відходів – «зношення – вивезення – переробка – реалізація». Відходи будівельної індустрії у загальній масі належать до 4 класу небезпеки.

У світовій практиці близько 90 % відходів будівельного виробництва піддаються переробці і повторному використанню. Із залишків цегляних і залізобетонних конструкцій отримують високоякісний вторинний щебінь різних фракцій, який застосовується у спорудженні будинків, доріг, створенні інженерної інфраструктури, під час виготовлення бетону, спорудження і ремонту залізничних шляхів, при роботах з благоустрою територій, рекультивації земель. Це значно скоротить витрати на придбання дорогих будівельних матеріалів (до 40 %), оскільки за високотехнологічних методів переробки якість вторинного щебеню мало поступається природному. З огляду на те, як заповнювач бетону використовується тверда фаза різних фракцій, то можна говорити про фактично безвідхідну технологію. [2]

Сьогодні основним критерієм оцінки доцільності переробки і утилізації відходів, що утворюються під час будівельно-демонтажних робіт, є економічна ефективність їхнього повторного використання. За літературними даними, енерговитрати під час видобутку природного щебеню у 8 разів вищі, ніж при одержанні щебенів з бетону, а собівартість бетону, що виготовляється на вторинному щебені, знижується на 25 %. Вибір будівельників на користь вторинного щебеню очевидний: вартість його залежно від фракції у 3–4 рази

нижча від вартості природного матеріалу. Промислова переробка відходів дає змогу звести до мінімуму транспортні та інші витрати. Переробка відходів загалом повинна вирішуватись з метою отримання максимального прибутку для компенсації капітальних вкладень у промислову їх переробку.

Під час сортування відходів і подальшої переробки їх у вторинну сировину значно скорочується кількість відходів, що підлягають спалюванню або вивезенню на полігони для захоронення. Завданням утилізації будівельних відходів є розробка прогресивних технологій утилізації та оцінка техногенного впливу на довкілля. Технічно правильно вибрані методи підготовки і переробки відходів є економічно рентабельними і екологічно виправданими.

Переваги рециклінгу очевидні:

1. Переробка, промивання, сортування та вторинне використання інертних матеріалів та залишків розчиненої частини.

2. Відсутність витрат на вивезення та утилізацію залишків за межі підприємства.

3. Захист довкілля від забруднення залишками промислового виробництва.

4. Зниження витрат будівельних матеріалів.

5. Відсутність необхідності у механічному чищенні міксерів, що продовжує час їх експлуатації та полегшує технічне обслуговування. Рециклінг залишків будівельних сумішей – екологічний та ефективний спосіб управління виробничими матеріалами, що значно скорочує часові і фінансові витрати. [3]

Отже, утилізація будівельних відходів є важливою екологічною проблемою, вирішенню якої необхідно надавати державної ваги.

Список використаних джерел

1. Погрібний І. Я. До питання системного поводження з твердими побутовими відходами [Електронний ресурс]

2. Мешко Н. Інноваційний розвиток підприємств рециклінгу як фактор посилення енергетичної безпеки держави / Н. Мешко // Вісник Львівського університету. Сер. : Міжнародні відносини. – 2012. – Вип. 31. – С. 331–339 [Електронний ресурс].

3. <http://atagos.com.ua>.

Белова Анастасія
Івано-Франківський державний
коледж технологій та бізнесу
Науковий керівник: Вінокурова Л.В.,
викладач вищої категорії, викладач - методист

ФІЗИКА В МОЇЙ МАЙБУТНІЙ ПРОФЕСІЇ

В майбутньому комерційна діяльність буде складовою нашого життя. Адже кожен студент, який вивчає комерційну діяльність, напевно, мріє про власний бізнес у цій сфері. Але все не так просто: для того, щоб принаймні відкрити такий заклад, як торгівельний центр, або будь-який магазин, треба знати всі тонкощі ведення цієї справи.

Ніхто навіть не задумується над тим, що така навчальна дисципліна як фізика може з часом відіграти дуже важливу роль на шляху до відкриття власного комерційного закладу. Адже саме в курсі фізики вивчаються теми, пов'язані з освітленістю, джерелами світла, температурою та вологістю повітря, кольорами тіл, застосуванням полімерів, поширенням звуку, роботою холодильників, кондиціонерів, радіо-та електрообладнання, комп'ютерної техніки тощо.

Правильно підібрані й встановлені світильники підвищують економічну ефективність й конкурентноспроможність торговельного центру, а головне – стимулюють відвідувачів до здійснення покупок. Там не повинно бути надмірного світлового потоку, різних контрастів або затінення. Штучне освітлення здійснюється лампами розжарення, газорозрядними або світлодіодними. Звичайно, люмінесцентні лампи дають світло найбільш наближене до природного, бо в ньому переважають синьо-зелені промені, володіють високою світловіддачею, але при експлуатації в мережах змінного струму пульсація світлового потоку може зумовити виникнення стробоскопічного ефекту.[1.с.380]. Лампи розжарення мають велику потужність вважаються найдорожчими в експлуатації, пожежонебезпечні. Світлодіодні лампи мають невелику потужність, але велику світловіддачу. Вони найбільш економічні, не містять ртуті та забезпечують 50000 годин експлуатації, не нагріваються, стійкі до низьких температур, але їх світловий потік не завжди відповідає реальній світловіддачі. Тому необхідно добре продумати всі властивості та недоліки світильників для торговельних площ.

Від кольору в інтер'єрах залів залежить емоційний настрій відвідувачів. Психологи стверджують, що багатоколірне, надто насичене яскравими тонами вирішення інтер'єру, може створити у відвідувачів відчуття неспокою, а присутність лише одного кольору породжує нудьгу. Варто уникати таких кольорів як червоний, фіолетовий та чорний, вони викликають збудженість та агресію. Хорошим вибором кольору будуть відтінки сірого, блідо-жовтого, голубого та зеленого. Такі кольори заспокоюють, розслабляють покупців, які приходять в торговельний заклад після роботи.

Фізики з медиками розраховали нормальний показник вологості та температури повітря для комфортного самопочуття людей, відповідно до санітарних норм: 40-60% при температурі 22-25 С. Недолік вологи в повітрі сприяє накопиченню статичної електрики в торговельних залах, а при вологості менше 30% починає висихати слизова оболонка органів дихання людини. Понад 70% - тривожний «сигнал» про можливу появу вологості грибка і цвілі. Надмірна гігроскопічна вологість продуктів погіршує їх якість і призводить до псування.

В торговельних приміщеннях одночасно може перебувати велика кількість людей, тому має бути хороша звукоізоляція таких приміщень. Отже, необхідно підібрати належні звукоізоляційні матеріали, які будуть здійснювати затримку повітряного структурного струму.

В оздобленні приміщень широко застосовують полімерні матеріали: в оформленні стін, підлог, огорожувальних конструкцій, труби, плінтуси, поручні, сходи, накладки тощо. Тим, хто вивчав фізику, добре відомі переваги полімерних матеріалів, і тому їх необхідно правильно підбирати та експлуатувати.

А який торгівельний заклад обійдеться без вагового обладнання та холодильників? Правильне використання операцій із виміру маси вимагає суворого дотримання правил користування ваговим устаткуванням в комерційних підприємствах.

В сучасних закладах торгівлі широко застосовуються холодильні та морозильні камери закритого і відкритого типу різних розмірів та спеціалізації: для продуктів, квітів, хутра, вина, кондитерських виробів, для складських приміщень.

Працівники комерційних закладів мають бути добре обізнаними з правилами техніки безпеки при користуванні електричними приладами та обладнанням. Варто пам'ятати, що ураження струмом з небезпечними наслідками можливе при напрузі навіть біля 30В. Захисне заземлення, невисока напруга, ізоляція струмопроводів; попереджувальна сигналізація, захисне відімкнення - все це має застосовуватись в роботі підприємств.

Науково-технічний прогрес, визнаний як найважливіший чинник економічного зростання, все частіше пов'язують з поняттям інноваційного процесу. Це, як справедливо зазначив американський економіст Джеймс Брайт, єдиний у своєму роді процес, що об'єднував науку, техніку, економіку, підприємство й управління. [2]

Отже, важливість фізичних знань для майбутнього комерсанта, а також безпосередній зв'язок між рівнем фізичної й умовами праці, техногенною безпекою визначає потребу та рівень вивчення фізики в навчальних закладах.

Список використаних джерел

1. Романюк М.О., Крочук А.С., Пащук І.П., Оптика.-Л. ЛНУ ім.Івана Франка,2012-564с.

2.<http://m/aratta-ukraine/com/text ua/php?id=2396>

Клявзуник Людмила

Комунальний вищий навчальний заклад «Ковельський медичний коледж»

Науковий керівник: Наконечна С.В., викладач вищої категорії,

викладач – методист

ВПЛИВ МЕГАПОЛІСУ НА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

Урбанізація (від лат. urbanos — міський) означає процес зростання міст і міського населення та підвищення їх ролі в соціально-економічному та культурному житті суспільства. Сучасні великі міста — це центри зосередження багатогалузевої промисловості, розгалуженої транспортної мережі в густо населених житлових масивах. Великі міста дають більше можливостей, тому люди завжди прагнули покинути свій будинок і переїхати до столиці в пошуках кращого життя.

Незважаючи на переваги міського життя, міське середовище для людей є штучним і відірваним від природного, того, в якому тисячоліттями проходило їхнє життя. Штучне міське середовище шкідливо впливає на здоров'я населення через забруднення атмосферного повітря, дефіцит сонячного проміння, води, а

також стресових факторів, зумовлених напруженим ритмом життя, скупченістю населення, недостатністю зелених насаджень тощо. Також небезпеку для здоров'я людей у місті становлять шумові, вібраційні навантаження, транспортні проблеми, вплив електричних, магнітних, іонізаційних полів [2].

Жителі мегаполісів живуть на 10 років менше, ніж мешканці маленьких міст і селищ. В умовах великого міста загострюються всі сторони життєзабезпечення людей. Одна з небезпек життя в урбанізованому середовищі забруднення атмосфери міст. Автотранспорт дає 70% усіх токсичних викидів в атмосферу. За останній час в міському повітрі виріс об'єм оксидів вуглецю, вуглеводнів, оксидів азоту, сажі. Але найбільшу небезпеку окрім оксидів азоту становлять сірчані та свинцеві сполуки, їх вміст у міському повітрі значною мірою зріс. Міський автомобільний транспорт не тільки забруднює повітря продуктами згорання палива, він сприяє зростанню надходження свинцю в навколишнє середовище. В Україні поки ще використовують бензин із вмістом свинцю 0,36 г/л, тоді як в Англії, Німеччині та США — 0,013-0,15 [2].

Людина за добу вживає в середньому 25 кг повітря. Найбільш поширеною шкідливою домішкою повітряного середовища є чадний газ. Надмірна кількість цього газу в повітрі призводить до швидкої втомлюваності людини, головного болю, запаморочення, ослаблення пам'яті, порушення діяльності серцево-судинної та інших систем організму. Вихлопні гази, якими ми дихаємо у великих містах заважають засвоювати організму йод, збільшує ризик викликати хворобу Паркінсона [1].

Специфіка проживання в місті веде до того, що люди 80-95% свого часу проводять в приміщеннях (житлові будинки, метро, службові приміщення). Згідно з оцінкою Агентства з охорони навколишнього середовища США, повітря всередині міських приміщень забруднено у 100 разів більше ніж зовні (токсичні матеріали приміщень — олійні фарби і розчинники, килимовий клей, меблевий лак, із яких виділяються бензол, толуол та інші речовини) [2].

Питна вода — найважливіший фактор здоров'я людини. Вода стає активним чинником шкідливого впливу на здоров'я і першопричин виникнення багатьох небезпечних масових інфекційних захворювань, зокрема вірусного гепатиту А. Внаслідок хлорування в питній воді утворюються хлорорганічні сполуки, наприклад, кількість хлороформу перевищує в 1,5-2 рази норми, рекомендовані ВООЗ. Окрім того, в питну воду можуть потрапити інші токсичні речовини: іони важких металів, сполуки фосфору і сірки, пестициди, нітрати, нітрити. Про недостатню ефективність існуючої технології очистки води свідчить високий рівень захворюваності населення кишковими інфекціями. Взагалі ж на сьогодні відомо близько 100 хвороб, які "дарує" нам питна вода.

За останні 30 років у всіх великих містах шум збільшився на 12-15 дБ. Експерти вважають, що у великих містах шум скорочує життя людини на 8-12 років. Частота захворювань серцево-судинної системи у людей, які живуть у зашумлених районах, у кілька разів вища, а ішемічна хвороба-серця у них трапляється утричі частіше. Зростає також загальна захворюваність. За даними статистики, жителі великих міст втрачають гостроту слуху вже з 30 років.

До негативних фізичних чинників міста належить також вібрація. Джерелами вібрації в містах є: рейковий транспорт, автомобільний транспорт, будівельна техніка, промислові установки [2].

Несприятливо впливають на організм людини і електромагнітні випромінювання промислової частоти (50 герц) та частот радіохвильового діапазону. В помешканнях електромагнітні поля створюють: радіоапаратура, телевізори, холодильники тощо, що становить певну небезпеку. Щоб зменшити негативний вплив електропобутових приладів необхідно дотримуватись правил їх безпечного використання.

У мегаполісі багато не тільки можливостей, але й проблем, обумовлених способом життя: неправильне харчування, сидячий спосіб життя, шкідливі звички, стреси [3].

Стрес – синонім міського життя. Серед початкових симптомів стресу: поганий апетит, порушення сну, тяга до солодкого. Перекуси та фастфуд давно стали “друзями” майже кожного міського жителя. На думку ВООЗ, неправильне харчування є одним з основних ризиків для здоров’я у всьому світі.

Вести здоровий спосіб життя в мегаполісі можна – для цього необхідно : стежити за раціоном харчування, вживати більше вітамінів і вживати продукти, які підвищують імунітет; перебувати ближче до природи; контролювати шкідливі звички; частіше залишайтеся на самоті з собою, хоча б кілька разів на день по пів години це дуже корисно для психіки будь-якої людини.

Список використаних джерел

1. <https://znaj.ua/news/yak-uberegty-zdorovya-v-agresyvnomu-seredovyshimegapolisu>
2. <https://osvita.ua/vnz/reports/bjd/22771/>
3. <https://fakty.com.ua/ua/lifestyle/zdorove/20190918-miski-dzhungli - yak-megapolis-vplyvaye-na-zdorov-ya/>

Сачко Микола
КПЕК Луцького НТУ
Науковий керівник: Чайка Л.П.,
викладач вищої категорії, викладач методист

ДІЯЛЬНІСТЬ ЛЮДИНИ ТА МОЖЛИВОСТІ БІОСФЕРИ

За сучасних умов існування людства особливу актуальність мають проблеми тиску людського середовища на природу.

Одним із факторів, що негативно впливає на природне середовище, є урбанізація (термін "урбанізація" в перекладі з латинської мови означає "містоформування"). На даний час у містах більшості розвинених країн мешкає 75—80 % загальної кількості населення. У світі є вже понад 160 міст з мільйонним населенням, які негативно впливають на довкілля. Так, атмосферне повітря забруднюється великою кількістю пилу, газів; ґрунти і природні води — мільйонами тонн стічних вод, побутових та промислових відходів, виводяться із землекористування тисячі гектарів родючих земель, лісів тощо. Відбувається

стрімка концентрація людей в містах, з'являються багатомільйонні міста — агломерації та їх злиття — мегаполіси. Водночас виникають серйозні проблеми в системі "людина — жива природа".

Мегаполіси споживають та забруднюють велику кількість води. Жителі великих міст уже давно п'ють воду набагато гіршої якості, ніж у селах. Якість води у містах часто не відповідає санітарним нормам через невідповідність діючих водогонів і станцій очищення води сучасним санітарним вимогам, брак коштів на впровадження передових технологій та нарощування потужностей існуючого обладнання.

На карті світу з'явилися мегаполіси, що перевищують десятимільйонний рівень чисельності мешканців (Босваш — 45 млн осіб, Чіпіт — 35 млн осіб, Сансан — 20 млн осіб, Бразильський — 38 млн осіб).

В Україні тільки столиця — Київ — є містом, населення якого сягнуло трьох мільйонів. Сім міст уже перевищили одномільйонний рубіж: Харків, Дніпропетровськ, Донецьк, Одеса, Запоріжжя, Львів, Кривий Ріг [1, с.160].

Одночасно з розвитком міст збільшується негативний тиск на біосферу.

У результаті господарської діяльності людини інтенсивно використовуються природні ресурси з великою кількістю хімічних елементів. За оцінкою Всесвітньої організації охорони здоров'я, людство використовує до 500 тис. хімічних сполук, з них близько 40 тис. мають шкідливий вплив на природне середовище, а 12 тис. сполук є токсичними для людини.

Атмосфера найбільше забруднюється, коли з відходами виробництва на звалище потрапляють несправні засоби та різного роду пристрої з вмістом токсичних речовин. Наприклад, кожна люмінесцентна лампа містить 150 мг ртуті. Несправні лампи часто викидають на звалище, де вони руйнуються, в результаті чого ртуть забруднює атмосферу, ґрунти та водоймища. Чистота повітря залежить від кожного з нас!

Основними джерелами забруднень гідросфери є промисловість і сільське господарство. Внутрішні водойми забруднюються стічними водами різних виробництв, і поверхневими водами. Виробничі стічні води утворюються при безпосередньому використанні води в технологічних процесах, транспортуванні сировини, промиванні обладнання, при водяному охолодженні, змиванні пестицидів, добрив дощовою водою та ін. За останні роки спостерігається катастрофічне забруднення морів та океанів. Значну небезпеку для гідросфери створюють відходи виробництва синтетичного і мінерального походження. Наприклад, відходи синтетичних миючих засобів (пральних порошків) не знищуються у воді мікроорганізмами, вони накопичуються у стічних водах, потрапляють у водоймища і забруднюють їх. Все це призводить до загибелі живих організмів, а отже, і людства в цілому.

При спалюванні кам'яного вугілля, мазуту та ін. в атмосферу разом з CO і CO₂ викидаються оксиди сірки, які при взаємодії з вологою і киснем утворюють сірчану кислоту — виникають так звані кислотні дощі, що згубно впливають на водні, земельні й рослинні ресурси.

Поверхневі стічні води утворюються в результаті змивання водою речовин і продуктів, що накопичуються на територіях підприємств, транспортних засобах тощо.

Нині основними джерелами радіоактивних забруднень біосфери є радіоактивні аерозолі, які потрапляють в атмосферу під час випробовувань ядерної зброї, аварій на АЕС та радіоактивних виробництвах, а також радіонукліди, що виділяються з радіоактивних відходів, захоронених на суші й у морі, з відпрацьованих атомних реакторів та іншого обладнання.

За силою та глибиною впливу на організм іонізуюче випромінювання вважається найсильнішим. Прикладом цього можна вважати трагічні наслідки Чорнобильської катастрофи, що стала для України фатальною, спричинивши загрозу генетичному здоров'ю нації. Радіоактивні продукти створили високий радіаційний фон і сприяли зовнішньому опроміненню людей. Багато з них потрапили в організм через органи дихання, травлення, шкіру. Після аварії основним радіонуклідом став радіоактивний йод, що нагромаджується у щитоподібній залозі, а потім здійснює кругообіг в організмі, розщеплюється в печінці та лише частково виводиться через нирки.

У багатьох районах світу біосфера замінена техносферою. Цей стан біосфери можна пояснити наявністю таких факторів, як демографічний вибух, урбанізація населення, науково-технічний прогрес, слабкий контроль і управління навколишнім середовищем, низький рівень природоохоронного законодавства та екологічної освіти. Подальше негативне ставлення людей до природного середовища є неприпустимим і може призвести до глобальної екологічної катастрофи[2,с.27].

Одним із ключових завдань держави є створення таких умов діяльності підприємств, щоб вони були змушені займатися природоохоронною діяльністю або ж були матеріально зацікавленими у реалізації заходів в цій галузі. Вважаю необхідним поєднання економічної зацікавленості з достатньо жорстким контролем.

Список використаних джерел

1. Місюра Т.Ф. «Експрес підготовка до ЗНО. Географія» - Х.: АССА, 2018. – 192 с.
2. Апостолук С.О., Джигирей В.С., Соколовський І.А., Сомар Г.В., Лук'янчук Н.Г. «Промислова екологія (навчальний посібник). Друге видання» - 2012. – 430 с.

Філософ Олександр
Любешівський технічний коледж
Луцького НТУ
Науковий керівник: Черноус Н.М.,
викладач вищої категорії

ПОЛІМЕРИ В БУДІВНИЦТВІ

Останнім часом вимоги до матеріалів неухильно зростають. Це пояснюється тим, що значно ширше застосовуються тепер екстремальні впливи — надвисокі й наднизькі тиски та температури, ударні й вибухові хвилі, йонізуючі випромінювання, ферменти. З огляду на це зростає також роль хімії у створенні нових матеріалів, здатних опиратися цим впливам. Синтетичні полімерні матеріали

стали застосовувати в будівництві порівняно недавно, не більше 50-60 років, однак вони по праву зайняли гідне місце в цій галузі.

Важливими властивостями синтетичних пластмас є їх хімічна стійкість, водонепроникність і стійкість до мікроорганізмів. Широке застосування в будівельних конструкціях отримали скло і деревні пластики, полімербетони, піно- і сотопласти як оздоблювальний матеріал. Незважаючи на різні галузі використання будівельних пластмас, можна сформулювати деякі основні вимоги, що ставляться до всіх перерахованих матеріалів. [1]

Перш за все це висока довговічність і достатня механічна міцність. Увага до цих характеристик зумовлена тим, що молекулярна решітка належить до самих неміцних, а енергія розриву зв'язків між атомами в органічних сполуках значно менша, ніж в молекулах більшості неорганічних сполук, що застосовуються в якості будівельних матеріалів. Цим зумовлена невисока температура, при якій можлива експлуатація пластмас, а також їх схильність до процесів окисної деструкції, що призводить до зміни як фізико-хімічних, так і технічних показників полімерних матеріалів. Під цим маються на увазі так звані процеси старіння полімерних матеріалів.

Широке застосування в дорожніх покриттях отримали полімерцементні бетони - затверділі суміші цементу і полімеру з наповнювачами або без них. Складові цементу, вступаючи в хімічну взаємодію з водою, утворюють цементний камінь, що з'єднує частинки наповнювача в моноліт. Полімер, що рівномірно розподілений в бетоні, поліпшує зчеплення цементного каменю з наповнювачем і окремих цементних зерен між собою.

На основі бутадієнового і хлоропренового синтетичних каучуків були розроблені склади латексцементних бетонів (полімерцементні бетони, що містять полімер у вигляді латексу). Бетони, що містять синтетичні латекси і емульсії регенованого каучуку, застосовують для виготовлення дорожніх і аеродромних покриттів.

Останнім часом особливої популярності набули лакофарбові матеріали, а також різні полімерні матеріали в якості різноманітних захисних і декоративних покриттів. Полімерна сполучна має забезпечувати достатню твердість, необхідну еластичність, підвищену зносостійкість і гідравлічну стійкість. Тому напрямок досліджень в цій області пов'язаний найчастіше з дослідженнями кінетики затвердіння термопластів, зокрема поліуретанів і феноксімол, продуктів очищення епоксидних полімерів, які використовуються для покриттів.

Для оснащення балконів, лоджій, похилої покрівлі вже давно застосовують гідроізоляційні плівки, виготовлені з полімерних матеріалів. Великого розповсюдження набули пластикові двері та вікна. Широко застосовуються полімери при будівництві інженерних мереж трубопроводів, що зумовлюється меншою вагою та ціною порівняно з металевими трубами, а також підвищенням строку експлуатації. Застосування полімерних мембран стало невід'ємною частиною при будівництві покрівлі, що зумовлюється відмінною гідроізоляцією такого матеріалу, виготовленого з пластику. Вони складаються з двох-трьох шарів полівінілхлориду та домішок, які збільшують стійкість до нагрівання від сонячних променів, мають стійкість до перепаду температур, велику еластичність, стійкі до

термічних, хімічних та механічних впливів, легко встановлюються, а після монтажу не потребують додаткового догляду.

В даний час полімерні композиційні матеріали (ПКМ) широко застосовуються і область їх застосування постійно збільшується. ПКМ поступово витісняють класичні конструктивні матеріали (дерево, сталь, металеві сплави) через те, що в них поєднується цілий ряд практично важливих якостей [2,3].

Пінопласт і пінозол використовують для утеплення. Пінопласт є не дуже екологічним (виділяє токсичні гази) і горючим, проте через низьку вартість і хорошу теплоізоляцію його все ще широко використовують. З низькою ймовірністю загорянь допускається його використання. Довговічність – одна з головних вимог до матеріалу, що застосовується в будівництві. Тому потрібно пам'ятати, що, по-перше, термін служби пінопласту – не більше 5-10 років, а його заміна в каркасних будинках – завдання нездійсненне. По-друге, він гниє. Грибок, який утворюється на стінах, утеплених пінопластом, практично не виводиться і стає причиною важко виліковних захворювань у людей. По-третє, при загорянні пінопласту у вас є не більше 1 хвилини на порятунок, оскільки отрута, що виділяється при високих температурах, не залишає жодних шансів.

Сфери застосування сучасного утеплювача пінополіуретану є дійсно просто неосяжними: теплоізоляція житлових і нежитлових будівель, як опалювальних, так і ні, трубопроводів, нафто- і газопроводів, ізоляція підлоги, повна герметизація стиків, щілин зовнішніх стін, а також утеплення безпосередньо між стінами і віконними блоками, теплоізоляція всіх видів покрівель. Властивості пінополіуретану: не гниє, залишається паро- водонепроникним, на ньому не утворюється цвіль і грибок, не цікавий мишам; негорючий, самозатухаючий матеріал, при високих температурах не виділяє шкідливих речовин; при контакті з відкритим полум'ям утворюється поверхневий шар коксу, який і гасить полум'я; дуже міцний, не кришиться; екологічний.

Одним із головних недоліків використання полімерів як будівельних матеріалів є їх займистість та токсичність. Тому при обранні матеріалів, що застосовуються для будівництва житла, необхідно уникати небезпечних для життя людини матеріалів

Короткий розгляд деяких питань хімізації будівництва змушує задуматися про перспективи її розвитку: чи будуть надалі інтенсивно розвиватися процеси впровадження новітніх досягнень хімії в будівельну справу, чи отримають розвиток фізико-хімічні методи контролю якості будівельних матеріалів, як може здійснюватися подібний розвиток? Оцінюючи накопичений досвід можна вважати, що гідне місце серед конструкційних матеріалів займуть склопластики, теплоізоляційні та оздоблювальні полімерні матеріали, які можуть значно змінити як технологію будівництва, так і вигляд споруд. Введення в будівельні матеріали і композиції нових типів метал і елементоорганічних низько- і високомолекулярних сполук може надати властивості негорючості і мікробостійкості, поєднання міцності і еластичності. Найактивніше слід застосовувати вироби з небиткого скла, прозорі матеріали і нові клеї і лакофарбові композиції з високою адгезією до бетону та металу. Поєднання різних неорганічних і органічних матеріалів має привести до створення нових видів склопластиків, бетонів, армованих матеріалів.

Список використаних джерел

1. <http://www.macromol.kiev.ua>
2. Суберляк О. В. Технологія переробки полімерних та композиційних матеріалів : підруч. / О.В. Суберляк, П.І. Баштанник. – Львів : Растр-7, 2007. – 374 с. – ISBN 978-966-2004-01-4.
3. Пахаренко В. А., Яковлева Р. А., Пахаренко А. В. Переработка полимерных композиционных материалов. – К. : Воля, 2006 – 552 с. ISBN 966-8329-27-9.

Цекут Максим
Волинський коледж НУХТ
Науковий керівник: Тарасенко В.М.
Викладач вищої категорії, старший викладач

РЕЦИКЛІНГ – ЦИВІЛІЗОВАНИЙ ШЛЯХ ПЕРЕРОБКИ ПОЛІМЕРНИХ ВІДХОДІВ

Актуальною проблемою подальшого розвитку сучасної цивілізації є переробка побутових та інших відходів.

На сьогоднішній день в Україні щорічно накопичується близько 13 млн. тон побутових відходів, що в перерахунку на одну особу становить 250-330 кілограмів.

Останнім часом серед побутових відходів збільшилася доля таких, що не піддається швидкому розкладу в їх числі відходи високомолекулярних полімерних сполук.

Світовий досвід пропонує три основні шляхи у сфері поводження з твердими побутовими відходами, а саме:

- полігонне поховання (з метою запобігання шкідливого впливу на довкілля);
- знищення твердих побутових відходів шляхом їх спалювання;
- очищення твердих побутових відходів від шкідливих компонентів та їх утилізація з метою добування ресурсоцінних компонентів (рециклінг).

Цивілізованим та безпечним шляхом поводження з твердими побутовими відходами, що веде до зменшення об'єму сміття, є саме рециклінг, при якому майже всі компоненти твердих побутових відходів можуть бути повторно використані.

У найбільш типовому виді рециклінг пластмас включає наступні етапи:

- збір відходів і транспортування, що пов'язане з поширенням екологічної свідомості населення України;
- сортування й ідентифікація;
- регенерація;
- використання отриманого напівфабрикату за призначенням.

До кожного з цих етапів застосовуються визначені технічні вимоги, але найбільш трудомістким з них є сортування й ідентифікація.

На сьогодні розроблена і використовується ціла низка процесів переробки полімерного сміття:

- Температурна деполімерізація. Можна використовувати для різних полімерів та їх сумішей. Деполімеризовані продукти переробляються на паливо або використовуються як сировина для одержання нових полімерів.

- Газифікація. Деполімеризовані продукти використовуються в якості газоподібного палива.

- Піроліз. Деполімеризовані продукти можуть використовуватись як паливо.

- Механічний рециклінг. В результаті отримується гранулянт, придатний для вторинного виробництва пластмас.

Перспективним напрямком переробки полімерів вважається створення проміжних матеріалів для заміни традиційних матеріалів з дерева. Основна перевага вторинної полімерної сировини над деревом – біологічна стійкість. Такі матеріали можуть довготривало використовуватись у водному середовищі.

Висновки

Матеріали на основі високомолекулярних полімерних сполук набули широкого використання як у побуті, так і у промисловості. Одночасно з цим загострюється проблема переробки великої кількості відходів, що майже не розкладаються природнім шляхом. Цивілізованим шляхом переробки полімерних відходів є рециклінг, який дозволяє зменшити кількість полімерних відходів та отримати продукти, придатні для подальшого використання.

Список використаних джерел

1. [https://uk.wikipedia.org/wiki/переробка відходів](https://uk.wikipedia.org/wiki/переробка_відходів)
2. [https://uk.wikipedia.org/wiki/переробка пластику](https://uk.wikipedia.org/wiki/переробка_пластику)
3. http://eco-invest.org.ua/ua/smi_about/eco-invest.htm#.
4. <https://nau.edu.ua/site/variables/news/2018/5>

СЕКЦІЯ 7. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ПРИКЛАДНА МАТЕМАТИКА

Sara Wiejak
Zespół Szkół Ekonomicznych i Mundurowych
im. Władysława Andersa w Chełmie
Promotor: mgr Beata Adamczyk

CZY NOWOPOWSTAŁY ZAKŁAD FOTOGRAFICZNY MA SZANSE ISTNIENIA NA RYNKU W DOBIE TECHNOLOGII CYFROWEJ ORAZ WSZECHPOWSZECHNYCH SMARTFONÓW?

Rynek technologii mobilnych rozwija się w szalonym tempie. Jeszcze dziesięć lat temu mało kto miał telefon z ekranem dotykowych. Dziś smartfon to urządzenie dnia codziennego. Wyparło z rynku kalkulatory, odtwarzacze mp3 i mp4, skutecznie walczy też z książkami w ich papierowej formie i telewizją, dzięki usługom typu VOD. W walce tej od dłuższego czasu w odwrocie są też aparaty fotograficzne, spada także liczba osób korzystających z usług profesjonalnego fotografa.

Czy można jeszcze coś zrobić, aby przywrócić świetność profesjonalnym zakładom fotograficznym? Oczywiście, wszystko zależy tylko od pasji fotografa, kreatywnego podejścia do tematu, zagospodarowania odpowiedniej luki na rynku no i oczywiście zastosowania odpowiednich narzędzi promocji.

Aby odnieść sukces na rynku fotograficznym należy wybić się spośród

konkurencji innowacyjnymi metodami. Jedną z pierwszych metod, które można zastosować to oryginalne i niepowtarzalne sesje zdjęciowe typu: „vintage” [3, s. 212], czyli fotografia stylizowana na starą. W tym celu pomocne byłyby eksponaty z innej epoki, które wzbogacałyby sesję fotograficzną dając jednocześnie klientom pewny element zabawy. Dobrym pomysłem byłby także powrót do fotografii czarno-białej, która ma charakterystyczną głębię i bardziej uwydatniony przekaz. Trafne wydaje się także zastosowanie sesji „TFP” – (Time For Picture - co oznacza „czas za zdjęcia”) która polega ona na wymianie korzyści w ramach wymiany barterowej - obie strony mają możliwość zwiększenia swojego portfolio i zdobycia doświadczenia [2s.141].

Kolejnym krokiem do osiągnięcia sukcesu na rynku fotograficznym będzie z pewnością dobra lokalizacja. Nowatorskim pomysłem może stać się studio pośród natury, gdyż przyroda oddaje piękno wyjątkowo-oryginalnych sesji. Zakład powinien być także wyposażony w najlepszy jakościowo sprzęt, umożliwiający profesjonalne wykonanie zdjęć. Połączenie technologii starej z dzisiejszą, wyzwoli większą ilość pomysłów stwarzając warunki do tworzenia innowacyjnych, unikatowych fotografii.

Kolejnym argumentem, przemawiającym za sukcesem zakładu fotograficznego będzie wprowadzenie zróżnicowanych usług, dostosowanych do wybranych segmentów rynku np. do dzieci, młodzieży, czy osób starszych. Szczególnie należałoby zwrócić uwagę na seniorów, którzy potrzebują więcej uwagi niż inni, a fotografia tradycyjna umożliwi im kontakt z drugim człowiekiem oraz stworzy okazję do wspomnień, zadumy, refleksji. Rozmawiając z osobami starszymi, czy robiąc amatorskie zdjęcia w Domach Opieki Społecznej, można zauważyć, duży popyt na tego typu usługi. Z pewnością osoby starsze, emeryci i renciści stanowią dużą grupę

potencjalnych klientów. Dobrym pomysłem byłoby także zorganizowanie wystawy z fotografii przedstawiającej relacje i życie osób starszych zapomnianych przez społeczeństwo. Aby wyróżnić się na rynku można także zorganizować sesje w stylu „TFP”, które ukazywałyby celebrytów np. z osobami starszymi.

Ważnym krokiem do osiągnięcia sukcesu będzie dobór odpowiednich elementów promocji. Z pewnością pomocne okazałyby się narzędzia promocji uzupełniającej takie jak konkursy i warsztaty fotograficzne, których wygrana stanowiła by darmową sesję w zakładzie fotograficznym. Niebagatelną rolę w promocji zakładu odegrają także media społecznościowe w których regularnie dodawane zdjęcia będą informowały i przypominały klientom o istnieniu profesjonalnego zakładu.

Przedstawione powyżej argumenty potwierdzają, że możliwe jest istnienie na rynku zakładów specjalizujących się w usługach fotograficznych w dobie fotografii cyfrowej. Nie tylko odpowiednie promocje, ale przede wszystkim wykorzystanie luki rynkowej, pozwoli odnieść sukces na rynku. Nie ważne co się robi, ale ważne w jaki sposób się to robi, bo nawet najgorszy produkt przy dobraniu odpowiednich narzędzi promocji można sprzedać.

Ewolucja w przemyśle wiele daje, ale zawsze coś zabiera. Tak było z gramofonami, które na długo popadły w zapomnienie, by teraz wrócić do łask, w momencie, gdy ludzie uświadomili sobie, że ten dźwięk ma piękniejsze brzmienie, niż płyty CD czy mp3. Czytając ebooka na smartfonie mamy taką samą treść, lecz nie czujemy zapachu i gramatury papieru. Tak samo jest z ulotnym obrazem cyfrowym. Z pewnością czas powrotu do tradycyjnej fotografii triumfalnie nachodzi a zakłady fotograficzne zostaną wkrótce reaktywowane.

Literatura

1. B. Peterson, Fotografia bez tajemnic, Wydawnictwo Galaktyka, Łódź 2012.
2. D. Duchemin, Zdjęcia z duszą, jak zostać fotografem z wizją, Wydawnictwo Helion, Gliwice 2018r.

Демидюк Тетяна

Коледж технологій, бізнесу та права

СНУ імені Лесі Українки

Науковий керівник: Щebet P.M., викладач математики, викладач вищої категорії, старший викладач

ЛІНІЙНА ФУНКЦІЯ ЯК МОДЕЛЬ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ

Математика має широкі можливості для дослідження закономірностей економічних процесів та вивчення особливостей економічних об'єктів. Аналіз економічних процесів неможливий без теоретичних знань з математики, її фундаментальних понять та формул. Рене Декарт висловив таку думку: «Усе навколо нас відбувається математичним шляхом.»

Поняття функції - одне з основних математичних понять за допомогою яких моделюються взаємозв'язки між різними величинами, кількісні та якісні відносини між різними економічними характеристиками і показниками, а численні спостереження і дослідження показують, що величини в навколишньому

світі (наприклад, ціна деякого товару і величина попиту на цей товар, прибуток фірми та обсяг виробництва цієї фірми, інфляція, безробіття і т.п.) існують не ізольовано одна від одної, а навпаки, вони зв'язані між собою певним чином.[2]

Головною метою застосування функцій в економічних задачах є надання економічним моделям практичного застосування. Поняття функції в економіці вперше було застосовано при дослідженні попиту на товар.

Найпростішою моделлю є лінійна функціональна залежність, наприклад, залежність між витратами K на випуск продукції та їх кількістю x :

$K = ax$, де a – коефіцієнт пропорційності.

Розглянемо ще приклади застосування лінійної функції в комерційній сфері.

Приклад. Якщо через I позначити процентний дохід на капіталі P (вгрн.),

вкладений під простий річний відсоток r на n років, то: $I = P \cdot \frac{r}{100} \cdot n$

Отже, накопичена величина капіталу A через n років становитиме:

$A = P + I = P + P \cdot \frac{r}{100} \cdot n$ і представляє лінійну функцію $A = f(n)$.

Враховуючи прикладний характер отриманої функції доцільно покласти $n > 0$ і розглядати ту частину графіка функції, що лежить у першій чверті системи координат. [1]

При цьому слід підкреслити універсальність прямокутної системи xOy і зауважити, що її, в разі необхідності, можна позначити будь-якими буквами. Тому в даному випадку отримаємо лінійну функцію $A = f(n)$, і тоді доцільно розглядати координатну систему nOA .

Приклад. Початкова вартість друкарського обладнання дорівнює 100000(грн.). Вважаючи, що процес амортизації обладнання має лінійний характер його залишкова вартість на кінець п'ятого року оцінюється в 30000(грн.). Знайти вартість друкованої продукції на кінець другого року. Визначити швидкість зниження вартості друкарського обладнання.

Нехай V -вартість друкованої продукції на кінець n -го року. За умовою, амортизація V є лінійною функцією від n , тобто $V = an + b$, де a і b - деякі сталі величини.

Для визначення a і b помічаємо, що початковій вартості обладнання в 100000(грн.) відповідає $n=0$, тому $100000 = a \cdot 0 + b \rightarrow b = 100000$

Залишковій вартості в 30000 грн. відповідає $n=5$, тому $30000 = a \cdot 5 + b \rightarrow a = -14000$. Таким чином $V = -14000 \cdot n + 100000$

Отже, вартість друкованої продукції на кінець другого року ($n=2$) дорівнює $V = -14000 \cdot 2 + 100000 = 72000$ (грн.).

Швидкість зниження вартості друкарського обладнання виражається нахилом лінійної функції $V = -14000 \cdot n + 100000$, що аналітично описує амортизаційний процес і дорівнює 14000 грн. за рік.

Розглядаючи прикладні можливості лінійних функцій, варто особливо виділити три їх різновиди, які найбільше поширені в будь-якій підприємницькій діяльності: функції витрат, доходу та прибутку.

Нехай x -кількість одиниць виробної або проданої за певний проміжок часу продукції. Позначимо $C(x)$ -функція витрат при виробництві x одиниць продукції, $R(x)$ -функція доходу від реалізації x одиниць продукції, $P(x)$ -функція прибутку

від реалізації виробних та проданих x одиниць продукції. Згідно з суттю економічних понять, таких як витрати, дохід, прибуток, взаємозв'язок між ними можна виразити у вигляді такої рівності: $P(x)=R(x)-C(x)$.

Розглянуті задачі є типовим застосуванням лінійних функцій в економіці, хоча зрозуміло, що їх реальні можливості набагато більші і не обмежуються наведеними прикладами.

Список використаних джерел

1. Фінансова математика: навчальний посібник / Березька К.М., Неміш В.М. – Тернопіль: 2010. – 195 с.
2. <http://repository.sspu.sumy.ua/bitstream/123456789/2238/1/Mashchenko%20Напна>

Кравченко Юлія
ДВНЗ «Нововолинський електромеханічний коледж»
Науковий керівник: Регешук А.М.,
викладач першої категорії

ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ПОСЛУГ ЯК ВАГОМА СКЛADOVA РЕФОРМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Всесвітній розвиток інформаційних технологій, їх широке застосування у всіх сферах життя вимагають перетворення державних процесів відповідно до сучасних умов.

Головна мета переведення адміністративних послуг в електронний формат – зробити державне управління ефективнішим. А вже переведення будь-якої адміністративної послуги в онлайн-формат вимагає її оптимізації, перегляду процесів взаємодії між органами влади, налагодження електронної взаємодії державних реєстрів тощо. Це скорочує паперовий документообіг, вивільняє час чиновників на виконання інших робочих завдань, зменшує фінансові витрати та сприяє дебюрократизації.

Саме впровадження електронного урядування, зокрема – електронних адміністративних послуг, покликане поліпшити якість державного управління, перетворити архаїчні процеси на сучасні, змінити світогляд державних службовців і запропонувати нову якість державного сервісу для громадян та бізнесу.

Перш за все в електронний формат держава переводить послуги, найбільш затребувані у суспільства та бізнесу та які мають вагомий антикорупційний ефект.

Серед тих послуг, які вже доступні онлайн, є:

- послуги у соціальній сфері: оформлення допомоги при народженні дитини, житлової субсидії, низка послуг Пенсійного фонду України;
- послуги для бізнесу: реєстрація бізнесу, оформлення ліцензій та дозволів, отримання виписок і довідок онлайн;
- послуги у будівельній сфері, завдяки чому вже 80% будівництва в Україні можна починати та вводити в експлуатацію онлайн (стосується класу СС1). У цій

сфері введено першу повністю автоматичну електронну послугу, без жодного контакту з чиновниками – початок будівельних робіт для класу СС1;

- послуги у сфері безпеки та суду, завдяки яким можна онлайн отримати довідки про несудимість, відсутність корупційних правопорушень, подати заяву до суду;

- послуги для автовласників: зокрема, Електронний кабінет водія – зручний онлайн-інструмент, який дозволяє кожному автовласнику отримувати інформацію про свій транспортний засіб, водійські посвідчення, штрафи, записуватися в е-чергу для візитів до сервісних центрів МВС тощо;

- послуги у транспортній сфері: зокрема, Електронний кабінет перевізника, який дозволяє автоперевізникам оформити, розширити, звузити, анулювати ліцензії на перевезення пасажирів та вантажів, а також – зручно та оперативно вносити зміни до відомостей про свої підприємства[3].

Уряд і надалі провадитиме політику інтенсивного переведення найбільш важливих для суспільства адміністративних послуг в онлайн. 30 січня 2019 року Уряд своїм розпорядженням затвердив План заходів щодо реалізації Концепції розвитку системи електронних послуг в Україні на 2019–2020 роки[1].

Уже у 2019 році 50 пріоритетних послуг були переведені в електронний формат. Також у найближчі два роки планується запуск електронного кабінету громадянина для доступу до е-послуг та інформації з державних реєстрів.

Важливо, що робота триває не тільки над поповненням переліку електронних послуг, а й над зміненням принципу їхнього формування.

Для розвитку сфери електронних послуг держава сприяє розповсюдженню альтернативних електронному підпису засобів електронної ідентифікації, зокрема – Mobile ID. Ця послуга електронної ідентифікації дозволяє завіряти електронні документи власним електронним підписом безпосередньо з мобільного телефону, що значно спрощує для користувачів отримання е-послуг.

Значний вплив на сферу електронних послуг справило впровадження системи обміну даними «Трембіта», яка дозволяє відомствам та органам влади безпечно та оперативно обмінюватися необхідною інформацією між собою. Таким чином, громадяни більше не муситимуть брати довідки в одному місці, аби надати їх в інше. Завдяки «Трембіті» необхідною інформацією органи влади зможуть обмінюватись між собою[2].

Держава також має наміри популяризувати електронні послуги серед населення і розвивати канали доступу до електронних послуг шляхом створення спеціальних автоматизованих пунктів доступу в ЦНАПах, банках, бібліотеках тощо.

Отже, користування електронними послугами зручне для громадян та бізнесу та держави. Оформити послугу з домашнього чи робочого комп'ютера значно швидше, ніж відвідувати офіси державних установ та заповнювати папери. А ще електронні послуги мінімізують корупційні ризики, адже нівелюють потребу в особистому контакті громадян та бізнесу з чиновниками.

Черги в державних установах, невічливість чиновників при спілкуванні з громадянами, необхідність отримувати безліч довідок у різних установах відійдуть у минуле, якщо державні послуги надаватимуть онлайн, а державні реєстри в електронному вигляді взаємодіятимуть між собою.

Список використаних джерел

1. Концепція розвитку електронного урядування в Україні до 2020 року. Презентація : <https://www.slideshare.net/volodymyrgroysman/2020-79972206>.

2. В Україні розпочато впровадження «Трембіти». Електронний ресурс: <http://www.compet.kh.gov.ua/ukr/2394-v-ukrajini-rozpochato-vprovadzhennya-trembiti>.

3. Розвиток електронних послуг. Електронний ресурс: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/efektivne-vryaduvannya/rozvitok-elektronnih-poslug>.

Назаревич Микола
ДВНЗ «Нововолинський електромеханічний коледж»
Науковий керівник: Гебура О.М., викладач вищої категорії,
викладач-методист

ПРОБЛЕМИ КІБЕРЗАХИСТУ ОБЛІКОВИХ ДАНИХ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Стрімкий розвиток інформаційних технологій сприяв їх запровадженню практично в усі сфери людської життєдіяльності, при цьому швидкими темпами зростає й кількість зловживань, правопорушень та інших кіберзагроз у різних аспектах діяльності підприємств, у тому числі і сфері бухгалтерського обліку.

Тотальна автоматизація ставить під загрозу всі облікові дані, які обробляються та зберігаються в цифровому середовищі через можливий виток інформації, злам інформаційних мереж, хакерські атаки, різного роду шахрайства тощо. Саме тому дуже важливим є забезпечення підприємством особливого виду безпеки інформації – кібербезпеки.

Кібербезпека виходить за межі простої інформаційної безпеки та передбачає захищеність різних активів підприємства (а не лише інформації), які піддаються ризику при застосуванні таким підприємством комп'ютерних систем і телекомунікаційних мереж. Водночас інформаційна безпека, як процес збереження конфіденційності, цілісності та доступності інформації, поряд з електронною інформацією, включає захист інформаційних ресурсів, які опрацьовуються та зберігаються без використання комп'ютерної техніки.

Джерелами основної небезпеки нині є шкідливі програми, фішингові атаки, програми-вимагачі, зловживання, пов'язані з обліковими записами користувачів (у т. ч. крадіжка особистих даних), відмова в обслуговуванні (DoS-/DDoS-атаки), атаки на веб-додатки, спам, ботнети, порушення даних, інсайдерські загрози, фізичні маніпуляції (пошкодження, викрадення, втрата даних), витік інформації, криптоджекінг (новий вид загроз, який полягає в несанкціонованому використанні чужого комп'ютера для добування криптовалюти), кібершпигунство та ін. Найбільш захищеними від кіберзагроз на підприємствах є веб-сайти та веб-додатки, сервери (фізичні й віртуальні) та сховища даних, а найменше – ноутбуки та мобільні пристрої [1].

Дослідження свідчать, що бухгалтерська та фінансова інформація за ступенем привабливості для кіберзлочинців стоїть на другому місці після інформації про клієнтів (12% усіх кіберзагроз) [1]. При цьому помилковою є

думка, що сказане стосується лише великих і середніх підприємств – кіберзагрозам піддаються дані всіх без винятку суб'єктів господарювання, більше того, близько 80% усіх злочинів у цій сфері стосується саме малих підприємств.

Основними передумовами виникнення кіберзагроз для бухгалтерської інформації є:

- використання неліцензійного або неперевіреного програмного забезпечення для ведення обліку та подання звітності, нехтування його вразливими місцями;
- застосування слабких інструментів аутентифікації користувачів бухгалтерської інформації;
- нехтування правилами захисту робочих комп'ютерів чи інших пристроїв, з яких відбуваються доступ і робота з обліковими даними;
- застосування робочих пристроїв у неробочих цілях;
- брак у бухгалтерів елементарних знань з основ кібербезпеки;
- неправильна розстановка пріоритетів і відсутність належної підтримки з боку системи менеджменту підприємства;
- нехтування правилами збереження бухгалтерських даних і їх періодичного резервування;
- ігнорування наявних ризиків і негативного досвіду інших учасників ринку;
- відсутність на підприємстві відповідного спеціаліста із захисту бухгалтерської інформації;
- довгий перелік осіб, які мають доступ до даних, відсутність розмежування прав користувачів;
- складне податкове та бізнес-оточення підприємства та ін. [2]

Система кіберзахисту бухгалтерської інформації – це комплекс заходів на державному рівні й на рівні окремого підприємства, покликаних гарантувати безпеку та захист такої інформації, як і автоматизованої системи ведення бухгалтерського обліку на підприємстві в цілому, від кіберзагроз.

Завдання організації кіберзахисту і безпеки даних у бухгалтерії полягає у забезпеченні комплексу організаційно-технічних заходів та кадрової роботи, спрямованої на збереження комерційної таємниці.

Більшість засобів захисту реалізуються у вигляді програм або пакетів програм, що розширюють можливості стандартних операційних систем, а також систем керування базами даних. До суто технічних засобів захисту бухгалтерської інформації в автоматизованій системі відносять шифрування документів [2]. На технологічному рівні заходами з кібербезпеки можуть бути контроль доступу до облікових даних, управління та безпека авторизації облікової інформації.

Основним способом попередження кіберзагроз є впровадження послідовних рівнів заходів контролю за доступом до сайту, системи та файлів. Створення механізму підзвітності дає змогу визначати, хто працює в системі та що робить у певний момент часу, і протоколювати події, що відбувалися в комп'ютерній інформаційній системі бухгалтерського обліку [3].

Важливими складниками захисту є компетентність та суворе виконання зобов'язань щодо гарантій дотримання необхідних правил безпеки облікового персоналу, від коректності дій якого залежить рівень кібербезпеки підприємства.

Таким чином, на кожному підприємстві повинна бути створена програма визначених дій, спрямованих на створення кіберзахисту облікової інформації, сфера застосування якого поширюється на людські ресурси і не обмежується винятково технологічними аспектами.

Список використаних джерел

1. http://www.business-nform.net/article/?year=2019_8_0_150_157
2. http://www.economyandsociety.in.ua/journal/11_ukr/80.pdf
3. http://mdu.in.ua/Nauch/Konf/2017/zbirnik_kiberbezpeka.pdf

Панасюк Владислав
Коледж технологій, бізнесу та права СНУ імені Лесі Українки
Науковий керівник: Шостак Д. В.,
викладач інформатики другої кваліфікаційної категорії

ГІЛЬЙОШНІ ЛІНІЇ ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ ПОЛІГРАФІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

З проблемою захисту паперових грошей від підробки держави зіткнулися давно. Повністю ж ця актуальна задача не вирішена досі ніде. Існує багато методів захисту, причому майже все, що пов'язано зі способами захисту – державна таємниця. Але деякі методи застосовуються досить широко, вони давно описані в як в спеціальній так і в загальнодоступній літературі.

Як тільки в світі з'явилися гроші, їх завжди намагалися підробити. Урядам всіх країн доводиться активно боротися за те, аби вилучити фальшивки з ужитку. При спробі розплатитися підробкою, касир зобов'язаний вилучити фальшивку і звернутися в правоохоронні органи. Як же визначити чи справжня купюра? Які є способи захисту грошей в світі? До найпопулярніших можна віднести [1]:

- «Зростаючий» серійний номер;
- Кольорові волокна;
- Захисні нитки;
- Голограми;
- Водяні знаки, «невидимий» друк;
- Мікротекст;
- Гільйошні візерунки

Гільйоші – це характерні візерунки на грошах і цінних паперах. Вони красиві, і поєднують в собі одночасно помітну складність з внутрішньої простотою – коли здається, що ти ось-ось вловиш принцип побудови цих фігур, але він кожного разу від тебе вислизає.

Гільйоші – орнамент у вигляді густої мережі хвилястих фігурних ліній, що переплітаються між собою. Активно використовувалися для ліпних прикрас у класичній архітектурі. В наш час гільйоші широко застосовують в дизайні грошових купюр та цінних паперів в тому числі для захисту від підробок.

Сама назва походить від прізвища французького інженера Гійо (Guillot), про якого не залишилося ніяких відомостей. Не виключено, що це взагалі чисто міфічна фігура. Спочатку гільйош використовувалися для гравіювання хвилястих

ліній на корпусах годинників, яйцях Фаберже і тому подібних предметах, на яких потрібні суворі геометричні орнаменти. Виконувалися вони деяким різновидом токарного верстата, в якому різець жорстко закріплений, та описував фігури навколо заготовки що оберталася. Приблизно в середині XIX століття з'явилася ідея пристосувати такий верстат для генерації складних візерунків на друкарській машинці. Швидше за все, це були американці, оскільки на їх грошах гільйоші з'явилися раніше ще на випуску 1862 року і дуже швидко стали одним з головних елементів дизайну. Найпростішу гільйошну машину продавали ще в СРСР як дитячу іграшку «Спірограф».

У поліграфії техніку гільйош разом з тангірною сіткою використовують для захисту цінних паперів від підробок. У наші дні для побудови гільйошу використовують комп'ютери. Гільйошну композицію неможливо відтворити на цифровому розмножувальному апараті, оскільки дуже маленька товщина (40-70 мкм) і постійно змінна кривизна кожної лінії створюють перешкоди перед друкуючим блоком з недостатньою на сьогоднішній день роздільною здатністю. Повторити гільйошну композицію складніше коли до всіх труднощів додається ще плавний і довільно мінливий колір кожної лінії, що не відтворюється іншими способами, наприклад офсет, трафарет або глибокий друк. [2]

Ринок програмного забезпечення по гільйошній графіці досить вузький, причому більшість представлених на ньому продуктів – це додаткові модулі (плагіни) для популярних редакторів векторної графіки, в першу чергу Adobe Illustrator та CorelDRAW. Їх характеризують відносно невисока ціна і так само обмежена функціональність, а результати роботи можна використовувати лише як декоративні елементи – вони недостатньо складні, щоб забезпечити захист документів.

Гільйошні елементи створюються поетапно. Спочатку задається основа, на якій і будуть будуватися всі наступні кроки. В якості такої основи може виступати будь-яка геометрична фігура, яка утворює систему координат, в рамках якої і буде створюватися гільйошний малюнок. На другому етапі задаються дві криві, що служать основою для всіх інших ліній. І тільки після цього задаються функції на заповнення простору між згинами.

Крім усього іншого, навіть монохромні гільйошні елементи складні для сканування. Існують спеціальні векторні програми, що миттєво викреслюють необхідні лінії і композиції по заданим математичним формулам. Таким чином – через складність підробки орнаменту, з допомогою таких фігур часто оформлюються грошові купюри та цінні папери.

Варто відмітити, що Міжнародне товариство банкнот проводить щорічно конкурс. Важливо сказати що Українська 500-гривнева купюра увійшла до списку номінантів нагороди «Найкрасивіша банкнота 2016».[3] Журі оцінює кожен банкноту окрім використання кольорів, їх балансу, артистизму та дизайну також за інноваційністю способів захисту.

Список використаних джерел

1. Як захищають гроші від підробок [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: globalcredit.ua/uk/novosti/kak-zaschischayut-dengi-ot-poddelyvaniya.

2. Гільоши [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://habr.com/ru/post/305354/>.

3. Найкрасивіші гроші світу [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: fakty.com.ua/ua/ukraine/20170207-najkrasyvishi-groshi-svitu-u-top-20-potrasyv-skovoroda/.

Тесунова Анна, Москалюк Олександр
Коледж технологій, бізнесу та права
СНУ імені Лесі Українки
Науковий керівник: Таранчук О.Г.,
викладач вищої категорії

ЗАСТОСУВАННЯ ВІДСОТКІВ У ФІНАНСОВИХ РОЗРАХУНКАХ

Розуміння відсотків і вміння здійснювати відсоткові розрахунки необхідні для кожної людини. Прикладне значення цієї теми дуже велике і зачіпає фінансову, економічну, демографічну та інші сфери нашого життя.

З історії походження відсотків. Слово «відсоток» походить від латинського *pro centum*, що буквально означає «за сотню» або «зі ста». Відсотками дуже зручно користуватися на практиці, так як вони виражають цілі частини чисел в одних і тих же сотих частках. Знак «%» походить, як вважають, від італійського слова *cento* (*сто*), яке в процентних розрахунках часто писалося скорочено *cto*. Існує й інша версія виникнення цього знака. Передбачається, що цей знак стався в результаті безглуздої помилки, вчиненої складачем. У 1685 році в Парижі була опублікована книга – керівництво по комерційній арифметиці, де помилково складач замість *cto* ввів %.

Вперше опублікував таблиці для розрахунку відсотків в 1584 році Симон Стевін – інженер з міста Брюгге (Нідерланди) [1, с. 28-30]. Відсотки застосовувалися тільки в торгових і грошових угодах. Потім область їх застосування розширилася, відсотки зустрічаються в господарських і фінансових розрахунках, статистиці, науці і техніці. Нині відсоток – це частковий вид десяткових дробів, сота частка цілого (прийнятого за одиницю).

На сьогодні будь-яка фінансово-кредитна операція, інвестиційний проект або ж комерційна угода передбачають наявність ряду вимог до їх виконання. До таких вимог можна віднести: грошові суми, часові параметри, відсоткові ставки та деякі інші додаткові величини [1, с. 63-65].

Кожна із наведених характеристик може бути представлена різними способами. Наприклад, платежі можуть бути одноразовими або в розстрочку, постійними або змінними у часі; існує більше десяти видів відсотків та методів їх нарахування.

На практиці грошові суми, незалежно від їх походження та призначення, обов'язково пов'язуються з певними моментами або періодами часу (терміни, дати, періодичність виплат). Час та гроші поєднуються згідно з *принципом нерівноцінності грошей*, що належать до різних моментів часу, або по іншому – *принцип зміни цінності грошей в часі*.

Другим важливим принципом фінансового аналізу є *принцип фінансової еквівалентності*, у якому йдеться про рівність фінансових зобов'язань сторін, які

беруть участь в операціях чи угодах. Згідно цього принципу можна змінювати рівень відсоткових ставок, їх вид, терміни виконання зобов'язань, перерозподіл виплат в часі тощо в рамках однієї операції, не порушуючи взаємозобов'язань сторін. На цьому принципі ґрунтуватиметься вирішення багатьох проблем фінансової математики.

Обидва ці принципи не можуть бути реалізованими без певного способу нарахування відсотків або дисконтування з використанням будь-якої відсоткової ставки.

Інтервали часу, з якими пов'язують відсоткові ставки, називають *періодами нарахування*. Періодами нарахування можуть бути: рік, півріччя, квартал, місяць, день. У цьому випадку говорять про *дискретні відсотки*.

Якщо нарахування відсотків здійснюється за дуже малі проміжки часу, то говорять про *неперервні відсотки*.

Відсоткові гроші можуть сплачуватись кредитору при їх нарахуванні в кожному періоді або приєднуватись до основної суми боргу при закінченні угоди.

В залежності від того, яку суму боргу беруть за вихідну при нарахуванні відсотків (база нарахування), розрізняють *декурсивні* і *антисипативні* відсотки.

Декурсивні відсотки нараховуються на початкову суму боргу (за базу нарахування береться початковий борг). При нарахуванні антисипативних відсотків за базу нарахування береться сума боргу у майбутньому. Розрізняють також *прості* та *складні відсотки*.

Якщо сума, до якої застосовується відсоткова ставка одна і та ж (стала база нарахувань), то нарахування здійснюється за *простими відсотками* і відсоткова ставка називається простою. Якщо відсотки за попередній період приєднуються до суми боргу і на отриману суму знову нараховуються відсотки, то говорять про *складні відсотки*. Відсоткова ставка в цьому випадку називається складною [3, с. 72-77].

У фінансовому аналізі ставка відсотка також використовується і як показник дохідності (прибутковості) проведеної операції. Тому за допомогою відсоткових ставок можна оцінювати ефективність фінансових операцій.

Список використаних джерел

1. Дорофеев Г.В., Седенко О.А. Процентні обчислення. Київ: Ранок, 2016. – 246 с.
2. Лапішко М. Л. Основи фінансово-статистичного аналізу економічних процесів/ М. Л. Лапішко. – Львів: Світ, 2015. – 328с.
3. Семинович М.М. Фінансова математика: підр./ М. М. Семинович. – Київ: Центр учбової літератури, 2017. – 400с.

Янчук Єлизавета
Луцький базовий медичний коледж
Науковий керівник: Коцар В.М., викладач вищої категорії,
викладач-методист,
Крупінський О.Є, викладач вищої категорії

ЗАСТОСУВАННЯ SMART-ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Однією із найважливіших соціальних вимог сучасного суспільства є інформатизація освіти. Це потребує переосмислення досвіду реалізації нових

інформаційних технологій, аналізу і оцінки можливостей їхнього використання в навчальному процесі. Інформаційні технології у нашому сьогоденні розглядаються як необхідний елемент навчального процесу. Інноваційним аспектом в системі освіти та навчальному процесі є тенденція до все більшого впровадженню ІТ технологій: мережевих, мобільних, інформаційних тощо [1].

Однією з нових інформаційних мультимедійних технологій і потужним технічним засобом навчання є інтерактивний програмно-технологічний навчальний комплекс на основі SMART Board, більш відомий як «інтерактивна дошка», який є високоефективним технічним засобом навчання. Цей комплекс дає можливість створювати інтерактивне інформаційно-комунікаційне середовище й використовувати як традиційні, так й інноваційні педагогічні технології навчання. Програмне забезпечення SMART Board надає можливість керувати прикладними комп'ютерними програмами дотиками до поверхні екрана, забезпечує універсальну технологію роботи з різними видами інформації, надає викладачеві ефективний засіб створення й застосування авторських навчальних програм [2].

Електронна інтерактивна дошка SMART Board – це сенсорна панель, що працює в комплексі з комп'ютером і проектором. Основою ефективності використання технології SMART є спеціально розроблений комплекс програмного забезпечення для мультимедійної дошки з ланкою різноманітних функцій та інструментів «*SMART Notebook*», що дає змогу створювати презентації, слайди-кадри, розмір яких відповідає розміру екрану. На цих кадрах розміщуються малюнки, тексти, інші об'єкти, які можуть змінюватися за розміром, копіюватися, ставати прозорими. Використання цієї навчальної програми на заняттях забезпечить активізацію пізнавальної та активної діяльності студентів, формування та розвиток мовної і мовленнєвої компетенції.

Застосуванням SMART-підходу спрямоване на досягнення таких цілей у процесі навчання: S (Self Directed) – забезпечення можливостей для самостійного визначення, що саме вивчати, та ефективної організації самонавчання); M (Motived) – мотивування активної пізнавальної діяльності; A (Adaptive) – адаптування методів, місця та часу навчання для конкретного суб'єкта, який бажає придбати освітні послуги; R (Resource Free) – забезпечення вільного доступу до освітніх ресурсів; T (Technology Embedded) – перманентне забезпечення процесу навчання сучасними технологіями [3].

Найбільш наочно засобами інтерактивної дошки реалізується «золоте правило дидактики» (принцип наочності). Інтерактивна дошка дозволяє розробляти необхідний наочний матеріал у вигляді блок-схем, динамічних алгоритмів чи узагальнюючих таблиць, які є стислим викладом і зображенням основних положень навчального матеріалу та застосувати його на занятті в аудиторії, надаючи великий екран для роботи з мультимедійними матеріалами.

Навчальний комплекс на основі SMART Board є реалізацією концепції нового інформаційного середовища та призначений для необмеженого використання викладачами та студентами (лекції, практичні й самостійні заняття, довідкова підтримка і т.п.). Під час лекції з використанням інтерактивної дошки студенти мають можливість не конспектувати докладно матеріал, а сконцентрувати свою увагу на її суті лекції, адже по закінченні заняття вони можуть одержати стислий електронний конспект лекції з позначками й

коментарями викладача. При проведенні лабораторних та практичних занять викладач не витрачає часу на запис завдань, створення малюнків і схем на дошці, використовує барвисті заготовки та інтерактивні ресурси, має можливість переміщувати та видозмінювати об'єкти, записувати послідовність дій користувачів дошки, встановлювати гіперпосилання й багато інших можливостей. Все це робить заняття продуктивними й творчими [3].

Програмне забезпечення SMART Notebook має низку переваг і особливостей порівняно з іншими програмними продуктами, зокрема:

- забезпечує інтерактивність викладання навчального матеріалу;
- підвищує доступність подання навчального матеріалу;
- сприяє формуванню під час групової роботи навичок, важливих для успішної діяльності в багатьох галузях;
- підвищує зацікавленість студентів у вивченні дисциплін.

Використання SMART Board дозволяє викладачеві творчо проектувати навчальний процес і реалізовувати цей проект.

Список використаних джерел

1. Методика застосування технології SMART Board у навчальному процесі : навчальний посібник / Г.Ф. Бонч-Бруєвич, В.О. Абрамов, Т.І. Косенко. – К. : КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2007. – 102 с.
2. Smart-технології в Україні і світі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://molodi.in.ua/smart-tehnolohiji/>.
3. Якубов С. Технології SMART та навчальні матеріали / С. Якубов, Я. Якінін // Ні-Tech у школі. – 2011. – № 3 – 4.

СЕКЦІЯ 8. ВИРОБНИЦТВО, ХАРЧОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА СФЕРА ОБСЛУГОВУВАННЯ

Вань Вікторія Андріївна
Івано-Франківський державний коледж технологій та бізнесу,
Науковий керівник: Лесик Андрій Ілліч, викладач I категорії

ГЛЕМПІНГ – НОВА ФОРМА АКТИВНОГО ТУРИЗМУ ПІДВИЩЕНОГО КОМФОРТУ

Міська суєта в той чи інший момент набридає кожному. Нам всім, напевно, не вистачає в житті незвичайних відчуттів: якщо ми готові з теплої і затишної квартири відправитися під дощ, вітер, сніг... Але одна справа - поїхати куди-небудь на один день, а якщо хочеться побути на природі довше? І найбільш прикрий може виявитися те, що доведеться обмежити свій відпочинок на природі тільки через те, що немає даху над головою, - то є намет!

Сучасний турист хоч і прагне нових вражень, але він передусім дуже вибагливий до комфорту. Багато мандрівників з-за кордону зараз не уявляють подорожі без комфортних сучасних зручностей.

Той самий намет, який завжди був символом походу з рюкзаком. Але якщо раніше при слові «намет» незмінно виникав стійкий образ брезентового чи капронового двохсхилого будиночка, то сьогодні доведеться відмовитися від такого звичного уявлення. На сьогодні передова туристична індустрія готова запропонувати нову складову туристичного продукту – глемпінг[1].

Глемпінг – суміш кемпінгу зі зручностями та в деяких випадках курортних послугах, які не пов'язані з кемпінгом. Що цікаво, що слово глемпінг вперше з'явилося у Великій Британії в 2005 році і було додане до Оксфордського словника англійської мови в 2016 році.

Існує маса способів описати glamping, так що це саме? Glamping - це унікальний досвід, коли турист може вибрати надзвичайно унікальне житло, вибрати дивовижне місце та приготуватися до особливого досвіду життя - все, не приносячи жодної жертви комфорту. Glamping - це спосіб з'єднатись із довкіллям, не знищуючи його[2].

З нескінченним розмаїттям розкішних кемпінгів по всьому світу, glamping - це тенденція, яка може сподобатися практично всім мандрівникам.

Якщо порівнювати глемпінг із стандартними засобами розміщення, то глемпінг має деякі переваги:

Велика цільова аудиторія. Для кого підійде глемпінг? Перш за все, для людей, які цінують комфорт, – це ті, для кого романтика відпочинку на природі полягає в «перезавантаженні», наповненні енергією, ідеями і здоров'ям. Глемпінг вибирають молодята і сім'ї з дітьми, веселі компанії і активні люди похилого віку. Також глемпінг – це цікава і нова ідея для івентів будь-якого масштабу: фестивалів, весіль, тренінгів, ретритів, днів народження та корпоративів.

Простота організації. Глемпінг-палатки – це тимчасові конструкції, тому на їх установку не потрібно спеціальних дозволів. При цьому шукати зручні рівні

майданчики теж не обов'язково: глемпи можна розміщувати на схилах і навіть на висоті до 4 метрів над рівнем землі.

Екологічність. Глемпи повністю відповідають екологічним стандартам. Виготовляються із застосуванням сучасних інженерних систем і безпечних технологій. Попит на таку продукцію сьогодні особливо високий.

Економічні вигоди. Організація і управління глемпінгом не вимагає великого штату співробітників. Це може бути форма сімейного бізнесу. До того ж не потрібно великих капіталовкладень. Починати вигідно навіть з покупки двох-трьох наметів. За попередніми підрахунками навіть при заповнюваності 60% і тільки в сезон, глемпи окупаються за 2-3 роки.

Сприятливі умови розвитку. В Україні красива і різноманітна природа, є великий вибір місць для сезонного відпочинку. Наприклад, влітку глемпінг можна обладнати на узбережжі моря, на берегах річок і озер. У міжсезоння «переїхати» до лісу, в гори.

Маневреність. При зведенні готелю або турбази з капітальними будівлями потрібно відразу вибирати одне постійне місце проживання. З глемпами все йде набагато простіше: їх можна розміщувати в різних місцях хоч кожен сезон. Немає ризиків помилитися з популярністю турзони.

Передовим досвідом розвитку глемпінгу володіє Велика Британія. На сучасному етапі можна виділити п'ять категорій глемпінгу: 1) спеціально відведені місця для глемпінгу, 2) пропозиції в стилі V&V, 3) різноманітні кемпінги, сімейні майданчики, які також пропонують глемпінг, 4) франшизи, де власник купує одну з існуючих франшиз (бренд), 5) Великі корпоративні парки для відпочинку, які також забезпечують глемпінг[3].

Хоча в світі ця послуга активно функціонує, то в Україні вона не має широкого розповсюдження. Якщо проаналізувати інформаційну систему booking.com, то на сьогоднішній день пропозиція глемпінгу складає всього 16 місць в різних регіонах України. Крім того, більшість цих місць мають ознаки класичного кемпінгу або туристичної бази і не пропонують належного рівня комфорту. Тому розвиток глемпінгу є актуальним.

Передовим прикладом розвитку глемпінгу в Україні беззаперечно можна вважати мережу кемпів у популярних рекреаційних зонах на Чорному Черемоші «Білий Слон» та на Дністрі «Білий Бізон», «Білий Бізон Хмелева» в Івано-Франківській обл. Розвиває ці проекти туроператор «TURE — клуб»[4].

Оптимальним елементом поєднання з глемпінгом є пішохідний туризм. Називати похід «походом» вже не зовсім актуально. Сьогодні для позначення активного туризму використовують такі терміни, як трекінг, хайкінг і бекпекінг.

Введення елемента глемпінгу дозволить вивести активні подорожі на новий рівень, ввівши до їх структури елемент комфортного, пасивного відпочинку. При цьому є можливість мінімізувати ризики, які можуть трапитися в поході. Тому такий туристичний продукт, безумовно, завоює свою нішу на ринку туристичних послуг.

Отже, глемпінг – новий, майже безконкурентний вид бізнесу в Івано-Франківській області, який має право на існування, адже Карпати – ідеальне місце для такого виду відпочинку.

Список використаних джерел

1. https://www.huffpost.com/entry/have-you-ever-been-glamping_b_6841122
2. <https://www.today.com/money/glamping-staycation-travel-industry-loves-made-words-2D79505931>
3. <https://www.glampinghub.com/types-of-glamping/>
4. <https://www.ture.ua/pages/camp-bily-bizon-general/>

Варчук Леся
Любешівський технічний коледж
Луцького НТУ
Науковий керівник: Карпик А.І., викладач

ОСОБЛИВОСТІ ПРИГОТУВАННЯ СТРАВ У ФОНДЮ

Фондю (з французької - "розтопити, розплавити") - національна страва швейцарців, котру готують з вина і сиру в спеціальній посудині над спиртівкою. Ця страва прийшла до нас від альпійських фермерів, котрі взимку в своїх будинках були відрізані від світу сніговими заметами і готували їжу з тих продуктів, котрі могли довго зберігатись: підсохлого сиру і черствого хліба.

Зараз фондю готують не лише з сиру. Є рецепти масляних соусів, соусів на основі бульйонів, а також солодких фондю. До соусів подають не лише кубики хліба, а й м'яса, овочів, риби і фруктів.

Крім того вечірка з фондю налаштовую гостей на теплу атмосферу і дружню бесіду за столом, а господині не доведеться готувати безліч страв. Гості самі готують відразу за столом і саме те, що їм до смаку.

Подача фондю:

Фондю подають в фондюшниці - це каструлька, яка стоїть на підігріві. Глиняні і керамічні каструльки добре підходять до сирних і солодких страв, чугунці і металеві - для м'ясних, рибних і овочевих фондю.

Кожному гостю на тарілку подають дві вилки: одна - для змочування страви, друга - для споживання. Бажано виделки подавати різного кольору, щоб гість міг впізнати свою.

Зазвичай до фондю подають пунш, шнапс, сухе біле вино, до сирних - гарячий чай.

До м'ясних страв підходять червоні вина, пиво або сидр.

Десертне фондю добре поєднується з солодким ігристим вином, фруктовими лікерами.

Асортимент страв у фондю:

Фондю класичне швейцарське. Натріть казанок для фондю середину зубочком часнику. Налийте в казанок вина й лимонного соку і підігрійте на слабкому вогні, доки не почне закипати. Зменшіть вогонь і поступово помішуючи дерев'яною ложкою, додайте натертий сир, потім продовжуйте нагрівати поки сир не розтане, постійно помішуючи. У маленькій мисці змішайте кукурудзяне борошно з горілкою в однорідну масу, потім додайте в сирну масу і потримайте ще 2-3 хв., постійно помішуючи, доки суміш не стане однорідною. Не доводьте

фондю до кипіння. Приправте білим перцем і мускатним горіхом. Подавайте з кубиками французького хліба.

Фондю по- тесинському. Натертий сир, змішати з молоком, маслом, перцем, ріпчастою цибулею. Поставити на плиту й добре гріти. Змішати крохмаль з невеликою кількістю вина, додати в сирну масу, залити вишневим соком і закип'ятити. Нарізати хліб шматочками.

Фондю по- італійському, (страва італійської кухні) - натертий сир, покласти в глиняний горщик, додати молоко, яйця, масло, сіль, перець. Постійно помішувати, не даючи суміші закипіти. Печериці розрізати навпіл і злегка обсмажити. Додати до суміші. Подавати зі шматочками підсушеного хліба.

Фондю мексиканське, (страва мексиканської кухні) — наріжте м'ясо кубиками розміром 2,5 см і покладіть на тарілку. Щоб приготувати мексиканський соус розігрійте масло в каструлі, додайте цибулю, часник і тримайте на слабкому вогні, доки вони не стануть м'якими. Додайте помідори у власному соку, томатну пасту і чилі. Варіть 10хв. Без кришки. Протріть соус, приправте сіллю перцем. Подавайте з м'ясом, залитим гарячим маслом.

Список використаних джерел

1. Альхабаш, Олена Анатоліївна. Французька кухня [] / Олена Альхабаш. - Харків : Аргумент Принт, 2013. - 71,[1] с. : фото.кол. - (Сер. "Смак країни»).
2. Альхабаш, Олена Анатоліївна. Італійська кухня / Олена Альхабаш. - Харків : Аргумент Принт, 2013. - 71,[1] с. : фото.кол. - (Сер. "Смак країни").
3. Кулінарія от А до Я: Словарь-справочник-Мн Полимья, 1988 р.

Губарик Катерина
Любешівський технічний коледж
Луцького НТУ
Науковий керівник: Карпик А.І., викладач

СВІТОВІ ДОСЯГНЕННЯ ТА НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У СФЕРІ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА

У наш час кулінарія набула високого рівня розвитку та досягла статусу кулінарного мистецтва за рахунок багатьох факторів: впровадження інноваційного устаткування, зростання споживчого попиту, випуску нової кулінарної продукції, використання сучасних технологій, високого інтелектуального рівня особистості та суспільства. Основними елементами сучасного кулінарного мистецтва виступає фьюжн кулінарія та молекулярна кухня.

Фьюжн – це симбіоз кількох культур не тільки в одній кухні, але і в одній страві. Він увібрав у себе все краще з кулінарних традицій Сходу і Заходу. Або несподіване, але гармонійне поєднання смаків, стилів, інгредієнтів та кулінарних традицій таких популярних кухонь світу.

Суть молекулярної кулінарії полягає в тому, що в процесі приготування використовуються новітні технології і досягнення молекулярної хімії, що дає

можливість отримати страви незвичної консистенції та оригінальних смакових якостей.

Головні прийоми цієї кухні: обробка продуктів рідким азотом, емульсифікація (змішування нерозчинних речовин), сферифікація (створення рідких сфер), желювання, карбонізація або збагачення вуглекислотою, вакуумна дистиляція.

Особливістю молекулярної кулінарії є те, що завдяки правильному використанню устаткування можна суттєво розширити смакові якості продукту. Якщо м'ясо буде смажитися або коптитися, неминуча втрата маси на 30-50% - це загальновідомий факт. Білок згортається, вода випаровується - маса втрачається.

В молекулярної кухні при застосуванні новітніх технологій речовини, які утримують воду, не руйнуються і маса готової страви збільшується на 180%. Смак при цьому суттєво новий, соковитий. Холодне тістечко з гарячою начинкою виходить за допомогою надходження в суху заготовку солодкого лікеру, швидкого заморожування рідким азотом і нагрівання готової страви у мікрохвильовій печі.

Саме тому в ресторанах молекулярної кулінарії найбільша стаття витрат - кухонне устаткування (термостат, анти - гриль, дегідратор, центрифуга, ротаційний кип'ятильник).

Низькотемпературна обробка тепловим устаткуванням м'ясних продуктів - найбільш прогресивний і економічний підхід в приготуванні їжі.

Сучасні насадки на гастрономічні тари з роторної системою обертання нагрівальних елементів дозволяють легко і не дорого вирішити проблему впровадження новітнього устаткування на кухні.

Науковий підхід до кулінарії ускладнюється тим, що страви повинні бути не тільки незвичайними і смачними, але і красивими. Необхідність продавати досягнення молекулярної кулінарії дещо гальмує прогрес цієї галузі науки, але в якійсь мірі допомагає вивчати зв'язки між почуттями людини.

До речі, слід розрізняти молекулярну кулінарію і індустрію фаст-фуду. Картопляні чіпси, цукерки та напої з безліччю смаків - це досягнення хімічної промисловості.

В молекулярній кулінарії використовується сучасне устаткування і тільки натуральні інгредієнти. Тому страви молекулярної кухні збалансовані і корисні суспензії та емульсії.

Одним з основних напрямків інноваційних технологій в готельному бізнесі є впровадження мультимедійних технологій, електронні системи управління; інтерактивний екран; системи безпеки; екологічні технології; електронне меню.

Нині основною інновацією у сфері систем електронного управління є система яка дає можливість співробітникам готелю безпосередньо спілкуватися з користувачем через веб-сервіс, надаючи йому певну інформацію про даний готель. Зараз такими системами є OperaFidelio і Epitome PMS.

Звичайно, існують й електронні системи управління рестораном. Насамперед це інтерактивне меню. Інтерактивне меню є екраном, вбудованим в стіл, за яким розташовуються відвідувачі. За допомогою нього вони можуть подивитися усі страви, представлені в ресторані, включаючи їх фотографії.

Поки їжа готуватиметься, можна розважити себе читанням місцевих новин.

Пристрій оснащений 30-дюймовим сенсорним екраном та вбудованими безпроводними інтерфейсами Bluetooth і Wi-Fi. Такі дисплеї встановлені вже у багатьох ресторанах світу зокрема довідників, буклетів, каталогів.

Необхідність впровадження інновацій у сфері готельно-ресторанного бізнесу стимулює конкурентна боротьба і цілий ряд інших вимог ринку. Важливість їх використання також обумовлюється мінливими вимогами споживачів. Впровадження і дифузія інновації стає об'єктивною необхідністю на всіх етапах діяльності підприємства. Сучасний розвиток індустрії гостинності спрямований на створення інноваційних технологій, які сприятимуть залученню якомога більшої кількості клієнтів, максимальній кількості продажів, завоюванню довіри гостя, формуванню позитивного іміджу підприємства.

Висновки. В умовах безперервних економічних змін інновації стають основним чинником, до ресторанного господарства. Міжнародний досвід успішної діяльності підприємств готельного господарства свідчить, що безальтернативний шлях виживання в умовах глобальної конкуренції побудований на інноваційній основі при активному використанні сучасних науково-технічних досягнень, а також готовності готелів до інновацій та нововведень.

Список використаних джерел

1. Портал гостиничного и ресторанного бизнеса [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
2. Шаповалова О.М. Інноваційна діяльність, як основа підвищення конкурентоспроможності.

Жулінська Ірина
Черкаський комерційний технікум
Науковий керівник: Дегтяр В.В.,
викладач циклової комісії спеціальних технологічних дисциплін та хімії

СУЧАСНІ ТРЕНДИ РЕСТОРАННОЇ ІНДУСТРІЇ

Сьогодні всі сфери нашого життя розвиваються з шаленою швидкістю, адже це і не дивно, доступність інформації в будь-якому вигляді приголомшує, і це стало рушійною силою розвитку науки, медицини, б'юті-сфери, і звичайно ж сфери харчування. Наш час - це час інтернет трендів, а їжа і все що пов'язано з нею завжди в тренді, що і доводять все нові і нові тенденції у ресторанній галузі.

Сучасне правило успішного закладу «Все, що було в тренді вчора - сьогодні пройдений етап».

І так давайте обговоримо основні тренди останніх років:

№ 1. Поєднання типів закладів.

Ті хто люблять ходити по закладам ресторанного господарства вже не раз бачили, що ресторатори люблять поєднувати і дивувати, це як кальян-бари, кежуал-кафе, арт-кафе, гриль-бари, ресторан-бари, ресторан-клуби, кафе-пекарні. На сьогодні новинкою у даному напрямлені є fastcasual. Це ресторани-фаст-фуди, тобто середній чек такий самий як і в ресторані, але їжу ви замовляєте

біля барної стійки та отримуєте готові ланч-бокси. Популярність даних закладів забезпечена тим, що ніхто не витрачає свій час.

№ 2. Конопля на кухні - останній фуд-тренд у світі.

Оскільки у більшості країн почали легалізувати коноплю, це призвело до виникнення веган-ресторанів, де замість зелені використовують коноплю, пивоварень, де на основі неї варять пиво [1].

№ 3. Ресторанна їжа своїми руками.

Великою популярності набуло готувати їжу своїми руками безпосередньо в ресторані. Ви замовляєте страви, вам приносять всі інгредієнти, переносну плитку, посуд і ви самостійно готуєте замовлену страву, але на вартість це не впливає. Також не варто забувати і про корейські заклади, де відвідувачі отримують всі інгредієнти, і на грилі все самостійно смажать.

№ 4. Гостро-солодка їжа вже не тренд, в моді Персидська кухня і кисло-солодкі страви. На хвилі популярності ревінь, апельсини, лайм, гранат, тамаринд.

№ 5. Штучно вирощене м'ясо.

Дуже багато людей віддають перевагу вегетаріанству, але для того щоб задовольнити всі потреби споживачів почали вирощувати м'ясо в пробірках, що вирішить багато конфліктів серед гурманів [1].

№ 6. Мейнстрім в барній культурі або безалкогольні напої.

Хоча це і звучить як абсурд, але в останні роки зріс попит на безалкогольні напої, адже це і не дивно, вони стали більш поживними і можуть задовольнити будь-які смаки, це призвело до того, що почали з'являтися безалкогольні бари.

№7. Кольорова тарілка та салати з квітів.

Ми оцінюємо страву не лише за запахом та смаком, погодьтесь. Те, як виглядає їжа теж дуже важливо. Ви чули про кольорові дієти, коли поєднання кольорів у вашій тарілці бореться зі стресом та допомагає вам відчувати себе здоровими? Кольорові поєднання інгредієнтів прийшли на заміну традиційному декору страв.

8. Їстівні квіти - модний тренд у сучасній кулінарії.

Квіти у кулінарії використовують вже не перше тисячоліття. І не лише для прикрашання страв на вишуканих святкових столах, а й у повсякденних салатах і напоях. Свіжозірвані пелюстки та пуп'янки деяких квіток можна з успіхом застосовувати для приготування джемів та сиропів, чаїв та маринадів. Останніми роками пелюстки різних видів квітів – модний тренд не тільки у високій кулінарії, а й у багатьох любителів здорової натуральної їжі [2].

№ 9. Все більше ресторанів роблять акцент на натуральному використанні продуктів, а не на складності рецептур. Звідси висновок: набуває популярності авторська кухня, що дозволяє творчо переробити всі існуючі кухні світу і створити свій власний продукт, який і привертає увагу споживача.

№ 10. Смачна і корисна їжа – це тренд.

Харчуватися правильно – це отримувати від їжі максимум користі, задоволення і смаку, харчуватися розумно й свідомо. Тому ресторани вже давно роблять акцент на корисні страви, які при цьому мають відмінні смакові властивості. Трендом останніх років стала підкреслена важливість інгредієнтів, страв здорового харчування і здорового способу життя. У меню багатьох ресторанів світу вказується кількість калорій і походження продукту. До того ж

зростання вегетаріанських концепцій і салат-барів веде до зменшення споживання м'яса і збільшення значущості овочів на тарілці [3].

№ 12. Безвідходність.

Так, бадилля тепер не летить у смітник, а використовується в кулінарії і це дійсно смачно. Під впливом еко-активізму з'являються заклади які повністю працюють без відходів, використовуючи все їстівне у своїй роботі і отримуючи від цього лише прибуток [3].

№ 13. Страви в меню на основі локальних продуктів, більшість з яких раніше ніколи не використовувалося.

Таку кухню називають «панукраїнською» за аналогією з паназійською. В меню включаються страви, що походять від різних кухонь світу : бессарабської, єврейської, слобожанської, одеської, галицької і т.д.

№ 14. Акцент на овочі або вегетеріанство.

Все більше і більше ресторанів робить акцент на стравах із овочів, а не на м'ясі, можливостей приготування овочів настільки багато, що смак може здивувати і найвишуканіших гурманів.

№ 15. Окрім вище наведеного особливо трендовим стало мати свій кулінарний блог, а телеканалам мати свою кулінарну передачу чи шоу, такі як «Мастер-шеф», «Готуємо разом», «На ножах», «Ревізор», «Найкращий ресторан», «Пекельна кухня» і багато іншого, що свідчить про те, що їжа – тренд. І не забувайте експериментувати з їжею, на цьому побудовані всі нинішні фуд-тренди.

Отже, сучасний ресторан бізнес – це сфера жорсткої конкуренції пошуку новинок. Давайте будемо чесними: ми знаходимося під невпинним впливом трендів. Кожне нове віяння м'яко, поступово, але кардинально змінює наші смаки.

Список використаних джерел

1. <https://www.restorator.ua/>
2. <http://ogo.ua/articles/view/2014-08-19/54186.html>
3. <https://nv.ua/ukr/style/blogs/ovochi-i-kviti-novi-trendi-kulinariji-blog-shef-kuharja-724707.html>

Найдиш Ірина
Чернівецький державний комерційний технікум
Науковий керівник Єрємін Г. Г. викладач вищої категорії, методист

СУЧАСНІ ТРЕНДИ МІКСОЛОГІЇ

У наш час досить актуальними для світової спільноти є екологічні питання, тому все більше виробників продуктів харчування та напоїв активно скорочують обсяг відходів. 88% барменів вважають, що під час розробки нових рецептів коктейлів необхідно враховувати екологічність. Крім того, багато представників професії розробили способи більш раціонального використання ресурсів, такі як додавання їстівних гарнірів, подавання коктейлів кімнатної температури і зменшення кількості інгредієнтів.

Світова мода на безалкогольні коктейлі не обійшла стороною і Україну, хоча у нас вони ще не здобули масову популярність. Бармени давно знайшли

альтернативу таким алкогольним напоям, як Mohito. Залишилось продумати презентацію, щоб зробити коктейлі більш привабливими. У цьому році тренд задають Low-abv-коктейлі (з низьким вмістом алкоголю). Їх готують на основі ігристих вин, біттерів, винних аперетивів і вермутів. Це пов'язано з розвитком культури споживання напоїв в країні. Гостям тепер важливішу роль відіграють атмосфера, спілкування, баланс смаку у коктейлі, його гармонійне поєднання із замовленими стравами, аніж просто алкогольне сп'яніння.

Дбаючи про екологію, бармени приділяють увагу усвідомленій переробці відходів. Хоча, в Україні поки що досить складно реалізовувати цю програму. Проте, вітчизняні міксологи досягли значних успіхів у комбінуванні незвичних інгредієнтів. Активно розвивається фудпейрінг, і бармени більше не бояться експериментувати і створювати зовсім нові смаки. Фудпейрінг - це коли страви та напої міксують одне з одним, і виходить неймовірне поєднання смаків. Це особливе мистецтво насолоджуватися їжею, напоєм та їх синергією. І мало хто в Україні цим мистецтвом володіє.

Раніше ніхто б і не наважився працювати з такими незвичними інгредієнтами як чоризо, анчоуси, цикорій, злаки і чортополох. Наразі, популярність на ринку завойовують овочеві коктейлі, куди сміливі бармени додають зелені мексиканські томати, чайот, папороть, хімаку і топінамбур. Усе це сприяє розвитку фудпейрінгу. До прикладу, біля 70% барменів розробляють коктейлі на основі грибного бульйону. Крім того, гриби використовують і в приготуванні ірландської кави. В арсеналі «просунутих» барменів з'являється горілка з грибами і тим'яном, грибний чай, змішаний з ігристим вином.

Все більше споживачів обирають напої, які є корисними для здоров'я. В концепті суперфудів в цьому році модними інгредієнтами є троянда, шафран, рожевий перець, ягоди годжі, матча, пандан і куркума. В минулому році на піку популярності були овочеві смузі і коктейлі з буряком, морквою, шпинатом, селерою. У цьому році модно додавати гриби. Бармени роблять авторські мікси з грибними пінами.

Досить популярним трендом є використання локальних та сезонних продуктів у міксології. В барах готують як прості сезонні дуети (чорниці-суніця, кавун-диня, персик-абрикос), так і унікальні коктейлі на основі фруктових або ягідних о-де-ві (eau de vie – у перекладі з французької «вода життя») з сумішшю місцевих трав або з бузиною. Часто можна зустріти автентичні українські назви таких коктейлів, наприклад, каву по-київськи (з каштановим сиропом), лимонад «Вишиванка» (освіжаючий напій с місцевими ягодами чи щавлем) чи «Гуцульський сауер» з ромашковим сиропом і обліпиховим преміксом).

Багато всесвітніх конкурсів відбуваються під лозунгами Mix your origins, тим самим організатори мотивують популяризувати свій регіон. По всьому світу відкриваються бари, в яких спеціалізуються на місцевих продуктах і смаках. Гості, які люблять подорожувати, хочуть скуштувати «смак певного регіону».

В Україні проводиться багато професійних конкурсів. Бармени запозичують ідеї та різноманітні кулінарні техніки для приготування оригінальних коктейлів і креативних гарнірів. Найважливіше у різноманітті нових смаків і технік – не забувати про баланс та світову класику, яка є базою для нових трендів у міксології.

Список використаних джерел

1. Евсевский Ф. Библия бармена. Большая книга бара: Учеб. Пособие для подготовки специалистов в области сервиса / Ф.Евсевский. – М.: Авангард, 2013. – 256 с. 4.
2. Справочник бармена. - Фирма Сигрем. Сью Мигальский. Коктейли и пунши. – М.: Внешторгиздат, 2014.- 120с. 10.
3. Коршунова Г.Ф. Напої, асортимент та технологія: Уч пос. –Д.: ДонДУСТ, 2013.-70 с. 15.

Остапчук Богдан
Любешівський технічний коледж
Луцького НТУ
Науковий керівник: Кравченко Т.Ф.,
викладач вищої категорії, старший викладач

СМАЧНІ БУТЕРБРОДИ З УСЬОГО СВІТУ

Калорійний сніданок необхідний для того, щоб зранку почати активно жити, діяти, працювати. Незамінним блюдом на сніданок є бутерброд. Бутерброд – річ універсальна, ситна і неймовірно смачна.

У Середньовіччі люди не використовували звичні нам тарілки, замість них клали шматки хліба, які зверху накривали овочами, рибою або м'ясом. Багатьом відомо, що слово «бутерброд» походить від двох німецьких слів: Butter – масло, а Brot – хліб. Адже класичний варіант бутерброда складається з масла і шматочка хліба.

У сучасній українській кухні набули визнання закуски, розміщені на скибочці хліба, – бутерброди (накладанці), які можна довільно комбінувати. Для приготування бутербродів використовують пшеничний і житній хліб із скоринкою або без неї. Хліб має бути не дуже м'яким, оскільки він погано нарізується, деформується, розкришується.

Бутерброди повинні мати гарний зовнішній вигляд, приємний аромат і пікантний смак. Тому хліб нарізують скибочками однакової форми (трикутники, прямокутники), на нього акуратно кладуть закуску і прикрашають свіжими овочами, листовими і прямими овочами, кусочками яйця і лимона, маслинами, майонезом або майонезом з корнішонами, калиною чи журавлиною. [2. с.384]

Хліб з салом – традиційний український бутерброд. На кусень житнього хліба вкладаються невеликі скибки сала, а зверху тонко порізаний часник або цибуля.

У різних країнах світу саме традиційний хліб з маслом став основою великої різноманітності бутербродів. Бутерброд в різних країнах має свою назву і свій колорит.

Бельгійський *мітрайет* складається зі смаженого м'яса, картоплі фрі та майонезу на багеті.

Арена – сендвіч із товстого кукурудзяного хліба, в який додається свиняча ковбаска (чоризо) з соусом чилі (Колумбія).

Бокаділло – своєрідний бутерброд з половини багета з м'ясом або рибою, яйцем й іноді помідором (Іспанія).

Французінья – португальський бутерброд з хліба, шинки або копченої свинячої ковбаси, або стейка, покритий зверху плавленим сиром і томатним соусом.

Традиційна мексиканська *кеміта* може бути приготована з різних видів м'яса, авокадо, білого сиру, цибулі на спеціальній булочці бріюші (виглядає, як булочка для гамбургера, але насправді це солодка булка із здобного тіста).

Королем датської кухні одностайно називають *смерребред* – бутерброд з житнього хліба з вершковим маслом. В якості начинки використовують рибу, м'ясо, креветки, ліверний паштет, варені яйця, свіжі помідори і сири різних сортів.

В Німеччині – це товстий шматок м'яса (зазвичай суміш з яловичини, свинини, бекону та цибулі) подається на булочці з гірчицею.

Жамбон бер – популярний бутерброд у Франції. Це багет з шинкою і вершковим маслом, сиром і огірком.

Традиційний бутерброд у Польщі – *запіканка*. Роблять її зазвичай на половинках багета або білого батона з обсмаженими грибами чи сиром, а готовий бутерброд поливають кетчупом і посипають дрібно нарізаною цибулею.

Банха мі – в'єтнамський бутерброд з багета, фаршированого смаженою свининою та овочами з додаванням коріандру і халапеньо.

Японський *кацу-сандо* складається з обсмаженого м'яса на білому хлібі з додаванням майонезу та гірчиці.

Улюблений бутерброд канадців – це копчене м'ясо на житньому хлібі з гірчицею та огірком.

Вада пав – популярний фастфуд Індії, який ідеально підходить вегетаріанцям. Являє собою сендвіч, що складається з несолодкої булочки (пав) і двох картопляних котлеток (вада).

Бутерброд з Чилі під назвою *чакарера* готують на круглій булочці для гамбургерів з тонко нарізаною індичкою або свинячим стейком, помідорами, вареною зеленою квасолею, перцем чилі і зеленими бобами.

Донкібургер – улюблений бутерброд китайців. Це популярна вулична їжа, зроблена з м'яса осла, часто з салатом і перцем на хрусткому хлібі.

Південноафриканський *гетсбі* – це завжди величезний бутерброд з картоплею, ковбасою, кетчупом і салатом.

Чоріпан з ковбасою чорізо люблять по всій Південній Америці. Зазвичай його подають на хрусткій булочці з соусом чімічуррі або пebre. Можна додати зверху обсмажене яйце.

Донер-кебаб поширений не тільки в Туреччині, а й в багатьох інших країнах. Це бутерброд з коржа, нарізаної баранини, овочів і соусу. [2.]

Бауру – традиційний бразильський сендвіч. Складається з французької булочки, плавленого сиру, помідорів, смаженої яловичини і солоних огірків.

Багато хто вважає, що бутерброди і здорова їжа – несумісні поняття. А дарма! Адже вся справа в продуктах, з яких готується бутерброд. Насамперед бутерброд – це повноцінний сніданок. Грамотно підібравши продукти, ти забезпечиш свій організм білками, жирами, вуглеводами, вітамінами і мінералами.

Список використаних джерел

1. Доцяк В.С. Українська кухня : Технологія приготування страв . – Львів.:Оріяна –Нова, 1998.
2. <https://mors.in.ua/kuhnya/338-yaki-buterbrody-polyublyayut-zhyteli-riznyh-krayin.html>.

Савчук Каріна
Любешівський технічний коледж
Луцького НТУ
Науковий керівник: Кравченко Т.Ф.,
викладач вищої категорії, старший викладач

СТРАВИ ЛЮБЕШІВСЬКОГО ПОЛІССЯ

На лівому березі тихоплинної річки Стохід, серед поліських лісів та боліт, розкинулося одне із найдревніших містечок Волині – Любешів. Назване воно за легендою на честь мисливця Любаша, який у XV столітті заснував це мальовниче містечко. Наш казковий край, найвіддаленіший куточок округи, довгий час був без належних шляхів сполучення. Лише в роки Першої світової війни була прокладена вузькоколійка, по якій німецька окупаційна влада вивозила багатства поліщуків.

До Другої світової війни в Любешові кулінарну продукцію виготовляли лише євреї-підприємці. В споконвічних хліборобів, через брак коштів, не було можливості придбати кулінарні вироби, ласощі. Тому кожна родина самотужки знаходила вихід з положення завдяки своєму вмінню, розсудливості, мудрості.

Наші предки готували неперевершені страви з брукви, пастернаку та інших овочів, молока і молочних продуктів, борошна, дарів природи з відмінними смаковими якостями, висококалорійні. Завдяки позитиву приготування поліщуки були довгожителами за сто років, хоч працювали фізично від світанку до смеркання. І не випадково наш хлібозавод славився випуском високоякісної продукції, рівних якому не було в навколишніх областях держави.

Чудові і прості страви любешівської кухні набули великої популярності далеко за межами нашого району, вони у полі постійної уваги гурманів. Із технологією приготування деяких із них хочемо вас познайомити.

Капуста запечена. Підготовлену капусту промити, видалити внутрішній качан, покласти у чавунний казанок цілою, або розрізати на 4 частини, налити на $\frac{1}{4}$ об'єму казана води, закрити кришкою і поставити для запікання в жарову шафу на 1,5–2 години. Готову запечену капусту нарізати шашками або часточками.

При подачі запечену капусту викласти у тарілку, посолити і полити часниковою заправкою.

Кльоцки картопляні з молоком. Сиру обчищену картоплю натерти на тертці і віджати сік. З цієї маси сформувати кульки масою 7–10г. В кипляче підсолене молоко покласти кльоцки і варити при слабкому кипінні 5–10 хв. При подачі в тарілку кладуть шматочок вершкового масла.

Ковбаса сиров'ялена. М'ясо свинини і сало нарізати дрібними шматочками, додати часник, сіль, перець і добре перемішати. Начинити кишки і поставити у

холодне місце на 5–6 год., щоб м'ясо просолилось. Ковбасу в'ялять над комином в добре провітрюваному приміщенні.

Мандрики з сиру. Для приготування страви використовують домашній сир, яйця, сіль. Домашній сир добре перемішати з яйцями і сіллю. З сирної маси сформувати кульки круглої приплюснutoї форми діаметром 5–6 см. Заготовки підсушити в жаровій шафі на дерев'яній дошці до золотистого кольору.

Сир запечений в маслі. Домашній сир ретельно перемішати, посолити, покласти в «рукавець», а потім на ніч під гніт. Обережно витягти з «рукавця», укласти на решітку і поставити в піч або жарову шафу з температурою 150–180С на 30–40 хвилин для отримання рум'яної кірочки. Охолодити і нарізати гострим ножом на кубики.

Покласти в керамічний або глиняний посуд, зверху – нарізане шматочками вершкове масло і поставити в піч або духову шафу з температурою 180–200С на 15–20 хвилин.

Подавати в тому ж посуді, що запікали, бажано з чорним житнім хлібом.

Млинці з дріжджового тіста з картоплею. В теплій воді розчиняємо дріжджі і трішки цукру. Потім додаємо борошном і замішуємо тісто до консистенції густоти сметани, ставимо в тепле місце на 3–4 години для бродіння. Очищену сиру картоплю натираємо на дрібну терку і додаємо до тіста, солимо, ретельно вимішуємо. Готове млицеве тісто виливаємо черпаком на змащену сковорідку і ставимо випікати в піч перед полум'я до готовності. Окремо смажимо сало шпик із січеною цибулею до золотистого кольору, солимо, додаємо спеції. Млинці викладаємо на велику тарілку, збоку – смажене сало з цибулею. Подаємо гарячими. [1.]

Мистецтво кулінарії вважається невід'ємною і надзвичайно важливою рисою самобутності того чи іншого народу. Традиційні кулінарні смаки, домінуючі особливості приготування їжі передаються за секретними своєрідними рецептами від покоління до покоління кожної родини. Рівень уваги приділяється комфортності та зручності кухонного куточка – все це риси, які більш рельєфно відображають відмінності однієї нації від іншої. Вони несуть інформацію про самобутність народу, залежність його способу життя від середовища, вміння з максимальною користю для себе, свого здоров'я раціонально використати природні багатства.

Кулінарні рецепти, створені народом, не випадкові, вони склалися у результаті багатовікової еволюції і дають прекрасні взірці правильного поєднання продуктів за смаком, а з фізіологічної точки зору – по вмісту вітамінів, мінеральних речовин, жирів, білків та інших складових.

Список використаних джерел

1. Кравченко Т.Ф., Пігулко Ж.М., Блянюк О.О., Черевко І.В., Левковець С.І., Бурдак Н.В., Н.В.Муха Н.В. Страви Любешівського Полісся: Збірник рецептур страв. – Любешів: Любешівський технічний коледж Луцького НТУ, 2018. – 34с.

ДИКОРОСЛІ ТРАВИ І СТРАВИ З НИХ

Давним-давно, коли наші предки були мисливцями і збирачами, вони користувалися всіма дарами природи, які могли їх наситити, дати сил, вилікувати від хвороб. З часом люди відібрали з дикої природи найбільш смачні та високоврожайні рослини, навчилися їх вирощувати, виводити нові сорти і домагатися все більшої врожайності і витривалості. Багато рослин не потрапили в число вибраних. Їх стали вважати дикими і зверталися до них лише в крайніх випадках під час голоду і хвороб. З часом знання про корисні властивості дикорослих рослин зникають, а їх зв'язок з голодом і хворобами не викликає у багатьох бажання навіть спробувати їх. І даремно, адже деякі дикорослі рослини більш корисні, ніж культурні. Вони додають стравам вишуканість і пікантний смак.

Дикорослі овочі завжди були і до цих пір знаходяться у великій пошані в кухні багатьох народів світу.

Кропива багата вітамінами С, К, А. Крім того, в ній містяться дубильні речовини, органічні кислоти, цукор, крохмаль.

Для їжі беруть лише свіжу, соковиту зелень листя і молодих стебел. З них готують борщі, щі, начинки для пирогів. Але й більш старі листи знаходять застосування: їх засолюють про запас, як капусту, або сушать.

Кульбаба – джерело вітамінів А, В, С, Е, і мінеральних речовин: кальцій, калій, фосфор, залізо, магній і ін. У кулінарії цю квітку також використовують. Її молоде листя і бутони в багатьох країнах використовують в їжу нарівні з окультуреними рослинами. Любов'ю до кульбаби відомі не тільки Індія і Японія, а й такі більш близькі нам за духом країни, як Франція, Швейцарія, Іспанія. Мариновані пуп'янки кульбаби цілком можуть замінити капарці, а молоді листки після невеликої обробки замінять шпинат і іншу зелень в салатах. Корінь кульбаби, попередньо відварений в солоній воді для видалення ягірки, можна готувати так само, як і всі коренеплоди. [1.]

Лопух. У його листі вітаміну С у 10 разів більше, ніж у білоголової капусти. Лопух містить клітковину і пектинові речовини, завдяки яким він чудово очищає кишечник.

У Японії і країнах Західної Європи лопух культивують як овочеву рослину.

Молоде листя і стебла лопуха придатні для салатів. Коріння вживають для супів замість картоплі, відварюють, смажать, маринують і запікають. Борошно з висушеного коріння в суміші з крупою або зерновим борошном використовується для приготування коржів. З пюре кореня лопуха можна приготувати котлети, коржі або оригінальну начинку для пиріжків.

Подорожник багатий магнієм, вітамінами А, С і К, клітковиною. Цей звичайний на перший погляд, бур'ян відрізняється набагато більш цінними поживними властивостями, ніж більшість зелені, яку прийнято активно вживати в

їжу. Так, сирі молоді листки подорожника вживають у їжу в салатах і бутербродах. Смак подорожника відмінно поєднується з овочами, картоплею, м'ясом.

Насіння подорожника сушать і подрібнюють, а потім використовують їх в якості борошна в приготуванні хліба або млинців.

Крім цих широко відомих рослин в їжу можна використовувати **спориш, суріпицю, грицики, лободу, медунку, борщівник, хвощ польовий, дудник** і безліч інших представників флори. Крім трав, смачними і корисними доповненнями в салати можуть бути молоді листя дерев і чагарників: берези, в'яза, липи, малини, смородини. Дуже смачні квіти білої акації, червоної конюшини, шипшини.

Салат Польовий. Молоде листя кульбаби, мати-й-мачухи, кропиви, щавлю, зелену цибулю і кріп ретельно промити, підсушити, змішати з нарізаними огірками і редискою. Заправити соусом з вершків, лимонного соку та меду або просто рослинним маслом. Подавати як гарнір до гарячих страв.

Салат Сонячний. Квітки мати-й-мачухи промити в холодній воді і обсушити. Огірок нарізати тонкими скибочками разом з шкіркою. Інгредієнти для заправки (оливкова олія, винний оцет, гірчиця, мед, соєвий соус) змішати в однорідну емульсію, полити салат, зверху посипати насінням соняшнику.

Соус із кропиви. Листки кропиви відварити в невеликій кількості в підсоленій кип'яченій воді, відкинути на сито і обсушити. Горіхи подрібнити з сіллю, додати дрібнонашатковану зелень і кропиву, посипати перцем. Подають до овочевих або м'ясних страв.

Щі з кропиви. Бланшовану кропиву пропустити через м'ясорубку і тушкувати в олії 3-5 хвилин. У киплячий бульйон покласти пасеровані моркву, цибулю і корінь петрушки, додати пюре із кропиви та прянощі і довести до кипіння. Подають щі гарячими з холодною сметаною. [2.]

Невелика кількість диких рослин значно урізноманітнить Ваш раціон, збагатить стіл вітамінами, прикрасить страви новими смаками, а також допоможе набратися сил і захиститися від хвороб. Присутність цих продуктів на Вашому столі хоча б у ролі спецій принесе відчутну користь здоров'ю.

Список використаних джерел

- 1.<http://ua.enter-life.ru/pages/kropiva-kulbaba-lopuh-ta-inshi-pidnizhni-vitamini.html>
- 2.<http://cookery.com.ua/kulinarni-vidpovidi/6715-yaki-stravi-mozhna-prigotuvati-z-dikoroslix-trav.html#.Xjh09E8zbIU>

Стремелюк Марія
Любешівський технічний коледж
Луцького НТУ
Науковий керівник: Карпик А. І., викладач

КЕЙТЕРИНГ

Кейтеринг — дії підприємства ресторанного господарства, що доставляє готові страви, напої, посуд і все необхідне для організації прийому, бенкету і спеціальних заходів.

Види кейтерингу: у приміщенні, поза рестораном, соціальний, роз'їзний (за договором на доставку продукції), роздрібний продаж готової кулінарної продукції, VIP-кейтеринг.

Кейтеринг у приміщенні організують через надання замовникові обладнаних приміщень для проведення різних заходів. Це можуть бути зали, виробничі приміщення з торгово-технологічним і холодильним устаткуванням, мийного столового посуду, приміщення для зберігання продуктів, напоїв.

Кейтеринг поза рестораном передбачає обслуговування на території замовника. Особливість цього виду кейтерингу пов'язана з тим, що більшість ресторанів мають невеликі зали й не можуть обслуговувати великої кількості гостей. Готують страви в ресторані, після чого замовлення доправляється до місця проведення заходу. Ресторан відповідає за якість приготування й доставку страв, сервірування, професійне обслуговування, прибирання приміщень і повний розрахунок із замовником по закінченні заходу.

Соціальний кейтеринг — це надання послуг рестораном на території замовника з використанням його обладнання для приготування страв. Замовник і ресторан, що надає послугу соціального кейтерингу, заздалегідь обмовляють дату, меню, особливості сервірування й обслуговування. В обов'язки ресторану входить також прибирання приміщення після проведення заходу. Послугами соціального кейтерингу користується замовник при організації сімейного торжества. При цьому ресторан може надати замовникові згідно з договором окремі предмети для сервірування стола й аксесуари.

Роз'їзний кейтеринг здійснюється через укладання договору на доставку напівфабрикатів, готової їжі в офіси, на будівельні і знімальні майданчики, щоб забезпечити харчуванням групи людей.

Роздрібний продаж готової кулінарної продукції — це торгівля продуктами харчування (бутербродами, борошняними кондитерськими виробами, упакованими в целофанову плівку), а також прохолодними напоями під час проведення спортивних змагань, фестивалів, карнавалів.

VIP-кейтеринг передбачає виїзне ресторанне обслуговування із залученням висококваліфікованих кухарів, офіціантів. У приміщенні замовника і під його наглядом здійснюють обробку продуктів і приготування страв.

Виїзне обслуговування — найширший спектр послуг, починаючи із презентації нової продукції до організації барбекю на лоні природи або вишуканої романтичної вечері.

Необхідність організації обслуговування значного за чисельністю зібрання гостей - учасників презентацій, ювілеїв тощо супроводжується розвитком нових видів послуг, що можуть надати ресторани за межами свого підприємства в спеціально орендованих приміщеннях чи на лоні природи, їх надають як заклади ресторанного господарства різних типів (частіше ресторани), так і спеціалізовані підприємства, у яких ця послуга є основною.[1]

Кейтерингове обслуговування з'явилося на українському ринку в 90-х роках минулого сторіччя. Однією з перших, хто представив на ринку таку форму обслуговування, була компанія «Гетьман-Фуршет». За словами фахівців «Гетьман-Фуршет», у перші роки клієнтська база практично повністю складалася з іноземців — більшість українців навіть не знали такого слова, як «кейтеринг».

Запрошення спеціальної фірми для того, щоб «накрити поляну» на святі або пообідати в офісі, було в новинку і слабо сприймалося народною свідомістю.

Для організації виїзного обслуговування різних видів свят кейтерингова компанія має кілька варіантів меню. Але для кожного конкретного замовника створюється окреме меню, виходячи з його побажань і фінансових можливостей. Замовник отримує справжню ресторанну продукцію (закуси, салати, гарячі страви, десерти) з відповідним сервісом. Утім, іноді замовнику рекомендують відмовитися від деяких страв, оскільки в організації кейтерингового обслуговування є деякі особливості: час між приготуванням та реалізацією готової продукції значно довший, ніж при класичному обслуговуванні в ресторанах, за рахунок її транспортування. Тому при розробці меню є деякі обмеження, наприклад, фахівці не радять включати до меню смажену грудинку качки, курку, рибу тощо, тому що подібні страви потрібно відразу ж подавати до столу і не можна зберігати в термосі, що позначається на їх смакових якостях. Якщо замовник висловлює бажання включити ці страви до меню, то на місце організації банкету привозять відповідне кухонне устаткування і запрошують кваліфікованих кухарів.

Заклад ресторанного господарства здійснює виробничий процес у власних спеціально обладнаних кухнях. Більшість страв готується, порціонується та оформляється на кухні, а страви нескладного приготування порціонують та оформлюють на місці проведення заходу у доготівельних приміщеннях безпосередньо перед поданням.

Виробничий підрозділ ресторану за спеціальними замовленнями (кейтерингової компанії) може працювати як на сировині, так і на напівфабрикатах різного ступеня готовності. [2]

Для українського ринку ресторанного господарства подібний вид обслуговування не є новим - до недавнього часу він мав більш звичну назву "виїзного обслуговування", але тільки сьогодні набув значного поширення, став більш досконалим завдяки суттєвим змінам в організації дозвілля споживачів. З розвитком новітніх технологій в індустрії гостинності кейтерингове обслуговування поступово набуває масштабності в організації та проведенні святкових заходів, бенкетів, під час яких приготування страв та обслуговування поєднуються з послугами інших сфер обслуговування: прокат весільного одягу та аксесуарів, автомобілів, організація розважальних та концертних програм, стилізований дизайн приміщень та оформлення столів тощо. Це дало можливість виділитися йому в самостійний бізнес закладів, що спеціалізуються на цьому виді діяльності, і стати важливою додатковою послугою в інших закладах ресторанного господарства. [3]

Список використаних джерел

1. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://works.doklad.ru/view/SjS5nnfKIAU.html> [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://megalib.com.ua/content/808_91_Organizaciya_keiteringovogo_obslygovuvannya_spojivachiv_y_zakladah_restorannogo_gospodarstva.html

2. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://pidruchniki.com/13500826/turizm/organizatsiya_keyteringovogo_obslygovuvannya

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ «МОЛЕКУЛЯРНА КУХНЯ»

Молекулярна кухня – це фізико-хімічні властивості приготування їжі. До прикладу, для того, аби приготувати бісквіт, його потрібно піддати певній обробці. Для того, щоб збилися яйця, щоб воно «виросло», ми додаємо певні структуризатори, розпушувачі. Щоб у нас вийшла ікра чи сир, нам потрібно до фізичного процесу додати певний інгредієнт. Вони називаються структурами. Їх вигадав Ферран Адриа з Іспанії у 1996 році разом з відкриттям власного ресторану «Ель Булли», який відразу увійшов у ТОП-50 кращих ресторанів світу, – розпочав екскурс у молекулярну кухню шеф-кухар з досвідом Ярослав Сусь.

У світову практику поняття молекулярної кухні та її тенденції ввели шеф-кухар Ферран Адриа ресторану El Bulli (узбережжя Коста-Брава, Іспанія) і Хестон Блюменталь, шеф-кухар ресторану The fat duck (неподалік від Лондона), в 2010-му році. В нашій країні новим незвичним кулінарним напрямком зацікавилися у 2013-му році. Базисом, на якому виросло гастрономічне диво, є наукові напрацювання в області змін фізико-хімічних процесів у продуктах під час приготуванні їжі. Творчий підхід кожного ресторатора, унікальні складові регіональної кухні – все це створює неповторну страву, яка здатна здивувати гурмана. Тут цілий феєрверк вражень: від авангарду до техно-емоційної гами, проте всі страви готуються з урахуванням сучасних розробок кулінарного мистецтва. Емоції – шок, подив і насолода – ось мета, яку переслідує *heute cuisine!* Якщо недосвідчений відвідувач захоче познайомитися з молекулярною кухнею, то, швидше за все, він визначить її як нестандартну подачу страв і продуктів. Для тих же, хто вміє насолоджуватися їжею, молекулярна кухня – свіжий ковток емоцій. [1]

Кухня, як і одяг, має моду. З приходом нової техніки і технологій, українська кухня теж отримала моду, – розповідає Роман Половко, шеф-кухар ресторану Grup. – Та поки використання молекулярної кухні в нашій країні та в українських ресторанах не сильно розповсюджене. – Молекулярна кухня, яку вважають симбіозом кухарів та вчених, в Україні популярна як світовий тренд, – вважає Артур Протченко, власник-управитель «Академії успішних кухарів». – По суті, це – сукупність певних сучасних технологій і техніки, які здатні поліпшити будь-яку регіональну кухню. У цьому форматі в Україні – великі перспективи, – упевнений пан Протченко. [1]

Суть цього мистецтва – поміняти кліше, що закріплене за певними продуктами і стравами, водночас зберігаючи і посилюючи смакові якості, корисні властивості продуктів. Особливий почерк шеф-кухаря – в естетичному оформленні страви, поєднанні смаків.

Список використаних джерел

1. Алексеев Д. Ресторан за інтересами / Д. Алексеев //Журнал «Ресторанні сучасні відомості», 2006. -№101.–С. 12-14.
2. Чорна Н.В. Перспективи використання харчової добавки «ЗЕССАН 104ЙОГУРТ» у технології солодких страв з пінною структурою.
3. Інноваційні технології в харчовій промисловості та ресторанному господарстві: Міжнародна науково-практична інтернет - конференція, 14-16 листопада 2012 р. : [тези] / Н.В. Чорна, С.С. Андреева. – Харків: Харк. держ. ун-т харчування та торгівлі, 2012. С. 23.

Шмат Олена
Любешівський технічний коледж
Луцького НТУ
Науковий керівник: Карпик А. І., викладач

КЕНДІ БАР

Кенді бар — це новий модний тренд, у перекладі з англійської *candy bar* означає цукерковий або солодкий стіл. Головна відмінність кенді бару від звичайного солодкого столу — багато декоративних елементів і різноманітність не лише смачних, а й дуже красивих кондитерських виробів . Сьогодні організатори свят змагаються у створенні оригінального дизайну й тематики кенді барів. Адже головна мета — здивувати гостей, щоб ніхто не залишився байдужим. Утім, щоб створити таку красу, зовсім не обов'язково наймати професійного дизайнера та кондитера, достатньо знати декілька простих правил оформлення столу, мати необхідне обладнання та навчитися готувати смачні й красиві солодощі.

Десерт — смачне завершення будь-якого свята. Коли ми чуємо слово «десерт», уявляємо щось дуже апетитне й солодке. Насправді десерт — більш широке поняття, що походить від давньофранцузького *desservir* — «прибирати зі столу». Десертом може бути все, що подають після основної страви: сир, фрукти, ягоди, горіхи, соки.

Традиційно, до десертів належать торти, пироги, тістечка, печиво, цукерки, морозиво, пастила, варення, шоколад, лікери та безліч східних і європейських національних солодощів. Звичай закінчувати трапезу десертом з'явився в Європі тільки в ХІХ столітті, разом зі збільшенням виробництва цукру. До цього солодощі були привілеєм багатих і з'являлися на столі простого люду тільки на свята. Звідси походить звичай приділяти велику увагу прикрасі десертів, адже святкова страва має бути вишуканою.

Історія солодкого фуршету бере початок у США за часів Великої депресії, коли майстерно зроблені багаторівневі торти були рідкісним частуванням. Ідея солодкого столу на весілля (*Cookietable*) зародилася в Піттсбурзі (штат Пенсільванія). На стіл подавали заварні тістечка з кремом, домашні вафлі, тістечка «Каштан» і багато іншого. Їх викладали пірамідами на підноси та упаковували в маленькі контейнери, щоб гості після свята могли взяти солодощі із собою.

Сьогодні кенді бар поступово приживається і на наших весіллях та інших заходах, оскільки солодоші люблять усі. [1]

Солодоші супроводжують будь-яке свято, де тільки накритий стіл, проте зазвичай лише як завершальний акорд. Але ж стіл із солодошами може бути і самостійним форматом проведення заходу, до того ж повноцінним. Останнім часом трендом став кенді бар.

Красиво сервірований і прикрашений стіл з великою кількістю солодоців стає родзинкою будь-якого важливого торжества, від пишних весіль до камерних вечірок. І радує своєю естетикою, вишуканістю і незвичністю формату. [2]

Тематичний кенді бар оформляється відповідно до події. При цьому все повинно бути красивим, яскравим і незабутнім, завдання не лише в тому, щоб подати частування, а й зробити кенді бар фоном для чудових фото.

Художники-кондитери ефектно і з великим смаком оформляють стіл із солодошами для будь-якої вечірки або масштабнішого свята. Весільний кенді бар буде виконаний відповідно до загального оформлення події, гармонійним за обраними кольорами та відтінками.

Для дитячого заходу пропонується оформлення кенді-бару в стилі відомих мультфільмів. При створенні й подачі солодоців використовуються різні прийоми та елементи гри, щоб дітям було цікаво. Наприклад, застосовуємо глазурний розпис, фігурки з мастики, посуд незвичайної форми і фактури.

Унікальні кенді бари пропонують невеликі подаруночки для кожного гостя, які вони можуть забрати з собою. Це можуть бути упаковані в плівку або коробочки цукерки й пряники з глазурю - за бажанням замовника. [3]

Наповнюючи кенді бар в основному на вигадливих багаторівневих вазочках для десертів, чи в нестандартних скляних вазах, а можливо на дерев'яних підносах розкладені різнобарвні міні солодоші: капкейки, макарони, печиво різноманітне, кейк-попси.

Cupcakes (капкейки) - це маленькі солодкі кекси, розміром з кавову чашку, звідси й назва. Надзвичайно широкі можливості їх декорування надихають кондитерів безліччю креативних ідей. На капкейках можна зробити будь-який напис, наприклад, ім'я, намалювати фігурки молодят або сердечка, прикрасити мастикою, кремом, збитими вершками, посипаннями. Ці солодоші подаються в тонких паперових чашечках, які також підбираються до кольорової гами та загальної стилістики святкування.

Macarons (макароні) - це мініатюрне печиво з повітряного тіста, в основі якого мелений мигдаль. Дві половинки склеюють між собою кремом або варенням. Макароні можна надати будь-якого відтінку з натуральних барвників.

Ось ми й розібрали, буквально по складових, загадковий та дуже смачний кенді-бар. А для того, щоб отримати результат «як з картинки», найкраще звернутися до фахівців, які мають необхідний досвід з організації та декорування таких банкетних зон. Вони обов'язково підкажуть вам найкращий варіант, виходячи зі стилістики події, кількості запрошених та деяких інших параметрів. Тоді отримаємо не тільки оригінальну ідею декору, але і повністю готовий результат.

Список використаних джерел

1. Ходзицька. Технології 10 (11) клас – [Електронний ресурс] – Режим доступу: [https://history.vn.ua/pidruchniki/hodzicka-technology-10\(11\)-class-2019/10.php](https://history.vn.ua/pidruchniki/hodzicka-technology-10(11)-class-2019/10.php)
2. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://dim-mart.com.ua/articles/163-kendi-bar---modne-oformlennja-stolu-dlja-vechirok-i-torzhestv>
3. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://partyposud.ua/candybars>

СЕКЦІЯ 9. ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я ТА БЕЗПЕКА

Власюк Марія
Коледж технологій, бізнесу та права
СНУ імені Лесі Українки

Науковий керівник: Карп'юк І. Л., викладач вищої категорії,
старший викладач.

ВПЛИВ ЕЛЕКТРОМАГНІТНИХ ПОЛІВ НА ОРГАНІЗМ ЛЮДИНИ

Відкриття М. Фарадеєм електромагнітної індукції призвело до створення електротехніки, відкриття електромагнітних хвиль, існування яких передбачив Д. Максвелл, а використання їх А. С. Поповим для радіозв'язку призвело до створення радіотехніки і радіоелектроніки. Але всі ці відкриття фізики як допомагають людині, так і шкодять їй.

Електромагнітні поля негативно впливають на організм людини, яка працює з джерелом випромінювання, а також на населення, яке мешкає поблизу джерел випромінювання. [1,]

За визначенням, електромагнітні коливання – це одночасні періодичні зміни взаємопов'язаних електричного та магнітного полів.

У природі джерелами електромагнітних полів є атмосферна електрика, космічне проміння, випромінювання Сонця. До штучних джерел належать: генератори, трансформатори, антени, монітори комп'ютерів тощо. Промисловими джерелами є: високовольтні лінії електропередач, випромінювальні прилади, робочі конденсатори тощо. [2]

Джерелом електромагнітного поля в житлових приміщеннях є електропроводка, різноманітна електротехніка - холодильники, праски, пилососи, електропечі, мікрохвильові печі, телевізори, комп'ютери та інші побутові електроприлади. На електромагнітну обстановку квартири впливають електротехнічне обладнання будівлі, трансформатори, кабельні лінії. У людини, при знаходженні в умовах впливу електромагнітних хвиль, радіочастот можливі функціональні порушення нервової й серцево-судинної систем. [3]

Давайте ретельніше розберемося з впливом деяких побутових приладів на організм людини.

Майже в кожній квартирі є мікрохвильова піч, яка є джерелом випромінювання, піч працює на частоті 2450 мГц, це допустимий рівень випромінювання –10 мкВт/см², на відстані 50 см. Випромінювання відбувається при нещільно причинених дверцятах. Максимальні значення можуть досягти 100 мВт/см² на відстані 5 см.

У кожного з нас є мобільний телефон, який також негативно впливає на наш організм. Мобільний зв'язок характеризується за рівнем SAR- питомою потужністю, поглинутою тілом людини. Допустимий рівень-2Вт/кг, більшість телефонів мають поглинальну потужність 0,5-1,5 Вт/кг. Найгірші умови спостерігаються на краю зони покриття, тому важлива якість покриття стільникового оператора. Небезпечне пікове значення та час дії. Безпечніше користуватися автомобільними антенами та системами "вільні руки". У навушниках небезпека у 100 разів менша.

Комп'ютери створюють поля різної частоти: екран монітора – електростатичні поля; системний блок - поля частотою 50Гц, рядкова розгортка – 15...130 кГц, імпульсний блок живлення – 100-150кГц. Найбільший рівень випромінювання спостерігається з верхньої та бокової частини монітора на відстані до 2,5 м. Найвищі рівні опромінення характерні для дії електростатичного поля комп'ютерів сумнівного виробництва, воно може перевищувати встановлені норми у декілька разів [1]

Електромагнітне випромінювання — потужний фізичний подразник, воно впливає на біологічні об'єкти та, зокрема, на людину під час усього її існування. Внаслідок дії електромагнітного випромінювання спостерігається розвиток катаракти, розлад психіки, підвищена втомленість і сонливість, поява слухових галюцинацій. Тривалий вплив випромінювання порушує функції серцево-судинної системи, погіршує обмін речовин, призводить до зміни складу крові, зниження біохімічної активності.

Постійне перебування людини в умовах низькочастотного магнітного поля призводить до астенії, депресії, меланхолії, зменшення полової активності.

За визначенням, електромагнітні коливання – це одночасні періодичні зміни взаємопов'язаних електричного та магнітного полів. Люди, що працюють під надмірним електромагнітним випромінюванням, зазвичай швидко втомлюються, скаржаться на головні болі, загальну слабкість, болі в області серця. У них збільшується пітливість, підвищується дратівливість, стає тривожним сон.

Як же захиститися від електромагнітного випромінювання?

Захист людини від небезпечного впливу електромагнітного опромінення здійснюється рядом способів, основними з яких є: зменшення випромінювання безпосередньо від самого джерела, екранування джерела випромінювання, застосування індивідуальних засобів захисту, зменшення потужності джерела випромінювання, використання поглинальних і відбивних екранів, раціональне розміщення випромінюючих й опромінюючих об'єктів, обмеження місця та часу перебування працюючих в електромагнітному полі, захист відстанню, тобто віддаленням робочого місця від джерела випромінювання і т. д.

Список використаних джерел

1. Основи екології: Підручник/О. В. Солошенко, А. М. Фесенко, С. І. Кочетова, Н. Ю. Гаврлович, Л. С. Осипова, В. І. Солошенко, за ред. О. В. Солошенка – Харків: Парус тм, 2008 – 371 с.
2. Охорона праці: Навч. Посібник/За ред.. В. Кучерявого. – Львів: Оріяна – Нова, 2007. – 368 с.
3. Научно – виробничий журнал "Охорона праці" №3 (177) 2009 стаття "Небезпека електромагнітних полів".

Галас Дарина

Рожищенський коледж ЛНУВМБ ім.С.З. Гжицького Науковий керівник:

Грицай В.М. викладач вищої категорії, старший викладач

ФІТОТЕРАПІЯ - НАДІЙНИЙ ТА БЕЗПЕЧНИЙ ЗАСІБ ЛІКУВАННЯ ТВАРИН

Ефективність використання лікарських рослин для лікування тварин досі недооцінюється. У господарствах, які займаються тваринництвом, немає

можливості закупити необхідний асортимент традиційних лікарських препаратів, тому все частіше ветеринарні спеціалісти звертають увагу на лікарські рослини та фітопрепарати з них.

Я поставила собі за мету - проаналізувати ефективність застосування фітопрепаратів для лікування і профілактики хвороб у ветеринарній медицині.

Мені відомо, що із 20 тисяч рослин, які володіють лікарськими властивостями, тільки близько 300 одержали офіційне визнання і застосування в терапевтичній практиці. Навіть порівняно скромне використання лікарських рослин все-таки складає біля 40% всіх лікарських засобів, що виробляються в світі. Так, при серцево-судинних захворюваннях застосовується 80%, а при захворюваннях печінки і шлунково-кишкового тракту – біля 70% препаратів рослинного походження [3, 3]. Сучасна гуманна медицина використовує лікарські рослини 250-300 видів (до 700 препаратів), а ветеринарна медицина – 130-150 видів (300-350 фітопрепаратів). На сьогодні 1/3 лікарських препаратів отримують з рослин, а фітопрепарати посідають важливе місце у клінічній практиці [2, 432].

Традиційні методи лікування та профілактики хвороб сільськогосподарських тварин з використанням хіміотерапевтичних препаратів не завжди ефективні, адже вони виявляють побічну дію, мають токсичний вплив на організм, забруднюють тваринницьку продукцію.

Основна мета застосування фітотерапії для тварин – можливість корекції багатьох хронічних станів, що не піддаються традиційному лікуванню. Використання фітопрепаратів для тварин має ряд переваг: продукти натуральні, складові компоненти яких створені самою природою; не мають негативного впливу і побічних ефектів на організм тварини, тому застосовуються тривалий час; фітопрепарати володіють як профілактичним, так і терапевтичним ефектом; як правило, фітопрепарати для тварин дешевші від традиційних ліків, тому доступні широкому колу власників тварин.

У фітотерапії застосовуються засоби промислового, аптечного та домашнього приготування. Нині практики ветеринарної медицини в основному застосовують фітопрепарати що випускають підприємства гуманної медицини.

Лікарські рослини (звіробій, деревій, полин, кінський щавель, квіти і плоди бузини, ромашка, чистотіл, насіння льону тощо) використовують, в основному, при шлунково-кишкових і респіраторних захворюваннях незаразної етіології, а також як загальнозміцнювальні та вітамінні засоби.

Для профілактики паразитарних захворювань у тварин, зокрема свійської птиці, широко використовують такі рослини, як полин гіркий, кріп пахучий, м'яту перцеву, бузину чорну, черемху звичайну, чебрець звичайний, які пучками можна розвісити в пташниках, вистелити ними гнізда, підлогу, оббризкати чи змочити настоями стіни та стелі приміщень. Нашкірні паразити, зокрема кліщі, також не люблять запаху часнику, цибулі, стебел картоплі чи помідорів. Це прості й досить ефективні засоби саме в домашніх умовах [1, 22].

В навчально-виробничому господарстві ми застосовували для телят різноманітні відвари і настої лікарських трав (листя чаю, трави полину, звіробою, деревію та насіння льону). Випоювали телятам по 250-400мл протягом 4-5 днів. Для зниження умовнопатогенної мікрофлори застосовували антибіотики. Після таких процедур спостерігали покращення загального стану хворих телят на

другий день і повне видужання на 4-5 день. Лікувальна ефективність складає близько 97%. На фермі навчально-виробничого господарства, в зимово-весняний період, великій рогатій худобі з метою профілактики гіповітанозів, підвищення резистентності та продуктивності тварин, згодують подрібнені гілки хвої. Іноді всім тваринам господарства (особливо в кінці зимово-стійлового періоду) давали пророщене зерно пшениці чи ячменю. Дуже ефективні лікарські рослини при лікуванні різних ран. Наприклад, ми практикуємо використовувати лінімент на основі соняшникової олії та подрібнених суцвіть трави звіробою. При використанні зазначеної олії, ми спостерігали таку особливість процесу загоювання, як кірочки майже по всій поверхні рани. Слід підкреслити наявність добре вираженого явища стягування рани на 2-3 доби раніше порівняно з традиційним лікуванням, а повне загоювання ран відбувалося на 2-5 діб раніше. Таким чином, при застосуванні олії зі звіробою, зменшуються строки загоювання ран, поліпшується загальний стан тварини, скорочуються витрати на лікування.

Багато рослин (бруньки, листя берези, квітки календули, бузини чорної, суцвіття ромашки, липи, трава шавлії, череди, звіробою, листя підбілу), а також виготовлених з них препаратів успішно застосовують при гострих та хронічних запальних процесах [1,22]. Перш за все це обумовлено вартістю лікування хворої тварини, яка у 2,5—3 рази нижча порівняно із застосуванням хіміко-фармацевтичних препаратів.

Можна стверджувати, що застосування лікарських рослин та фітопрепаратів для лікування та профілактика захворювань, залишається актуальним, надійним та безпечним напрямом у ветеринарній медицині. Лікарські рослини та фітопрепарати, сприяють поліпшенню фізіологічного стану тварин, збалансуванню раціонального харчування й збагачують організм необхідними біологічно активними речовинами, а також підвищують резистентність тварин до захворювань та поліпшують якість продукції тваринництва.

Таким чином, можна зробити висновок, що фітопрепарати у практиці ветеринарної медицини - доступний для фахівців і власників тварин, дешевий ефективний засіб для профілактики і лікування багатьох хвороб. Він заслуговує на увагу і застосування в практиці кожного фахівця ветеринарної медицини в Україні.

Список використаних джерел

1. Вовк Д.М. Рослинні засоби у ветеринарній медицині. - К.:Урожай,1996.- 200 с.
2. Гальчинська О.К. Ветеринарна фармакологія.-К.: Аграрна освіта,2013.- 525с.
3. Хоменко В.С., Хоменко Н.Р. Лікарські рослини у ветеринарії, медичній і народній практиці. К.:Урожай,1994.-176с.

Катеринчик Марія

Рожищенський коледж ЛНУВМБ ім. С.З. Гжицького
Науковий керівник: Грицай К.О., викладач вищої категорії,
викладач-методист

АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОБЛЕМИ СКАЗУ У ВОЛИНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Сказ – смертельний зооноз і проблема боротьби з ним надзвичайно актуальна. Щорічно від сказу в світі гинуть від 20 до 70 тисяч людей, через низьку

доступність медичної допомоги та антирабічної вакцини. Рабічна інфекція реєструється на території 110 країн світу. В Україні епізоотія сказу триває близько 60 років і спроби її обмежити чи призупинити мають тимчасовий успіх [2].

За період 2012-2018 рр. в Україні зареєстровано понад 10713 випадків сказу, більшість з них – домашні тварини (близько 60%), решта – дикі. Серед диких випадки сказу домінували у лисиць -3651 (34,0%). Серед домашніх тварин: у котів -3049 (28.5%) та собак - 2267 випадків (21,1%). Найбільша захворюваність спостерігалась у листопаді, особливо у лисиць [1].

Відповідно до оцінки Всесвітньої організації охорони здоров'я, сказ входить у п'ятірку найбільш небезпечних зооантропонозів, що завдають величезні соціально-економічні збитки. Основним джерелом вірусу сказу в Україні є лисиця червона — найбільш масовий вид хижаків. Хвора на сказ лисиця здатна за добу пробігати 10-15км, контактуючи з безмежною кількістю різних видів тварин і, в першу чергу, з собаками, котами, худобою, яка утримується на пасовищах. Це, в свою чергу, збільшує питому вагу хворих на сказ свійських тварин та наближає сказ до людини.

Глобальна мета державної служби ветеринарної медицини – ліквідувати смертність людей від сказу до 2050 року у рамках концепції «Єдиний світ - єдине здоров'я»[1].

Під час навчання в коледжі, я дізналась, що сказ викликає РНК-вірус *Rabies virus*. Хвороба може постійно розвиватися в популяціях собак, кажанів, енотів і інших тварин. Захворювання характеризується тяжким ураженням центральної нервової системи і закінчується летально. Я знаю, що потенційним джерелом розповсюдження сказу є безпритульні собаки і коти, а також тварини, власники яких порушують правила їх утримання. Небезпеку становлять хворі на сказ тварини, які виділяють вірус зі слиною, через укуси, ослинення, подряпини, вражаючи тварин та людей. Інкубаційний період сказу триває досить довго – у середньому від 1-3-х місяців до року. При вивченні матеріалів ветеринарної звітності, я дізналася, що за останні 10 років на Волині лабораторно підтвердили 382 випадки сказу серед тварин та 1 випадок захворювання серед людей. З початку 2018 року на Волині виявлено сказ у 10-ти населених пунктах, де захворіло 10 тварин. Це у 7 разів менше, ніж 2016 році. Сказ тварин зареєстрований на шести адміністративних територіях: Турійському, Рожищенському, Любомльському, Маневицькому Старовижівському та Ківерцівському районах.

Аналіз звітної документації свідчить про те, що за медичною допомогою за 6 місяців 2019 року, до лікувальних закладів звернулось близько 900 волинян, котрі постраждали від укусів тварин. Кожному третьому були призначені щеплення проти сказу. Проте 50% з них не отримали повний курс вакцинації: у 10% підтвердили, що тварина здорова, 40% або відмовились від щеплень, або самовільно перервали курс вакцинопрофілактики, через свою безпечність щодо даного захворювання.

Серед тварин, які спричинили напади на людей, провідну роль мають тварини наближені до людей: собаки та коти. Проте, 30% постраждалих були покусані бездоглядними тваринами (переважали коти). Реєструвався укус тхором, домашнім конем, ослинення лисом [3].

Під час проходження виробничої технологічної практики в Луцькій районній державній лікарні ветеринарної медицини, мені доводилося вакцинувати котів і собак від сказу на практиці. Це були тварини з індивідуального сектору і з притулку «Ласка». Ми проводили вакцинацію з 3-місячного віку вакциною «Рабістар» в дозі 1мл на одну тваринку.

Щорічно в області виконується програма профілактичних антирабічних щеплень. Проведення масової парентеральної імунізації домашніх тварин за умови недостатньої пероральної імунізації диких м'ясоїдних поки не дає бажаних результатів. Ускладненню ситуації сприяють ослаблення контролю за виконанням правил утримання домашніх тварин та збільшення популяції лисиць.

Щоб вирішити цю проблему, вже не перший рік на Волині вакцинують диких м'ясоїдних тварин і вакцину розкидають з літаків. Цього року на території області за допомогою авіатранспорту розкинули 431 тисячу вакцин-приманок. Через місяць після закінчення вакцинації в області буде проведено відстріл дикої лисиці, з метою вивчення ефективності вакцинації. За нижньою щелепою визначають біомаркет тетрацикліну. Сироватка крові беруть для визначення наявності антитіл до вірусу сказу. Ця вакцинація проводиться в рамках Міжнародної угоди між Україною та Республікою Польща у чотирьох прикордонних областях, реалізується за кошти Євросоюзу.

Отже, можемо зробити висновок, що для ефективної боротьби зі сказом необхідно створити систему контролю за виконанням правил утримання домашніх тварин і їх розмноженням, посилити відповідальність власників, розробити систему суцільного обліку. Крім того, необхідно посилити систему боротьби з безпритульними тваринами, яка передбачає ліквідацію умов, що призводять до їх неконтрольованого розмноження; створення притулків; проведення стерилізації; захоронення трупів тварин; утилізація відходів їхньої життєдіяльності; ліквідацію стихійних сміттєзвалищ. На нашу думку – головними помічниками ветеринарів зі сказом є свідоме населення і чітка координація дій зацікавлених органів влади та організацій. Для цього потрібно публікувати інформаційні матеріали, проводити бесіди серед населення, семінари серед спеціалістів, активніше вводити ветеринарні паспорти в дію, а ще працювати тісно з мисливцями.

Список використаних джерел

1.Здоров'я тварин і ліки. Видання для спеціалістів ветеринарної медицини. жовтень, 2019р. с.9

2.Здоров'я тварин і ліки. Видання для спеціалістів ветеринарної медицини, лютий, 2015р.,с.7

3.<https://volynonline.com/de-na-volini-naybilshe-hvoriyut-na-skav-ta-yaki-yogo-simptomi/>

Кривцун Діана

Рожищенський коледж ЛНУВМБ ім. С.З.Гжицького Науковий керівник:Грицай К.О., викладач вищої категорії, викладач-методист

МОНІТОРИНГ ЗАРАЗНИХ ХВОРОБ КОТІВ І СОБАК У ВОЛИНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

З часів створення людства на землі першими тваринами, яких приручили стали собаки і кішки. Через постійний контакт з людиною, ці представники

тваринного світу несуть велику загрозу в виникненні і поширенні зоонозів. Коли мені подарували собаку, я як майбутній ветеринарний спеціаліст, зацікавилася зоонозами, які передаються людині від собак і котів.

Метою моєї роботи було вивчити моніторинг заразних хвороб собак та котів у Волинській області.

Збільшення кількості собак і кішок, особливо бездомних, в нашому місті, є значною загрозою для людини і домашніх тварин в інфікуванні збудниками багатьох небезпечних заразних хвороб. В останні роки в нашій області спостерігається тенденція до зростання попиту і розведення високопородних собак та кішок, а враховуючи, що велика кількість даних тварин завозиться з інших країн і не завжди легально – ми відзначаємо значну різноманітність специфічних хвороб. З огляду на напружену ситуацію на території України та Волинської області, щодо небезпечних зоонозів, мною були проведені моніторингові дослідження найбільш поширених вірусних, бактеріальних, паразитарних хвороб собак і котів, які зустрічаються на Волині і є небезпечними для людей. Я дізналася, що ВООЗ зазначає, що у 99% захворювань джерелом вірусу сказу були собаки. Натомість, домашні кішки найчастіше стають причиною токсоплазмозу, який дуже небезпечний для вагітних[1].

Під час проходження виробничої технологічної практики в Луцькій державній лікарні ветеринарної медицини, я ознайомила із статистичними даними щодо заразних захворювань котів і собак у Волинській області. Я дізналась, що в нашій області захворюваність у котів становить 60-70%, у собак – 30-40%. Найчастіше зустрічаються: незаразні хвороби – 38%; інфекційні – 25%; інвазійні - 23% і 14% становлять інші хвороби (акушерські, онкологічні, хірургічні та ін.)

Серед інфекційних хвороб у собак найчастіше зустрічаються такі захворювання як: коронавірусний і парвовірусний ентерит, чума м'ясоїдних, парагрип, лептоспіроз, сказ. З інвазійних хвороб поширені – бабезіоз, гельмінтози, блошиний дерматит.

У котів поширені такі інфекційні хвороби - герпервірус, хламідіоз, каліцевірусна інфекція, панлейкопенія (чума котів). Дуже поширені шкірні хвороби: інфекційного характеру – трихофітія, стрептодермія, стафілокок. Серед інвазійних хвороб зустрічаються найчастіше гельмінтози, блошині дерматити. На щастя токсоплазмоз у котів зустрічається рідко.

При вивченні ветеринарної документації, мною було встановлено, що найбільш поширеним захворюванням заразної етіології у собак з ураженням ЦНС були: чума м'ясоїдних, герпесвірусна інфекція і неоспороз, бореліоз і менше лептоспіроз та токсоплазмоз. При аналізі нозологічного профілю заразних хвороб у котів відмічали, що найбільш поширеним захворюванням був коронавірус, токсоплазмоз, герпесвірус. Необхідно відзначити, що більшість хвороб мають схожі клінічні прояви, тому єдиним точним методом диференціації є лабораторна діагностика.

Ми знаємо, що домашні улюбленці можуть нести небезпеку для здоров'я усіх членів сім'ї, а надто дітей та людей з ослабленою імунною системою. Кішки і собаки є найпоширенішими переносниками зоонозів. Найчастіше інфікування відбувається, коли тварина дряпає або кусає людину. Найнебезпечнішими

захворюваннями собак і кішок, які можуть розвиватися у людини, є сказ, лептоспіроз, токсоплазмоз та різноманітні гельмінтози. Аналізуючи, хвороби, які передаються людині від котів і собак, я особливу увагу звернула на токсоплазмоз - захворювання особливо небезпечне для вагітних, адже може викликати серйозні патології у плода та навіть спровокувати викидень. Крім того, у немовляти може з'явитися вроджений токсоплазмоз, жовтяниця або розумова відсталість. Я знаю, що, сказ найчастіше спостерігається у диких тварин або підібраних з вулиці котів і собак. Найкращий спосіб вберегтися від наслідків цієї інфекції - це вакцинація. Із минулого року Україна почала закуповувати вакцину проти сказу на державному рівні[2]. За даними Державної галузевої звітності в Україні щорічно реєструються поодинокі випадки зоонозних інфекцій серед людей. Залишається ризик зараження ними при відвідуванні інших країн, неблагополучних щодо зоонозів. Епідагляд за зоонозними інфекціями свідчить про несприятливий епідпрогноз щодо захворювання людей на зоонозні хвороби на всій території України[3].

Отже, можна зробити висновок, що у Волинській області заразні хвороби котів і собак досить поширені, а тому вони можуть бути небезпечними для здоров'я і життєдіяльності людей. Як майбутній ветеринарний фахівець, раджу: перед тим як завести домашнього улюбленця, спочатку необхідно переконатися, що він абсолютно здоровий. Вимагати у господарів і продавців тварин ветеринарного паспорта, або ж обов'язково необхідно показати тварину ветеринарові. Собакам і кішкам потрібно вчасно робити всі щеплення. Навіть якщо тварина не виходить на вулицю, треба пам'ятати, що ми самі можемо служити джерелом зараження, наприклад, принісши збудників хвороби з вулиці на ногах. Не можна годувати тварин сирим м'ясом, тому, що воно нерідко буває інфіковане. Якщо гуляєте з твариною, необхідно стежити, щоб вона не підбирала їжу на вулиці. Якщо кішка з'їсть інфікованого гризуна, вона легко може заразитися токсоплазмозом або іншим захворюванням і разом з тим заразити господаря. Після кожного фізичного контакту з тваринами необхідно мити руки. Не цілувати кішку або собаку і не дозволяти їй облизувати своє обличчя. Із слиною тварина може передати нам заразу. Ризик зменшується, якщо улюбленцеві наперед зроблені щеплення. Прибирання квартири має бути обов'язково із застосуванням дезінфікуючих засобів, надягаючи при цьому захисні рукавички.

Список використаних джерел

1. <https://bit.ly/2P4rsO3>
2. <https://bit.ly/36i55dz>
3. svyat.kyivcity.gov.ua/news/14830.html

Курбан Юлія
Коледж технологій, бізнесу та права СНУ імені Лесі Українки
Науковий керівник: Веснянка Валентина Михайлівна,
викладач вищої категорії, викладач-методист

ВПЛИВ ВІТАМІННИХ КОМПЛЕКСІВ НА ОРГАНІЗМ ЛЮДИНИ

Згідно з сучасними уявленнями вітаміни – це група низькомолекулярних органічних сполук різної хімічної природи, які не синтезуються в організмі

людини та більшості тварин і в невеликих кількостях необхідні для забезпечення перебігу метаболічних процесів в організмі [1, с. 383-391]. В останні роки важливе значення надають антиоксидантним властивостям вітамінів при лікуванні та профілактиці порушень в імунній системі, пов'язаних з впливом вільних радикалів (оксидантів) [5, с. 266-281]. Серед біологічних антиоксидантів найбільш вираженими антиоксидантними властивостями володіють токофероли (вітамін Е); каротиноїди (включаючи вітамін А) і аскорбінова кислота (вітамін С). Ці ж вітаміни володіють вираженим імуностимулюючим ефектом [4, с. 325-327]. Важливою функцією вітамінів є також те, що вони підвищують стійкість організму до дії мутагенних факторів [5, с. 266-281].

У своєму дослідженні ми розглянемо вітаміни не тільки за загальними функціями, а й за здатністю впливати на імунну систему. Тому метою нашого дослідження стало теоретичне обґрунтування та узагальнення впливу комплексу вітамінів на організм людини.

Роль вітамінів у діяльності організму невелика, вони не входять до складу мембран клітин, як жири й білки, не дають енергію, як вуглеводи. Вітаміни перебувають у складі ферментів, які прискорюють реакції обмінних процесів організму і беруть участь у процесі побудови й функціонуванні мембран клітин і клітинних структур [3, с. 118-131].

Сьогодні у різних країнах, в тому числі в Україні, між фахівцями та громадянами зберігається полеміка з приводу існуючих відмінностей між натуральними і синтетичними вітамінними препаратами. Численні дані досліджень і наукових праць, пов'язаних з впливом синтетичних вітамінів на організм людини, все більше і більше підтверджують їх негативний вплив на організм людини. Тому багато хто вважає, що в ідеалі всі вітаміни ми повинні отримувати з їжею, адже натуральний вітамін — це цілий природний біологічний комплекс. У комплексній структурі кожного натурального, природного вітаміну присутні частинки органічних і неорганічних речовин, які не існують у синтетичних вітамінах. Разом з тим, багато вчених заявляють, що повністю покрити потребу у вітамінах за сучасного раціону харчування та екологічної обстановки неможливо. Вихід із ситуації пропонують шляхом створення складних вітамінно-мінеральних комплексів, що випускаються медичною промисловістю, повністю ідентичних «природним» як за хімічною структурою, так і за біологічною активністю [2]. Окремі вітаміни, як правило, випускають в лікувальних дозах і при різних захворюваннях застосовують тільки за призначенням лікаря. З метою профілактики доцільно застосовувати вітамінний комплекс, що включає мікроелементи, дози вітамінів та їх склад, збалансований фахівцями відповідно до інструкції.

Отже, як правильно вибрати вітаміни:

- Намагайтеся вибирати максимально свіжі вітаміни, терміном придатності яких не більше декількох місяців.
- Купуйте вітаміни тої фірми, в якій ви впевнені.
- Дивіться склад, особливо мультивітамінів - метали повинні бути в хелатних, добре засвоюваних формах. Хелат - це з'єднання з амінокислотою. Наприклад магній цитрат, ферум глицинат.

- Метали не повинні бути у вигляді неорганічних сполук - оксид цинку, сульфат марганцю та ін.
- Дивіться дозування і кількість капсул в день.
- Фолієва кислота бажана у вигляді фолата (метилфолат).
- Норми RDA - денна норма вітаміну у відсотку, написана на упаковці. Вона розраховується для запобігання дефіциту вітаміну.

Список використаних джерел

1. Біологія: Навч. посіб. / А. О. Слюсарев, О. В. Самсонов, В. М. Мухін та ін.; За ред. та пер. з рос. В. О. Мотузного. – 3-тє вид., випр. і допов. – К.: Вища шк., 2002. – 622 с.: іл.
2. G.F.M. Ball Vitamins Their Role in the Human Body / Ball G.F.M. Consultant, London, UK. 2004. – 449 p.
3. Боєчко, Любов Олександрівна. Основи біохімії вітамінів і гормонів: навч. посіб. / Л.О. Боєчко. – Черкаси : Б.в., 2005. – 294 с. – Бібліогр.: с. 278.
4. Rosenberg I.H. Challenges and opportunities in the translation of the science of vitamins / I. H. Rosenberg Am. J. Clin. Nutr 2007; 85:325S–327S.
5. Pleiner J., et al. Intra-arterial vitamin C prevents endothelial dysfunction caused by ischemiareperfusion / J. Pleiner Atherosclerosis 2008; 197:383–391. 6

Лесік Галина
Любешівський технічний коледж Луцького НТУ
Науковий керівник: Пігулко Н.З., викладач першої категорії

СИНТЕТИЧНІ МИЮЧІ ЗАСОБИ – ПРОГРЕС ЧИ РЕГРЕС?

Синтетичні миючі засоби (СМС) - це рідкі, пастоподібні і порошкоподібні речовини, які містять ПАВ, а також інші органічні і неорганічні речовини, що підвищують ефективність поверхнево-активних речовин.

Основне призначення миючих засобів - видалення забруднень з різних поверхонь. Забруднення міцно утримуються на них за рахунок фізико-хімічних сил, не змочуються водою і тому практично нею не змиваються.

Засоби для миття посуду, підлоги, вікон, відбілювачі - велике різноманіття побутової хімії на полицях магазинів. Вони є незамінними помічниками у господарстві, а деякі з них можуть викликати серйозні захворювання.

Використовуючи 90% миючих засобів, теперішні українців отримують значний вплив на своє здоров'я, оскільки основа їх є фосфати, хлор, цеолініт, аніонні ПАВ, продукти нафтопереробки. Вплив залежить від їх типу. [1]

Засоби для миття посуду, підлоги та пральний порошок. В склад цих засобів входить хімія, що базується на поверхнево-активних речовинах, і вона є найбільш розповсюдженою.

Цей тип засобів вважається безпечним, оскільки максимальна шкода, яку можуть нанести поверхнево-активні речовини при контакті з руками, - це змити жировий шар, викликати сухість шкіри та подразнення. Після контакту з такими хімічними засобами бажано використовувати зволожуючий крем для рук.

Що стосується прального порошку, то пил з нього може потрапити у дихальні шляхи. Це неприємно, можливе викликання кашлю, алергічних реакцій. Під час контакту з порошками використання маски було б доречним.

Засоби анти-наліт. Такі побутові засоби містять у своєму складі кислоту, тому їх слід використовувати обережно.

Кислотні миючі засоби можуть викликати не лише сухість, а й опіки. При контакті з цією групою миючих засобів необхідно одягати захисні рукавички. Щоб краплі миючого засобу не потрапили в очі – одягати захисні окуляри.

Засоби для чищення. Ця група хімічних засобів містить у своєму складі хлор. Вони вважаються найбільш популярними, адже саме хлор здатний вбити усі відомі мікроби.

Потрібно пам'ятати, що газ хлору - небезпечна речовина. Дихати нею надзвичайно шкідливо. Він може викликати задуху та набряк легень.

Засоби для чищення можуть спричинити подразнення. Змішувати різні типи миючих засобів для досягнення ідеальної чистоти - фатальна помилка, адже таким чином, в повітря потрапить шкідливий для здоров'я газ хлору.

Варто пам'ятати, що отримуючи чистоту завдяки синтетичним речовинам, людина стикається і з недоліками, про які варто знати. Для їхньої дії необхідне лужне середовище, а в жорсткій воді, вони утворюють липкі нерозчинні солі, що осідають на тканині і забруднюють їх. Луги, що містяться в милі, послаблюють міцність вовняних і шовкових тканин, а також тканин з поліефірних волокон, особливо при підвищеній температурі, а також можуть змінювати забарвлення тканин. Крім того, жирова сировина є дефіцитним харчовим продуктом.

В більшості країн Європи, введені обмеження, а то і заборона на використання синтетичних речовин, особливо фосфатів. В нашій країні це питання майже ніде не обговорюється. Україна входить в десятку країн за частотою алергічних реакцій, хвороба яку уже встигли назвати чумою нашого століття. [2]

Головна небезпека синтетичних миючих засобів – їх склад, компонентами яких є фосфати, ПАВ, СПАР, застосування яких у повсякденному житті людини призводить до непоправних змін у організмі людини, захворювань.

Список використаних джерел

1. Цигульова О. Темні та світлі сторони синтетичних миючих засобів/ О. Цигульова, Г. Цветкова, Д. Павловський [Електронний ресурс] .
2. Хімія в побуті / За ред. Коваленка І.Р. - К., 1994. - 347 с.

Матюк Дмитро
Любешівський технічний коледж
Луцького НТУ
Науковий керівник: Пігулко Н.З.,
викладач I категорії

ОРГАНІЗАЦІЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Роботодавець зобов'язаний створити на робочому місці в кожному структурному підрозділі умови праці відповідно до нормативно-правових актів, а

також забезпечити додержання вимог законодавства щодо прав працівників у галузі охорони праці.

Роботодавець несе безпосередню відповідальність за порушення нормативно-правових актів з охорони праці. Служба охорони праці створюється роботодавцем на підприємстві з кількістю працівників 50 і більше. На підприємстві з кількістю працівників менше 50 осіб функції цієї служби можуть виконувати у порядку сумісництва особи, що пройшли перевірку знань з охорони праці відповідними державними службами. Якщо кількість працівників менше 20 осіб, для виконання функцій служби охорони праці можуть залучатися сторонні спеціалісти на договірних засадах. Служба охорони праці підпорядковується безпосередньо роботодавцю і прирівнюється до керівників і спеціалістів основних виробничо-технічних служб [1].

Припис спеціаліста з охорони праці може скасувати лише роботодавець.

Ліквідація служби охорони праці допускається тільки у разі ліквідації підприємства чи припинення використання найманої праці фізичною особою.

Законодавство про охорону праці передбачає і обов'язки працівників. Зокрема вони зобов'язані:

- дбати про особисту безпеку і здоров'я, у процесі виконання будь-яких робіт.
- знати і виконувати вимоги нормативно-правових актів з охорони праці, правила поведінки з машинами, механізмами, устаткуванням та іншими засобами виробництва.

- проходити у встановленому законодавством порядку попередні та періодичні медичні огляди.

Відповідно до Закону України "Про охорону праці" Кодексом законів про працю України створення безпечних і здорових умов праці на виробництві покладено на роботодавця, який не має права вимагати від працівника виконання роботи в умовах, що не відповідають вимогам нормативно-правових актів з охорони праці.

У колективному договорі, угоді сторони передбачають забезпечення працівникам соціальних гарантій у галузі охорони праці на рівні, не нижчому за передбачений законодавством, їх обов'язки, а також комплексні заходи щодо досягнення встановлених нормативів безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, підвищення існуючого рівня охорони праці, запобігання випадкам виробничого травматизму, професійного захворювання, аваріям і пожежам, визначають обсяги та джерела фінансування зазначених заходів [2].

Медичні огляди проводяться відповідними закладами охорони здоров'я, працівники яких несуть відповідальність згідно із законодавством за відповідність медичного висновку фактичному стану здоров'я працівника. Порядок проведення медичних оглядів визначається спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі охорони здоров'я.

За час проходження медичного огляду за працівниками зберігаються місце роботи (посада) і середній заробіток.

Роботодавець має право в установленому законом порядку притягти працівника, який ухиляється від проходження обов'язкового медичного огляду, до дисциплінарної відповідальності, а також зобов'язаний відсторонити його від роботи без збереження заробітної плати.

Первинний, повторний, позаплановий і цільовий інструктажі проводить безпосередньо керівник робіт. Інструктажі завершуються перевіркою знань шляхом усного опитування або за допомогою технічних засобів навчання, а також перевіркою навичок небезпечних методів роботи. Знання перевіряє працівник, який проводить інструктаж.

Кошти від застосування штрафних санкцій до юридичних чи фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, посадових осіб і працівників, визначених цією статтею, зараховуються до Державного бюджету України.

Роботодавець зобов'язаний інформувати працівників або осіб, уповноважених на здійснення громадського контролю за дотриманням вимог нормативно-правових актів з охорони праці, та Фонд соціального страхування України про стан охорони праці, причину аварій, нещасних випадків і професійних захворювань і про заходи, яких вжито для їх усунення та для забезпечення на підприємстві умов і безпеки праці на рівні нормативних вимог.

Працівникам забезпечується доступ до інформації та документів, що містять результати атестації робочих місць, заплановані роботодавцем профілактичні заходи, результати розслідування, обліку та аналізу нещасних випадків і професійних захворювань і звіти з цих питань, а також до повідомлень, подань та приписів органів державного нагляду за охороною праці [3].

Органи державного управління охороною праці у встановленому порядку інформують населення України, працівників про реалізацію державної політики з охорони праці, виконання загальнодержавної, галузевих чи регіональних програм з цих питань, про рівень і причини аварійності, виробничого травматизму і професійних захворювань, про виконання своїх рішень щодо охорони життя та здоров'я працівників.

Список використаних джерел

1. Джерело: https://pidruchniki.com/12920522/bzhd/organizatsiya_ohoroni_pratsi_pidpriyemstvi

2. Джерело: <http://te.dsp.gov.ua/ohorona-pratsi-na-pidpryyemstvi-shho-potribno-znaty/>

3. Джерело: <https://pravdop.com/ua/publications/kommentarii-zakonodatelstva/ohrana-truda-na-predpriyatii-glavnie-trebovaniya/>

Понікаревич Дмитро
Любешівський технічний коледж
Луцького НТУ

Науковий керівник: Пігулко Н.З., викладач першої категорії

АНАЛІЗ СТАНУ ЛІСІВ – МАШТАБИ ЗНИЩЕННЯ І НАСЛІДКИ

Ліс одна з важливих складових біосфери, природний комплекс, в якому незліченні елементи спільно існують, впливають один на одного та на навколишнє середовище.

Найактуальнішою темою на сьогодні є погіршення стану лісів в Україні. Над цією проблемою задумуються багато екологів, а також і простих громадян.

Внаслідок різноманітних природних умов і впливу господарської діяльності людини, стан лісів на території України досягає критичного рівня. Кожного дня вирубуються та експортуються тисячі дерев. Ця проблема на сьогоднішній день вимагає негайного втручання, заходів щодо відновлення лісів і розширення їхніх площ. В інакшому разі не уникнути екологічної катастрофи.

Найбільш лісисті території України – це Полісся 26,8%, Карпати 42%, а от у Харківській області це лише 12,1% площі. Породи, що найбільш зустрічаються в лісах України є :

- хвойні – сосна звичайна ялина, ялиця;
- твердолистяні : дуб звичайний, бук лісовий, граб звичайний, клен гостролистяний;
- м'яколистяні – акація біла, береза повисла, осика, вільха чорна. [1]

Аналізуючи проблему вирубки лісів на території України., можна сказати, що виникнення надзвичайних природних ситуацій пов'язане з без господарськими діями – знищенням лісів.

Те, що територія лісів помітно меншає, можна побачити зі знімків з космосу. Іде вирубка не тільки старих, зрілих лісів, а й молодих, які не набрали відповідної товщини. Чому так відбувається? Відповідей декілька:

- експорт лісу у Європу - оскільки в Україні не існує європейської системи обліку деревини, значна частина вивозиться за кордон незаконно;
- нераціональне використання деревини, спалювання, призводить до знищення цілої екосистеми;
- вирубка лісів через хвороби та шкідників.

Тенденція пошкоджених дерев з кожним роком зростає. Зокрема, побільшало ушкоджених лісових насаджень за рахунок виникнення осередків непарного шовкопряда. Як стверджують вчені, цей шкідник пошкоджує понад 300 видів рослин. Однак, незважаючи на багатодність, віддає перевагу дубу, тополі та плодовим деревам.

Дуже високий рівень вирубки на території України має свої наслідки. Це призводить до масштабних змивів поверхні ґрунту, замулюються річки, зникає риба й не тільки. [2]

Слід зазначити, що останнім часом ліс через дикунське ставлення до природи, винищення рідкісних лікарських рослин, ягід, грибів, вирубування дерев, спричинені людьми пожежі втрачає свої оздоровчі та рекреаційні властивості. Він не витримує такого ставлення, страждає і гине. За безвідповідальне ставлення до лісу нам залишаються наслідки, за які прийдеться платити як не безпосередньо грошима, то повенями, селевими потоками, зменшенням об'єму води у річках й струмках, розмитими дорогами.

На місці зрубаних лісів розвиваються процеси ерозії. Лісові масиви заміщуються саванами, там де були ліси виникають справжні пустирі.

Бережливе ставлення до екосистеми лісу це: обмежене їх вирубування, повна переробка деревини й супутньої сировини, раціональне використання й збереження ягідних, кормових, лікарських, технічних рослин, створення полезахисних і водоохоронних лісосмуг та ін. Це важливе економічне, екологічне соціальне значення, оскільки ліси є цінним компонентом природи, фактором, що стабілізує навколишнє природне середовище.

Список використаних джерел

1. Охорона та раціональне використання природних ресурсів і рекультивація земель : [навч. посібн. / за заг. ред. П. П. Надточія]. – Житомир : Видавництво "Державний агроекологічний університет", 2007. – 420 с.
2. Синякевич І. М. Економіка галузей лісового комплексу : навч. посібн. / І. М. Синякевич. – К. : Знання, 2011. – 168 с.

Понікаревич Владислав
Любешівський технічний коледж
Луцького НТУ

Науковий керівник: Пігулко Н. З., викладач першої категорії

ПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА ТЕХНОЛОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ БРИКЕТУВАННЯ ТОРФУ

З кожним роком стає все більш зрозуміло, що енергетична криза зростає. Особливо це відчувається в паливній галузі. За деякими твердженнями, паливних ресурсів вистачить не надовго, до того ж вони і не дешевшають. Живучи в таких умовах людина змушена шукати альтернативні види екологічно чистого палива.

Торф'яні брикети – це екологічно чисте та натуральне природне паливо. Виготовляються вони шляхом пресування торфу та витісненням з нього вологи.

Під час технологічного процесу брикетування торфу, основними небезпечними стадіями є сушіння та пресування, а також небезпеку становлять апарати і трубопроводи системи газоочищення.

Зростання цін на газ та нафту, розвиток сучасних технологій спалювання палива, екологічні проблеми зосереджують увагу на ефективніших і дешевших способах отримання енергії. Перспективним напрямом розвитку енергетики є використання торфу в якості палива. В Україні загальна площа торфовищ і земель із торфовим ґрунтом, включаючи 330 тис. га та майже 80 тис. га деградованих торфовищ, становить понад 0,9 млн. га, а геологічні запаси торфу перевищують 2 млрд.т.. Використання торфу в якості палива зумовлено його складом: значним вмістом вуглецю, низьким вмістом сірки і шкідливих негорючих домішок. Основні його переваги – низька собівартість виробництва, екологічна чистота і повнота згоряння (низький вміст сірки та незначний залишок золи), наявність нових технологій спалювання. Недоліки – низька теплота згоряння та труднощі спалювання через високий вміст вологи (понад 90 % у природному стані). Однак сучасні технології видобування торфу дають можливість отримувати продукцію з вологістю до 50%, а застосування штучного сушіння в торфобрикетному виробництві забезпечує зниження вмісту вологи в ньому до 15-20 %. Це робить торфобрикет конкурентоспроможним і недорогим паливом, додатковим енергоресурсом, що дає змогу економити традиційні енергоносії практично без погіршення екологічного стану довкілля. [1]

Торфобрикетне виробництво є вибухо- та пожежонебезпечним. Основним джерелом небезпек при роботі брикетного заводу є торфовий пил. Завислий у повітрі торфовий пил може вибухати в сушильному та пресовому відділеннях, в

сушарках, апаратах і трубопроводах системи газоочищення. З огляду на вищевказане, важливим є забезпечення торфобрикетного виробництва.

Метою дослідження є оцінка пожежної безпеки технологічного процесу брикетування торфу.

Брикетування торфу – це сукупність процесів, пов'язаних із перетворенням штучно висушеного фрезерного торфу в брикети встановленої, геометрично правильної та одноманітної форми і практично однакової в кожному випадку маси. [2]

Пожежонебезпечність торфу проявляється навіть при його вологості близько 50 %, коли видобута торфова крихта зберігається в складах–штабелях. Самозагоряння торфу – це процес окислення повітрям. Самозагорянню передують самонагрівання торфу, в якому беруть участь мікроорганізми, продукти життєдіяльності яких нагромаджуються в анаеробних умовах і призводять до поступового прогрівання маси торфу до 60...65 °С. При подальшому підвищенні температури, коли чільну роль починає відігравати хімічний екзотермічний процес окиснення органічної складової торфу, видобутий продукт перетворюється в напівкокс, схильний до спонтанного самозагоряння при надходженні повітря. Самонагрівання відбувається з швидкістю від 0,5 до 4,5 °С/добу і поступово прискорюється.

На торфобрикетних заводах України, оснащених пневмогазовими шахтомлинними сушарками, головним джерелом зовнішнього вогню є технологічні паливники. При порушенні регламенту їх роботи розжарені частинки палива разом з димовими газами можуть потрапити в сушильну систему та ініціювати вибух суміші. Оптимізація роботи технологічного паливника передбачає також запобігання перевищенню температури, оскільки додавання холодного повітря неминуче призводить до збільшення вмісту кисню і підвищує небезпеку вибуху (при вмісті O₂ в газовому потоці менше 16% вибух не відбувається). Доцільним є автоматичне вприскування води в сушарку у випадку надмірного підвищення температури газового потоку замість поспішного підмішування холодного повітря: водяна пара, яка утворюється в сушильному об'ємі при подаванні води, збільшує вологовміст газів вище нормативної межі і робить їх вибухобезпечними. [3]

Неодмінною умовою безпечної роботи торфобрикетного заводу є заборона використання відкритого вогню, фахова підготовленість працівників, їх уважність та обережність. Тому заходи пожежної безпеки являють собою перший і вкрай важливий елемент комплексу засобів забезпечення безаварійної роботи торфобрикетного виробництва.

Постійно проводити оцінку пожежної безпеки технологічного процесу зберігання і брикетування торфу. Досліджувати умови теплового самозагоряння фрезерного торфу, регулюючи форму і розміри штабелів торфу, змінювати температуру самозагоряння та тривалість процесу самонагрівання матеріалу до його самозагоряння.

Дотримання норм проектування і утримання виробничих приміщень, а також недопущення надмірного утворення і нагромадження торфового пилу дає можливість суттєво знизити вибухопожежо- небезпечність торфобрикетного виробництва.

Список використаних джерел

1. Національна доповідь про стан техногенної та природної безпеки в Україні у 2011 році. – Київ, В-во ЛДУБЖД, 2012. – с. 359.
2. Гнеушев В.О. Брикетування торфу/ В.О. Гнеушев. – Рівне: 2010. – 185 с.
3. Пожаровзрывоопасность веществ и материалов и средства их тушения: Справочник под ред. А.Н. Баратова, А.Я. Корольченко и др. – М: Химия, 1990. – с.384.

Швайко Владислав
Любешівський технічний коледж
Луцького НТУ

Науковий керівник: Пігулко Н.З., викладач першої категорії

РАДІОАКТИВНЕ ОПРОМІНЕННЯ: ІДЕЇ ЗДОРОВОГО ХАРЧУВАННЯ

Харчування населення, яке проживає на забруднених радіонуклідами на територіях Білорусі, Росії й України, є одним з провідних факторів, що визначають здоров'я людей.

Чому ця проблема настільки актуальна сьогодні, та що сприяє зниженню надходження радіонуклідів в організм людини з продуктами харчування? Тому, що 23% території Білорусі, 5% - України і 0,6% - Росії забруднено радіонуклідами чорнобильського викиду. [1]

Дозові навантаження населення цих регіонів одержує за рахунок уживання продуктів харчування місцевого виробництва і дарів лісу.

По-перше, при веденні особистих підсобних господарств на забрудненій радіонуклідами території необхідно проводити заходи, що знижують перехід радіонуклідів із ґрунту в рослини: вапнування кислих ґрунтів, внесення визначених доз калійних, фосфорних і азотних добрив. Дуже обережно треба використовувати попіл для вапнування ґрунту, тому що він може підвищити забруднення ґрунту радіонуклідами, якщо був одержаний з місцевих видів палива, котрі містять радіоактивний цезій.

По-друге, необхідно правильно добирати культури і сорти для вирощування.

За рівнем нагромадження радіонуклідів окремі сорти городніх культур можна розташувати в такому порядку:

- огірки – Витончений, Джерельце, Лібелла, Гібрид 25, Геліос, Далекосхідний, Декан;
- томати – Перемога, Дохідний, Раниця, Утішний;
- капуста – кольрабі, кольорова, рання, червонокачанна.

При обробленні картоплі найменше забруднення бульб спостерігається в сортів Оксамит, Альтаір, Санте, Синтез.

Серед плодово-ягідних культур більше накопичують радіонукліди ягоди червоної і чорної смородини, агрус, менше – суниці садові, біла смородина, полуниця, малина, яблука, груші, вишні, сливи, черешня.

Для окремих категорій населення забруднених територій рибальство, полювання і дари лісу є значною підмогою в харчуванні.

Однак треба пам'ятати, що радіонукліди чорнобильського викиду, що випали на ліси, містяться у верхньому шарі лісової підстилки.

Високий їхній зміст відзначається в корі дерев, труску, моху, лишайниках, а також в грибах і ягодах.

За ступенем нагромадження цезію – 137 основні види їстівних грибів поділяються на 4 групи:

- гриби – акумулятори радіонуклідів – польський гриб, горкуша, краснушка, моховик, рижик, маслюк осінній, козяк, ковпак кільчастий;

- гриби, що дуже накопичують радіонукліди – грузді, волнушка, зеленка, підберезник;

- гриби, що середньо накопичують радіонукліди – опеньок осінній, білий гриб, красноголовець, підзеленка, сиріжка звичайна;

- найменше нагромадження радіонуклідів в рядовки фіолетової, печериці, дощовика, зимового опенька, вішенки, парасольки строкатої. [3]

По-третє, при вживанні і приготуванні плодоовочевих продуктів слід дотримуватися таких правил:

- ретельно мити будь-які овочі і фрукти;

- у капусти знімати 3-4 верхніх листки;

- обов'язково зрізати бадилля в коренеплодів разом з віночком на 10-15 мм;

- картоплю перед очищенням для готування їжі треба добре промити;

- переробка овочів і фруктів (квашення, маринування і т.п.) сприяє додатковому зниженню вмісту радіонуклідів у них;

- бажано перед останнім промиванням овочів воду підкислити оцтом;

- розсоли, маринади використовувати в їжу не рекомендується. [2]

Отже, на нашу думку, щоб продукти харчування не підвищували дозових навантажень на організм людини, треба пам'ятати кілька простих правил:

- диференційовано підходити до збирання грибів і ягід;

- найменше забруднення мають ягоди горобини, суниць, малини, а найбільше – чорниця, журавлина, лохина, брусниця;

- перед вживанням будь-яких овочів чи фруктів певний час вимочувати їх у воді;

- намагатися вживати якомога більше чистих продуктів харчування, вирощених на екологічно чистих територіях.

Список використаних джерел

1. [https://geography.lnu.edu.ua/wp-](https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/publications/ivanov_radioecology.pdf)

[content/uploads/publications/ivanov_radioecology.pdf](https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/publications/ivanov_radioecology.pdf)

2. https://www.sunpp.mk.ua/uk/safety/radiating_safety

3. <https://pidruchniki.com>

СЕКЦІЯ 10. МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ, СУСПІЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ

Бєбко Анастасія

Коледж технологій, бізнесу та права

СНУ імені Лесі Українки

Науковий керівник: Папко С. В., викладач іноземної мови, спеціаліст

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Свідому людину неможливо уявити без володіння іноземною мовою, яка є невід'ємною складовою в сучасному світі. З доступністю новітніх технологій та завдяки стрімким процесам глобалізації, з'явилося більше можливостей не лише для вільного спілкування з іноземцями, а й для отримання вищої освіти та роботи за кордоном. Ці процеси спонукають людину до вивчення іноземних мов, а систему освіти України до необхідності оновлення змісту та методів застосування інноваційних підходів до викладання іноземної мови.

Поняттям “інновація” позначають нововведення, новизну, зміну, введення чогось нового. Стосовно навчального середовища інновація означає введення нового в проектування цілей, змісту навчання, організацію та управління навчально-пізнавальною діяльністю, що передбачає впровадження нових форм і методів, технологій навчання, контролю, оцінювання та перевірки знань, умінь і навичок.

Останніми роками гостро постало питання впровадження новітніх методів навчання. Зокрема, важливим напрямком у навчанні є інтереси та потреби студентів, і тому в центрі уваги повинен знаходитись саме студент та його особистісний розвиток. Викладач, який хоче щоб його методи навчання були ефективними, повинен їх ретельно обирати, щоб мета поставлена перед студентами була виконана і навчання було якісним. Звісно йдеться не лише про нові технічні засоби, які є допоміжними для використання певних методів, але й нові підходи до навчання. Основним завданням викладача є створення умов для вивчення іноземних мов, які були б комфортними та прийнятними.

Інтерактивне навчання — це навчання в режимі діалогу, під час якого відбувається взаємодія учасників педагогічного процесу з метою взаєморозуміння, спільного розв'язання навчальних завдань, розвитку особистісних якостей студентів. Слово інтерактив (пер. з англійської *inter* — «взаємний», *act* — «діяти») означає взаємодію. Навчальний матеріал легше засвоюється й найдовше зберігається в пам'яті в тому випадку, коли студент не пасивно сприймає те, що говорить викладач, а активно діє під час вивчення матеріалу [3, 7].

Сучасному вчителю важливо знати новітні методи викладання іноземної мови, спеціальні навчальні техніки та прийоми, щоб оптимально підібрати той чи інший метод викладання відповідно до рівня знань, потреб та інтересів студентів.

Якісна мовна підготовка студентів неможлива без використання сучасних інноваційних освітніх технологій, до яких відносяться використання інформаційних та комунікаційних технологій у навчанні, проектна робота в

навчанні, робота з навчальними комп'ютерними й мультимедійними програмами, дистанційні технології у вивченні іноземних мов, створення презентацій у програмному середовищі Microsoft PowerPoint, використання ресурсів всесвітньої мережі Інтернет.

Форми роботи з комп'ютерними навчальними програмами на уроках іноземної мови включають: вивчення лексики; відпрацювання вимови; вивчення діалогічної і монологічної мови; вивчення писемності; відпрацювання граматичних явищ.

Можливості використання Інтернет-ресурсів величезні. Глобальна мережа Інтернет створює умови для отримання будь-якої необхідної студентам і викладачам інформації, що знаходиться в будь-якій точці земної кулі: народознавчий матеріал, новини з життя молоді, статті з газет і журналів та інше.

WebQuest – це пошуковий метод, який ґрунтується на Інтернет ресурсах, завдяки яким студенти здійснюють пошук потрібної інформації в мережі за вказаними адресами викладача. Це сайт в Інтернеті, з яким працюють студенти, виконуючи певну роботу. Така модель заняття була розроблена Берні Доджем в Державному Університеті Сан-Дієго в лютому 1995 року. Такі види роботи допомагають урізноманітнити навчальний процес, зробити його веселішим та ефективнішим. Десятки тисяч викладачів сприйняли WebQuests як спосіб користуватися Інтернетом на благо, залучаючи своїх учнів до мислення, якого вимагає 21 століття. Модель поширилася по всьому світу, з особливим ентузіазмом у Бразилії, Іспанії, Китаї, Австралії та Голландії [2, 43].

Крім вищезгаданих розглядають також багато інших інноваційних підходів, зокрема «французькі майстерні». Цей метод розробили французькі методисти. За цією методикою студенти об'єднуються в групи та отримують певну тему, за якою вони готують завдання, а в кінці уроку виступають з підготовленим проектом. Щоб зробити урок більш емоційним, учні можуть розповідати вірші, співати пісні, які стосуються заданої теми. Такий різновид роботи вчить, не боячись висловлювати свою думку та знаходити творчий підхід до вивчення того чи іншого матеріалу [1, 115].

Отже, можна виділити такі переваги інноваційного навчання:

- установлення дружньої атмосфери і взаємозв'язків між учасниками спілкування;
- студенти мають можливість бути більш незалежними й упевненими в собі;
- викладач заохочує студентів до співпраці, підбадьорює їх, вони не бояться припускатися помилок;
- студенти мають можливість подолати страх перед мовним бар'єром;
- викладач не домінує;
- слабкі студенти можуть отримати допомогу від більш сильних;
- кожен студент, залучений до роботи, має певне завдання;
- студенти можуть використовувати свої знання й досвід, набутий раніше.

Отже, навчання іноземних мов буде ефективним саме завдяки комплексному застосуванню засобів новітніх інноваційних технологій та залежить від здатності вчителя застосовувати гуманістичний підхід до навчання, від розуміння необхідності відмовитися від авторитарного методу викладання.

Список використаних джерел

1. Богуш Н.М. Упровадження інноваційних методів і технологій на уроках німецької мови як засіб розвитку творчого потенціалу учнів / Н.М. Богуш // Таврійський вісник освіти. – №4(44), . С 115 , 2013.
2. Руднік Ю.В. Актуалізація проблеми застосування інноваційних технологій у навчанні іноземних мов / Ю.В. Руднік // Проблеми підготовки сучасного вчителя: збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, 10 (Ч.2). С. 124-131, 2014.
3. Кукула О.В. Нові інформаційні технології у навчанні англійської мови / О.В. Кукула // Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках іноземної мови: тематичний збірник праць / Упоряд.: А. А. Волосюк; за р. Редакцією А. О. Лавренчука. – Рівне : РОІППО, С. 7,11, 2013

Божко Анна
Луцький педагогічний коледж
Науковий керівник: Федорець М. А.,
викладач іноземної мови, викладач вищої категорії, викладач-методист

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ, ВИКОРИСТАНИХ В КАЗЦІ ЛЬЮІСА КЕРРОЛА «АЛІСІНІ ПРИГОДИ У ДИВОКРАЇ»

Мета дослідження полягає у виявленні специфіки відтворення структурних, лексико-семантичних, національно-культурних та стилістичних особливостей англійських фразеологізмів в українському перекладі.

Актуальність теми дослідження визначається загальною спрямованістю сучасної перекладознавчої науки до багатоаспектного аналізу фразеологізмів у художньому творі та особливостей їх відтворення. Актуальним також питання специфіки перекладу англійських фразеологізмів українською мовою в текстах дитячої літератури.

Стійкі вислови, їх семантика, структура, походження, роль у мові, взаємозв'язок з іншими мовними одиницями є об'єктом дослідження такого розділу мовознавства як фразеологія. Фразеологія (від гр. *phrasis* "вираз" і *logos* "наука") - 1) сукупність фразеологізмів даної мови; 2) розділ мовознавства, який вивчає фразеологічний склад мови.

ФРАЗЕОЛОГІЗМ (від *фраза* і грец. *λογισμος* судження — семантично цілісний і синтаксично неподільний мовний знак, який своїм виникненням і функціонуванням зобов'язаний фраземотворчій взаємодії одиниць лексичного, морфологічного та синтаксичного рівнів. [2]

В. В. Виноградов виділив три типи фразеологічних одиниць: фразеологічні зрощення або ідіоми — немотивовані одиниці, які виступають як еквіваленти слів: *to go between* (бути посередником), фразеологічні єдності - мотивовані одиниці з єдиним цілісним значенням, яке виникає із злиття значень лексичних компонентів: *horn of plenty* (повна чаша), фразеологічні сполучення - звороти, в яких в одного з компонентів фразеологічно пов'язане значення, яке виявляється

лише у зв'язку з чітко визначеним колом понять та їх мовних значень. наприклад: набирати страху, давитися зі сміху.

До трьох типів фразеологічних одиниць Н. М. Шанський додав ще один – фразеологічні вирази: To share one's last shirt with somebody – поділитися останньою сорочкою.

Для відтворення англійських фразеологізмів українською використовують різні види перекладу: еквівалентний переклад – фразеологізм відтворюється наявним в українській мові фразеологічним зворотом, що співпадає з англійським за змістом, і за образною основою, пошук аналога - такого українського стійкого звороту, який за значенням відповідає англійському, але образно повністю або частково відрізняється від нього, описовий переклад – передача сенсу англійського звороту вільним словосполученням. він використовується в тому випадку, коли/ в українській мові відсутні еквіваленти та аналоги, антонімічний переклад – передача негативного значення за допомогою стверджувальної конструкції або навпаки, калькування – застосовується в тих випадках, коли перекладач хоче виділити образну основу фразеологізму, або коли англійський зворот не може бути відтворений за допомогою інших видів перекладу, комбінований переклад. у тих випадках, коли український аналог не повністю передає значення англійського фразеологізму або ж має інший специфічний колорит місця і часу, дається калькований переклад, а потім йде описовий переклад та український аналог для порівняння.

В казці Льюїса Керрола «Алісині пригоди у Дивокраї» найчастіше зустрічаються фразеологізми, для відтворення яких застосовують такі види перекладу: еквівалентний переклад, пошук аналога та описовий. [1, 3]

Отже, у казці Льюїса Керрола фразеологізмів, які потрібно перекладати описовим методом найбільше. Це означає, що далеко не завжди в українській мові можна знайти правильний відповідник. Наведені приклади показують, що передача авторських фразеологізмів у мові перекладу може викликати певні труднощі. Для адекватної передачі того чи іншого виразу важливо враховувати не тільки особливості переносного вживання фразеологізму, але і мовленнєву характеристику персонажа, так само, як і фразеологічний контекст і його стилістичний малюнок. [2]

До останнього часу у перекладознавстві провідне місце належало лінгвістичним теоріям перекладу, в яких домінує традиційне уявлення про те, що головну роль у перекладі відіграють мови. Завдання перекладача зводилося до максимально точної передачі тексту оригіналу мовою перекладу в його повному обсязі. Відповідно дослідники в галузі перекладознавства визначали переклад, як процес перетворення тексту мовою оригіналу в текст мовою перекладу. При цьому окремі слова перекладу далеко не завжди відповідають окремим словам оригінального тексту, тоді як зміст, почуття і стиль автора повинні бути передані перекладачем з абсолютною чи ж максимальною точністю. Так, Л.С. Бархударов зазначає, що "при перекладі неминучі втрати, тобто має місце неповна передача значень". У цей час такий підхід є найбільш розповсюдженим: повна тотожність цілого при відсутності подібності між окремими його елементами. Спростовує усталене поняття перекладу як передачі змісту засобами іншої мови, тобто заміни мови і В. Д. Радчук. Учений стверджує, що основною метою перекладу є не

заміна мови, а збереження мови, тобто порозуміння. "Інакше кажучи, не заміна етнокоду на етнокод, а віднайдення мовної спільності, прорив бар'єрів у суспільній свідомості, доступ до способів мислення і вираження, поширення думок і образів у властивій, органічній для них формі". [3]

Список використаних джерел

1. Зорівчак Р. П. Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія / Р. П. Зорівчак. – Львів : Вища школа, 1983. – 174 с.
2. Керрол Л. Аліса в країні чудес / Льюїс Керрол; [пер. з англ. В. Корнієнка]. – К.: "А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА", 2001.
3. Радчук В.Д. Протей чи Янус / Віталій Дмитрович Радчук // Всесвіт, 2004. – № 7-8. – 168- 177 с.

Бондарук Максим
Коледж технологій, бізнесу та права
СНУ імені Лесі Українки
Науковий керівник: Шутовська Л. В., спеціаліст.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АМЕРИКАНСЬКОГО МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ

Дослідження американського молодіжного сленгу не втрачає своєї актуальності протягом останніх десятиліть. Сленг молоді найбільш жваво реагує на події життя, підхоплює і відображає нові явища і змінюється в процесі їх перетворень. Проте на даному етапі розвитку лінгвістики та перекладознавства сленг становить собою ще недостатньо вивчену проблему, яка потребує подальшого дослідження.

Мета – висвітлення та обґрунтування особливостей перекладу американського молодіжного сленгу.

Насамперед, слід з'ясувати, що ж означає поняття «сленг». Сленг (також сленґ) (англ. *slang*) – міський соціолект, який виник із аргі різних замкнених соціальних груп (правопорушників, крамарів, ремісників, в'язнів, бурсаків-учнів, вояків, інтернет-спільноти) як емоційно забарвлена лексика низького й фамільярного стилю, поширена серед соціальних низів і певних вікових груп (ремісничої, шкільної молоді).

На думку багатьох дослідників, сленг є вторинним утворенням порівняно з жаргонами й аргі, що адаптує до своїх потреб запозичені одиниці. Значення слова «сленг» близьке до понять «розмовна мова» і говірка, але на відміну від них воно має суттєве соціальне маркування. Ось основні методи сленгової лексики:

- калька (повне запозичення);
- напівкалька (запозичення основи);
- переклад (з використанням стандартної лексики в особливому значенні; з використанням сленгу інших професійних груп);
- фонетична мімікрія;
- телескопія;
- зближення слів на основі звукової подібності, звукове перенесення:

наприклад, «лимон» замість *мільйон*, «мило» замість *e-mail*.

Основна задача перекладача при досягненні адекватності – майстерно виконати різноманітні перекладацькі трансформації для того, щоб текст перекладу якомога точніше передавав всю інформацію, що містить текст оригіналу, дотримуючись відповідних норм мови перекладу. Збереження інваріантних стилістичних особливостей початкового художнього тексту, незалежно від його жанрової приналежності, є одним з найголовніших завдань будь-якого перекладу.

Сленг представляє складність для перекладу, тому що деякі сленгізми можуть бути незафіксованими у словниках, враховуючи таку їх ознаку, як недовговічність та можливу тенденцію до зникнення. Вибір засобів вираження в мові перекладу залежить безпосередньо від з'ясування значення слова у контексті. Остаточний варіант перекладу повинен передавати не тільки значеннєві відтінки слова, але й експресивно-стилістичну забарвленість слова.

При перекладі сленгу найприроднішим є використання еквівалентних відповідників за наявності їх в мові перекладу. Якщо говорити про перекладацьку еквівалентність, то під цим поняттям слід розуміти максимально можливий лінгвістичний ступінь збереження змісту оригіналу в перекладі. Наведемо кілька прикладів перекладу сленгових одиниць за допомогою еквівалентних відповідників: *wild-assed* – відморожений; *top-notch* – суперовий; *dude* – чувак; *to kill* – стібатися, тюкати; *action* – тусовка [2].

В деяких випадках за відсутності прямого еквіваленту можна обмежитися стилістично нейтральними варіантами, що передають лише загальне значення сленгової одиниці. Таку функцію пошуку на українській мові достатньо експресивних і образних відтінків сленгізмів виконує сам перекладач. Розглянемо кілька прикладів: *couch potato* – лінивий; *laid-back* – спокійний, врівноважений; *to catch some rays* – засмагати; *fox* – приваблива дівчина; *guy* – друг [2].

Також при відсутності еквівалентних відповідників можна удатися до просторіччя, яке додає тексту, що перекладається, необхідну характеристику відхилення від літературної норми, наприклад: *longhaired* – інтелігент; *book smart* – розумник; *cherry* – недоторка; *klutz* – незграба [2].

При перекладі сленгових одиниць, що не мають безпосередніх відповідностей в даному контексті, перекладач може вдаватися до описового перекладу. «Це лексико-граматична трансформація, при котрій лексична одиниця мови оригіналу замінюється словосполученням, що здійснює експлікацію її значення, тобто дає більш менш повне пояснення чи визначення цього значення в мові перекладу» [3]. Недоліком описового перекладу є його громіздкість і багатослівність, тому найбільш вдало цей спосіб перекладу застосовується в тих випадках, коли можна обійтися порівняно коротким поясненням. Розглянемо приклади: *ball-breaker* – жінка, яка демонструє свою владу, принижуючи гідність чоловіків; *goldbrick* – людина, та, що ухиляється від виконання своїх обов'язків; *jollop* – міцний алкогольний напій.

Таким чином, бачимо, що при перекладі сленгу в основному слід дотримуватися двох напрямків – або пошук аналогічного відповідника, що володіє приблизно такою ж експресивністю, або ж шляхом підбору найбільш близького по емоційній забарвленості відповідника з розмовного шару мови.

Список використаних джерел

1. Міщук І. М. Американський молодіжний сленг у перекладацькому аспекті [Електронний ресурс] / І. М. Міщук – Режим доступу до ресурсу: file:///C:/Users/User/Downloads/Nznuoaf_2014_43_56.pdf.
2. Онушканич І. В. Сленг як перекладознавча категорія: поняття, етимологія, способи перекладу [Електронний ресурс] / І. В. Онушканич, М. В. Штогрин – Режим доступу до ресурсу: <https://visnyk.zu.edu.ua/Articles/75/58.pdf>.
3. Павлова Т. Н. Проблеми перекладу сленгізмів. [Електронний ресурс] / Т. Н. Павлова // Филологические науки. – 2009. – Режим доступу до ресурсу: http://www.rusnauka.com/27_NNM_2009/Philologia/52780.doc.htm.

Головенко Анна

ДВНЗ “Нововолинський електромеханічний коледж”

Наукові керівники: Мороз Л.В., Харчук Л.М.Ю

викладачі вищої категорії, викладачі-методисти

PROFIT AND LOSS ACCOUNTS

Introduction

A profit and loss account is accounting statement showing a firm's sales revenue over a trading period and all the relevant costs generated to earn the revenue. The function of accounting is to provide information to various stakeholder groups or how a particular business has performed during a given period. Profit and loss accounts constitute a vital piece of evidence for those with interests in a company. Profit and loss account provides important information. Making a profit is one of the most significant objectives for business to aim to make the maximum possible profit especially in the long term.

Measuring profit

Profit is such an important objective and such a good indicator of company performance that it is broken down into different types. The main types of profit are:

Gross profit is the measure of the difference between turnover and the costs of manufacturing or purchasing the products which have been sold.

Gross profit = turnover - cost of goods sold.

Net profit

This is found by subtracting expenses and overheads from gross profit. It is often termed operating profit.

Net profit = gross - (expenses + overheads)

Profit quality

It is not just the amount of profit that a business makes which is important but also the likelihood of this profit source continuing for some time. If a profit has arisen as a result of a one-off circumstance (such as selling assets for more than their expected value), its quality is said to be low because it is unlikely to continue into the future.

Businesses calculate their profit or loss at regular intervals during a trading period. This supplies managers with important information to assist in the running of the business. At the end of the trading period the final calculation is made which will form a major element of the published accounts.

The trading account

The trading account shows how much revenue has been earned from sales less the cost of goods sold. In other words it calculates gross profit.

Turnover - cost of goods sold=gross profit.

when calculating turnover, taxes on sales such as VAT are also excluded. Although customers pay taxes to the business as part of the purchase price, the business has to pass it on to Customs and Excise. The business does not, therefore, receive any part of this revenue and so it is excluded from the sales figure.

Other income:

Businesses can receive other income in a variety of forms and from a range of activities.

Examples might include:

- rent received from property owned, but not used, by the business
- commissions received for selling other firm's products
- dividends from shares held in other companies or interests or deposits.

Expenses

Expenses are payments for something which is of immediate use to the business.

Список використаних джерел

1. Ian Marcouse. Business studies-146-148 ст.

Каращук Орест
Ковельський промислово-економічний коледж Луцького НТУ
Науковий керівник: Чайка Л.П.,
викладач вищої категорії, викладач-методист

РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ СВІТОВИХ МІСТ В СУЧАСНОСТІ

В сучасності умовах міжнародних відносин, суспільної комунікації, особливу роль відіграють світові міста. **Світове місто** — це місто, що вважається важливим елементом світової економічної системи. Таке місто зазвичай чинить сильний політичний, економічний і культурний вплив на ключові регіони Землі. На противагу поняттю «метрополія», яке можна використовувати стосовно центру конкретної агломерації чи регіону, поняття «світове місто» має зміст тільки в рамках системи міст на всій Землі. Термін «світове місто» вперше використала Саскія Сассен у своїй праці *The global city* (1991) для опису таких міст як Лондон, Нью-Йорк і Токіо, і протиставила його терміну «мегаполіс»; термін «світове місто» підходить до міст із непропорційно високою кількістю бізнес-зустрічей, які описав Патрік Геддес 1915 року. Слід також врахувати, що фактично людність і значимість міст, в тому числі світових, значною мірою визначаються їх агломераціями.

Світові міста – це частина світової економіки, центри корпоративних послуг, культури й науки. Світова політика робиться у світових містах. Ми можемо оцінити роль і силу впливу тих чи інших центрів геополітичної системи світу за допомогою аналізу розміщення штаб-квартир різних міжнародних організацій. Останні поділяються на дві категорії - міжнародні міждержавні (міжурядові)

організації (ММО) та міжнародні неурядові організації (МНПО). Число міжнародних організацій постійно зростає і вже становить понад 13 тис. Переважна частина з них припадає на частку МНПО. ММО менш численні, але мають значно більшу вагу. Їх діяльність повністю регулюється нормами міжнародного права. На даний момент таких організацій налічується близько 300, а найбільших і впливових - менше 150. Головні офіси 5800 МНПО розташовані в 20 містах, причому з цього списку 13 міст - європейські. До першої десятки центрів входять всі провідні світові міста, проте беззаперечним лідером є Брюссель. Тут розташовані штаб-квартири 1400 МНПО, це трохи менше, ніж у Лондоні та Парижі, разом узятих і займають друге і третє місця. На цьому тлі скромними виявляються позиції Нью-Йорка і особливо Токіо. У другій десятці геополітичних центрів в якості нових точок зростання виділяються міста країн, що розвиваються - Буенос-Айрес (110 штаб-квартир МНПО), Найробі (100) і Мехіко (87). Загалом географія розміщення ММО і МНПО багато в чому збігається. У світових містах сконцентровані майже 80% головних офісів найбільш впливових ММО. На сім ключових геополітичних центрів - Нью-Йорк, Париж, Лондон, Брюссель, Женева, Вашингтон і Відень - припадає понад 2/3 головних офісів ММО і 4/5 глобальних і глобально-регіональних об'єднань. Видатним глобальним геополітичним центром є Нью-Йорк. За масштабами діяльності з ним не можна порівняти ні Лондон, ні Париж і тим більше Токіо, де знаходиться тільки Університет ООН. Майже половина найважливіших ММО зосереджена в другорядних світових містах. Женева, Вашингтон, Відень майже в 2,5 рази перевершують Лондон, Париж і Токіо за кількістю штаб-квартир ММО. Можна констатувати збереження основної геостратегічної осі Європа - США, історія якої нараховує більше двохсот років, а центри Азіатсько-Тихоокеанського та інших регіонів світу залишаються в тіні.

На мою думку, світові міста є тільки позитивним аспектом в світовій економіці, адже вони відіграють дуже важливу культурну, наукову, соціальну та економічну роль. У таких містах знаходяться різні наукові центри, лабораторії та важливі культурно-історичні пам'ятки історії. Люди з великим потенціалом можуть реалізувати себе у такому середовищі. Світові міста характеризуються постійним зростанням чисельності кваліфікованих кадрів, капіталу, індустріальних та виробничих активів, розробкою та впровадженням ресурсозберігаючих технологій, соціальної та технічної інфраструктури.

У територіальному плані світові міста розподілені нерівномірно, утворюючи три головні зони концентрації: Західноєвропейську, Північноамериканську й Азіатсько-Тихоокеанську.[1,ст.167-172] Головна особливість Західноєвропейської зони-найдовша історія урбаністичного розвитку. На даний час в регіоні особливо висока конкуренція за лідерство між столицями Великої Британії та Франції, які входять у вищу категорію світових міст. *Північноамериканська зона* світових міст молодша західноєвропейської, але вона є найбільшою і найбільш глибоко втягнутою в систему світового господарства. Її основу складає складна мережа національних центрів США, що розташовані по контуру країни, утворюючи свого роду кільце глобальних світових центрів. Ключові позиції серед них займають Нью -Йорк, Лос -Анджелес і Чикаго. Багато американських міст мають величезний потенціал і в майбутньому претендують на статус світових. *Азіатсько - Тихоокеанська зона* світових міст (наймолодша за

часом утворення) носить лінійний характер і формується по осі Токіо - Сінгапур. Для неї типова, з одного боку, явно домінуюча роль столиці Японії, а з іншого - численність і висока динаміка зростання другорядних світових міст. Це найбільші центри нових індустріальних країн - Бангкок, Сінгапур, Сеул, Маніла. За останнє десятиліття помітно збільшився ступінь конкурентоспроможності центрів Китаю - Шанхая і Пекіна. Майбутнє розростання зон концентрації світових міст спрогнозувати дуже складно. На цей процес впливає низка факторів.

Отже, можна констатувати збереження основної геостратегічної осі Європа - США, історія якої налічує більше двохсот років, а центри Азіатсько-Тихоокеанського та інших регіонів світу поки залишаються в тіні. [2,ст.300]Північноамериканський регіон має виражену моноцентричну структуру (з великим відривом Нью - Йорка), європейський - відрізняється поліцентризмом. Адаптуючись до нових реалій світової економіки місто починає здійснювати нові функції, основними цілями яких є залучення на свою територію більше фірм та забезпечення їх необхідними для діяльності ресурсами, покращення якості життя населення. Місто стає не тільки світовим фінансовим центром, а й центром світової політики, яке має складний набір функцій і вимушене постійно підтримувати свою конкурентоспроможність.

Список використаних джерел

1. Воронін І.М. Формування глобальних міст як результат впливу процесів глобалізації й інформатизації на систему розселення. Серія: Географія. - Том 22 (61), 2009 р. - 550 ст.

2. Гладкий О. В., Іщук С.І. Географія міст. Геоурбаністика : Підручник. – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2014р. – 350 ст.

Косинська Альона

Коледж технологій, бізнесу та права

СНУ імені Лесі Українки

Науковий керівник: Папко С. В., викладач іноземної мови, спеціаліст

НАЦІОНАЛЬНІ ВІДМІННОСТІ В СТРУКТУРІ НЕВЕРБАЛЬНОГО СПІЛКУВАННЯ

Хороше спілкування – це запорука успішних відносин, як особистих, так і професійних. Дослідження показують, що наше спілкування є переважно невербальним. Невербальне спілкування, або мова тіла, включає в себе: вираз обличчя, жести, контакт очима, положення тіла, і навіть тон голосу.

Невербальна комунікація, чи мова тіла, є живою формою спілкування. Під час розмови ми надсилаємо та отримуємо велику кількість безсловесних сигналів. Уся наша невербальна поведінка: наша жестикуляція, постава, швидкість нашого мовлення, контакт очима, зональний простір – надсилає змістовні сигнали та повідомлення.

Невербальні засоби комунікації – невід’ємна частина нашого життя. Чи можемо ми, наприклад, розмовляти, не жестикулюючи? Напевне, ні. Спілкування стане ускладненим, адже міміка, інтонація та жестикуляція посилюють, доповнюють смисл мовлення та дають додаткову інформацію. Ще дві тисячі років

тому Цицерон учив ораторів: “Усі рухи душі повинні супроводжуватися жестами, здатними пояснити справи душі і думки: жести кисті руки, пальців, усієї руки, простягнутої уперед, ноги, що вдаряє об землю, особливо міміка очей; жести подібні до мови тіла, яку розуміють навіть дикарі та варвари” [2, 125].

Сучасна лінгвістична наука не визнає автономії невербальних засобів комунікації, називаючи їх паралінгвістикою. Проте, мовознавці все ж визнають пріоритет невербальних засобів комунікації у становленні людини мовної, зазначаючи, що в культурно-історичному розвитку, під натиском досконаліших засобів вербального спілкування вони втратили свою першість і перетворилися у додаток до мовлення. Жестова мова знаків розвивається і вдосконалюється всередині суспільства, переважна частина якого володіє найефективнішим засобом пізнання світу та комунікації, яким є наша звукова мова [1, 56].

Невербальна комунікація залежить від типу культури. Є, звичайно, жести, експресивні сигнали які майже однакові в усіх народів (посмішка, сердитий погляд, насуплені брови, хитання головою). Водночас є досить багато невербальних засобів, звичок, що прийняті лише однією нацією. Неважко уявити, які труднощі можуть виникнути під час спілкування у мешканця Західної Європи з представником Японії – країни, порівняно недавно відкритої для європейців. У спілкуванні європейців з японцями найбільше труднощів і непорозумінь викликає хибне тлумачення японського слова “хай”. Це слово зазвичай перекладається як “так”. Слухаючи співрозмовника, японець майже на кожну фразу може відповідати словом “хай”, супроводжуючи його кивком, але це зовсім не означає, що він згодний зі співрозмовником. Уживання слова “хай” зазвичай означає лише “Я уважно вас слухаю”.

Традиційна японська мораль не дозволяє відповідати “ні”. Замість слова “ні” японські підприємці дають ухильні відповіді, найпоширеніша з них – “це складно”. Іноді вони виголошують довжелезну промову, складену з туманних фраз, надзвичайно ввічливих оборотів, пояснень, вибачень, суть якої зводиться до того ж вислову “це складно”.

Відомі невербальні сигнали, що в різних країнах несуть різну інформацію. Наприклад, більшість європейських народів передають згоду, хитаючи голову згори донизу. Болгари цим жестом передають незгоду, японці – лише підтверджують, що уважно слухають співрозмовника.

Популярний жест “коло”, утворене пальцями руки більшістю англійських народів, а також, в Європі та Азії застосовують з метою передавання інформації про те, що все гаразд. Але, у Франції цей жест означає “нічого”, в Японії – “гроші”.

Специфічною знаковою системою в невербальній комунікації є контакт очей, основний засіб візуального спілкування. Якщо людина, яка опанувала культуру спілкування, хоче досягнути взаєморозуміння з іншими, вона дивиться їм в очі, тобто пам’ятає про значення візуального контакту. Здавна відомо, що поглядом можна позитивно або негативно вплинути на іншу людину.

Етнографи навіть ділять нації на “контактні” та “неконтактні”. До “контактних” відносять, наприклад, італійців, іспанців, латиноамериканців, арабів. У їх спілкуванні погляд має велике значення. Представниками

“неконтактних” культур вважаються народи Скандинавії, Японії, Індії, Пакистану, де не прийнято прямо розглядати людину.

Японці, наприклад, дивляться на шию співрозмовника, очі якого перебувають у полі периферійного зору. Знаючи про це, при зустрічі з людьми різних національностей важливо не лише користуватися загальнолюдською культурою спілкування, а й мати уявлення про їхню етнопсихологію, про особливості їхнього невербального спілкування.

Поза, як мимовільна або вмисна постава тіла, теж є знаком, що має комунікативний сенс і виявляє не тільки душевний стан людини та її манери, але й ставлення до співрозмовника. У різних культурах існують певні традиції щодо розміщення тіла у просторі. Якщо в Японії соціальну та культурну значущість має покірлива поза і не заведено сидіти, заклавши ногу на ногу чи схрестивши їх, то у США в певних комунікативних ситуаціях не є осудливим покласти ноги на стіл перед співбесідником. Жести, як виражальні рухи рук та інших частин тіла, є найбільш поширеними невербальними знаками. Їх кількість і інтенсивність національно обумовлена: впродовж годинної розмови мексиканець жестикулює в середньому 180 разів, італієць – 120, француз – 80, фінн – тільки 1 раз [3, 78].

Отже, у спілкуванні з іноземцями треба бути особливо стриманими і обачними щодо використання жестів-символів. Саме вони є найбільш складними для розуміння в чужій культурі, оскільки співвідносяться не з явищами дійсності, а з певним абстрактним змістом свідомості. Форма їх вираження довільно чи опосередковано пов'язана зі змістом. Тому для розуміння символічних жестів необхідно знати традиції даного народу, в той час як інші жести однозначно розкриваються в межах комунікативної ситуації.

Список використаних джерел

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник / Ф. С. Бацевич // К.: Вид. центр “Академія”, 2004. – 344 с.
2. Мацько Л.І. Риторика: Навч. посіб. / Л.І. Мацько, О.М. Сидоренко, О.М. Мацько. – К.: Вища шк., 2003. – 311 с.
3. Піз А., Піз Б. Мова рухів тіла. Розширене видання / Пер. з англ. – К: ТОВ "Компанія ОСМА", 2015. – 416 с.

Крайнік Мирослава
КПЕК Луцького НТУ

Науковий керівник: Чайка Л. П., викладач вищої категорії,
викладач-методист

ЯКІСТЬ ЖИТТЯ ЯК ЧИННИК ПРИРОДНОГО ТА МЕХАНІЧНОГО РУХУ НАСЕЛЕННЯ

Одним із основних показників рівня економічного розвитку є якість життя населення. Вона забезпечується розвитком третинного сектору економіки. Якість життя в Україні залишається на низькому рівні у порівнянні з економічно розвиненими країнами Європейського союзу. Спираючись на сутнісне тлумачення якості життя можна зробити висновок, що його об'єктом є якість:

- особистого
- громадського
- сімейного
- трудового життя

Якість життя-це комплексна характеристика задоволення матеріальних і культурних потреб людей, умов життєдіяльності, що склались, вільного розвитку окремої людини і суспільства в цілому. Ця характеристика включає показники:

- комфорту
- безпеки існування
- стабільність середі існування і житла
- рівня добробуту
- доступність освіти і культури
- ефективність медичного обслуговування[1, с. 252]

Від якості життя безумовно залежить природний та механічний рух населення. **Природний рух населення у широкому розумінні**-це відтворення населення шляхом зміни поколінь. Природний рух характеризується показниками народжуваності, смертності, а також природного приросту. Природний приріст(ПП) розраховується за формулою $ПП=Н-С$, де Н- показник народжуваності, С- показник смертності.

Механічний рух, або міграція-це міграційні процеси або переміщення населення з однієї місцевості в іншу. Розрізняють:

- зовнішню(еміграція та імміграція)
- внутрішню міграцію

Для України характерне зростання як внутрішньої, так і нефіксованої еміграції. Виділяють наступні види міграції:

Постійну(безповоротну)- переміщення зі зміною місця проживання;

Циклічну(поворотну)- переміщення людей, коли кожен цикл пов'язаний із поверненням до колишнього місця;

• маятникову(човникова)- щоденні поїздки,наприклад на роботу, для задоволення соціальних потреб;

- періодичну-більш тривалі цикли.

Низькі заробітні плати в Україні ставлять частину населення на межу виживання. Аналіз статистичних даних, починаючи з 2006 року, переконує у тому, що понад 18% осіб, які працювали на території держави, отримували заробітну плату нижчу за встановлений прожитковий мінімум. Такі дані свідчать про неприпустиме для будь-якого суспільства явище-поширення бідності серед населення.[2, с. 231-232]

У високорозвинених країнах , в які виїжджають громадяни України у пошуках кращої долі, ситуація виглядає зовсім інакше. На їх території розмір мінімальної заробітної плати зазвичай встановлюється на рівні не нижчому, ніж прожитковий мінімум, що забезпечує працюючому населенню високу якість життя. Згідно статистичних даних, відповідно до ст. 8 Закону України «Про державний бюджет України на 2020 рік», розмір мінімальної зарплати у 2020 році складає у місячному розмірі – 4723 гривень. Відповідно до ст. 7 Закону України

«Про державний бюджет України на 2020 рік», розмір прожиткового мінімуму у 2020 році становить на одну особу в розрахунку на місяць:

- із 1 січня – 2027 грн
- із 1 липня – 2118 грн
- із 1 грудня – 2189 грн

Візьмемо для порівняння статистику однієї з високорозвинених країн – Німеччини. Тут прожитковий мінімум становить 646 євро, а мінімальна зарплата 1557.[3]

Причиною міграції населення в інші країни можуть також виступати надмірні розміри податків та складність їх сплати на батьківщині. Особливо чутливими до даного чинника є підприємці та ті особи, які отримують високі доходи.

Міграцію населення з України посилює і такий чинник, як економічна нестабільність. Невпевненість у завтрашньому дні підштовхує працездатне населення до пошуку більш стабільних джерел доходу закордоном, що дозволяти будувати плани стосовно свого майбутнього і майбутнього своїх дітей.

До основних соціальних чинників, які спричиняють міграцію населення, можна віднести умови паці, наявність можливостей для професійної самореалізації, якість системи освіти, доступність охорони здоров'я тощо.

Серед перелічених чинників визначальне місце посідають умови праці. Особливо чутливими до них постають особи, які займаються розумовою працею – лікарі, вчителі, науковці тощо. Так, наприклад, відсутність оснащених сучасною технікою лабораторій розглядається вітчизняними вченими як основний чинник, який змушує їх шукати кращої долі у зарубіжних вищих навчальних закладах і науково – дослідних інститутах.

Вагомим чинником, який поживляє міграцію української молоді до більш розвинених країн, виступає бажання отримати високоякісну освіту у закордонних навчальних закладах, що дозволяє підвищити конкурентоспроможність на ринку праці.

Окрім економічних, соціальних і культурних факторів, на міграційні наміри населення впливають політичні й екологічні чинники. До перших, зокрема, можна віднести ступінь розвитку демократії у країні, стабільність політичної ситуації, поширеність корупції тощо; до других – екологічну ситуацію, наявність доступу до чистої питної води та високоякісної їжі.

Отже, якість життя є одним із основних чинників природного та механічного руху населення. Ефективна розробка і впровадження інновацій у розвитку виробничої інфраструктури відкривають можливості покращення якості населення України.

Список використаних джерел

1. Дарченко Н. Д., Рижиков В. С., Єськов О. Л., Мікрюков О. М., економіка праці та соціальному – трудових відносин: Навчальний посібник. – К. К. Центр учбової літератури, 2007. – 252 с.
2. Праця України за 2006 рік / Державний комітет статистики України; Відп. За випуск Григорович Н. В.-К.:2007.-352 с.
3. https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-datasets/-/EARN_MW_CUR

АНГЛОМОВНІ СКОРОЧЕННЯ В ІНТЕРНЕТ- ТА МОБІЛЬНИХ ПОВІДОМЛЕННЯХ

XXI століття – це час інформаційного суспільства. Інтернет простір переповнений скороченнями, виникнення яких зумовлене особливостями спілкування в ньому, необхідністю зважання на час, передати максимум інформації мінімальними зусиллями, швидко і в доступних для огляду обсягах. Крім того, на сьогодні, спілкування за допомогою мобільних текстових повідомлень часто переважає над живою розмовою. Спілкування в Інтернеті ігнорує всі правила, правопис, тому дослідження оформлення електронних повідомлень стало дуже важливим з позиції перспектив розвитку мови й мовлення.

Спілкуючись у мережі за допомогою коротких фраз і стислих виразів, позначаючи емоції смайлами, користувачі створюють нову мову, побудовану на графічних символах і словах. Ця мова поширюється дуже швидко, стає практично загальноприйнятим інтернет-сленгом. Сленгові слова з часом переходять до нашої повсякденної лексики. Вони отримують статус ключових слів з їх певними характеристиками. Так, наприклад, аббревіатури утворюються через складення початкових букв словосполучення: *LOL* або *lol*, що зазвичай означає “Laugh Out Loud”. Проте наявні й інші тлумачення, якими цей перелік не обмежується: “Lots of Laughs” або “Lots of Love” [2, с. 294].

Значену увагу привертає алфавітно-числова аббревіація, власне комбінування літер і чисел. Для прикладу, цифру 2 використовують для позначення прийменника *to* та прислівника *too*: *2day* (today), *L2M* (listening to music), *N2M* (not to mention). Таким самим способом цифра 4 може замінювати прийменник *for*: *B4* (before). Цифру 8 використовують для позначення морфем - *at* або -*ate*: *GR8* (great), *L8R* (later), *M8* (mate). Майже усі цифри можуть входити до складу скорочень.

Окрім цифр часто в скороченнях використовуються різноманітні знаки: @? *at*, @*teotd* – *at the end of the day*; 1 – *one or won*; *ne1* – *anyone*; % (oo) – *T%k* – *took*; & (*and*) – *b&* – *band*; *Cu18r* – *see you later*; ?*4U* – *question for you*; *2U2* – *to you too*; *2MFM* – *too much for me*; =*w*= – *whatever*; **G** ? *giggle or grin*; **H**? *hug*; **K**? *kiss*.

Серед скорочень слів повсякденного вжитку популяризована тенденція до скорочення багатоскладових лексичних одиниць: *add* – *address*; *agro* – *aggression*; *amazn* – *amazing*; *broom* – *bathroom*; *ez* – *easy*; *f* – *female*; *grl* – *girl*; *k* – *kiss*; *lil* – *little*; *lv* – *love*; *ppl* – *people*.

Скорочуються також фрази: *AFAIK* – *as far as I know*. Відмінною рисою аббревіації в мережевих текстах є скорочення не лише фраз та виразів, а й цілих речень: *DBEYR* – *Don't Believe Everything You Read*; *TTUTT* – *To Tell You the Truth*;

ATOU – Always Thinking of you; BWDIK – But What Do I Know? ; TCTC – To Close To Call; YMML – You Make Me Laugh.

Інтернет-скорочення полегшують етап знайомства та заохочують до спілкування. Знання поширених аббревіатур, що використовуються у процесі Інтернет спілкування, допомагають зрозуміти краще інших людей і спілкуватися з ними швидко й легко [1]. Спілкування в інтернет-чатах відбувається похапцем, нашвидкуруч і є гранично спрощеним, що суперечить нормам звичайного спілкування. Згідно статистичних даних база одного з найбільших інтернет-сайтів, присвячених скороченням у мережі, насьогодні вміщає 4195875 зареєстрованих англійських скорочень [3].

Інтернет-спільноти переходять на скорочення мови спілкування з тієї причини, що потік інформації постійно оновлюється, а реагувати на нього розлогими, правильно побудованими реченнями й гарно підібраними словами все ж недоречно. Ще однією причиною поширення скорочень є тяжіння до незвичайності й нестандартності форми вираження власних думок. Лексичні нововведення народжуються в невимушеній мові, у вузькому соціальному середовищі, найчастіше серед молоді, яка свідомо порушує норми. При цьому відоме, часто вживане слово, набуває свіжої експресивності та новизни.

Отже, явище мовної компресії відіграє вагомую роль в електронній комунікації, дозволяючи заощадити дорогоцінний час та викласти необхідну інформацію стисло, без надмірних подробиць.

Список використаних джерел

1. Кочемайкина Е. А. Net Lingua или иностранные аббревиатуры в Интернете / Е. А. Кочемайкина. – М., 2011. – 32 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://школа-росинка.рф/students/>

2. Сидорук Г. І. Інтернет-скорочення як засіб мовної економії / Г. І. Сидорук // Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету. – 2016. – Вип. 14. – С. 292-299.

3. The Acronym Finder. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.acronymfinder.com>

Муха Євгенія
КПЕК Луцького НТУ
Науковий керівник: Чайка Л.П., викладач вищої категорії,
викладач методист

АСПЕКТИ РУРБАНІЗАЦІЇ ЯК ПРОЦЕСУ ЗРОСТАННЯ РІВНЯ ЯКОСТІ НАСЕЛЕННЯ

В умовах суцільної глобалізації все більшого значення набувають міста. Міста та агломерації мають безпосередній вплив на навколишню сільську територію, поступово якби "поглинаючи" її, скорочуючи розміри сільської місцевості. У результаті відбувається стрімкий розвиток передмість великих міст – субурбанізація ("урбанізація передмість") .

Одночасно спостерігається впровадження деяких міських умов і норм життя в сільські поселення, тобто рурбанізація (сільська урбанізація).

Рурбанізація (від англ. rural — сільський та урбанізація) — процес поширення міських форм і умов життя на сільську місцевість. Рурбанізація може супроводжуватися міграцією міського населення в сільські поселення, перенесенням у сільську місцевість форм господарської діяльності, характерних для міст, у тому числі промисловості, сфери обслуговування та ін.

Концепція рурбанізаційного типу розвитку територій є розповсюдженою в багатьох країнах світу (Індія, Канада і більшість країн Європи) і виражається або просто у вигляді урбаністичних сільських поселень, або у вигляді комплексних підходів до організації співробітництва міських і сільських територій [1, с.337-339].

Рурбанізація призводить до таких змін: ростуть несільськогосподарські заняття сільського населення, збільшується його маятникова міграція, змінюється соціально-професійна і демографічна структура сільських мешканців, їх спосіб життя, рівень благоустрою сільських поселень.

На сучасному етапі в Україні в малих містах має місце складна економічна та соціальна ситуація, передусім у сфері формування й функціонування ринку праці. Недостатнє врахування специфіки малих міст призвело до безробіття. Важливим аспектом для вирішення проблем є створення соціально-економічних і культурних програм розвитку територіальних громад малих міст, забезпечення фінансовими ресурсами для виконання робіт по благоустрою забудови і міської території у цілому. Так, закон України "Про регулювання містобудівної діяльності" дає можливість громадам формувати плани своїх територій і визначати функціональне призначення кожної земельної ділянки як в межах, так і за межами населених пунктів. В Україні зараз створено 665 територіальних громад, в яких проживає близько 6 млн українців.

Зокрема, у Волинській області вже створено 53 ОТГ. 6 громад Ковельського району знаходиться у підпорядкуванні Ковеля.

Ковель — єдине місто обласного підпорядкування на Волині, яке має можливість — і хоче це робити — розвиватися за рахунок прилеглих сіл. Так, на сесійному засіданні міської ради депутати прийняли важливе для кількох громад рішення — надали згоду на добровільне приєднання Ружинської сільської територіальної громади Турійського району до міста Ковеля. На Волині це буде єдина ОТГ, центром якої стане місто обласного значення. Громади, об'єднавшись в одну територіальну одиницю, матимуть державне фінансування, якого раніше не отримували. Упродовж наступних п'яти років з державного бюджету сільська громада, яка приєдналася до Ковеля, отримуватиме на свій розвиток орієнтовно від 500 тис. грн до 1 млн грн в рік (це залежить від кількості населення).

Якихось певних доходів від приєднання сіл Ковель наразі не матиме, але отримає можливість розвиватися за рахунок прилеглих сіл. У перспективі, маючи нові території, можливостей для розвитку і розбудови стає більше. Можна буде залучати інвесторів для будівництва нових об'єктів. Крім того, новостворені ОТГ матимуть право отримати від держави у своє управління землі поза межами населених пунктів, які нині є у віданні Держгеокадастру. Це дозволить розробити

новий Генплан та врахувати будівництво промислових і житлових зон. А відтак, надати земельні ділянки громадянам, зокрема й учасникам АТО та ООС.

Є ще один позитивний момент, на який розраховують сільські мешканці. Ружинська громада має проблему транспортного сполучення. Питання проведення конкурсів на забезпечення пасажирських перевезень громадським транспортом вирішується на обласному рівні — Волинською ОДА. Приєднавшись до міста, Ковель зможе самостійно проводити відповідні тендери на визначення перевізників на маршрути у межах своєї громади.

Ковель - є одним із найбільших залізничних вузлів Західної України, який має вагомое стратегічне значення для держави, з'єднуючи її з багатьма європейськими країнами.

Крім того, Ковель - західні ворота України в Європу. Досвід міжнародного партнерства Ковель набуває впродовж понад 25 років. Угоди «Про партнерство» офіційно укладено з містами Польщі – Хелмом, Легіоново, БжегомДольним, Ленчною, Щучиним, гміноюБабошево, а також із Утеною (Литва), Пінськом, Щучином (Білорусь), Вальсроде та Барзінгхаузен (Німеччина), українськими містами Бучею та Сміло, селищем Нікольське. Міжнародне партнерство дає позитивні результати в галузі освіти, культури, спорту, а також в економічному розвитку міста.

У 2019 у Ковелі розпочав свою діяльність комунальний заклад молодіжний центр “Місто ідей”. Його створено з ініціативи ковельчан. Їм вдалось впродовж року провести понад 200 різнопланових заходів: тренінги (неформальна освіта), воркшопи, національно-патріотичні вишколи, квести, флеш-моби, інтелектуально-психологічні ігри.

Досвід сільського розвитку в Європейському союзі показав, що стабільний розвиток і конкурентність сільського господарства на принципах сталого розвитку сільської місцевості є важливою ціллю САР – Спільної аграрної політики. Актуальною є дискусія серед вітчизняних науковців про перспективні моделі соціально-економічного розвитку сільських громад, фермерства, особистих господарств населення, що визначає подальше спрямування наукового дослідження.

Список використаних джерел

1. А.Кузишин, О.Заячук. Географія. ЗНО-2020. – Тернопіль. Підручники та посібники. – с. 495.

Нестерук Тетяна
Коледж технологій, бізнесу та права
СНУ імені Лесі Українки
Науковий керівник: Новосад Н. П.,
викладач іноземної мови, спеціаліст II категорії

ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН ПЛАТФОРМ ТА МОБІЛЬНИХ ДОДАТКІВ ЯК ДОДАТКОВЕ ДЖЕРЕЛО ДЛЯ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Володіння іноземною мовою є необхідністю для сучасного «громадянина світу». Для пошуку роботи, нової інформації, поїздок закордон сучасна людина

повинна знати англійську мову, яка є основним засобом комунікації у сучасному інформаційному суспільстві. Стрімкий розвиток інформаційних технологій став поштовхом для створення мобільних додатків та он-лайн платформ, які безкоштовно дають можливість студентам опанувати іноземну мову. Саме використання інтернет-ресурсів та сучасних смартфонів під час вивчення іноземної мови стало головним чинником для мотивації студентів вдосконалювати навички володіння англійською мовою.

Використання ІКТ у вивченні іноземної мови займалися такі вчені-методисти як Е.Г. Азімов, Н. В. Козлюкова, О. В. Чумаченко, І. Бех, Anderson, P. Collins, D. Roberts, U. Foehr, J. Wright, A. Huston, K. Hanson, B. Rymes, S. Biagi, P. Sanderson. Проте стрімкий розвиток сучасних технологій передбачає створення нових додатків, можливості та вплив яких залишається не достатньо вивченим, що зумовлює актуальність дослідження [1, с. 112].

На даний момент існує безліч веб-сайтів та програмних забезпечень, які дають можливість якісно та глибоко вивчити або узагальнити свої знання з іноземних мов. Такий інноваційний стиль все більше популяризується серед студентів [2, с. 330].

Аналізуючи веб-додатки та сайти для вивчення англійської мови, ми виділили основні групи: відео-сервіси, мобільні додатки та веб-сервіси (сайти). Варто зазначити, що чітка градація он-лайн ресурсів окремо для розвитку навичок комунікації, сприймання мови на слух, письма та читання є неможливою, оскільки різні програми та сайти дають можливість розвивати декілька навичок одночасно, що є перевагою для швидкого опанування іноземною мовою.

Головним відео-сервісом для вивчення іноземної мови є платформа YouTube, яка надає можливість користувачам розміщувати відео-матеріали у вільному доступі. Перевагою вивчення іноземної за допомогою відео вправ є те, що більшість каналів створенні носіями мови. Переглядаючи відео та виконуючи завдання, студенти удосконалюватимуть навички аудіювання, говоріння, граматику, читання та лексику. Пропонуємо розглянути декілька популярних відео-ресурсів.

Anglo-Link – це британський YouTube канал для студентів різного рівня, який допоможе вдосконалити граматику та вимову. Основною перевагою є можливість перевірки знань після кожного заняття.

FluentU – це ресурс, що дозволяє вивчити іноземну мову за допомогою новин, інтерв'ю, виступів, трейлерів до фільмів та музичних кліпів.

eLearningWorkroom – канал, що містить інтерактивні для покращення навичок аудіювання, читання та говоріння, а також підготовки до IELTS та інших міжнародних іспитів з англійської.

LearnEnglishESL – відео-ресурс, на якому розміщенні британські фільми, що допоможе студенту збільшити словниковий запас та навичок покращити навички сприймання іноземної мови на слух.

Серед мобільних додатків для вивчення англійської мови можна виділити наступні: Quizlet, MoDic, Words, Memrise, Remember.

MoDic – програма вивчення слів та створення власних карток. Професійне озвучування диктором з Великобританії дає унікальну можливість сформулювати якісну та професійну вимову.

Quizlet – програма для вивчення англійської мови за темами, які подають користувачі або ви самі. Додаток допомагає удосконалити навички комунікації.

Words – допомагає у формі гри вивчити мову, включає в себе тренування письма, аудіювання та запам'ятовування слів.

Memrise – додаток, який за допомогою тестів допомагає вивчати нову лексику та не забувати вивчену раніше.

Remember – програма, за допомогою якої ви матимете змогу скласти власний словник. Коли ви вводите слово у пошук воно автоматично потрапляє до вас у словник.

Також окрім пізнавальних програм існує ще ряд веб-сайтів, які допоможуть удосконалити навички володіння англійською мовою. Зокрема, LearnEnglish Teens – вебсайт для підлітків створений Британською Радою. Сайт містить різномірневі завдання (A1-C1) для розвитку чотирьох основних навичок: говоріння, читання письма та аудіювання. Також на сайті можна знайти поради до здачі екзаменів, додаткові вправи для покращення граматики та словникового запасу, а також інформацію щодо політичного устрою, культури та традицій Великої Британії. National Geographic Learning є ще одним потужним ресурсом для пошуку додаткових ресурсів для вивчення англійською. Основною перевагою таких веб-ресурсів є автентичність матеріалів.

Отже, проаналізувавши Інтернет ресурси та мобільні додатки для вивчення іноземної мови, ви можемо виділити ряд переваг у їх застосуванні як додаткового джерела для вивчення англійської мови. Використання додатків допоможе студентам у формі гри вдосконалити та розвивати навички володіння іноземною мовою. Студенти зможуть обрати завдання відповідно до їхнього рівня та сфери інтересів. Таким чином, використання ІКТ як додаткового джерела у вивченні англійської мови сприяє розвитку мотивації у студентів.

Список використаних джерел

1. Конопляник Л. Використання засобів змішаного навчання при викладанні англійської мови професійного спрямування у ВНЗ //Л. Конопляник, О.Коваленко //Інноваційна педагогіка: наук. журн. – Одеса : Причорноморський наук.-дослідн. ін-т економіки та інновацій, 2019. – Вип. 10. – Т. 2. – С. 111–116.

2. Трофименко А. О. Переваги використання мобільних технологій у процесі вивчення англійської мови. Педагогічна освіта: теорія і практика: зб. наук. праць //Кам'янець-Подільський національний університет ім. І. Огієнка; Інститут педагогіки НАПН України. – Кам'янець-Подільський, 2017. – Вип. 22 (1-2017). – С. 327-332.

Нечипорук Вікторія
Коледж технологій, бізнесу та права
СНУ імені Лесі Українки

Науковий керівник: Шевчук А. В., к. філол. н., викладач іноземної мови

ЯВИЩЕ МОВНОЇ КОМПРЕСІЇ В ІНТЕРНЕТ ПРОСТОРИ

У XXI столітті, насиченому інформацією, людство все менше часу приділяє традиційному спілкуванню та листуванню. Закономірним стало явище, коли, чим

більшим обсягом інформації володіє людина, тим більше способів вона шукає для її скорочення і передачі у стислішій формі. Одним із дієвих способів економії часу вважають використання абревіатур і скорочень. Абревіатури та скорочення мають низку словотвірних, семантичних і структурних особливостей. Загалом такі слова зорієнтовані не на носіїв певної мови, а в основному на представників певних професійних груп із певними екстралінгвістичними знаннями [1].

На сьогоднішній день найпопулярнішими є англійські скорочення – скорочені форми окремих частин мови, які широко використовуються у розмовній мові, а також у листах. Крім того, на теренах Інтернет-простору, а також засобами багатьох соціальних мереж та додатків чимало осіб спілкуються з іноземцями, використовуючи власне усе різноманіття англомовних скорочень.

Скорочення зустрічаються в будь-якій мові світу і виконують важливу роль. Іноді незнання або неправильне вживання того чи іншого скорочення в англійській мові може спричинити доволі незручну ситуацію, або, привести до ілюктивного провалу.

Так, у повідомленнях часто зустрічається слово *OK* (з англ. *Okay* – добре, гаразд). *OK* – американський вираз, що став міжнародним і позначає згоду. Власне форма вираження може бути різною: *o.k.*, *okay*, *okey*. Існує припущення, що *OK* походить від армійського сленгового виразу «*Oll Korrekt*».

Крім того варто вирізняти поміж графічною (скороченнями на письмі) та лексичною абревіацією (у сфері усного мовлення). Лексичні скорочення застосовуються як в усному, так і у письмовому спілкуванні, у той час як графічні присутні притаманні тільки письму, в усному ж мовленні вони заміщуються повною формою мовної структури, як, наприклад, *bldg* (*building*), *govt* (*government*); частіше зустрічаються графічні скорочення позначень днів тижня (*Sun* – *Sunday*), місяців (*Feb* – *February*), назв штатів (*Alas.* – *Alaska*), звертань (*Mr.*, *Ms.*, *Dr.* – *Mister*, *Miss*, *Doctor*), військових рангів (*Col.* – *colonel*), наукових ступенів (*BA* – *Bachelor of Arts*), одиниць вимірювання часу, довжини, ваги (*sec* – *second*, *ft* – *foot/feet*) тощо [2].

Для епістолярного стилю характерне таке скорочення як *P.S.*, що походить від латинського виразу – *post scriptum* (переклад «після написаного»). Параграф «*P.S.*» зазвичай містить важливу інформацію, яку відправник хоче виокремити. Кінцівка листа може містити абревіатуру «*WRT*» – *with respect to* (переклад «з повагою до»). Крім того, до часто використовуваних компресій відносять позначення часових меж у 12-годинному форматі – *AM* (з лат. «*ante meridiem*» – до полудня) і *PM* (з лат. «*post meridiem*» – після полудня). Для висловлення подяки використовують абревіацію *TU* (*thank you*), а *YW* (*you are welcome*) – для зворотної відповіді. Так, існує ціла низка інших прикладів мовної компресії в англомовному комунікативному середовищі, які викликають інтерес серед мовознавців та заслуговують подальшого докладного вивчення.

Загалом таке своєрідне ігнорування традиційних правил написання слів в англійській мові можна назвати пошуком нових можливостей орфографії, варіантом мови, який має право на існування.

Список використаних джерел

1. Бичко Н. Л. Проблеми перекладу абревіатур в англomовних суспільно - політичних текстах (на матеріалах журналів і газет) /Н. Л. Бичко, Г. І. Безбарвна //Академія внутрішніх військ МВС України: зб. тез доп. – с. 219-221. - [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://ua.convdocs.org/docs/index-67741.html?page=32>

2. Дзюбіна О. І. Скорочення як спосіб утворення неологізмів в сучасній англійській мові (на матеріалі англomовних Інтернет-видань та форумів в молодіжних соціальних мережах) / О. І. Дзюбіна // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка . – 2014. – Вип. 3. – С. 309-312. - [Електронний ресурс] Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VZhDU_2014_3_61

Решетило Юлія
Ківерцівський медичний коледж
Науковий керівник: Чахрайчук Н.М.,
викладач I категорії, старший викладач

НЕОЛОГІЗМИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У МЕДИЧНІЙ ГАЛУЗІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ УТВОРЕННЯ

Мова – жива та динамічна структура, що постійно змінюється і відображає основні тенденції розвитку суспільства. Медичні науки невпинно розвиваються і поповнюються новітніми досягненнями. Це і є причиною того, що мова медицини також розширюється і змінюється.

Вивченню неологізмів присвячені численні праці як вітчизняних лінгвістів (Гармаш О.Л., Єнікєєва С.М., Зацний Ю.А., Омельченко Л.Ф., Соколов В.В., Янков А.В. та ін.), так і зарубіжних науковців (Заботкіна В.І., Мотченко І.В., Маджаєва С.І., Несветайло Ю.М., Шиманек Б. та ін.). Безупинна поява нових слів у сфері медицини зумовлює актуальність їх ґрунтовного аналізу.

У роботі розглянуто особливості та основні способи утворення неологізмів у сучасній англomовній медичній термінології. Актуальність дослідження зумовлена потребою вивчення процесу неологізації англійської термінології сфери медицини для визначення способів формування нових термінів.

Неологізмами вважають слова, а також їх окремі значення, вислови, які з'явилися в мові на даному етапі її розвитку, і новизна яких усвідомлюється мовцями (загальномовні неологізми) або були вжиті тільки в якомусь акті мовлення, тексті чи мові певного автора (стилістичні, або індивідуальноавторські неологізми). Неологізми можуть бути розділені на: лексичні (нові слова); фразеологічні (нові стійкі словосполучення); семантичні (нові лексико-семантичні варіанти слів або нові варіанти стійких словосполучень) [1, с.143].

Від традиційних термінів терміни-неологізми відрізняються особливим зв'язком із сучасністю. Нову медичну термінологію поповнюють:

1. назви нових медичних напрямків: *telemedicine* (телемедицина), *nanomedicine* (наномедицина - медичне застосування нанотехнологій), *psychoneuroimmunology* (психоневроімунологія - вивчення взаємодії між

психологічними процесами та нервовою та імунною системами людського організму);

2. назви медичних професій: *telesurgeon* (телехірург), *lifestyle medicine physician* (лікар медицини способу життя), *nocturnist* (лікар, що працює лише у нічні зміни);

3. назви новітніх медичних технологій: *nilotinib therapy* (нілотинібна терапія), *bonding* (бондинг);

4. назви гаджетів: *nanocapsules* (нанокапсули), *microbrush* (мікробраш), *ultrasonic lithotripter* (ультразвуковий літотриптор).

5. назви нових захворювань: *bird flu* (пташиний грип), *Takotsubo syndrome* (синдром розбитого серця), *swine influenza* (свинячий грип);

6. неологізми альтернативної медицини: *iridodiagnosis* (іридодіагностика – діагностика хвороб за змінами структури, кольору та рухливості райдужної оболонки), *ethnomedicine* (етномедицина).

7. анатомічні неологізми: *Dua's layer* (шар Дюа – один із шарів рогівки ока. Про його відкриття було повідомлено в червні 2013 року).

Багато неологізмів англійської мови утворюються за допомогою продуктивних способів творення: афіксації, телескопії, аббревіації, конверсії, словоскладання [2].

Одним із найпоширеніших способів творення медичних неологізмів є афіксація – приєднання префіксів та суфіксів до коренів або основ. Афіксальні медичні неологізми утворюються за допомогою морфем за словотворчими моделями, які є у мовній системі. Наприклад, *andrologist*, *paramedicalization*, *hospitalist*, *surgicalist*, *intensivist*, *prehypertension*, *overprescription*.

Словоскладання є одним з найпродуктивніших способів творення неологізмів. При утворенні складного слова лексичні значення обох компонентів зливаються та утворюють нову семантичну одиницю з новим значенням, яке домінує над індивідуальними значеннями основ і характеризується додатковим семантичним компонентом, якого немає в жодній з основ: *andropause*, *photomedicine*, *photorejuvenation*, *neuropreservation*, *apitherapist*.

Конверсія – малопродуктивний спосіб творення нових медичних термінів. Основною моделлю залишається N→V, за якою утворюється найбільша кількість термінів-неологізмів: *gel* – *гель* – *to gel* – нанести гель; *a graft* – трансплантат – *to graft* – пересаджувати тканину (органи); *a diet* – *дієта* – *to diet* – дотримуватися дієти.

Характерним способом творення неологізмів у сфері медицини є телескопія – злиття двох усічених основ слів, або поєднання повної основи з усіченою, у результаті якого утворюється нове слово, яке повністю або частково поєднує значення всіх його структурних компонентів. Наприклад, *pharmer* (*pharmacy* + *farmer* - людина або організація, які займаються одержанням медично активних речовин шляхом біотехнологій); *cosmeceuticals* (*cosmetic* + *pharmaceuticals*) – препарати, що поєднують лікувальні властивості з косметичними [3].

Неологізми англійської мови сфери медицини й охорони здоров'я роблять вагомий внесок у збагачення словникового запасу сучасної англійської мови. Поява інформаційних технологій, виникнення нових захворювань, синдромів, симптомів і способів їхнього лікування впливають на появу нових лексичних

одиниць для обміну медичною інформацією у сфері охорони здоров'я. Тому сучасна неологія має низку завдань, які потребують нагального розв'язання та вивчення.

Список використаних джерел

1. Зацний Ю. А. Інновації у словниковому складі англійської мови початку XXI століття : англо-український словник / Ю. А. Зацний, А. В. Янков. – Вінниця : Нова Книга, 2008. – 360 с.
2. Єнікєєва С.М. Система словотвору сучасної англійської мови: синергетичний аспект (на матеріалі новоутворень кінця XX – початку XXI століть): дис. ... докт. філол. наук: 10.02.04 /С.М. Єнікєєва – Київ, 2011. – 33 с.
3. Кучумова Н.В. Телескопійні неологізми в англомовній медичній лексиці/ Н.В.Кучумова// Наукові записки. Серія «філологічна». – Острог: видавництво Національного університету «Острозька академія» – Вип. 36 – 2013 – с.39-42